

Uçan Süpürge Kadın Dergisi

Sayı: 25/2009/5.00TL

UÇAN HABER

ISSN 1304 - 2564 5.00 TL
25
9 771304 256004

özel sayı: yerel siyaset ve kadınlar

İÇİNDEKİLER

Editör'den//Selen Doğan	2
Uçan Süpürge'den haberler	3
Yerel Kadın Muhabirler Ağı ile yeniden	6
Yerel siyasette kadınsızlık//Özlem İngün	7
"Kadınlar için zaten hiçbir şey yapılmıyor"//Nurcan Çetinbaş	8
Adıyamanlı kadınlar kenti yaşamak istiyor//Sevim Kılınç	10
Gaziantep'te kadınların seçim günlüğü//Ayşe Döner	12
S. Doğan: "Belediye kadın-erkek eşitliği birimi kursun"//	
Sevtap Karagöz	13
Hataylı kadınlar kentten ne bekliyor?//Ebru Belveren, Sevil Ay,	
Selin Uçar, Nesibe Açıkgül, Recep Dağdelen	14
A.Alkan: "Yerel siyaset 'yer'den uzak" //Röp.: Selen Doğan	16
Kente sahip çıkarak yerel siyaseti dönüştürmek//Yıldız Tokman	20
Görüş: Nasıl bir yerel yönetim istiyoruz?	24
Mahalle kreşleri	26
Kadıköy Belediyesi üzerine bir inceleme//Özlem İngün	28
Belediye başkanı olsaydım...//Pınar Göksan Aker	30
2 il ve 16 ilçeyi kadınlar yönetiyor	32
40 mahalle 40 muhtar projesi//Şükran Üst	35
Ü. Taylı: "Beyoğlu'ndan başlamak öğreticiydi"//Röp.: Esen Özdemir	36
Feminist bir yerel yönetim ne yapar?	39
"Sarya'ydım, Sarya Hanım oldum"//Röp.: Feride Karakuş	40
"Beldemin ilk kadın muhtarıyım"//Röp.: Sevtap Karagöz	41
Kadın adaya geçit verilmiyor//Tülay Hatimoğulları	42
"Bu ortamda erkekleşmemek güç istiyor"//Röp.: Gül Yaşartürk	44
"Önemli olan örgütlü olmak"//Röp.: Feride Karakuş	45
"İlk defa kendim için bir şey istedim"//Röp.: Evin Kayran	46
Kayserili kadınlar siyaset-kadın ilişkisini konuştu//Selma Kara	48
Aday kadınlar neler vadetmişti?	49
Ankara'da kadınlara gri vaatler	54
Bu ne güzel demokrasi!	57
Yerel aktörler arası ilişkiler//Yıldız Ecevit	60
"Eşitsizlik kader değildir"//Röp.: Mine İnanç	62
Gazeteci kadınlardan seçim analizi	64
Kadın kadının yurdudur//Ayşe Düzkan	68
Sokak kasları//Pınar Ögünç	69
Yerelin içinde, toplumun dışında//Tennur Koyuncuoğlu	70
Kayıp bir beş yıl daha//Gaye Cön Şakar	71
Mersin'de 19 kadın belediye meclis üyesi//İlksen Dinçer	72
Kenti kullanmak giderek zorlaşıyor//Sema Turan Yapıcı	72
Kadınların temsili yine düşük//Sevda Bulut	72
Siyasi partiler sınıfta kaldı//Zeynep Yüksel Ünal	73
Bir seçim daha kadınsız sonuçlandı//Tuğçe Eda Sarıgül	73
Türkiye'yi beş yıl daha erkekler yönetecek//Hülya Gülbahar	74
Kota işte bu işe yarar!//Bilge Taş	78
Nevin Şenol'la "kadın dostu kentler"//Röp.: Selen Doğan	84
Bir egzersiz: Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme	90
Avrupa Belediyeler Kadın Erkek Eşitliği Şartı	91
Su bir kadın sorunudur//Özlem Kınal	92
Tarihin sayfalarından...	94
Kitaplık	96

16// "Kadınlar için zaten hiçbir şey yapılmıyor"

36// "Beyoğlu'ndan başlamak öğreticiydi"

74// Türkiye'yi beş yıl daha erkekler yönetecek!

78// Kota işte bu işe yarar!

UÇAN SÜPÜRGE

www.ucansupurge.org

Bu sayı, Finlandiya Büyükelçiliği'nin katkılarıyla hazırlanmıştır.

With the contribution of the Embassy of Finland.

Sahibi

Ayşe Ürün Güner

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Halime Güner

Genel Yayın Yönetmenleri

Selen Doğan

Uğur Yüksel

Haber Merkezi

Özlem Kınal

Bilge Taş

Bu sayıda...

Uçan Süpürge Yerel Kadın Muhabirler Ağı

Ayşe Döner (Gaziantep), Evin Kayran (Ankara), Feride Karakuş (Aydın), Gaye Cön (Muğla), Gül Yaşartürk (İzmir), İlksen Dinçer (Mersin), Mine İnanc (İstanbul), Nurcan Çetinbaş (Muş), Nursel Şengür (Bursa), Özlem İngün (İstanbul), Selin Bayraktar (İzmir), Selma Kara (Kayseri), Sema Turan Yapıcı (Adana), Sevim Kılınç (Adıyaman), Sevtap Karagöz (Çanakkale), Şükran Üst (Trabzon), Tuğçe Eda Sarıgül (Eskişehir), Tülay Hatimoğulları (Hatay), Zeynep Yüksel Ünal (Zonguldak)

Katkıda bulunanlar

Ayça Örer, Ayşe Düzkan, Ayşe Gökkan, Ayten Alkan, Bahar Örnek, Canan Can Korkmaz, Çağlar Demirel, Çiğdem Kıvan, Derya Özgüzel, Derya Şaşman, Emine Özcan, Esen Özdemir, Fadime Karataş, Gül Erdost, Gülay Günlük Şenesen, Handan Çağlayan, Hande Erdil, Hülya Gülbahar, Hülya Nehir, Leyla Özalp, Melike Uludağ, Merve Akdoğan, Nevin Şenol, Nurçay Türkoğlu, Özgün Akduran, Özlem Albayrak, Özlem Mollaoğlu, Pınar Göksan Aker, Pınar Ögünç, Piyale Madra, Saliha Çolak, Sarya Balat, Sultan Özer, Süheyla Doğan, Tennur Koyuncuoğlu, Tülay Atay Aşar, Ülfet Taylı Taş, Yıldız Ecevit, Yıldız Tokman

Kapak Karikatürü

Piyale Madra

Yönetim Yeri

Büyükelçi Sokağı 20/4

Kavaklıdere - Ankara

Telefon: 0 312. 427 00 20

Faks: 0 312. 466 55 61

E-posta: ucanhaber@ucansupurge.org

www.ucansupurge.org

Grafik Tasarım ve Uygulama

Hangar Reklam • Özlem Yerlikaya

Basım

Öncü Basımevi Ltd. Şti.

Kazım Karabekir Cad.

No: 85/ 2 İskitler / ANKARA

Tel: 0 312. 384 31 20

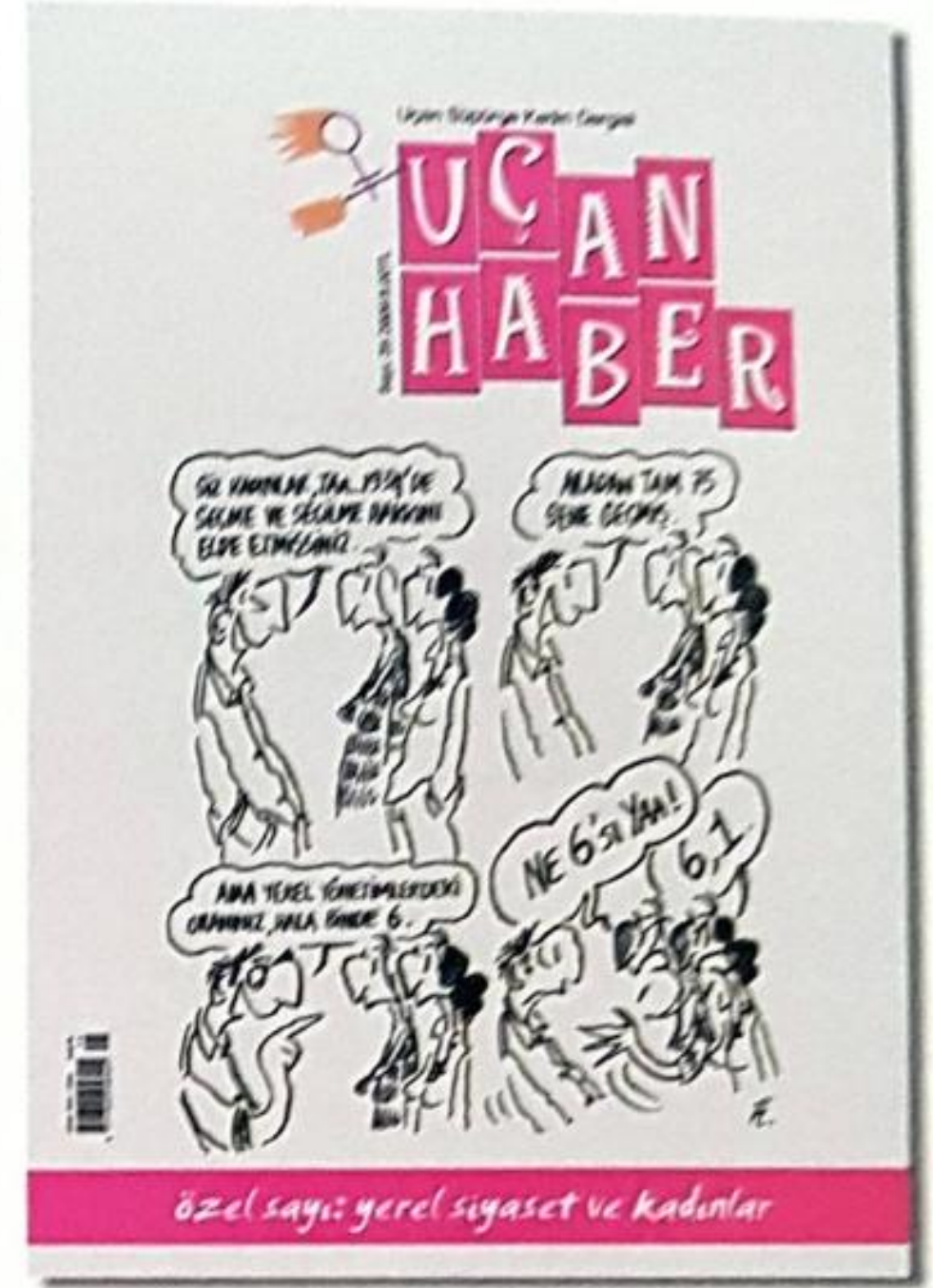
Basım Tarihi

25 Temmuz 2009

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

25 temmuz
ikibin
DOKUZ

Kadınsız demokrasi

"Mesele yalnızca politikada daha fazla kadın olması değil.
Bu, politik alanı dönüştürmek için bir fırsat."

Anne Phillips, Demokrasinin Cinsiyeti

Politik alanın cinsiyet eşitliğine göre nasıl dönüşebileceği sorusuna, bu fırsatın biz kadınlara ne ölçüde kullandırıldığına bakarak yanıt verebiliriz ancak. Kadınların güncel siyasetteki varlığı, kamusal yaşamın en eşitlikçi biçimde yeniden düzenleneceği olanakları yaratırken, cins körlüğünü de tedavi edicidir aynı zamanda. Ne ki, bu topraklarda böyle olmadı hiçbir zaman. Erkekler iktidar için dövüşürken kadınlar kaybetti. Yani... Filler tepinirken, çimenler ezildi!

Parlamentoda kadınlar yoksa, yerel yönetimlerde de kadınlar olmaz. Belediyecilik köprü, şelale ve üst geçit yapmaktan ibaretse, hizmetlerin bir ucu kadınlara hiç değmez. Seçme ve seçilme hakkını yalnızca erkekler kullanabiliyorsa demokrasiden söz edilemez. Evlerde, çarşılarında, kentsel mekanlarda yalnızca erkekler konuşuyorsa, kadınlar kendi sözünü söyleyecek alan bulamaz. Kentlerin misafiri değil ev sahibi olmak için katılmak, değiştirmek ve dönüştürmek gerekir. Yönetiminde söz sahibi olamadığımız, kararlara katılamadığımız bir kent, 'bizim' değildir.

"Bir kadınsız demokrasi örneği olarak yerel yönetimler", bu sayının çıkış noktasını oluşturuyor. Kadınlar yok, çünkü cam tavanlar kadın seslerini bastırırken, kadın yüzlerini de kamusal alandan kopartıp ev içlerine gönderiyor. Kadınlar yok! Ama kadınlar olmalı! Çünkü bizim demokrasiye daha çok ihtiyacımız var!..

Selen DOĞAN

Uçan Süpürge'den haberler

Uçan Haber'i okurlarıyla buluşturamadığımız son iki yılda Uçan Süpürge birçok çalışma yaptı; yeni projeler hayata geçirildi, yine birçok kentte eğitimler ve etkinlikler yapıldı... Bu süre içinde hangi konuları gündeme taşıdık, hangi çalışmalara imza attık kısaca hatırlayalım.

Kamu ile diyalogda yeni adımlar

Kadın örgütleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle, her türlü ayrımcılık ve şiddetle mücadele ederken, kamu kurumları da toplumsal cinsiyet eğitimlerinden geçmeye başladı. Devlet merkezli gelişmelerin ülkemizdeki etkilerini bilen bizler, bunun en çarpıcı örneklerini 'Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler' konulu Başbakanlık Genelgesi'yle, kadınların uzun yıllar süren mücadelesi sonucu Meclis'te kurulan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'yla, Birleşmiş Milletler Ortak Programı'nın kadın dostu kentler projesiyle ve benzeri olumlu adımlarla gördük. Bu nedenle kadın örgütleri, kamu kurumlarını eşitlik mücadelesinde partner kabul etme eğiliminde oldu hep. Kamu politikalarını oluşturanlar ve o politikaların etkilediği kesimlerin sürdürülebilir ve etkin işbirlikleri içinde olması, kadın konularının kamu yönetiminde içselleştirilmesi açısından etkili olabilirdi. Bu öngörü, 2006 yılında Uçan Süpürge'yi kamu-sivil toplum diyalogu temelli bir çalışma yapmaya yöneltti. "İlk Adım: Kamu Kurumları ile Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Arasında Diyalog Kurma ve Geliştirme Projesi", kamu kurum ve kuruluşlarıyla kadın sivil toplum kuruluşları arasındaki diyalogu ve işbirliğini güçlendirme yoluyla katılımcı demokrasi ve kadının insan hakları alanında ilerleme sağlanması; kamuda kadının insan hakları ve

toplumsal cinsiyet eşitliği konularında duyarlılık oluşturulması ve kadının, kamu mekanizmalarında yer alması yoluyla statüsünün yükseltilmesini hedefliyordu. Proje ilk etapta Ankara, Antalya, Denizli, Erzurum, Gaziantep, Kocaeli, Trabzon ve Samsun'da proje eğitmenleri Prof. Dr. Eser Köker, Prof. Dr. İpek Gürkaynak ve Akın Atauz; ikinci etapta da Muğla, Kars, İzmir, Malatya ve Mersin'de Prof. Dr. Ayşe Özcan, Doç. Dr. Melek Göregenli ve Dr. Zeynep Kılıç eşliğinde düzenlenen eğitimlerle sürdü. Eğitimlere Valilik, Belediye, İl İnsan Hakları Kurulu, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Emniyet ve Yerel Medya temsilcileri katıldı. İki yıl süren proje, Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı ve TBMM İnsan Hakları Araştırma ve İnceleme Komisyonu'nun desteğiyle, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı işbirliğiyle hayata geçirildi.

Yerel medya ile işbirliği

Yerel medyanın da en az yaygın medya kadar önemli olduğunu gördüğümüz birçok çalışma oldu Uçan Süpürge'nin tarihinde. Kentlerde yürütülen sosyal projeleri kentlilere yerel gazeteler aracılığıyla duyurmak, mesajlarımızı yerel televizyonlarda programlara katılarak vermek, yerel radyolarda özel yayınlara konuk olmak sıklıkla yaşadıklarımızdı. Yerel medyayla birlikte hareket etme niyetimizi pekiştiren ise, Uçan Süpürge'nin kuruluşundan beri hiç ihmal etmediğimiz medya çalışmaları sonucunda edindiği birikimi paylaşma isteği idi. TRT radyoları başta olmak üzere pek çok radyo programı yapmış, televizyon programlarıyla da sesimizi ülkenin dört bir yanına duyurmuştuk. Yaygın medya ortamına toplumsal cinsiyet bakış açısıyla eleştirel bir yaklaşım getirirken, yerel medyanın da kadınları 'gören', onların ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate alan bir anlayışla yayınlarını sürdürmesi, kadın yurttaşların da sesi olması gerektiğini biliyorduk. Bunun sağlanmasına bir küçük katkı, örnek programları yerel medya ile buluşturmakla mümkün olabilirdi. Biz de öyle yaptık! "Kadın 2007" projesiyle kadının insan haklarını güçlendirmeyi, yerel medya yoluyla

toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinç oluşturmaya ve yereldeki haber-ciliğine toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi katmayı amaçladık. Bu projeyle İzmir, Muğla, Trabzon, Eskişehir, Bursa, Zonguldak, Kayseri, Erzurum, Adana, Hatay, Gaziantep ve Ankara'da seçilen birer yerel televizyon kanalında 13 hafta yayınlanmak üzere 13 bölümden oluşan bir program hazırladık. Girişimcilik, şiddet, haklarımız, ayrımcılık gibi birçok konuda kadınların konuk olduğu ve kadınlara sesini duyurduğu bu programlar, kadınların 'bilgilendirici' ve mesafeleri yakınlaştıran yayınlar talebini bir ölçüde karşıladı ve yerel yayıncılara "Kadınlar da sizi izliyor"u hatırlattı.

'Çocuk gelinler'in öyküleri film oldu

Son yılların en heyecanlı çalışmalarından biri de Çocuk Gelinler projesiydi. Uçan Süpürge'nin erken evlilikler konusunda bugüne dek yaptıklarından farklı olarak, sinema aracılığıyla erken ve zorla evliliklere dikkat çekmeyi hedeflediğimiz bu proje, Almanya'daki Dortmund-Köln Uluslararası Kadın Filmleri Festivali ile birlikte yürütüldü. İki ülkede eşzamanlı açılan kısa film sinopsis yarışması sonucunda dereceye giren toplam 10 öykünün yazarı, Ankara'da bir ay süren atölye çalışmalarına katıldı. Atölyelerde katılımcılar kısa film öykülerini senaryoya dönüştürüp, kostüm ve dekor hazırlığı, çekimler, kurgu gibi tüm işleri kolektif çalışmayla ortaya çıkardılar. Sonunda ortaya iki kısa sözsüz filmimiz oldu. "Beni geri çağır hayat" ve "Nefes al Alma, nefes al" adlı filmlerin galası geçen yılın 23 Ekim'inde Kültür Bakanlığı ve Devlet Tiyatrolarının da desteğiyle Ankara'da yapıldı. Filmlerin İstanbul'daki ilk gösterimi ise, Hürriyet gazetesinin daveti üzerine 24 Kasım 2008'de Hürriyet Media Towers'ta gerçekleşti. Bu özel gösterimin ardından, akademisyen Nükhet Sirman, avukat Canan Arın, psikolog Feride Güneri ve sinema oyuncusu Hülya Avşar'ın katıldığı erken evlilikler konulu bir panel düzenlendi. "Çocuk Gelinler" projesi sona erdi, ancak, erken ve zorla evlilikler Uçan Süpürge'nin gündeminde çalışma alanlarından biri olarak hep kalacak. Nitekim, Çocuk Gelinler projesi kapsamında çekilen iki kısa filmin Türkiye'nin tamamında, söyleşi ve seminer gibi destekleyici etkinliklerle birlikte gösterilmesi konusunda Cumhurbaşkanlığı da destek verdi, tüm illerin valilerine gönderilip katkılarını istemek üzere bir yazı hazırladı. Uçan Süpürge'nin Türkiye genelinde 13 yıldır yürüttüğü sosyal çalışmaların en önemli başlıklarından biri, son yıllarda olduğu gibi, erken ve zorla evlilikler olacak.

Kadın örgütleri veri tabanı güncellendi

Bu sosyal çalışmalar sırasında, yerel yönetimler ve yerel medya kadar kadın örgütleriyle de yakın ilişki ve işbirliklerimiz oluyor. 1990'ların başından bu yana sayıları hızla artan, çeşitlenen kadın örgütlerinin genel ülke fotoğrafı içinde nasıl dağıldığı, faaliyet alanlarının nasıl çeşitlendiği ve uzmanlıkları doğrultusunda nasıl politika ürettikleri, ilgilendiğimiz konuların başında geldi hep. Kadın örgütlerinin haritasını çıkarmaya yönelik ilk çalışmamızı 2003 yılında yapmıştık. ODTÜ öğretim üyesi ve danışmanımız Prof. Dr. Yıldız Ecevit'in koordinasyonuyla 41 ilde yürütülen Kadın Örgütleri Veri Tabanı çalışmasının sonuçlarını internet sitemizde kullanıma açmış, ayrıca kitap ve CD olarak da yararlanmak isteyenlere iyi bir başvuru kaynağı yaratmıştık. Zaman içinde kadın örgütlerinin sayısında ve faaliyet alanları ile faaliyet illerindeki değişiklikler, bu çalışmayı güncelleme ihtiyacını ortaya çıkardı. Bu ihtiyacı bizim kadar diğer kadın örgütleri, araştırmacılar, gazeteciler, öğrenciler ve kadın konularına ilgi duyan kişiler de hissediyor ve en yeni bilgilere ulaşma

talebi yoğunluk kazanıyordu. Bunun üzerine, sene başında Kadın Örgütleri Haritalama ve İhtiyaç Analizi başlıklı bir proje geliştirdik ve mevcut veri tabanını yenilerken, aynı zamanda illerdeki kadın örgütlerinin o illerde bulunan üniversite kadın çalışmaları merkezleriyle diyalogunu ve işbirliğini artırmayı da hedefledik. Adana, İzmir, Gaziantep, Mersin, Van, Muğla, Kars ve Ankara'da uygulanan bu projenin Ankara'da yaptığımız hazırlık toplantısına bu illerden üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin yetkilileri katıldı. Onların yönlendirmesiyle projeye dahil olan üniversite öğrencileri ise illerdeki anket çalışmalarını yürüttü. Bu anketler yeni açılan kadın örgütlerinin amaçlarını, iletişim bilgilerini, etkinlik alanlarını belirlemekle kalmadı, birbirlerinden haberdar olmalarını da sağladı. Bu 8 il ile birlikte, önceki veri tabanı araştırmasında elde edilen bilgiler de güncellendi. Elinizdeki derginin hazırlıkları sürürken ekibimiz bu yeni bilgileri internet üzerinden kullanıma sunmak üzere hazırlıklarını hızla sürdürüyordu.

ucansupurge.org yenilendi!

Yenilenen yalnızca veri tabanı değildi. 2002 yılından beri yayınını hiç kesintisiz sürdüren www.ucan-nen tek kadın haber sitesi olma özelliğini koruyan sitemize siz de yaşadığınız yerlerden haber, röportaj ve ya-Haberleriniz için adresimiz: ucanhaber@ucansupurge.org

Uçan Süpürge'den haberler

Uçan Haber'i okurlarıyla buluşturamadığımız son iki yılda Uçan Süpürge birçok çalışma yaptı; yeni projeler hayata geçirildi, yine birçok kentte eğitimler ve etkinlikler yapıldı... Bu süre içinde hangi konuları gündeme taşıdık, hangi çalışmalara imza attık kısaca hatırlayalım.

Kamu ile diyalogda yeni adımlar

Kadın örgütleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle, her türlü ayrımcılık ve şiddetle mücadele ederken, kamu kurumları da toplumsal cinsiyet eğitimlerinden geçmeye başladı. Devlet merkezli gelişmelerin ülkemizdeki etkilerini bilen bizler, bunun en çarpıcı örneklerini 'Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler' konulu Başbakanlık Genelgesi'yle, kadınların uzun yıllar süren mücadelesi sonucu Meclis'te kurulan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'yla, Birleşmiş Milletler Ortak Programı'nın kadın dostu kentler projesiyle ve benzeri olumlu adımlarla gördük. Bu nedenle kadın örgütleri, kamu kurumlarını eşitlik mücadelesinde partner kabul etme eğiliminde oldu hep. Kamu politikalarını oluşturanlar ve o politikaların etkilediği kesimlerin sürdürülebilir ve etkin işbirlikleri içinde olması, kadın konularının kamu yönetiminde içselleştirilmesi açısından etkili olabilirdi. Bu öngörü, 2006 yılında Uçan Süpürge'yi kamu-sivil toplum diyalogu temelli bir çalışma yapmaya yöneltti. "İlk Adım: Kamu Kurumları ile Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Arasında Diyalog Kurma ve Geliştirme Projesi", kamu kurum ve kuruluşlarıyla kadın sivil toplum kuruluşları arasındaki diyalogu ve işbirliğini güçlendirme yoluyla katılımcı demokrasi ve kadının insan hakları alanında ilerleme sağlanması; kamuda kadının insan hakları ve

toplumsal cinsiyet eşitliği konularında duyarlılık oluşturulması ve kadının, kamu mekanizmalarında yer alması yoluyla statüsünün yükseltilmesini hedefliyordu. Proje ilk etapta Ankara, Antalya, Denizli, Erzurum, Gaziantep, Kocaeli, Trabzon ve Samsun'da proje eğitmenleri Prof. Dr. Eser Köker, Prof. Dr. İpek Gürkaynak ve Akın Atauz; ikinci etapta da Muğla, Kars, İzmir, Malatya ve Mersin'de Prof. Dr. Ayşe Özcan, Doç. Dr. Melek Göregenli ve Dr. Zeynep Kılıç eşliğinde düzenlenen eğitimlerle sürdü. Eğitimlere Valilik, Belediye, İl İnsan Hakları Kurulu, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Emniyet ve Yerel Medya temsilcileri katıldı. İki yıl süren proje, Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı ve TBMM İnsan Hakları Araştırma ve İnceleme Komisyonu'nun desteğiyle, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı işbirliğiyle hayata geçirildi.

Yerel medya ile işbirliği

Yerel medyanın da en az yaygın medya kadar önemli olduğunu gördüğümüz birçok çalışma oldu Uçan Süpürge'nin tarihinde. Kentlerde yürütülen sosyal projeleri kentlilere yerel gazeteler aracılığıyla duyurmak, mesajlarımızı yerel televizyonlarda programlara katılarak vermek, yerel radyolarda özel yayınlara konuk olmak sıklıkla yaşadıklarımızdı. Yerel medyayla birlikte hareket etme niyetimizi pekiştiren ise, Uçan Süpürge'nin kuruluşundan beri hiç ihmal etmediğimiz medya çalışmaları sonucunda edindiği birikimi paylaşma isteği idi. TRT radyoları başta olmak üzere pek çok radyo programı yapmış, televizyon programlarıyla da sesimizi ülkenin dört bir yanına duyurmuştuk. Yaygın medya ortamına toplumsal cinsiyet bakışıyla eleştirel bir yaklaşım getirirken, yerel medyanın da kadınları 'gören', onların ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate alan bir anlayışla yayınlarını sürdürmesi, kadın yurttaşların da sesi olması gerektiğini biliyorduk. Bunun sağlanmasına bir küçük katkı, örnek programları yerel medya ile buluşturmakla mümkün olabiliyordu. Biz de öyle yaptık! "Kadın 2007" projesiyle kadının insan haklarını güçlendirmeyi, yerel medya yoluyla

toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinç oluşturmaya ve yereldeki haber-ciliğine toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi katmayı amaçladık. Bu projeyle İzmir, Muğla, Trabzon, Eskişehir, Bursa, Zonguldak, Kayseri, Erzurum, Adana, Hatay, Gaziantep ve Ankara'da seçilen birer yerel televizyon kanalında 13 hafta yayınlanmak üzere 13 bölümden oluşan bir program hazırladık. Girişimcilik, şiddet, haklarımız, ayrımcılık gibi birçok konuda kadınların konuk olduğu ve kadınlara sesini duyurduğu bu programlar, kadınların 'bilgilendirici' ve mesafeleri yakınlaştıran yayınlar talebini bir ölçüde karşıladı ve yerel yayıncılara "Kadınlar da sizi izliyor"u hatırlattı.

YEREL KADIN

MUHABİRLER AĞI İLE YENİDEN

Alternatif medya'nın yeni yeni kavramsallaştırıldığı, kadın hareketi ve hak temelli çalışan sivil toplum örgütlerince önem ve değer atfedilen bir konu olmaya başladığı 2000'lerin başında Uçan Süpürge, "Yerel Kadın Muhabirler Ağı"nı kurdu. Toplumsal cinsiyet bakış açısıyla habercilik zor ama gerekli, sabır isteyen ama acil bir işti. Tüm mevcut medya ortamını zihniyeti, araçları ve aracılılarıyla kadınlar lehine dönüştürmek, her alanda yaygın/kemikleşmiş cinsiyetçilikle mücadelenin ayaklarından biriydi ve bunun gerçekleşmesine katkıda bulunmak da ancak alternatifini göstererek mümkün olabilirdi.

Medyanın mevcut yapılanmasında nasıl bir harç vardı ki mevcut medya işleyişi bu kadar erkek egemendi? Buna izin veren toplumsal mutabakat, medyayı cins körü yapmakla kalmayıp kadınlara çok 'yaratıcı' biçimlerde zarar vermeye de başlamıştı çoktan. Bu cinsiyetçi yapıyı bozup yerine eşitlikçi bir tarz inşa etmek kolay olmayacaktı ama bu, kadınların hak ve özgürlük mücadelesinde önemli bir basamaktı. Çünkü medya kadınlar için bir araçtı; mağduriyetlerimizi, sorunlarımızı, beklentilerimizi dile getirmemize yardımcı olan, başarılarımızı ve çabalarımızı görünür kılan, sözümüzün çoğalmasını sağlayan ve paylaşımlarımızı güçlendiren bir araç... Medyanın görmediği kadın haberlerini, haber

değeri biçmediği kadın öykülerini gündeme taşıyacak bir örgütlenme modeli olarak Yerel Kadın Muhabirler Ağı, 2003 yılında hayata geçirildi. Zaman içinde ülkenin dört bir yanından gönüllü kadınlar bu haber ağının birer parçası oldular, binlerce haber, yazı ve röportaja imza attılar. Olaylara, durumlara, hikayelere kadın bakış açısıyla yaklaştılar ve kurdukları ortak dille, haberciliğin böyle de olabileceğini, kadınlara nesne değil özne olarak yer veren bir medyanın mümkün olabileceğini gösterdiler.

Bu haber ağı, bazı maddi ve manevi güçlüklerle de olsa işlevini yerine getirmeyi sürdürüyor. Bu sene bu ağı yeni katılımlarla güçlendirmek istedik. İlk işimiz, sene başında web sistemizden bir çağrı yapmak oldu. Bu çağrıya farklı yaş ve mesleklerden yüzün üzerinde kadın, muhabirlik başvurusuyla yanıt verdi. Yerel Kadın Muhabirler Ağı'nın bu seneki ilk gündemini Yerel Seçimler olarak belirlemiştik. Birkaç ay öncesinden başlayarak tüm seçim sürecini kadınlar ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değerlendiren haberler yaptık muhabirlerimizle. Onlar yaşadıkları kentlerde seçimin nabzını tuttular, kadınların yerel siyasetle ilişkisinden adayların seçim vaatlerine, kentsel hizmetlerin cinsiyetinden yurttaşlığa ve demokrasinin nasıl işlediğine, kadınların yerel meclislerdeki temsiline kadar bir-

çok konuyu haber ve röportajlarına taşıdılar, izlenimlerini, yorumlarını bizimle paylaştılar.

Uçan Haber'in bu sayısında muhabirlerimizin 2009 Yerel Seçimlerini farklı kişi ve konular çerçevesinde ele alan haberlerini de bulacaksınız. Hemen hiçbir gazeteci olmayan muhabirlerimizin pek çoğunun daha önceden haber toplama ve yazma deneyimi de bulunmuyordu. Çok temel bir sorudan hareket ederek, bu işi birlikte nasıl kotaracağımızı yine birlikte öğrendik: "Bu haberde kadın nerede?" Biz de yerel seçimlerde 'kadınları' aradık.

Sayfalarımızdaki haber ve röportajların büyük bir bölümü seçim öncesine ait. Yalnızca haberler yok bu sayıda. Adaylarla yapılmış söyleşilerden partilerin seçim programlarına, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve kent planlamasından belediye başkanı kadınlarla röportajlara kadar dopdolu bir içerik oluşturmaya çalıştık. Kent-kadın ilişkisine dair deneyimleri ve öyküleri de ihmal etmedik.

Yerel Kadın Muhabirler Ağı'nda çeşitli zamanlarda yer alan, halen bu ağın bir parçası olarak haber üreten ve aramıza yeni katılan muhabirlerimize, bu sayının içeriğine yazıları ve görüşleriyle katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz.

Yerel siyasette kadınsızlık

Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizliğin çözümü aslında yerelden başlıyor. Yerel siyasette kadınların yer alması ve seslerini duyurmaları çok önemli. Fakat erkeksileşen ya da tamamen erkek olan kadınlardan bahsetmiyoruz; zira siyasi mazimize bakınca kadınlıklarını soyunup siyasi arenada görünen erkek gibi kadınların başarısızlıklarını görebiliriz.

Özlem İNGÜN // İstanbul

Yaklaşan Yerel Seçimler arifesinde, ülkemizdeki siyasi hareketlilik giderek yoğunlaşmakta. Partilerin aday belirleme süreçleri, patronaj ilişkileri ve tabii ki bu bağlamda siyasetin kaymağından faydalanma çabaları... Türkiye'de birçok ülkeden farklı bir siyasi kültür mevcut; gönüllülükten ziyade siyaset meslek olarak kabul edilmekte ve politikada konumlanma çabaları

bu doğrultuda olmakta. Cinsiyet ayrımcılığı siyasetin merkezinde yer alırken, kadınlar milli projelerde olduğu gibi gene simgesel olarak sürece dahil edilmekte. En acı tarafı da kadınların bu göstermelik rolleri sorgulamadan içselleştirmeleri ve erkeklerin erkekliklerini ispatlama mücadelesinde, bir kere daha taşıyıcı olmayı gönüllü olarak kabullenmeleri oluyor.

Her şeyden önce bakmak ve görmek arasındaki ayrımın bilincinde olarak, Yerel Seçimler öncesi bakışımızı büyükşehir belediyelerine çevirirsek, bu ayrımcılık ve kabullenişler bir farkındalık ve bilinç yaratabilir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ilçe belediye meclislerinde 32 belediyeden 16'sında kadın meclis üyesi bulunurken, 41 belde belediyesinde sadece 3 kadın meclis üyesi bulunuyor. (Büyükçekmece-Mimarsinan, Ümraniye-Ömerli ve Tuzla-Orhanlı Beldeleri). Ve belediyelerdeki kadın meclis üyeleri sayısı, bir ilçe belediyesi (Bayrampaşa ilçesi meclisi 2 kadın üyeli) dışında sadece 1. Bu doğrultuda, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi Grup Başkanlıkları içerisinde sadece Anavatan Partisi'nden 1 üye yer alıyor. Kadın encümen üyesi ise yok. Aynı şekilde İ.B.B. Meclisi'nde 2007-2008'de 1 yıl için seçilen

Meclis İhtisas Komisyonları incelendiğinde, her biri 9 üyeden oluşan toplam 21 komisyonun 11'inde kadın üyeler bulunduğu görülüyor. Kadın Sorunları Komisyonu 8 kadın üye ile başı çekerken diğer 10 komisyon 1 ve 2 kadın üyeden oluşuyor.

Seçimler öncesi kota uygulaması partiler arasında tartışılırken maalesef iktidar ve muhalefet partisi bu uygulamayı "kadınları aşağıladığı" düşüncesiyle reddediyor. Kota uygulamasına göre cinsiyet eşitliği bağlamında siyaset de dahil olmak üzere en az %40 kadın bulunması gerekiyor. Fakat ülkemizde erkek siyasiler bunu kendi çıkarları bağlamında, kendilerine göre çeşitli kılıflar geliştirerek reddediyor. Yerleşik fikirler ve tabii ki kültür ekseninde kadınların asli görevi aile içerisinde tanımlandığı için, güç ve iktidar gerektiren alanlar erkeklerle sınırlı kalmaya devam ediyor. Maalesef belli önemli konumlara gelmiş kadınlar da yerlerini kaybetme endişesi ve sisteme körü körüne bağlılık ekseninde, ortak bir dil geliştiremiyor, hareketin dışında kalmayı tercih ediyor.

Bu seçim sürecinde kadın kuruluşları ortak inisiyatif çerçevesinde Beyoğlu Belediye Başkanlığı için feminist bir aday belirlediler ve düzenledikleri basın toplantısıyla adayları Ülfet Taylı'yı kamuoyuna tanıttılar. Kadınların bu çıkışları kadınsız siyasete karşı bir meydan okumaydı.

Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizliğin çözümü aslında yerelden başlıyor. Bu bağlamda yerel siyasetin içinde kadınların yer alması ve seslerini duyurmaları çok önemli. Fakat erkeksileşen ya da tamamen erkek olan kadınlardan bahsetmiyoruz; zira siyasi mazimize bakınca kadınlıklarını soyunup siyasi arenada görünen erkek gibi kadınların başarısızlıklarını görebiliriz.

Kadınlar kadın olarak siyasi arenada yer almalı, kuvvetle muhtemel karşılaşacakları egemen erkek kurumlar ve zihniyetle başa çıkmada kararlı ve bütünleştirici olmalırlar.

“Kadınlar için
zaten hiçbir şey
yapılmıyor”

Muş muhabirimiz **Nurcan Cetinbaş**, çeşitli yaş ve mesleklerden 55 kadına Yerel Seçimler öncesi belediyeden beklentileri dahil toplam 10 soru sordu.

Temiz bir çevre ve temiz içme suyu kadınların hemen hepsinin ortak talebi. Beklentiler arasında pazar yeri, çocuklara burs, asfalt, havuz, çöp kutuları, evlilik seminerleri ve sığınma evi de var.

Nurcan ÇETİNBAS // MUŞ

Görüşülen kadınların 27'si çalışmıyor, 3'ü mesleğini belirtmemiş, 2'si hemşire, 5'i öğretmen, 8'i öğrenci, 3'ü sekreter, 2'si işçi, diğerleri ise doktor, avukat, gıda teknisyeni ve muhasebeci.

Yanıtlara gelince... Temiz bir çevre ve temiz içme suyu kadınların hemen hepsinin ortak talebi. Kadınların belediyeden beklentileri soruldu-

ğunda sıraladıkları beklentiler özetle şöyle:

- Kadınların geçimini sağlayacak bir iş yeri
- Kadın sığınma evi, kadınlar için ürünlerini satabilecekleri pazar yeri
- Hamam, havuz, spor tesisi, tiyatro ve sinema
- Yeşil alan, park, asfalt
- Temiz su, temiz çevre
- Modern bir kent
- Her mahalleye bir pazar
- Çarşıda kadınlar için mescit
- Eşinden ayrılmış kadınlara yardım amaçlı projeler
- Caddelerde çöp kutuları
- Cinsellik, sağlık, evlilik gibi konularda seminer
- Çocukların eğitimi için burs
- Yoksul ailelere gıda ve para yardımı

"Kaldırımlarda yürüyemiyoruz"

Kadınlar en çok musluklardan akmayan sudan yakınıyor. Bu, kentin en önemli sorunu gibi görünüyor ama "Belediyeler kaldırımları kahvehane olarak kullandırmamalı, yürüyemiyoruz, çok rahatsız oluyoruz" diyen kadınların sayısı da hiç az değil. Mahallelerde sokaklara çöp kutuları koyulması da yine birçok kadının ortak talebi. Belediyeden beklentisi olmadığını söyleyen de var, "Beklentim yok, zaten istesem de yapmazlar" veya "Kadınlar için zaten hiçbir şey yapılmıyor" diyen de.

Soruları yanıtlayan kadınlar hükümetten beklentilerini de dile getiriyor yanıtlarda:

- Evliken ikinci evliliğini yapan erkeklerin ceza alması sağlansın.
- Ev kadınlarına maaş bağlansın.
- Muş'a yatırım yapılsın, fabrika kurulsun.
- Ekonomik özgürlüklerini kazanmaları için kadınlara özel fonlar sağlansın.
- Siyasette kadın kotası olsun.

- Cumhurbaşkanı ve başbakan kadın olsun.
- Ülkenin her yerinde kadın örgütlerine yardım yapılsın.
- İşsizliğe çözüm bulunsun.
- Kadınlar eşya muamelesi görmesin.
- Sosyal güvence ve evlilikle ilgili yasalarda düzenleme yapılsın.
- Bazı konularda halka danışsınlar, halka güvensinler.
- Kırsal yörelere sağlık ocağı açılsın.
- Kadınların eğitimine önem verilsin.
- Bankaların yaptığı gibi ev kadınlarına emeklilik imkanı verilsin.
- Siyasette daha çok kadın olsun.
- Girişimci kadınlara kredilerde kolaylık sağlansın.
- Başörtüsü yasağı kalksın.
- Kadınlar siyasi sembol olarak kullanılmasın.
- İnsan hakları istiyoruz.
- Haklarımı bilmiyorum.
- Beklentim? Hiçbir şey! Ne olabilir ki?

Daha çok kadın örgütü kurulmalı

Anket sorularından bir diğeri, seçimlere yönelik: "Oyunuzu aile içinde belirlenen partiye veya adaya mı verirsiniz, yoksa kendi tercih ettiğinize mi?"

Bu soruya kadınlardan 38'i "kendi istediğime oy veririm" derken, 12'si ailede alınan karara göre veya kocasının isteği doğrultusunda oy vereceğini söylüyor. Kadınlardan 2'si de her iki seçeneğin de geçerli olduğunu belirtiyor. Bu soruya verilen yanıtlar arasında

"Kadınlar özgür olamıyor ve evde verilen karara göre oy kullanıyor", "Ailemle hemfikirim, onların tercihi benim için önemli ama zorlama olmaz" da var.

"Siyasetçi olmak ister miydiniz?" sorusuna verilen yanıtlarda ise birçok kadın siyasetin "yalan" ve "yalancılık" olduğunu düşünüyor. Soruyu yanıtlamak istemeyenler de var. Kadınların çoğunluğu aktif siyasetti yer almak istemediğini belirtiyor.

Kadınlara ankette kadın örgütlerinden beklentileri de soruluyor. Kadınlar en çok hakları konusunda bilgilendirilmek istiyor. (Muş'ta kadın örgütü olarak yalnızca KAMER faaliyet gösteriyor; bu da örgütlenmenin çok zayıf olduğunu, daha çok kadın derneği, vakfı, kooperatifi vb. oluşumların ortaya çıkması gerektiğini gösteriyor). Daha çok kadın örgütü kurulmasını ve bunların güçlenmesini bir öncelik olarak görüyor kadınlar ve örgütlerden şiddet, yoksulluk gibi sorunlara çözüm bulmasını bekliyor.

Sevim KILINÇ // ADIYAMAN

Adıyamanlı kadınlar kenti yaşamak istiyor

“Daha çok kadın daha çok demokrasi demektir” diyen Sevim Kılınç, yerel seçimlerin nabzını Adıyaman’da tuttu; kadınlara belediyeden beklentilerini sordu. Belediyeciliğin yalnızca köprü ve üst geçit yapmak olmadığını bilen kadınlar da tüm Adıyamanlı kadınlar adına taleplerini sıraladı.

Yerel yönetim seçimleriyle beraber siyasetin gündemi de yerleşmeye; halkın yaşadığı yerel sorunlar ve bu sorunların çözümü noktasında politikalar oluşturulmaya başlandı. Yerel politikalar oluşturulurken toplumun farklı kesimlerinin farklı talepleri göz önünde bulundurularak seçim çalışmaları yürütülür. Seçimleri kazanma adına toplumun farklı kesimlerinin beklentileri de göz önüne alınarak, halkın duyguları okşanarak ve halkın beklentileri adaylar (partiler) tarafından ifade edilerek adeta oy avcılığına girilir. Ancak, seçim sonrası aynı sorunlar ve beklentiler kendini bir sonraki seçime kadar erteler.

Bir seçimden başka bir seçime devreden sorunların başında da kadın sorunu gelir.

Kadınların beklentileri ve talepleri her nedense hep göz ardı edilir. Kadınlar yerel yönetimlerde söz ve karar sahibi olamadıkları gibi, kadınların yerel yönetimlere dönük beklentileri de karşılanmamaktadır. Nüfusun yarısını oluşturmalarına rağmen “kadının dünyası kadının evidir”

anlayışıyla kadın sosyal yaşamdan olabildiğince uzaklaştırılmıştır.

Seçim çalışmalarının çoğu kadınlar üzerinden yürütülmesine rağmen kadınlara siyasette yeterince yer verilmiyor. Yerel politikalar belirlenirken kadınların düşünceleri alınmıyor. Yerel yönetimler kadınların politik taleplerini göz ardı ediyor. Oysa yerel politikalar kadınların yaşamlarını kolaylaştıran ve kadınların gereksinimleri göz önünde bulundurularak oluşturulan politikalar olmalı.

Yerel yönetimlerin hizmetlerinden en çok kadınlar etkileniyor. Çünkü temizlik, çocuk, yaşlı, hasta bakımı işleri hep kadınlar tarafından yapılıyor. Örneğin; çamurlu, tozlu yollar kadın için ekstra emek, zaman anlamına geliyor. Sorunları yaşayan kadınlarsa, biz de sorunları çözmek istiyorsak sorunların muhataplarını görmezden gelemeyiz. Belediyelerin cinsiyet eşitsizliklerine ve farklılıklarına duyarlı olması lazım.

Adıyaman’da yaşayan kadınlara belediyeden beklentilerinin neler olduğunu sordum. Yanıtlar çeşitliydi:

“Kesilmeyen, temiz su istiyorum”

Derya: “Susuzluktan banyo yapamıyoruz; bulaşık, çamaşır, temizlik vs. hepsi kalıyor. Ben çalışan bir kadın olarak suyla pek buluşamıyorum. Su dönüşümlü olarak mahallelere veriliyor. Benim işte olduğum saatlerde su akıyor bizde, her şey olduğu gibi kalıyor. Ayrıca kışın ortasında yapılan su kesintilerine bir anlam veremiyorum. Adıyaman’da su kesintileri insanları canından bezdirdi. Kesilmeyen, temiz su istiyorum.”

“Hijyenik ve temiz su istiyorum”

Suna: Yaz aylarında Adıyaman’da, sulardan kaynaklı dizanteri, tifo, ishal vb. vakalar yaşanıyor bunları hepimiz biliyoruz. Belediyeden hijyenik ve temiz su istiyorum.

“Yok yok yok”

Remziye: Adıyaman'da hava kirliliğine yoğun olarak maruz kalıyoruz. Bunda belediyenin de büyük katkısı var (vandaşlara kalitesiz kömür dağıtılarak). Oysa belediye gerekli denetimleri yaparsa hava kirliliğinin önüne geçebilir. Bu gidişle Adıyaman'da kanser vakaları çoğalacak gibi. Sadece şehrin merkezinde değil her tarafta çevre düzenlemesi, ağaçlandırma, yol yapımı vb hizmetler verilmeli. Ama Adıyaman'da ana caddeler ve merkezi yerler hariç şehrin hali içler acısı. Her taraf resmen sorunlar yumağı halinde. Yol yok, kaldırım yok, su yok, aydınlatma yok, yeşil alan yok. Yok yok yok.

“Gelir getirecek mesleki kurslar açılmalı”

Hamide: Biz kadınları kapalı alanlara mahkum ediyorlar. Evde oturan kadınları kimse düşünmüyor. Kadınlar resmen dört duvar arasında çürütülüyor. Sosyal hayattan kopuk yaşıyoruz, yaptığımız işler üretimden sayılmıyor. Evde oturan kadınlara yönelik çeşitli konularda eğitimler, iş imkanı yaratacak, gelir getirecek mesleki kurslar açılmalı. Eğer belediye ev kadınlarına yönelik çalışmalar yapacaksa bunları mahalle içlerinde gerçekleştirmeli. İnanın ki birçok kadının cebinde minibüs parası yok. Kenar mahallelerde oturan kadınlar merkezdeki kurslara katılamıyor. Kadınlara klasik ev kadınlığından uzak eğitimler verilmeli.

“Her mahalleye otobüs seferleri yapılsın”

Asiye: Adıyaman'da belediyeye ait toplu taşıma araçları yok denecek kadar az. Toplu ulaşım araçları en çok kadınlar tarafından kullanılıyor. Her mahalleye belediyenin otobüs seferleri yapmasını istiyorum. Ulaşımın hemen hepsi minibüslerle yapılmakta. Evim, minibüs güzergahına ters. Benim için bir yerden bir yere gitmek resmen işkenceye dönüşüyor.

“Kadınların bir araya gelecekleri mekanlar yok”

Nursel: Yaşadığımız kentlerin sokaklarında istediğimiz saatte maalesef dolaşamıyoruz. Belli bir saatten sonra tüm sokaklar erkeklere ait. Oysa ortak yaşam alanları her kesimden halkın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmeli Adıyaman'da. Havuz Başı'ndaki çay bahçesine kaç kadın istediği zaman gidip orada çay içebiliyor? Evet orası 24 saat açık. Akşamdan, gecedan vazgeçtim ben. Gündüz gözüyle orada hiç kadın görüyor musunuz? Kadınların bir araya gelecekleri mekanlar yok. Kadınlar görüşmek için ya evlerde ya da kapı önlerinde otururlar. Oysa her yer kahvehanelerle dolu. Kadınların da rahatça görüşebilecekleri mekanlar istiyorum.

“Adil bir belediye istiyorum”

Esra: Ben kadın ve erkeklerin belediyeciliğe farklı pencerelerden baktıklarına inanıyorum. Erkekler belediyeleri rant kapısı olarak görürler. Kadınların ise belediyelere hizmet kapısı olarak baktıklarını düşünüyorum. Yatırımların sadece seçime dönük olmasından şikayetçiyim. Belediyeler kendi yetkilerini kötüye kullanarak imara açılacak arsalar üzerinde büyük usulsüzlükler yapıyorlar. Seçimlerin yaklaşmasıyla kaçak yapılaşmalar arttı ama kimse bunlara dokunmuyor. Farklı kültürleri sahiplen, sosyal aktiviteleri önemseyen, şeffaf, adil, herkese eşit mesafede duran bir belediye istiyorum.

“Yeşil alan istiyorum”

Semra: Çevreci bir belediye istiyorum. Temiz bir çevrede yaşamak benim en doğal hakkım. Yeşil alan istiyorum. Mahalle aralarında yeteri kadar çöp kutusu yok. Bu sorunun giderilmesini ve çöplerin ayrı toplanmasını istiyorum.

“Yürünecek kaldırımlar istiyorum”

Songül: Temizlik ve gıda denetimlerinin sık sık yapılmasını ve bu denetimleri yapanların kadın olmasını istiyorum. Çocuklar için oyun alanları ve parklar istiyorum. Bebek arabalarıyla kaldırımlarda yürümenin ne olduğunu ancak kadınlar bilir. Yaya kaldırımlarının kullanılabilirliği denetlenmeli. Kaldırımlar esnaf tarafından işgal edilmemeli.

Gaziantep'li kadınların seçim günlüğü

Muhabirimiz Ayşe Döner Gaziantep'i sokak sokak dolaştı ve kadınlara nasıl bir belediye, nasıl bir kent istediklerini sordu.

Ayşe DÖNER // GAZİANTEP

12 Şubat: Kadınları düşünecek bir belediye lazım

Gaziantep'li kadınlarla yerel seçimler öncesinde belediyelerden beklentileri üzerine konuşuyoruz. Aysel, Gaziantep'in yerlisi. "Ben böyle şey görmedim" diyor, "Hiç memnun değiliz." Sarıgüllük Mahallesi'nde oturuyor Aysel. Kentin yaşamını nasıl zorlaştırdığını şöyle anlatıyor: "Sokak aralarına bile kilit taşı döşediler. İyi güzel, elbette ki belediyenin bir görevi de şehri güzelleştirmek. Ama bunları yaparken yaşlıları hiç mi düşünmezler? Evimin önündeki kaldırımın yüksekliği 50 santimi buldu. Annem 80 yaşında, onu kaldırımdan indirmek iyice zorlaştı. Alçak kısımları yok mu kaldırımın, tabii ki var, ama oraya kadar epey bir yürümek gerekiyor..." Aysel, annesinin koluna girip, kaldırımını bu hale getirenlerin karşısına çıkarmak istediğini anlatıyor, "İşiniz vatandaşa yardımsa işte buyurun!" diyor. Ayrıca, çocukları, engellileri de düşündüğünü söylüyor Aysel, sadece yaşlıları değil. "Bizleri düşünecek kişileri istiyoruz. Belediye demek, halkın sorunlarını çözmek demektir."

19 Şubat: "Unutmasınlar, yoksa unutulurlar!"

Yerel seçimler için adayların kampanyaları Gaziantep'te de hızla devam ediyor. İşlek caddelerde rastlaştığımız kadınlara belediyeleri soruyoruz. Vaatlerin hiçbirini yerine getirilmedi, diyor kadınlar. Mesela Gülnur, hemen yanı başındaki üst geçidi göstererek "Bu cadde üzerinde bir-birine çok yakın üç üst geçit var, kim nasıl yararlanıyor bu kadar çok üst geçitten?" diye soruyor. Gülnur'un dik-kat çektiği konu, belediyecilikte kadın bakış açısının ne denli önemli olduğunu gösteriyor: "Ben bu üst geçitten geçerken, dizimde bir etek giymişsem o gün, nasıl inip çıkacağım merdivenleri?" Engellilerin de bu geçitleri kullanması çok zor, hatta imkansız gibi. Merdivenler de çok dik. Geçidin asansörü -her yerde olduğu gibi!- bazen çalışıyor bazen çalışmıyor. Gülnur, seçim kampanyaları için sokak sokak gezen adayların vaatlerini tek tek not ettiğini söylüyor. "Bakalım ne kadarını gerçekleştirebilecekler" diyor. "Rant düşünmeyen, halkını düşünen belediye başkanlarına ihtiyacımız var. Bir sonraki durağımız, adı üstünde, bir otobüs durağı. Sabriye toplu taşıma araçlarından şikayetçi. Kanser olduğu için sık sık hastaneye

gidip gelmesi gerekiyor ama Onkoloji Hastanesi şehrin epey uzağında: "Tamam uzak olabilir ama bari oraya gidecek araçların sayısını artırın da vatandaş rahat rahat gidip gelebilsin. Otobüsler yarım saatte bir geliyor. Al-lahtan reva mı? Belediye başkanımızın daha fazla özen göstermesi gerekirken işte halimi görüyorsunuz. Hizmet bekliyoruz. Unutmasınlar, yoksa unutulurlar!"

27 Şubat: 'Kilit taşı' bir kadın sorunudur!

Seçim çalışmalarının hızla devam ettiği şu günlerde ben de kadınlarla söyleşilerimi sürdürüyorum. Onlara belediyelerden neler beklediklerini, hangi hizmetlerin kendilerine ulaştığını, memnuniyetlerini, rahatsızlıklarını soruyorum. O kadınlardan biri de Meral. Bir arkadaşına geçmiş olsun ziyaretine giderken kendisine geçmiş olsun gelinen Meral!.. "Apartmanın önüne geldim. Normal normal yürüyordum. Daha kapıya ulaşmadan kendimi bir çukurun içinde buldum! Bastığım yerin mazgal olduğunu fark ettim. Mazgal kapağı betondan. İyice sıkışıp kaldım. Karşıdaki mağazanın çalışanlarından yardım istedim, beni oradan güçlkle çıkardılar." Meral bu kazanın ardından doktora gitti. Lif kopması dendi, 10 gün rapor verildi. Hem acı çekti hem rapor aldığı için iş yerinde sorun yaşadı. Meral şimdi "Ben bunun hesabını kime sorayım?" diyor. Bu şehirde her kesimden insan yaşıyor. Hepsi de hizmet bekliyor, vaat değil icraat istiyor. Ancak, sorunlar bitmiyor.

Yerel hizmetlerden şikayetçi bir başka kadın, Nurhan. "Ben de en çok şu kilit taşlarından şikayetçiyim" diyor, "Bu kaçınıcı kırılan topuğum bilmiyorum! Kilit taşı döşenmedik yer kalmadı, yollarda yürümek imkansız hale geldi! Madem döşüyorsunuz, bari iyi yerleştirin, iyi birleştirin! Ya da biz kadınlar ayakkabıcılara gidip diyelim ki topuklu ayakkabı yapmayın! Kırılan topukları tamir için ödediğim para neredeyse bir ayakkabı parası." Kadınların ortak görüşü, belediyeler de toplum gibi erkek egemen olduğundan kadınların sorunlarından haberdar olmadıkları yönünde. Kadınların yerel yönetimlerde çoğunlukta olmasını, kadın sorunlarının çözümü açısından öncelikli gören kadınların sayısı da hiç az değil Gaziantep'te.

11 Mart: "Bizi düşünenleri düşüneceğiz"

Belediye hizmetleri halka ulaşıyor mu? Çok temel bir soru bu. Bugünlerde çoğumuz bu soruyu soruyoruz. Ben de Gaziantep'te yerel hizmetlerin halka nasıl ulaştığını istemeyen Gülizar, şunları anlattı: "Komşumun gelini hamile. Doğum anı gelmiş, Doğum Hastanesi'ne götürüldük. Hastaneye yetişemedik yolda doğum yaptı. Çünkü hastane şehrin dışında! 24 km yol gitmemiz gerekiyordu. Daha önce de aynı durumda kalan kadınlar gördüm; hastane yolunda doğuranlar oldu. Yetkililere

'Niye hastaneyi ta oralara taşıdınız' diye sormamız gerekmez mi? Gaziantep'te kaç kadının kendi arabası var? Arabası olanlar zaten özel hastanelere gider. Bizi düşünün artık biraz da!' Gülizar hasta çocuklar için de aynı zorluğun yaşandığını söylüyor: 'Çocuğumuzu hastaneye götürmek için iki vasıta değiştiriyoruz. Gaziantep 'marka şehir' diyorlar. Böyle marka olur mu? Burası bizim de şehrimiz. Yolda doğum yapmak istemiyoruz. Hizmet istiyor ve bunun sosyal sorumluluğunuz olduğunu düşünüyoruz.'

Hatice da toplu taşıma araçlarından yakınıyor, pek çok kadın gibi: 'Bir mahalleden diğerine neredeyse 1 saatte gidiyorum. Yeni yerleşim yerleri kurmadan önce yapılacak ilk iş altyapı sorunu çözmekse, ikincisi de ulaşımı kolaylaştırmak. İbrahimli Mahallesi'nde çalışıyorum. Sabahları çok erken kalkma rağmen işe yine de geç kalıyorum, 45 dakikam yolda geçiyor. Bu sorunun çözülmesini istiyorum.'

Tülay 'Benim en büyük sıkıntım parkomatlar' diyor. En işlek caddelerde birbirine çok yakın ve sık parkomatlar var. Hem görüntüsü çok çirkin, hem de otobüs-dolmuş bekleyen insanlar bunlar yüzünden zorlanıyor. Tülay, belediye başkan adaylarına soruyor: 'Seçildiğinizde bizleri bu görüntülerden kurtaracak mısınız? Tabii ki şehir içinde araçlar olacak ama onlar için park edecekleri başka yerler düşünülmeli. Böylece trafiği de engellemezler.'

Ayla ise belediyelere 'Hani kadın sığınma evi sözü vermiştiniz, ne oldu?' diye soruyor. 'Başkanın 'Kadın sığınma evi açacağız' dediği konuşmasını çok iyi hatırlıyorum. Aradan kaç sene geçti, bekliyoruz. Kadınların sığınacağı bir yerimiz var, diyorlar. Giden bir kadından duydum, oranın yaşanacak gibi olmadığını.'

Ve kadınların ortak sesi: 'Bizi düşünenleri biz de 29 Mart'ta düşüneceğiz!'

"Belediye 'kadın-erkek eşitliği birimi' kursun"

Süheyla Doğan'la yerel seçim öncesi Küçükkuşyulu kadınların belediyelerden taleplerini konuştuk: "Kadın Danışma-Dayanışma Merkezi açılsın. Belediye meclisi bünyesinde "Kadın-Erkek Eşitliği Birimi" kurulsun. Yalnız yaşayan ya da çocuklu kadınlara destek sağlansın, sosyal konutlar ayrılsın..."

Söyleşi: Sevtap KARAGÖZ // ÇANAKKALE

Süheyla Doğan 2002'den beri Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı Nusratlı Köyü'nde yaşıyor. 1990'lı yıllardan itibaren kadın hareketi içinde yer alan Doğan, bölgede altın madenciliğine karşı yürütülen mücadelede Kazdağı Koruma Girişimi Grubunun oluşmasına da katkıda bulundu. Grubun yerel seçimler öncesinde yaptığı halkın taleplerini belirlemeye yönelik çalışmada kadınların taleplerini o dillendirdi.

Küçükkuşyulu'da daha önce hiç kadın belediye başkan adayı oldu mu?

Küçükkuşyulu'da da hiç kadın belediye başkanı ve meclis üyesi olmamış. Öncelikle siyasi partileri hem başkanlıkta hem de meclis üyeliklerinde erkeklerle eşit oranda kadın adaylara yer vermeye davet ediyoruz. Bu dönemde ise kadın belediye başkan adayı yok fakat belediye meclis üyeliği için adaylar var. Bütün siyasi partileri ve başkan adaylarını ziyaret edip kadın adaylara yüzde 50 oranında yer vermelerini talep ettik, bu talebimiz sonuç verdi, bütün adayların listelerinde kadınlar da yer aldı.

Yerel yönetimlerden kadınların talepleri neler?

Öncelikle belediye meclisi bünyesinde "Kadın-Erkek Eşitliği Birimi" kurulsun, bu birim belediyenin tüm çalışmalarında kadınların taleplerinin sağlanıp sağlanmadığını, bütçelerde kadınlara hizmetin yer alıp almadığını denetlesin istiyoruz. Kadınların toplumsal-siyasal-ekonomik-kültürel-sosyal yaşama aktif olarak katılımının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılsın. Kadınların kültürel sanatsal, sportif çalışmalara etkinliklere katılımı desteklensin. Kadınların ekonomik olarak güçlenebilmeleri için iş olanakları yaratılsın, meslek-beceri kazandıracak eğitimler verilsin. Kadınların el emeği ürünlerini değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapılsın. Kadının uğradığı şiddetin önlenmesi, şiddete maruz kalan kadınlara destek olunması için Kadın Danışma-Dayanışma Merkezi kurulsun. Körfez bölgesinde kadın sığınma evi-geçici koruma evleri yok. Oysa nüfusu 50 bini geçen belediyelerin yasaya göre sığınma evi açması gerekir. Belediyeler Birliği'ne bu konuda talep iletilsin. Kadının bir işte çalışmasının önünde büyük engel olan çocuk-hasta-yaşlı bakım hizmetleri. Sosyal belediyecilik hizmetleri çerçevesinde bu sorunlar çözümlensin. Kreş, huzurevi, yaşlı bakım hizmeti verilsin. Maddi olanaktan yoksun kadınların bu hizmetlerden ücretsiz yararlanmaları sağlansın. Beldenin yol, park, spor alanları, otobüs, kaldırım, pazar yeri, aydınlatma gibi altyapılarında kadınların gereksinimleri düşünölsün. Çocuk-pazar arabalarının rahat kullanımı için kaldırımlar işgal edilmesin, rampalar yapılsın, belediye otobüslerinde gerekli yer ayrılsın. Engelli ve yaşlı kadınlara yönelik hizmet düzenlemeleri (tekerlekli sandalye, özel ulaşım imkanı, tuvaletlerde düzenleme, bakım hizmeti.) Maddi durumu uygun olmayan, yalnız yaşayan ya da çocuklu kadınlara destek sağlansın, sosyal konutlar ayrılsın. Kız öğrencilerin eğitim imkanlarının ve barınma olanaklarının artırılmasına destek verilsin. Kadınların yerel yönetim hizmetlerinde gönüllü çalışmasına olanak sağlansın.

Seçimlerin sonrasında taleplerin takip edilebilmesi için neler yapılmalı?

Çalışmaların takibi için öncelikle bir Kent Konseyi kurulmasının ve buna bağlı olarak da Kadın Meclisi'nin oluşmasının desteklenmesini istiyorum. Belediyeler kadın örgütleriyle işbirliği yapmalıdır.

Hataylı Kadınlar ne istiyor?

Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu İnternet Gazeteciliği ve Yayıncılığı Programında öğrenimlerini sürdüren 5 öğrenci, aynı bölümde öğretim görevlisi olan danışmanları **Tülay Atay Avcı**'nın katkısıyla *Uçan Haber* için özel bir çalışma yaptı. Yerel seçimler öncesinde, farklı yaş, siyasal görüş ve ekonomik düzeyden toplam 92 kadına seçimle ilgili düşüncelerini ve beklentilerini soran öğrenciler, ihtiyaçları göz önüne seren yanıtlar aldı.

“Hiçbir beklentim yok”

Öğrencilerden **Ebru Belveren** ve **Sevil Ay**'ın birlikte hazırladığı soruşturmaya 17 kadın katıldı. İki öğrenci, katılımcılara kadın gözüyle seçimleri nasıl yorumladıklarını, beklentilerini ve seçimin gelecek için umut vadeci olup olmadığını sordu. İşte yanıtlar:

Bozlu köyünden Fatma, Büyükdalyan'dan Gül, Aşağıokçular'dan Hazne, yaşadıkları yerde yolların büyük bir sorun olduğunu belirtiyor. Ücretli bir işte çalışmayan Önsel ise okul yollarından yakınıyor, çocukları okula sağ salım gidip gelsin istiyor. Kentin en 'turistik' mahallesi Harbiye'de yaşayan Kerime, seçimleri gerekli görüyor, su ve elektrik kesintilerinin son bulmasını istiyor. Yolların yapılması onun da öncelikli talepleri arasında. Aynı mahalleden Eda, seçimlerin çıkar amaçlı yapıldığı beklentisinin ise dürüst hizmet verecek yöneticiler olduğunu dile getiriyor. Görüşülen kadınlardan yalnızca ikisi 'kadınlara' vurgu yapıyor; oy kullanmayacağını söyleyen Delal seçimlerde her zaman kadınların ikinci plana atıldığını belirtiyor, Ela ise daha güzel bir Hatay için kadınlara ve gençlere yönelik faaliyetler yapılmasını istiyor. Kadınlar çoğunlukla siyasetle ilgilenmek istemiyor, bu konu hakkında konuşmayı tercih etmiyor. Harbiyeli Selda da adayların hiçbirini desteklemediğini, hatta hepsini protesto ettiğini söylüyor. Emek mahallesinden Semire “Bu konuda söyleyecek pek bir şeyim yok” derken, Süreyya “Kesinlikle bu konuyla hiç ilgilenmiyorum”, Ayten “İnsanların güveni kullanılıyor”, Zehra da “Hiçbir beklentim yok, sadece oyunu kullanıp görevimi yerine getireceğim” diye konuşuyor. Esen Bulak mahallesinden Gülten ise şöyle diyor: “Seçimden ve seçilenlerden çok çekiyoruz, onlardan ciddi anlamda çok sıkıldık.” Yalnızca, Sümerler mahallesinden İmran, seçimleri ‘çok güzel’ bulduğunu söylüyor ama o da ‘bizde’ maalesef vaatlerin yarım bırakıldığını düşünüyor.

“İki fabrika vardı, kapandı”

Selin Uçar, çoğunluğu üniversite öğrencileri ve ücretli bir işte çalışmayanlar olmak üzere 46 kadına ulaştı; 2009 yerel seçimlerini nasıl değerlendirdiklerini, beklentilerini ve çözüm bulunmasını istediklerini konuları sordu.

Hamide (21 yaşında), ailesiyle zaman geçirebileceği nezih mekanlar istiyor. Ayhan'ın (41) belediyeden beklentisi öğrencilere burs vermesi ve ücretsiz kurs açması, geceleri parkların güvenli hale getirilmesi. Semra da gençlere iş olanağı yaratılmasını ve çocuklara oyun alanı yapılmasını istiyor. Afife'nin (54) isteği de aynı. Seher'in (27) beklentisi de işsizlere iş. Elif (21) “Sokaklar temizlensin, çarpık kentleşme önlemlensin, otobüs şoförleri işine önem versin, çöp kutularının sayısı artırılmalı, pazar yerleri temiz olsun ve öğrencilere burs verilsin” diye sıralıyor isteklerini. Fatma (20) şehir içi ulaşımında otobüslerin daha geç saate kadar çalışmasına ihtiyaç duyuyor. Bir de Hatay'ın ‘üniversite kenti’ olmasını istiyor. Eda (22) seçimleri MHP kazansın diyor ve ekliyor: “Valiliğin önüne elli metre uzunluğunda direk konulsun ve Türk bayrağı dikilsin, meydan ve tören alanı yapılsın.” Nesibe (23) gibi birçok kadın Asi nehrinin temizlenmesi gerektiğini söylüyor. Tuğçe “Adaylar yerine getirebilecekleri vaatlerde bulunmalı; Asi’de vapur yüzdürülmesi bana mantıklı gelmiyor” diyerek adayların oy toplamak için ne hale geldiklerini anlatıyor! İşçi emeklisi Fatma'nın (55) verdiği bilgi ise işsizliğin sebeplerinden birini açığa çıkarıyor: “İki fabrika vardı, kapandı.” Züleyha (33) krize ve işsiz-

liğe çözüm bulunsun diyor. Ücretli bir işte çalışmayan Azize (41) de öyle düşünüyor, kiralarda indirim yapılmasını istiyor. Meryem'in (24) şu sözleri ise ekonomik sorunların her şeyin önünde durduğunu gösteriyor: “İşsizlik dışında başka bir sorunumuz yok.” Zeliha (28) ve Fatoş (33) engelli; “Hiçbir devlet dairesine giremiyoruz, çünkü her yer merdiven. Yollar ve kaldırımlar engelliler için kullanışlı hale getirilsin. Ulaşım sorunlarından dolayı ilkokulu bile okuyamıyoruz” diyorlar. Yerel yönetimlerin engelli yurttaşların ihtiyaçlarını da dikkate alması şart! Kadınların ‘görünmesini’ isteyen ise yalnızca Evrim (22) oluyor bu soruşturmada; yerel yönetimlerde kadın sayısının artmasını istiyor.

Selin Uçar'ın görüştüğü diğer kadınlar da yerel yönetimlerin çözmesini bekledikleri sorunları şöyle sıralıyor:

- Su sorunu çok büyük.
- Çocuklar için park yok.
- Otobüs duraklarında bank yok, ayakta kalıyoruz.
- Yollar delik deşik.
- Hava karardıktan sonra yollar güvenli değil.
- Otopark sorunu var.
- Sinema yeterli değil.
- Halk eğitim merkezleri daha aktif olmalı.
- Hizmet verilirken semtler arasında ayrımcılık yapılıyor.
- Üst geçitler yapılmalı.
- Daha modern bir kent istiyoruz.

“Ben bilmem, bizimki bilir”

Nesibe Açıkgül, seçimler hakkında ne düşündüklerini sorduğu 9 kadının adlarını gizlemeyi tercih etti.

38 yaşında, ücretli bir işte çalışmayan kadın torpilden yakınıyor, 20 yaşındaki üniversite öğrencisi “Oy verecek parti yok” diyor ama yerel seçimlerde işi gerçekten yapabilecek kişilere oy verilmesi gerektiğinin de altını çiziyor. 62 yaşındaki kadın ise “Ben bilmem, bizimki bilir” diyor. Belediye başkanından tek istediği, musluktan akan suyu korkmadan içebilmek. 26 yaşındaki işsiz Türkçe öğret-

meni ise, seçim denince aklınıza ne geliyor sorusuna “Hayatın alt üst olması” yanıtını veriyor. En önemli gördüğü sorun, işsizlik. Bir diğer kadın, ki o da 30 yaşında ve işsiz, her şeyin bürokrasiden ibaret olduğunu söylüyor, “Oy versen de vermesen de aynı” diyor. “Seçim değişimdir, meraktır” diyen 23 yaşındaki üniversite öğrencisi ise yerel seçimlerde partiye değil kişiye oy verilmesi gerektiğini tekrarlıyor.

“Huzurlu, yapıcı ve daha iyi bir hizmet”

Recep Dağdelen ise 20 kadına ulaşmış, seçimin onlara ne ifade ettiğini, beklentilerini, seçilecek kişilerin nasıl bir yol izlemesi gerektiğini, seçimlerin adil olup olmadığını ve adayların halkı nasıl etkileyebileceğini sordu.

Kadınların istisnasız hepsi de seçimlerin adil yapılmadığını düşünüyor. 30 yaşındaki Ayşegül, seçileceklerin halkın ihtiyacını gözeterek sorunları aciliyet sırasına göre ele almasını istiyor; adil bir seçim bekliyor. 27 yaşındaki Saadet’in beklentisi gelişmiş bir kent. O da dürüst, eşit ve doğru bir yolda ilerleyecek yöneticiler istiyor. Bugüne dek beş kez oy kullanan 42 yaşındaki Feride’nin tek bir beklentisi var: Yaşamın zorluklarından biraz olsun kurtulmak. 48 yaşındaki Fatma da sandıktan çıkacak kişinin dürüst, doğru, kendinden önce seçmenin menfaatini düşünecek biri olmasını diliyor. Zekiye 45 yaşında, bugüne dek altı kez oy kullanmış, o da çalışkan ve yenilikçi biri olsun diyor. Beklentisi ise huzurlu, yapıcı ve daha iyi bir hizmet. İdealist ve kaliteli yerel yöneticiler isteyen

48 yaşındaki Emel beklentilerini şöyle sıralıyor: Güzel yönetilmek, haklıya hakkını vermek, bir işe girmek için torpil aramamak, insanlara hizmet etmek. 40 yaşındaki Kezban işsizliğe çözüm bekleyenlerden biri. Samandağlı 23 yaşındaki Melek seçilecek kişilerin siyaseti iyi kullanması gerektiğinin altını çiziyor, “Başkan olduğu sürece benim kişisel haklarımı korumasını, maddi ve manevi beklentilerimi karşılamasını bekliyorum” diyor. 28 yaşındaki Fatma ise çevre düzeniyle ilgili projeler istiyor. Halkın sesine ve onların ihtiyaçlarına yönelik faaliyet olması gerektiğini belirtiyor. Seçimlerin kendilerine ne ifade ettiğine ise farklı farklı yanıtlar veriyor Hataylı kadınlar. “Özgürlüğü, geleceği ifade ediyor” diyor biri. Bir diğeri insanların hür iradelerinin sandığa yansımaları olduğunu söylüyor. Seçme hakkına sahip olmaktan, kendilerine faydalı olabilecek kişiyi hür iradeyle seçerek yönetime getirmesinden, bu hakkı doğru kullanmaktan, devletin daha iyi yönetilmesinden söz ediyorlar.

Bir umutsuzluk alanı: Yerel siyaset

Bu çalışmada görüşülen kadınların tamamına yakını yerel seçimlere dair hiçbir umut taşıyor, sonuçlar konusunda da iyimser değil. Seçimlerin adil olmayacağını, hür iradenin sandığa yansımayacağını, sonuçların ise hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini düşünüyorlar. Umutsuzluğun yanına kızgınlığı ve biraz da kırılganlığı ekliyor kadınlar. Zaten hemen hiçbiri siyaseti kendine yakın bir alan olarak tarif etmiyor. İlgiilenmediklerini, seçimlerin kendilerine bir şey ifade etmediğini, bu konuda herhangi bir yorum yapmak istemediklerini söylüyorlar. Bu ifadeler, kamusal alanda ve erkekler arasında yürütülen bir iş olarak var edilen siyasetten kadınların uzaklaştırılmasıyla ilgili olduğu kadar, genel olarak, kişileri, söylemi ve araçlarıyla siyasetin bu ülkede yurttaşlar tarafından nasıl algılandığı ve nasıl kullanıldığıyla da ilgili. Kişisel çıkarlara dayanan, dürüst ve adil olmayan, kirli bir siyaset algısı Hatay’da da yaygın. Dolayısıyla kadınlar, yaşamlarını dönüştürebilecek hizmetleri beklemeleri gereken yerlerden biri olarak belediyelerle seçmen/yurttaş düzeyinde bile ilgilenmek istemiyor. Böylece, kentsel hizmetlerin, kadınlar gibi ihmal edilmiş toplulukları da –çocuklar, yaşlılar, engelliler

vb.- dikkate alarak kotarılması yönünde bir baskı gücü oluşturmak, öncelikli bir iş olmaktan çıkıyor.

Öğrencilerin görüştüğü kadınların beklentileri de yerel siyaset-kadınlar ilişkisinde çokça konuşulan soruları aklı getiriyor:

Niçin kadınlar kendileri için bir şey istemek yerine, işsizlere iş, çocuklara park, öğrencilere burs istiyor? Yanıt çok açık: Kadınlar ekonomik krizlerden, işsizlikten, yoksulluktan en çok etkilenen kesim. Ev ekonomisini idare etme görevi, işsiz aile üyelerinin ruhsal sorunlarıyla ilgilenmek, hane halkının sağlık ve temizliklerinden sorumlu olmak gibi birçok ‘rolü’ istemese de üstlenen kadınların, kendilerinden önce ailelerini düşünmelerine şaşırılmaması gerekir.

Niçin kadınların kadın olmaktan kaynaklı sorunlarına çözüm bulabilecek, birlikte güçlenmelerine ortam yaratacak ve sorularına yanıt verecek danışma merkezleri veya şiddete maruz kaldıklarında başvurabilecekleri sığınma evleri talep edilmiyor? Bunun yanıtı nedir sizce?

“Yerel Siyaset Yer’den Uzak”

SÖYLEŞİ • Selen DOĞAN

“Yerel siyasetin ‘yer’den uzaklığı ciddi bir problem Türkiye’de ve tam da bunun kadın örgütleri için önemli bir ‘fırsat’ da olduğunu düşünüyorum: Yani kadınların siyasetteki yersizliğini meseleleştirirken, siyaseti de hakiki anlamda yerelleştirmek...” Yerel seçimlerin sonuçlarını İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden Yrd. Doç. Dr. **Ayten Alkan**’la değerlendirdik.

2009 Yerel Seçimleri sonuçlarına bakıyoruz; kadınların belediye başkanlığına seçildiği yerler arasında 3-4 il ve ilçe dışındakiler doğu ve güneydoğuda. Bu sonuç bize bir şey söylemeli mi? Sebep ne olabilir? Kadın mücadelesinin genel hak ve özgürlük mücadelesinden ayrı düşünülmemesi mi? O il ve ilçelerde kadınların daha iyi örgütlenip, kadın olmaktan kaynaklı sorunların daha çok farkına vararak daha fazla mücadele azmi içinde olması mı? Güçlendirme çalışmalarının oralarda yoğunlaşması mı?

Sözünü ettiğin belediye başkanlıkları Türkiye’nin doğu ve güneydoğusunda olmasıyla ayırt edilmiyor yalnızca, aynı zamanda DTP’nin kazandığı belediye başkanlıkları bunlar. 2004 yerel seçimlerinin sonuçlarından bu yana böyle bir tablo var karşımızda. 1999 yerel seçim sonuçlarına göre Türkiye’nin 3216 belediye başkanından 20’si kadındı (binde 6), o zamanki HADEP’in 35 belediye başkanı vardı ve 3’ü kadındı (yüzde 8,6). 2004 yerel seçimlerine, bilindiği gibi DEHAP, Demokratik Güç Birliği çatısı altında girdi. Bu seçimlerde, Türkiye’de kadın belediye başkanları yine binde 6 oranında kaldı. Ama 18 kadın belediye başkanının 10’u Güç Birliği’nden seçilmiş kadınlardı ve bunun 9’u da DEHAP’lı kadın belediye başkanlarıydı. 2009 yerel seçimleri de başkanının 14’ü DTP’den. Bu arada, bunu söylüyorum ama rakamlardan da emin değilim. Epey bir zaman geçti seçimlerden sonra ve ne Mahalli İda-

reler Genel Müdürlüğü ne de YSK sonuçların kadın-erkek dağılımını açıkladı. İzleyen yerel seçimlerden önce açıklamış olurlar diye umalım. Türkiye’de kurumların cinsler arası eşitsizlik meselesine ne kadar duyarlı olduğu daha buradan anlaşılıyor! Bir önceki yerel seçimlerin ardından Genel Müdürlük’ten listeleri isteyip tek tek tarayıp çıkarmıştım ama bu kez aynı işe kalkışamadım.

Sorduğun soruya dönecek olursak, “bu sonuç bize bir şey söylemeli mi” diyorsun, bu sonuç bize çok şey söylemeli. Önümüzdeki tabloyu, her şeyden önce Kürt kadın hareketinin başarısı olarak okumalıyız. Söz konusu hareket, evet, bir “genel hak ve özgürlük mücadelesi”nin içinden serpildi ve Kürt kadınlar, silahlı mücadelenin, savaşın da bir parçası olduğu etnik kimlik temelli bir hareketin içinden, Türkiye’nin başka herhangi bir yerindeki koşullardan çok daha başka türlü koşullar içinde politikleştiler. Böylesi bir politikleşmeye, benzer mücadele ve çatışmaların yaşandığı başka coğrafyalarda da rastlanıyor. Feminist siyaset açısından önemli olansa, genel olarak Kürt siyasal hareketi, özel olarak da DTP ve selefi partiler içinden özerk bir kadın hareketi de oluştu ve katmerli bir mücadele vermek durumunda oldular: Bir yandan benim gibi Türk feministlere nerelerde farklılaştıklarını ve bunun neden önemli olduğunu, öte yandan da kendi erkeklerine benzeri bir şey anlatmak durumundaydılar. Bence ikisinde de gayet başarılı oldular. Bununla beraber, o özerkliğin devamlılık ve kırılma derecelerini bilemiyoruz. Bir başka deyişle hangi bağlamlarda parti siyasetini, hangi bağlamlarda feminist siyaseti öncelediklerini... Kaldı ki bu anlamda bir homojenlik de yok sanırım. Yani Kürt kadın hareketinin farklı bileşenlerinin Türkiye’deki feminist hareketle buluştuğu yerler ve partiyle ilişkileri, bağları anlamında bir homojenlik yok. Ama görmemiz gereken bir şey var, o da, Türkiye’de başka herhangi bir siyasal partide olmayan birtakım kazanımları kendi partilerinde elde ettiler. Yüzde 40 kota gibi, eşbaşkanlık gibi, belediye

başkanlıklarında farklı cinsten başkan yardımcısı gibi, kadın belediye başkanı seçilmiş yerlerde yeniden kadın aday gösterme uygulaması gibi... Nicel farklılaşma da hem parlamento hem de yerel yönetimler söz konusu olduğunda önümüzde duruyor. Töre, feodal ilişkiler ve benzeri kavramlar üzerinden, “suçun etnikleştirilmesi” dediğimiz bir tutumu sergilemek suretiyle apaçık ırkçılık yapanlar bu tabloyu da dikkate alsalar ne iyi olur.

Bu sonuçlara göre siyasete daha mesafeli durduğu anlaşılan “batıdaki” kadınlar, siyasetle ilişkilenebilir mi nasıl ikna edilebilir?

Bu tür bir genelleme yapabileceğimizden emin değilim. Sözünü ettiğimiz kurumsallaşmış siyasetse, yani siyasal partilerin, belediyelerin, odalar ve borsaların, seçimlerin, vb. içinde, etrafında dönen siyasetten bahsediyorsak, büyük ölçüde doğrudur. Ama üstelik tam da buna mesafe de “doğru”dur, yani yerindedir, aslında farkında olursa da olunmasa da bir “tespit”e dayanmaktadır. O tespit de mevcut durumda buralarda yapılan siyasetin kadınların sorunlarıyla, gereksinimleriyle, yaşayışıyla bir alakası olmadığıdır. Bunun kaçınılmaz sonucu yabancılaşma. Uzağa gitmeye gerek yok, kendimden biliyorum: Geride bıraktığımız yerel seçim sürecini büyük ölçüde “mesleki sorumluluk” nedeniyle takip ettim! Yoksa zerre kadar ilgilenmezdim sanırım. Çok sıkıcıydı, üstüne üstlük ziyadesiyle apolitikti. Önceki bütün yerel seçimlere baktığımızda da yerel olana dair neredeyse hiçbir şeyin konuşulmaması, yerel seçim kampanyalarının genel siyasetin gölgesinde biçimlenmesi bir kural. Ama geride bıraktığımız

29 Mart seçimlerinde neredeyse bu bile yoktu, yani genel siyasetin meseleleri bile yoktu. Yolsuzluk dosyalarının uygun zaman için sümenaltında bekletildiği, birinin ötekine “Recep İvedik” dediği, ötekinin berikini azarladığı, “düello”da iyi olanın büyükşehir belediye başkan adayı yapıldığı, sosyal yardım adı altında seçim rüşvetlerinin açıktan verildiği bir süreci mi siyaset olarak niteleyeceğiz? Dolayısıyla, burada kadınları böylesi bir pratikler silsilesine eklemelenmeye “ikna etmek” değil de tam da mevcut olanın pespayeliğini, apolitikliğini, gündelik yaşamlarımızın gerçekliğinden uzaklığını deşifre edecek bir siyaset lazım. Bu da salt “nicel temsil”, “kurumsal karar alma mekanizmalarına katılım” gibi hedeflerle mümkün değil. Mevcut eril siyasal yapılanmalara, eyleyişlere ayna tutacak alternatif politik programlarla mümkün. Yerel siyasetin yer’den uzaklığı ciddi bir problem Türkiye’de ve tam da bunun kadın örgütleri için önemli bir “fırsat” da olduğunu düşünüyorum: Yani kadınların siyasetteki yersizliğini meseleleştirirken, siyaseti de hakiki anlamda yerelleştirmek...

“Kapitalizmin bir kez daha patriyarkayı yardıma çağırdığı bir dönem bu”

Yerel yönetimlerde kadınlar için süreç içinde ortaya çıkan veya dönüşen başka problemler neler? Yani “kadınlar geliyor ama erkekler gitmiyor”un yanı sıra, “kadınları çağırıyoruz ama gelmiyorlar”un yanı sıra, “siyaset çok erkek; kadınlar bu çarkın içine giremiyor”un yanı sıra, zaman içinde gelişen başka argümanlar/önyargılar/cinsiyetçi kalıplar var mı?

Her şeyden önce, ciddi bir saldırı olduğunu düşünüyorum; yerel yönetimlerle ya da yerel siyasetle de sınırlı değil. Karşı-atak da diyebiliriz buna, “kaleleri kaybetmeme savaşı”nın sertleşmesi de. Önce bir yurttaşlık mücadelesi olarak, ardından yer yer bir hak, yer yer bir özgürlük mücadelesi olarak kadın hareketinin, hatta kadınların varoluş mücadelesinin bütün bir tarihinde izlenebilecek bir ritim bu. Çok şematize edersek, kazanımları ve/ya da feminist sözün belli bir meşruiyet zemini elde edişini takiben bir “geri adım attırmaya çalışma” döneminin gelmesi. Bu bazen çok vahşileşebiliyor da. Zira beri taraf için bir “hak” meselesi olan şey, öbür taraf için bir “çıkar” meselesi, bir “kayıp riski”. Hal böyle olduğunda, yani korku dağları sardığında oradan yeni yeni cinsiyetçi kalıpların, argümanların dolaşıma girmesi de hiç şaşırtıcı olmamalı elbette. Ama ben içinde bulunduğumuz konjonktürde söylemsel saldırılardan ziyade çok daha maddi bir sürecin tehdidiyle burun buruna olduğumuzu düşünüyorum: O da 1994’ten bu yana güçlendikçe güçlenen, muhafazakârlıkla hemhal neo-liberal belediyeciliğin şimdi bir de kapitalizmin yeni krizinin ardından alacağı boyutlar. O boyutların getireceği sonuçlar, “kota kadına saygısızlık” demekten ya da “kadınlar imar ihale işlerinden anlamaz” demekten daha sinsi olacak çünkü. Türkiye’deki, 1980’lerden bu yana, yeni-muhafazakârlaşmaya paralel olarak ailenin giderek ve daha da yaygınlaşan bir biçimde kutsanması-

nı, hem de bunun kamu eliyle yapılmasını neo-liberal politikalarından kopararak anlamak mümkün değil. Zaten böylesi bir iklimin içindeydik, ama öyle sanıyorum ki, şimdi kriz koşulları içinde buna yapılan vurgu, kadının ailedeki önemi söyleminin kuvvetlendirilmesi vesaire ivme kazanacak, renklenecek, boyutlanacak. Çünkü işte, Türkiye’de zaten hiçbir zaman yeterince toplumsallaşmamış olan yeniden üretici işler, çocuk bakımından hasta bakımına kadar iyiden iyiye “özel alan”a havale edilecek. Üstelik yoksulluğun ve işsizliğin kadınlarla erkekleri çok başkalaşan biçim ve ağırlıklarda etkilediği koşullarda. Ve bir de belediye Yasası’nda örneğin, belediyenin görevlerini belirleyen maddede, “hizmet önceliklerini belirlemede hizmetin ivediliği ve belediyenin mali koşulları dikkate alınır” deniyorken. Zaten bir bütün olarak kadınlar tarafından görülen hizmetler neden ivedi olsun ki? Ya da öte yandan, kadınlara yönelik hizmetler ne zaman ivedi görüldü ki? Özelleştirmelerin iyiden iyiye hız kazanacağı, daha çok tüketim maddesinin evde üretilmeye başlayacağı, suyun kendisinin metalaşacağı, toplu taşımacılığın pahalılaşacağı, birçok kentsel hizmetin ücretlendirileceği, sosyal güvenliğin iyiden iyiye sosyal ianeye daralacağı, düzensiz çalışma biçimlerinin daha da yaygınlaşacağı bir dönemin cinsiyet yüklü sonuçlarına karşı çok uyanık olmamız lazım özetle. Zira kapitalizmin bir kez daha patriyarkayı yardıma çağırdığı bir dönem bu.

Yasal düzenlemeler ve uygulamalar ne durumda? Mesela Belediyeler Yasası’ndaki sığınma evi açmakla ilgili maddenin doğru anlaşıldığını düşünüyor musunuz? Özellikle AKP’li belediyelerin, (tıpkı kota konusunda yaptıkları gibi) “kadını aşağılıyor” filan diye, “konuk evi” adı altında sığınma evi açma girişimleri oldu, oluyor. Hatta davullu zurnalı açılış yapanlara bile rastlandı. Belediyelerin toplumsal cinsiyet bakış açısına kavuşması bu yüzyılda mümkün görünmüyor ama bu tür hatalı uygulamaların önüne nasıl geçilir sizce? Yasa mı revize edilmeli?

Yasada da “koruma evi” diyor zaten. Ben yine de yeni belediye yasasına böyle bir hükmün girmiş olmasının önemli olduğunu, bir kazanım olduğunu düşünüyorum. Şimdi, “yasa zorunlu kılmasına rağmen ancak şu kadar belediyenin sığınmaevi var” deme imkânımız var çünkü. 4320 sayılı yasa da gereği gibi uygulanmıyor. Ama bütün bunlar “hukuksal bir meşruiyet zemini”nin oluşması adına önemlidir. Kadın örgütleri ne yazık ki yerel yönetimler mevzuatının yenilenmesi sürecinde, yani 2003-2006 döneminde etkin olamadı. O dönem tren kaçtı. Bu yüzden de şimdi uygulamaları yakından takip etmek lazım. Bir yandan da “belediyeler ya da kamu kurumları bu işi yapamıyor zaten” deyip devletin görevi olması gereken bir işi üstlenme noktasına çekilmemek. Kadın örgütlerinin işi, kamu hizmeti sunmak değil, kamu hizmetinin gerektiği gibi sunulması yönünde baskı oluşturmak olmalı.

“Kadınlar başka türlü bir yaşam pratiğinden geliyorlar”

Belediyeciliğin cinsiyeti var mı? Bu iş aslında kimin işi? “Belediyecilik kadın işi, çünkü kadınlar daha merhametli, daha dürüst, temiz..” gibi klişeleri özellikle seçim zamanlarında sıkça duyuyoruz. Ne düşünüyorsunuz?

Kadınlar tabii ki cinsiyetleri gereği daha merhametli, daha dürüst, daha temiz vb. degiller. Bunun, “kadınların doğalarında şeytanlık var” demekten bir farkı yok. Ama örneğin, yerel siyaset söz konusu olduğunda kadınların al gülüm ver gülüm ilişkilerinde bulunmaları daha az beklendik olabilir, zira yerel düzeyde rantın üretildiği, dağıtıldığı müteahhitlik gibi meslek gruplarıyla da, bu gruplarla ilişki içindeki çıkar gruplarıyla da kadınların ilişkileri çok zayıf. Tam da bu, kadınların yerel karar alma mekanizmalarının dışında kalmasının da çok önemli bir nedeni. Dolayısıyla, kadınların yerel halkın gereksinimlerine, yörenin yararına bir belediyecilik yapma potansiyeli

daha kuvvetliyse, bu maddi ilişkiler içindeki konumlarıyla alakalı olabilir. Başka türlü bir yaşam pratiğinden geliyor olmalarıyla.

Erkekler her yerde konuşabiliyor; berberde, bakkalda... Gündelik kent yaşamında farklı siyaset yapma biçimlerini deneyimliyorlar. Oysa kadınlar ekmeğe gelen zammı veya çarşıda kadınlar tuvaleti bulunmamasını, veya ilçelerindeki kömür ocaklarından dolayı balkona dolan kara tozları hiç protesto etmiyor. Bunları dile getirmenin ve çözüm istemenin siyaset yapmak anlamına geldiğini ve evet bu kadar basit olduğunu görmeyip, siyaseti sadece partilerden ibaret sanıyorlar ve haliyle uzak duruyorlar. Siyasetin tarifini yapmak gerekiyor galiba önce. Yerel siyaseti tarif eder misiniz?

Bunu bilmiyoruz aslında. Yani, örneğin kadınların belediyeyle ilişkiye geçtiklerinde neyi sorun olarak oraya taşıdıklarını, ne için belediyeye başvurduklarını, mahalle muhtarına neyi danıştıklarını... Bunların kaydı kuydu tutulmuyor çünkü görünür değil. Hal böyle olduğunda “kadınlar belediyeye yardım istemek için gidiyor, oğluna iş istemek için gidiyor” ya da “kadınlar belediyeyle hiç ilişkiye geçmiyor” gibi klişeler üzerinden hareket ediyoruz. Yıllar önce Ankara’da doktora tezim için yürüttüğüm alan

araştırmasında bunun çok da gerçekliğe tekabül etmediğini görmüş-tüm örneğin. Kadınların belediyeyle ilişkiye geçme nedenlerinin önemlice bir bölümünü yaşadıkları yerle, sokaklarıyla, mahalleleriyle ilgili bir sorun oluşturunuyordu. Öte yanda, iki yaz önce Ankara’da yaşanan ve kimi yerlerde 13-14 güne çıkan su kesintileri sırasında sokaklara dökülenlerin çoğunluğunu kadınların oluşturduğunu anımsayalım ya da gecekondlu yıkımlarına karşı direnişlerde öne çıkanların kadınlar olduğunu... Dolayısıyla, kadınlar şikayet ediyorlar, talep ediyorlar, protesto ediyorlar. Bunun “siyasi eylemlilik” olarak kavramsallaştırılmamasında bir problem olduğunu söylüyorsak, evet bunda haklısın. Çünkü kavramlarımız da erkeklerin hakim deneyimlerinden türüyor neredeyse tamamıyla. Komşu kadınların gerek olduğunda birbirlerinin çocuklarına bakmalarını, siyaset en basit anlamında ortak sorunlara ortak çözümler üretmekse, siyaset yapmak olarak görmememiz de sorunlu öyleyse. Ama şunu da gözden kaçırmamak lazım: Bir yanda kurumsallaşmış, toplum adına karar alma, politika üretme ve uygulama yetkisiyle donanmış kamusal kişilikler var. Belediye meclisleri gibi. Kadınların ortaklaşan sıkıntılarının, taleplerinin buralara taşınmasıyla ilgili ciddi problemler var. Kadın örgütlerinin burada da önemli bir misyonu, bir aracılık vazifesi var aslında.

‘Kadın dostu belediye’den ne anlamalıyız?

Seçilmiş ve yerel halkı temsil etme iddiasıyla oluşmuş organlarının, şu koşullarda, yerel halkın yarısını aslında temsil etmediğini kabul etmeye teşne belediyedir her şeyden önce. Bunu kabul ettiğinde açığını kapatmaya çalışacak, kadınların o yörede nasıl yaşadıklarını, ne gibi sorunlarla boğuştuklarını, ne gibi ihtiyaçlara sahip olduklarını öğrenmeye ve bu bilgiyi belediye politika ve uygulamalarına yansıtmaya çalışacaktır. Bunu yapmadığı takdirde “herkese eşit mesafede hizmet” kocaman bir yalandan ibaret kalacaktır. Geride bıraktığımız 3-4 yıl zarfında UNFPA Türkiye ofisi, İçişleri Bakanlığı ve başka bazı kurumlar işbirliğiyle 6 deneme ilinde gayet başarılı bir “kadın dostu kentler” projesi yürüttü. O illerde yerel kadın kuruluşlarının da işbirliğiyle yerel eşitlik eylem planları hazırlandı hayli zahmetli çabaların ürünü olarak. Üstelik bu planlar belediye ve il genel meclislerinden de geçirildi. Ne ölçüde uygulanacağını, ne denli kurumsallaşacağını zaman içinde göreceğiz. Ama başka yerleşimler için de örnek alınabilir bir model oluştu. Bu yerel planlara bakıldığında “kadın dostu kent”in kentiçi ulaşımdan kentsel güvenliğe kadar aslında bütün bir yerel politikalar ve uygulamalar alanını baştan başa kesmesi gerektiğini görüyoruz.

L. Yıldız TOKMAN

Kente sahip çıkarak yerel siyaseti dönüştürmek*

‘Kent’i kısaca farklı çıkarları olan insanların bir arada yaşadığı karmaşık bir yapı olarak tanımlayabiliriz. Bu yapı içinde yerel yönetimler, kentsel politikalar ve kent planlama yoluyla farklı grupların çıkarlarını, toplumsal çıkarlar adına kollarken, cinsiyet farklılığının göz ardı edildiği biliniyor. Cinsler arası eşitsizlik, sosyo-ekonomik yapıda olduğu kadar, mekansal olarak da var. Oysa kentte cinsiyet farklılığını gözetken bir yerel yönetim, planlama, hizmet ve uygulama anlayışının olması, kadınların kentte birer birey olarak var olmalarına olanak tanıyarak onların yerel siyasette önemli bir potansiyel ve yerel siyaset süreçlerini değiştirme gücüne sahip bir grup olduklarını ortaya çıkaracak önemli etmenlerden biri.

Yerel siyaset alanı bugünkü yapısıyla yerel güçlerin siyasi partilerle yürüttüğü işbirlik ilişkileri içinde belirleniyor, yerel rantların paylaşımına yönelik yapılarla yürütülüyor. Bugün, planlama, özellikle yerel yönetimlerin karar ve uygulamaları çerçevesinde, kamu yararını gözetmekten çok, yerel rantların paylaşımına yönelik yapı ve ilişkilerin belirleyici olduğu bir süreç olarak işliyor ve bu ilişkilerin mekanda meşruiyet kazanmasının aracı olmaktan öteye gidememenin rahatsızlığı içinde kendine bir çıkış yolu arıyor. Her yıl düzenlenen, şehircilik alanında deneyimlerin paylaşıldığı, yeni yaklaşımların tartışıldığı

Şehircilik Kongrelerinin özellikle son yıllardaki temasını bu konu oluşturuyor.

Planlama hareketimizin uluslararası planlama yaklaşımında özellikle 90’lı yıllardan başlayarak önemli bir yeri olan “planlamada cinsiyet eşitliği”ni yeterince gündemine aldığını söylemek doğru olmaz. Halbuki yerel siyaset alanının genişletilmesi ve kentte yaşayan tüm grupların çıkarlarının gözetilmesi bağlamında, yerel siyaset alanında etkin olmanın yollarını arayan kadın hareketiyle işbirliğine giderek yeni bir açılım sağlaması, kadın hareketi ile planlama hareketi arasında işbirliğini oluşturacak ortak dilin ise “kentli hakları”, “kente sahip

çıkma” ve “eşitlikçi kent-kadın dostu kent” kavramları üzerinden kurulması olanaklı.

Kent planlama ve toplumsal cinsiyet eşitliği

Kentlerde değişen sosyo-ekonomik yapı ve yaşam biçimi, paralelinde yeni kentsel politikaların geliştirilmesini ve bu temelde yeni planlama yaklaşımlarının ortaya atılmasını gerektirmekte. Bu konularda bilinen yaklaşımlar Türkiye gerçeklerine tam olarak uymasa da genel olarak geçerli. Endüstrileşmiş ülkelerde kentli kadının çalışan nüfus içindeki payının artması (Massey, 1995; Sassen, 2000; McDowell, 2001) ve böylece

işgücünün "feminen"leşmesi kentsel işgücü haritasının farklılaşması anlamına gelmekte, firmalar, evlerine yakın çalışmayı tercih etmeleri nedeniyle kadın işgücünü çekebilmek için yer seçim kararlarını yeniden gözden geçirmekteler (Wekerle, 1984).

Ülkemizde özellikle büyük kentlerde formel sektörlerde çalışan kadın işgücü artmasa da informal hizmet sektöründe çalışan kadın işgücünün artışından söz etmek olası. Bu, cinsiyete duyarlı bir planlama yaklaşımının, toplu taşıma araçlarında kadın yoğunluklu kullanımını bir veri olarak kabul etmesini gerektirmekte. Ataerkil aile içi işbölümü ve özellikle çocuk, hasta, yaşlı bakımıyla ilgili bütün yükün kadın üzerinde olması, kadının kentte bazı olanaklara ve kaynaklara erişebilmesini ve çeşitli kent mekanları arasında hareket edebilmesini önemli kılmakta (Massey, 1995). Büyük şehirlerimizde, kent merkezinden yeni yerleşim alanlarına olan kayma, kentli kadın açısından sınıf farkı gözetilmeksizin ulaşım sorununu artırmakta. Bu bağlamda, kadın bakışlı planlamada yeniden sorgulanacak konulardan biri servislerin dağılımında ve yer seçimindeki "kadına engel oluşturan mesafe" kavramı olmalı. Kadının kent içindeki yaşamının önemli konularından biri tüketim mekanları (Thrift ve Glennie, 1996). Kentlerimizde hızla çoğalan alışveriş merkezleri de ulaşılabilirlik sorununun kadınlar açısından yeniden irdelenmesini gündeme getirmekte. Bu anlamda da planlamanın girdi olarak alacağı veriler önem kazanmakta. Kadının, çocukluğundan başlayarak kentte daha az alana erişebilir ve daha az alanı kullanabilir olduğu bir gerçek. Açık oyun mekanlarının yüzölçümü olarak değerlendirildiğinde daha büyük bir bölümü "erkek çocuk" oyun alanıdır. Öyleyse planlama erkek ve kadın için eşit miktarlarda kentsel alanın kullanılabilir olması yönünde ve kadın ve kız çocuklarına daha çok hareketlilik olanağı sağlayacak cinsiyete duyarlı bir yaklaşımla alan tahsis kararlarını gözden geçirmeli.

Bugün cinsiyete duyarlı bir yaklaşımla kentsel çevrenin ele alınması dinamik ve farklılaşmış bir tutumu barındırmalı, sosyo-ekonomik alanda olduğu kadar mekanda da cinslerarası eşitliğin gerçekleştirilmesi için kent

plancılarına nasıl bir kentsel mekan ve fiziksel planlama sorusunu bir kere daha düşündürmeli.

Kentli hakları

Yaşadığımız kentin bizler için daha "yaşanabilir bir kent" olmasını sağlayan haklarımız kentli haklarımızdır. Kentli haklarını tanımlayan uluslararası bir belge olan "Avrupa Kentsel Şartı"na göre, yerel yönetimler; güvenli, temiz ve sağlıklı bir kentsel çevrede yaşama, konut edinme ve çalışma hakkı, sağlık, eğitim ve sosyo-kültürel etkinliklerden yararlanma hakkı, ulaşım ve dolaşım özgürlüğü, yaşadığı yerleşime ilişkin kararlara katılma ve bunları denetleme hakkı gibi temel kentli haklarından bir yerleşimde yaşayan tüm insanların cinsiyet, yaş, inanç, toplumsal, ekonomik ya da siyasal konum fiziksel ya da psikolojik engellilik durumlarına bakılmaksızın eşit olarak yararlanmasını sağlamakla yükümlü.

Bu konuda Mayıs 2008'de "Avrupa Kentsel Şartı-2" adıyla kabul edilen belge ise kentli haklarına yeniden vurgu yaparak, 21. yy'ın kentlilik ilkelerini "Yeni Bir Kentlilik için Manifesto" başlığıyla açıklamakta. Manifesto'da: "Kentler kentlilerindir" ana ilkesinden ve "kentlerin gelecek nesillere aktarılması gereken sosyo-ekonomik ve kültürel değerler olduğu" belirlemesinden hareketle, yerel yönetimlerden "kamu politikalarında etik değerleri" ve "sürdürülebilir kalkınmayı" uygulamaları istenmekte. Katılımcı bir demokrasi için bilgilenmenin önemi "insanlar, bulundukları yerleşimlerin sorumlu, aktif, bilgili kentlileri olmadan kent ve kasabalarına sahip çıkamaz, onları tam anlamıyla yaşayamazlar" saptamasıyla vurgulanmakta, "kentsel yayılmanın getirdiği kaynak israfının önlenmesi", "sosyal ve mekansal dışlanmanın önlenmesi", "ticari kentsel planlamaya karşı çıkılması" gibi önemli kentsel politikalar belirlenmekte.

Burada belirlenen temel kentsel politikaların benimsenmesi ve hayata geçirilmesi sürecinde yerele özel kentsel politikalar, yerel yöneticiler, profesyonel uzmanlar ve kadın erkek kentte yaşayan tüm kentlilerin işbirliği ile oluşturulmalı ve uygulanmalı.

Yerel hizmetlerin kentli hakları çerçevesinde gerçekleştirilebilmesi, kadın erkek tüm kentlilerin isteklerinin ve

gereksinmelerinin demokratik ve katılımcı süreçlerle belirlenmesi ve yerel yönetimlerin işlevlerini buna uygun olarak yerine getirmesine bağlı.

Katılım ve kente sahip çıkmak

Yerel yönetimlerin en öncelikli kentsel politikası, farklı kentli gruplar için farklı katılım yolları geliştirmek olmalı. Kentte yaşayanların kente sahip çıkmaları ancak uygun katılım yollarıyla olanaklı. Kadın-erkek tüm kentlilerin yerel karar süreçlerinin yerel siyasetin tüm aşamalarına (bilgi edinme, karar verme, hizmetlerden yararlanma ve kontrol etme) katılabilmesi yeni yapılanmaları gerektirdiği kadar yerel siyasetçilerin yerel demokrasinin oluşmasını gerçekten istemelerini de gerektiriyor. Yerel yönetimlere ilişkin yasal düzenlemelerde, yönetime katılım ve hizmetlerden yararlanmayla ilgili olarak hemşehrilik (kentdaşlık) hukuku çerçevesinde getirilen hak tanımının o kentte yaşayan herkesi içerdiği açıkça belirtilmemekte. Ancak, yasal düzenlemelerde bir ayrım olmasa da kadınları gerçek anlamda içerebilmesi, bir başka deyişle kadınların kentli haklarını kullanabilmeleri, öncelikle kadınların gereksinmelerini ortaya çıkarabilme-yi ve onların yaşam koşullarına uygun katılım ve hizmet düzenlemeleri yapmayı gerektirmekte olduğunu, herkese eşit yerel kamu hizmeti anlayışının sonuçta eşitlik sağlamadığını, yerel hizmet sunumunda gereksinmelerimizin özellikle dikkate alınması gerektiğini kendi günlük yaşamımızdan biliyoruz. Diğer taraftan, biliyoruz ki sorunlarımızın ve çözüm önerilerimizin yerel karar mekanizmalarına yeterince yansımamasının en önemli nedeni, yerel meclislerde ve yerel karar alma mekanizmalarında temsil eksikliğimiz. Artık bir ölçüde gündelik yaşam yükümüzü azaltmaya yönelik, kadınlara özel yerel hizmetlerin sunumuna ilişkin yerel uygulamalar görülse de, kentli haklarımızı tam olarak kullanabilmemiz, tüm yerel politikaların program, proje ve uygulama aşamasında özel olarak cinsiyet açısından değerlendirip gerçekleştirilmesiyle olanaklı. Kadınların yerel yönetimlere ilişkin yasal haklarına ve yerel yönetimlerin kadınlara yönelik görev ve sorumluluklarına ilişkin yasal düzenlemeleri kadın gözüyle ayrıntılı

olarak ele alan ve değişik kentlerde kadın örgütleri ve yerel yöneticilerle yapılan atölye çalışmalarında kullandığımız kitapçık kentli haklarımıza sahip çıkmada kullanacağımız yol gösterici bir araç olabilir.

Yerel yönetimlere ilişkin yasalarda yerel meclislerde temsil dışında kentlilerin demokratik katılımına ilişkin bazı düzenlemeler yapıldı. 1997 yılından beri bazı yerel yönetimlerde uygulanmakta olan Yerel Gündem 21 Programı çerçevesinde oluşturulan Kent konseyi, Kent meclisi, Kent kurultayı gibi yerel katılım platformlarının "kent konseyi" adıyla tüm kentlerde kurulması yasal bir zorunluluk haline getirildi.

İlgili yasa maddesindeki "Kent konseyi; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır." tanımıyla belediye meclisi ve il genel meclisi benzeri bir rolün bu meclislerde temsil edilemeyen kentlileri de kapsadığı bir platform olmakta.

Kent konseyleri içinde kadın meclisleri, "Kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapılar" olarak tanımlanmakta. Yerel Gündem 21 Programı kapsamında oluşumları desteklenen kadın meclisleri kendi aralarında bir ağ oluşturarak eğitim, sağlık, siyaset ve karar mekanizmalarına katılım, şiddet vb kadın sorun alanlarında çalışmalar, kadın etkinlikleri festivalleri, ulusal kadın zirveleri yapıyorlar. Ancak, kentsel hizmetler ve özellikle de kente sahip çıkma konusundaki ilgi ve etkinlikleri giderek artmakla birlikte sınırlı kalıyor.

İlgili yönetmeliğe göre yerel kadın örgütlerinin kent konseylerinde ve kadın meclislerinde yer almasının temsil ve katılım sorunu tam olarak çözülmediği gibi, kadın meclislerinde alınan kararların kent konseyleri ve yerel meclis kararlarına yansımada pek kolay değil. Halbuki başarılı kent konseyi uygulamalarının olduğu kentlerde yerel kadın örgütlerinin katılımının önemli bir rol oynadığı biliniyor.

Tüm zorluklara karşın, yasal düzenlemelerin kentli katılımına olanak veren maddelerinin sağladığı açılardan yararlanarak, yerel ihtisas komisyonlarına katılım, yerel meclislerin izlenmesi, stratejik planlara katkıda bulunulması, yerel hizmetlere gönüllü katılım haklarımızı kullanmayı sürdürmeliyiz.

Eşitlikçi kent - kadın dostu kent yaklaşımı

Avrupa'da kadınların yerel politika ve yerel meclislerde niçin azınlıkta olduklarını sorgulayan, bunun düzeltilmesini hedefleyen ilk yerel ve bölgesel seçilmiş kadınlar konferansı, CEMR (Council of European Municipalities and Regions) tarafından 1983 yılında Pisa kentinde düzenlendi. Bu toplantıların önemi; kentsel yaşamda kadın ve erkek arasında sadece biyolojik farklılıkların ortaya koyduğu eşitsizliklerin var olduğu düşüncesinin aksine, toplumsal olarak kadın ve erkeğe yüklenmiş farklı rollerden kaynaklanan eşitsizliklerin var olduğu, ayrımcılık amaçlı yapılmassa da kadının toplum içindeki yeri ve konumundan kaynaklanan bir eşitsizliğin varlığı, farklı dezavantajlı sosyal gruplar içindeki kadında (özürlü, yoksul, cinsel eğilim vb.) bu durumun daha da arttığı sonucuna ulaşılmış olması.

Avrupa Birliği tarafından, "V. Eşit Fırsatlar Programı" çerçevesinde, 2004 yılında, CEMR'nin "Cinsiyete Duyarlı Bakışın Tüm Politikalara Yerleştirilmesi Projesi" seçilerek, uygulanmasına karar verilmiş ve Şubat 2005 de Avrupa Parlamentosu'nda "Avrupa Kentlerinde Eşitlik" konulu bir

sonuç konferans yapıldı. Avrupa'da "Eşitlikçi kenti" hedefleyen CEMR projesi çerçevesinde yürütülen projeler Avrupa kentlerinin birçoğunda hayata geçirilen uygulamalar haline dönüştürüldü. (bazı örnekler: Frankfurt (Almanya), Rotterdam (Hollanda), Viyana (Avusturya), Roma (İtalya))

Tüm bu çalışmalar sonucunda, CEMR tarafından Mayıs 2006 da ilkeleri Avrupa'da ki yerel ve bölgesel yönetimlerin, tüm faaliyet alanlarını cinsiyet eşitliği yaklaşımıyla şekillendirmeleri, kadın erkek eşitliğini sağlamak için parasal ve insan kaynağı belirli olan eylem planı ve programları geliştirerek uygulamaları esasına dayalı "Yerelde Kadın Erkek Eşitliği Şartı" yayımlandı.

Kentsel politikalar ve yerel hizmet sunumu açısından kapsamı daha geniş olan "eşitlikçi kent" bağlamında "kadın dostu kent" genel olarak; kadınların kentli haklarının yaşama geçirildiği, yerel karar süreçlerine ve karar mekanizmalarına katılımlarının sağlandığı, kadınların yaşam koşullarını iyileştirici, hayatın her alanında kadın erkek eşitliğini sağlayacak yerel eşitlik politikalarının oluşturulduğu ve bu politikaların yerel yönetim anlayışına yerleştirilerek eşitliği sağlayıcı yerel hizmet sunumlarının gerçekleştirildiği kent olarak tanımlanabilir.

Yerel düzeyde kadınların yerel kararlara katılımını desteklemek için yerel yönetimler, yerel kadın örgütleri, kamu kurumları arasında işbirliği ve birlikte çalışma stratejileri geliştirerek "Kadın dostu kent"lerin oluşumunu desteklemeyi amaçlayan Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Programı (BMOP), yerel kentsel politikalar ve kentsel hizmetlerde eşitlikçi bir yaklaşımın benimsenmesinin aracı olarak kentlere özgü Yerel Eşitlik Eylem Planı (YEPP) hazırlanmasını hedefledi.

Program kapsamındaki illerde; valilik, il özel idaresi, belediye ve kadın örgütleri tarafından katılımcı bir süreçle hazırlanan YEPP'leri kadınlara yönelik temel sorun alanlarını kapsa-

yacak şekilde, esas olarak yerel sorunlara yerel çözümler öneriyor. Bu alanlar: kadınların yerel kararlara katılımı, kentsel hizmetlerden eşit yararlanma, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi, kadınların ekonomik güçlenmesi ve çalışma hayatı, eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit yararlanma, göç ve yoksulluğun önlenmesi, eşitlik için zihniyet değişikliği ve farkındalık yaratma.

YEEDP'de bu ana başlıklar altında izlenecek stratejik politikalar ve alınacak önlemlere yönelik olarak yapılması gereken faaliyetler sıralanıyor, faaliyetlerin yerel dayanakları, sorumlu ve ilgili kuruluşlar, kaynaklar ile sürdürülebilirliği ve eşgüdümü sağlayacak kurumsal yapılanma önerileri belirleniyor. Program illerinde YEEDP'lerin gerçekleşmesi; yerel ortaklar tarafından benimsenmesi, yerel meclislerce onaylanması, başlamış olan yerel yöneticiler ve kadın örgütleri ilişkilerinin geliştirilmesi, planın uygulanmasının da şeffaflığın, kalıcılığın ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına bağlı. Bunun için; YEEDP'lerin hayata geçirilmesinin genel yönetim ve sorumluluğunu üstlenecek, izleme, denetleme ve koordinasyonu yapacak ve YEEDP'nin sürdürülebilirliğini sağlayacak yerel kadın örgütlerinin de içinde aktif aktörler olarak yer alacağı yeni bir kurumsal yapıların oluşturulması gerekmektedir. BMOP kapsamındaki tüm kentlerde YEEDP'lerin yerel yönetimlerce benimsenip hayata geçirilmesinin ilk adımı olan yerel meclislerde (il genel meclisi ve belediye meclisi) onaylanması aşaması tamamlandı. Bunun yanında YEEDP'lerde önerilen yerel eşitlik birimleri; valilik ve belediye, yerel eşitlik komisyonları; il genel meclisi ve belediye meclisleri bünyelerinde kurulmaya başlandı. (Trabzon, İzmir, Kars, Şanlıurfa, Nevşehir) Yapılan çalışmalar bu kentlerde yeni kadın örgütlenmelerinin oluşumuna yardımcı oldu. YEEDP kapsadığı stratejik politikalar altında sıralanan faaliyetlerden uygulamaya başlanana bazı örnekler; kadın örgütlerinin "yerel meclisleri izleme birimleri" oluşturmaları (Van, Kars, Şanlıurfa,

Trabzon), sığınma evi, kadın geçiş istasyonu açılması (İzmir-Karşıyaka, Şanlıurfa) eşitlik için farkındalık yaratma kapsamında çeşitli eğitim çalışmaları yapılması ve eğitim birimleri kurulması (İzmir, Trabzon, Şanlıurfa, Nevşehir, Van, Kars), kız yurdu yapımı (Kars, Şanlıurfa) Kadın danışma ve toplum merkezleri açılması (İzmir, Trabzon).

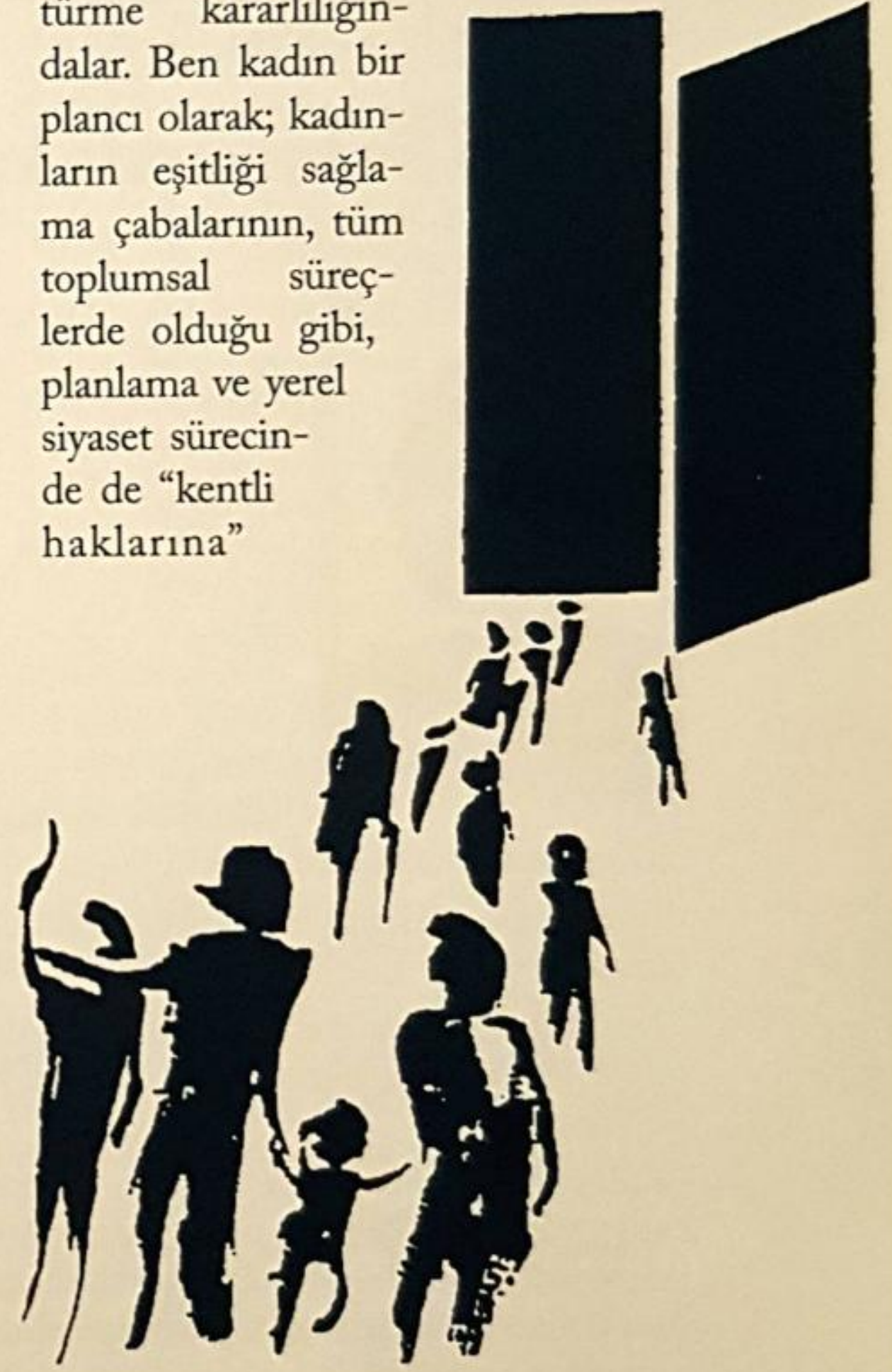
Bu örnekler giderek artmakta, ancak, kentsel hizmetlerden eşit yararlanabilmemiz için yapılan işlere örnekler daha az. Öncelikle kent bazındaki istatistiksel verilerin cinsiyet ayrımlı olarak toplanması ve kadınların kentsel hizmetlere yönelik gereksinmelerini ve taleplerini ortaya çıkaracak çalışmalar eksik. Yine de örnek olarak belediye ve il özel idaresi bütçesinden kadınlara yönelik çalışmalar için ödenek ayrılması (Kars), kentlerin çoğunda var olan semt merkezlerinin sayısının artırılması, kadınlar için yeni spor alanları düzenlenmesi, çamaşırhane açılması, kadın danışma merkezleri açılması, engelliler için yapılan kent içi düzenlemelerin artırılması, kent aydınlatmasında iyileştirme çalışmalarına başlanması önemli. Toplu taşıma aracı sürücülerine kadın hakları eğitimi verilmesiyle (Şanlıurfa) 3 sokağa kadın adı verilmesi (Kars) ilginç bir örnekler.

Kamusal alanlarda (sokak, park, spor alanı, durak, vb.), toplu taşıma ve yaya ulaşımında kadınların kullanımını kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması, sosyo-kültürel mekanların kadınların katılımının sağlanmasına yönelik olarak sayılarının ve ulaşılabilirliklerinin artırılması, engelli ve yaşlı kadınlara yönelik düzenlemelerinin yapılması, toplu konut alanı ve kentsel dönüşüm projelerinin yapımında cinsiyete duyarlı bir plan ve proje yaklaşımının benimsenmesi, cinsiyete duyarlı bütçe yapılması, kentsel hizmetlerin mahalle ölçeğinde verilmesi ve yaygınlaştırılması yaşadığımız kentlerin "kadın dostu kent" olabilmesi için kentsel hizmetler alanında yapılması ilk akla gelenler.

Evet, YAPABİLİRİZ!

Kadınlar için yaşanabilir kent-kadın dostu kent-eşitlikçi kent bir hayal

ürünü değil, cinsiyet eşitlikçi politikaların bir sentezi. Pek tabii kadınların çabaları burada anlatabildiklerimle sınırlı değil. Kadınlar yaşadıkları yerelde örgütlenerek, kendilerine yerel yönetimlerin verdiği/vermediği her olanağı kullanarak, Yerel Gündem 21 ve kadın dostu kenti hedefleyen YEEDP hazırlanması ve uygulanması benzeri yeni süreçlere katılarak, yerel siyaseti kendilerine "yaşanabilir bir kent" "yaşanabilir bir dünya" yaratmak için dönüş-türme kararlılıklarındalar. Ben kadın bir planıcı olarak; kadınların eşitliği sağlama çabalarının, tüm toplumsal süreçlerde olduğu gibi, planlama ve yerel siyaset sürecinde de "kentli haklarına"

ve "yaşadığı kente sahip çıkan" bir rol üstlenmesinin bu süreçleri istediğimiz yönde değiştireceği ve dönüştüreceğine inanıyorum. Bu bağlamda planlama hareketi de farklı grupların çıkarlarını, toplumsal çıkarlar adına kollarken, cinsiyet farklılığını öne çıkararak toplumsal-ekonomik ve kültürel ilişkiler düzlemlerinde olduğu kadar, mekansal olarak da kentte her gruba eşit fırsatlar sunma ve yeniden doğru bir planlama-siyaset ilişkisi kuruma potansiyeline sahip olacaktır.

* Bu yazı, Amargi dergisinde yayımlandı: Kış 2008-2009, Sayı 11, Syf: 32-35

Nasıl bir yerel yönetim istiyoruz?

ERKEK
40.7%

Kadınlara sorduk: Seçimlerde oyunuzu ne belirleyecek? 29 Mart'ın ertesinde nasıl bir fotoğraf hayal ediyorsunuz? Siz yaşadığınız kente belediye başkanı seçilseydiniz ilk işiniz ne olurdu?

Kadın bakış açılı kadınların olduğu bir belediye

Gül ERDOST // Kozadan İpeğe Ev Eksenli Çalışan Kadınlar Kooperatifi - Ankara

Bu seçim sürecinde hayalimi gerçekleştirecek bir parti programına rastlamadım. Bu nedenle sadece değişim dileğim, isteğim olduğu için oyumu vereceğim partiyi belirledim. 30 Mart sabahı uyan-
dığım, kadın çalışmaları yapan biri olarak doğal ki her kademe-
sinde kadın bakış açılı kadınların olduğu bir belediye görmek ilk dileğim. Ardından, hiçbir diğ-

rinden az önemde olmadan;

- Tüm hemşerilerinin insanca yaşayacakları konutları sağ-
lamış,
- Alanlarında volta atabildiğimiz, aydınlık ve sanatsal ser-
gilerle bezenmiş, çimlerinde oturabildiğimiz parklarını
kurmuş,
- Kolayca çıktıktan sonra araçlara çarpmadan keyif içeri-
sinde yürüyebildiğimiz, her yıl değiştirilmeye gerek du-
yulmayan malzemeden yapılmış kaldırımları, asfalt yerine
bazı yolları dekoratif taşlarla döşeyebilmiş,
- İstedikimiz her yöne raylı araçlarla, trafik ışıklarına takıl-
madan kolayca ulaşabileceğimiz ulaşım sistemini kurmuş,
- Musluktan akan ucuz suyu ile çayımızı demleyebilme
olanakları yaratabilmiş, ucuz ısınmayı sağlayabilmiş, sivil

toplum örgütleriyle iyi iletişim içerisinde, özellikle de ka-
dın örgütlerine ücretsiz mekan, su, elektrik desteği, pazar-
larında ücretsiz standlar hazırlayabilecek anlayışta,

-Çocuk bakımını her mahallede açacağı kreşleri ile çözüp
kadınların iş ve sosyal yaşama katılımını düşünmüş ve
bunları yaşama geçirmiş,

-Yoksuluna insanca yaşam için sadaka kültürü dışında iş-
ler, çözüm yolları gösterebilmiş, yaşlısına, engellisine her
açıdan evde bakım hizmetleri geliştirmiş, çocuğu, genci ve
kadınına sağlık-sosyal olanaklar sağlayabilmeyi program-
lamış,

-Şiddete maruz kalan kadınlara sığınma evlerini, ucuz
sosyal meskenleri, psiko-sosyal destek üniteleri ve danış-
ma merkezlerini her mahallede örgütlemiş,

-Öğrencilere yaşamını kolaylaştıran diğer olanakların ya-
nında ulaşımında ücret kolaylığı sağlamış,

-Günün belli saatlerinde kadınlar için de ulaşımı ücretsiz
sunan,

-Muhtarlıkları harekete geçirip halkın yönetime aktif ka-
tılımını sağlayabilmiş,

-Haksız kazanç sağlayacak herkese düşman, tüm hemşe-
rilerine dost bir belediye görmek istiyorum...

Çok mu oldu? Bu düşlediğim her şeyi belediye başkanı ol-
duğumda daha ayrıntılı olarak planlamış biçimde yaşama
geçireceğimden hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Kadınlara istihdam yaratacak etkinlikler duyurulmalı

Derya ŞAŞMAN // Sosyolog, Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi - İzmir

Belediyelerin eksik bıraktıkları pek çok konu var. Sokak
aydınlatmasının yetersizliği bunlardan biri. İzmir, belli
birkaç semt dışında kadınların gece rahatlıkla dışarıda
dolaşabileceği bir yer değil. Belediye özellikle kadınların
rahat sokağa çıkması için bazı önlemler almalı. Parklar
sadece erkeklerin tekelinde. Çocukların oyun alanı yok.
Yaşlılar, engelliler kenti kullanamıyor. Sokaklarda bebek
arabası sürmek tam bir işkence. Kadınlara istihdam ya-
ratacak etkinlikler de çok az. Var olanların ise duyuruları
iyi yapılmadığından kadınların bu olanaklardan haberi
olmuyor. Bunlar kentin çeperlerinde sıklıkla duyurulmalı

oysa. Etkinlik afişleri gözde merkezlerde ve sadece bele-
diye otobüslerinde yer alıyor; kent merkezine inemeyen
kadınlar var, kaç kadın otobüsü kullanabiliyor ki? Yapı-
lan çalışmalar ve sosyal-kültürel etkinliklerin duyuruları
muhtarlıklara, alışveriş merkezlerine, Konak Meydanı'na
da asılmalı. Belediyeler, il genel meclisinin aldığı karar-
ları kent meydanına asmalı, kararları halkın duyması ve
bilmesi sağlanmalı. İzmir'de Birleşmiş Milletler Ortak
Programı çerçevesinde kurumlar birbiriyle çok iyi çalı-
şıyor. Kurumların neler yaptığının, kentte yaşayanların o
kurumlara nasıl başvurabileceklerinin anlatılması lazım;
belediye bunun için olanaklarını seferber edebilir.

Oylarının takipçisi olan seçmenlerin arttığı bir Türkiye

Leyla ÖZALP // Yapımcı, yönetmen, yazar - İstanbul

Yerel seçimlerde oyumu katılımcı bir politika izleme olasılığı belirleyecek.

Politikalarında dediğim dedikçi olmayan, oy veren tüm vatandaşların yaşamlarıyla ilgili kararlarda fikirlerini söyleyebilecekleri, çözüm üretimine katılacakları bir anlayışı uygulamaya açık ya da yakın olmak. Bu tür bir politikayı vaat etmek kolay ama uygulamak

pek kolay değil, ama yine de ülkemizde de birçok kişinin bu tür politikalarından yana olduğunu ve giderek bu insanların sayılarının arttığını düşünüyorum. Verdiği oyun takipçisi olan seçmenlerin arttığı bir Türkiye bekliyorum. 29 Mart sonrasında tamamen buna uyan bir tabloyu beklemek fazla hayalci olacak ama yine de bazı değişimlerin olacağı bir fotoğraf hayal ediyorum.

Yaşadığım kente başkan seçilseydim, kadınların kent ve ülke yönetiminde yer almalarını talep etmenin cinsiyetçi ve ayrımcı bir talep olmadığını, toplumda birlikte yaşayan insanların yaşamın organizasyonu ve sorunlarının çözümünde fikir ve söz sahibi olmalarının herkesin ve geleceğin yararına olacağını açıklayan bir konuşma yaparak işe başladım. Ardından kadınların sadece sayısal katılımını değil düşünsel katılımını arttırmak için neler yapılabileceğini araştırmak ve bu katılımı sağlamak için

bir uygulamaya gitmek isterdim. Çünkü yönetime katılan kadınların kendilerine ait sorunları dile getirmenin ötesinde çözümleri ve kendilerine ait bakış açılarını da ortaya koymalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Çünkü kadına ait bakış açısının çok önemli iki temel farkı var: Kadınlarla ilgili yapılan araştırmalar göstermiş ki kadınlar doğurdukları için yaşamdan yaşatmaktan yana davranıyorlar; öldürmek ve yok etmek kadın cinsine ait bir davranış değil. Yine hamilelik nedeniyle bir başka canlıyı ve başka kromozomları vücudunda taşıdığı için "öteki"ne yani kendi dışındaki insanlara ve varlıklara daha açık, onları daha fazla düşünüyor ve kabul ediyor. Dünya-mızı yaşanmaz hale getiren iki korkunç özellik; SAVAŞÇILIK ve BENCİLLİK kadınlarda temel olarak yok. Bu yüzden dünyanın daha yaşanır hale gelebilmesi için çok önemli olan düşünce temeliyle kadınlar yönetimlerde yer alarak düşüncelerini yaygınlaştırmak zorundalar.

Yerel yönetimlerde katılımcı bir yönetim, yani yaşayan herkesin kendi bölgesindeki sorunları dile getirme ve bunlara çözüm üretme konusunda harekete geçirmek için her mahallede kadın erkek herkesin katıldığı (kadınların özellikle teşvik edildiği belki de zorunlu olarak sayısal bir eşitlik şartı getirildiği) mahalle birimleri ve belediyede bir toplanma birimi oluşturdum. Şu anda var olan İl Genel Meclisi'nin dışında, kentin büyüklüğüne ve ilçe sayısına göre bir ağ oluşturarak anakent belediyesiyle birlikte çalışabilecek bir halk meclisi kurardım.

Kendimizi bu denli yabancı hissetmeyeceğimiz bir kent

Handan ÇAĞLAYAN // Yazar, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası - Ankara

Nasıl bir kent sorusu üzerine düşünmeye başlayınca aklıma ilk olarak "kendimizi bu denli yabancı hissetmeyeceğimiz bir kent" yanıtı geliyor. Yurttaş olarak, "işte bu kentte yaşıyorum, bir insan olarak değer görüyorum; yerel hizmetlere ya da düzenlemelere dair planlama yapılırken ya da bunlar hayata geçirilirken dikkate

alınacağım" diyebilecek durumda değiliz ne yazık ki. Sorun sadece Kızılay'daki anlamsız üst geçitler ya da Kuşlu Park'ın ortadan kaldırılmaya çalışması değil. Yurttaşlar genel siyasette muktedirler tarafından nasıl birer nesne olarak görülüyorsa, yerel yönetimlerde aynen öyle.

Katılımcılık gibi kavramların çok uzağındaki işlerle uğraşarak yerel yönetimler. Kadın olarak baktığımdaysa durum daha ağır. Çünkü kadınlar açısından bu yaban-

cılışmaya, yok farz edilmeye bir de mekanların, yerel politikaların, hizmetlerin cinsiyeti ekleniyor. Sokak lambası yanmayan sokaklardan geçerkenki ürküntü ve daha birçok şey ekleniyor. Bu ürküntüyü hissetmeyeceğim, sokaklarında, caddelerinde gönül rahatlığıyla yürüyebileceğim bir kentte yaşamak isterdim. Meydanlarının beton bloklarla, kaba kalın zincirlerle parsellenmediği, yaya olarak kendimi böcek gibi hissetmeden dolaşabildiğim, trafiğe kapalı yolların olduğu bir kentte yaşamak isterdim. Ancak özel araçlarla ulaşılacak yerlere kurulan gösterişli park ve gezi alanlarının yerine mahalle aralarında, kadınların, özel araç sahibi olmayan insanların evlerinden çıkıp yürüyerek yetişebilecekleri parkların, yeşil alanların bulunduğu bir kentte. Metro istasyonlarında reklam panoları yerine resim, heykel gibi sanatsal ürünlerin sergilendiği bir kentte. Bu istekler çok mu bilmiyorum, ama hiç olmazsa "tükürürüm bu sanatın içine" diyen bir belediye başkanının yönetmediği bir kentte...

Yerel seçimlerde adayların
unuttuğu bir konu:

Mahalle Kreşleri

Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu'nun hazırladığı Mahalle Kreşleri raporu, çocuk bakımı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve yerel yönetimlerin bu konuda sorumluluk almasının önemini tekrar vurguluyor ve bu yönde oluşturulacak politika önerilerinde dikkat edilmesi gereken hususların altını çiziyor.

Açık Toplum Vakfı'nın desteğiyle Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu tarafından yapılan "Türkiye'de Çocuk Bakım Hizmetlerinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Bir Öneri: Mahalle Kreşleri" başlıklı araştırmanın raporu, Mart 2009 yerel seçimleri öncesinde yayımlandı.

Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı ile Beyoğlu ve Kadıköy Belediyelerinin destek verdiği çalışmanın çıkış noktasını, Türkiye'de kurumsal anlamda çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği oluşturuyor. Pek çok kadın örgütü ve akademisyenin belirttiği gibi Türkiye'de çocukların bakımı, bir kamu sorumluluğu olarak ele alınmaktan ziyade aile ve akrabalar ve özellikle de kadınlar tarafından üstlenilen bir yükümlülük. Kamu tarafından sağlanan kurumsal çocuk bakım hizmetleri son derece yetersizken, özel sektörün sağladığı hizmetler sosyo-ekonomik anlamda çok sınırlı bir kesimin erişebileceği nitelikte. Ayrıca, Türkiye'de çocuk bakımı ve erken çocukluk eğitimi hizmetlerine erişim oranlarına bakıldığında, bölgeler arası eşitsizlik çarpıcı bir unsur olarak karşımıza çıkıyor.¹

Çocuk bakım ve eğitim hizmetlerinde görülen bu durum, gerek toplumsal cinsiyet bağlamında gerek daha genel anlamda sosyal ve ekonomik eşitsizliklerin yeniden üretimini birlikte getirmekte ve hem kadınlar hem de çocuk gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğur-

makta. Bu bağlamda yerel yönetimlerce açılacak, ancak finansmanın ve asgari kriterlerinin ulusal politikayla belirleneceği ücretsiz mahalle kreşlerinin, çocuk bakımı hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik önemli katkıları olabileceğini düşünen Sosyal Politika Merkezi, yerel seçimler öncesinde adayların da unuttuğu bir konu olan Mahalle Kreşleri'ni araştırma konusu yaptı. Mart 2009 seçimleri öncesi yerel yönetimlerin bakım hizmetleriyle ilgili sorumluluğunu vurgulayan toplumsal taleple birlikte düşünüldüğünde², raporda önerilen ücretsiz mahalle kreşleri modelinin vakitlice olduğu da söylenebilir. Söz konusu rapor, detaylandırılmış bir model önerisi sunmaktan ziyade, konunun önemine dikkat çekmeyi ve mahalle kreşleri modelinde örgütlenebilecek bakım hizmetleriyle ilgili ilk tespitleri ortaya koymayı amaçlıyor.

Raporun ilk bölümü, Avrupa Birliği ülkelerindeki çocuk bakımı hizmetleri alanındaki farklı uygulamalara değinerek mahalle kreşleri modelinin somut olarak nasıl şekillenebileceği konusunda yol gösterici olabilecek birtakım uyarı noktalarını ortaya koymaya çalışıyor. Raporun ikinci bölümünde, Türkiye'de çocuk bakımı hizmetleri ve ilintili olarak erken çocukluk eğitim hizmetlerine dair genel durumu aktarmaya çalışıyoruz. Raporun üçüncü kısmında amacımız, çeşitli kurumlarla yaptığımız görüşmelere dayanarak mahalle kreşlerine örnek teşkil edebilecek İstanbul'daki mevcut uygulamalara değinmek. Raporun sonuç bölümü ise mahalle kreşleri aracılığıyla çocuk bakımı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve yerel yönetimlerin bu konuda sorumluluk almasının önemini tekrar vurguluyor ve bu yönde oluşturulacak politika önerilerinde

dikkat edilmesi gereken hususların altını çiziyor.

Raporda şöyle deniyor: Türkiye'de bakım sorumluluğunun en çok kadınlar ve kız çocuklar tarafından üstlenildiği düşünüldüğünde mahalle kreşleri kadınlar ve kız çocuklar üzerindeki bakım yükünün kısmen de olsa azaltılması yönünde bir katkı sağlayacak. Bu şekilde kadınların kendi adlarına değerlendirebilecekleri daha çok zamanları olabilecek, çalışma yaşamına katılabilecekler. Aynı şekilde, küçük kardeşlerinin bakımını üstlenmesi beklenen kız çocukların örgün eğitime katılımını kesintiye uğratabilecek engellerden birini ortadan kaldıracak. Mahalle kreşi uygulamalarının sağlayabileceği bir diğer önemli fayda ise çocuk yoksulluğuyla mücadele alanında görülmekte. Kreşler çocukların gün boyunca barınabilecekleri sıcak bir ortamla düzenli beslenmelerini destekleyebilecek yemek hizmetleri sunabilmekte. Türkiye'de çocuk bakımı ve daha genel anlamda erken çocukluk eğitimi hizmetlerine erişimin ekonomik, sosyal ve bölgeler arası eşitsizliklerle derin bağı göz önüne alındığında mahallelerde ücretsiz kreşlerin yaygınlaştırılması ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelere öncelik verilmesi, hali hazırda bu hizmetle erişimi olmayan kesimlerin hizmete erişimini kolaylaştıracak ve böylelikle çocuk bakımı hizmetleri konusunda toplumsal eşitliğin sağlanması açısından sınırlı ama önemli bir katkı sağlayacak.

Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu'nun hazırladığı "Türkiye'de Çocuk Bakım Hizmetlerinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Bir Öneri: Mahalle Kreşleri" raporunun tamamını www.spf.boun.edu.tr adresinde bulabilirsiniz.

¹ Türkiye ile ilgili bu durum tespiti erken çocukluk eğitimi alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerce dile getirilmiştir (AÇEV (2007). Ekonomik ve Toplumsal Kalkınma için Erken Çocukluk Eğitimi: Önemi, Yararları ve Yaygınlaşma Önerileri. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı. ERG (2008). Eğitim İzleme Raporu 2007. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi. TÜSIAD (2005). Doğru Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim. İstanbul: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği) Kurumsal çocuk bakım hizmetleri ile ilgili bu raporda dile getirdiğimize benzer tespitler Yıldız Ecevit'in çalışmasıyla da onaylanmaktadır. (Yıldız Ecevit, "Çocuk Bakımına Yönelik Kurumsal Mekanizmalar" İstihdamda Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Doğru: İş ve Aile Yaşamını Uzlaş-

tırma Politikaları Konferansı; İstanbul Teknik Üniversitesi, Mayıs 2009)

² Yerel seçimleri öncesinde kadın örgütleri, "kadın odaklı" yerel politikalar ve "toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleştirme" konusundaki taleplerini de daha kuvvetli vurgulamaya başladılar. Selma Acuner/DP mahalle kreşlerini bir politika konusu haline getiriyor. (Alkan, A., 2006). BeleKa-Der tarafından yayınlanan iki rapor (Tokman, Y.L. ve Kendirci, S., diye Kadınlara da Hizmet Eder ve (2006) Yerel Yönetimlere İlişkin Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Kadınlara Yer Açmak yerel yönetimler, kadın odaklı politikalar ve bakım hizmetleri ile ilgili görüşler içeriyor. Yıldız Ecevit (2009) yerel yönetimlerin, çocuk bakım hizmetlerinde daha çok sorumluluk üstlenmesi gerektiğini vurguluyor.

Yerel siyasette
kadınların konumu

Kadıköy Belediyesi Örneği

Özlem İNGÜN // İSTANBUL

Kadınların kamusal hayattan, özellikle de siyasetten dışlanmaları eskiden olduğu gibi, bugün de devam ediyor. Kadınlar erkeklere göre ikincil konumda yer alıyor ve bu durum, erkek egemen düzen içinde meşru kınıyor. Kadın hareketleriyle birlikte uyanan bilinç ışığında, kadınlar kamusal alanın öz-neleri olmaya başladı. Fakat bu noktada var olan cinsiyet ayrımı pratiği, hâlâ kadınların siyasete aktif katılımları önünde güçlü bir engel olarak durmaya devam ediyor. Genel olarak siyaset biliminin özünde var olan cinsiyet ayrımı, kadınların bilinçlenerek bunu aşmaları yönünde itici bir güç oluyor. Bu bağlamda her düzeydeki hemen tüm siyasal kurumların, erkek egemen bir yapıya sahip olduğu görülebilir. Genel ve yerel siyaset yapılanmalarına bakıldığında, karar mekanizmalarında genelde erkeklerin olduğu, kadınların ise çoğunlukla erkekler tarafından belirlenmiş yapılarda ve kurallar çerçevesinde siyasetin içinde olabildikleri görülüyor. Kamusal alan ile özel alanın birbirleriyle daha yakın ilişkide olduğu yerel yönetimlerde, kadınları direkt etkileyecek karar ve uygulamalar söz konusu. Genel bağlamda kadın ve erkelerin farklı gereksinimleri ve beklentileri olduğu göz önünde bulundurulursa, bu çerçevede yerel yönetim birimlerinden de cinsiyetleri dikkate alan farklı hizmetler beklenmekte. Bu çalışmada bu gereklilikleri göz önünde bulundurarak, kadınların yerel siyaset ve yerel yönetim kademelerinden dışlanmaları ve

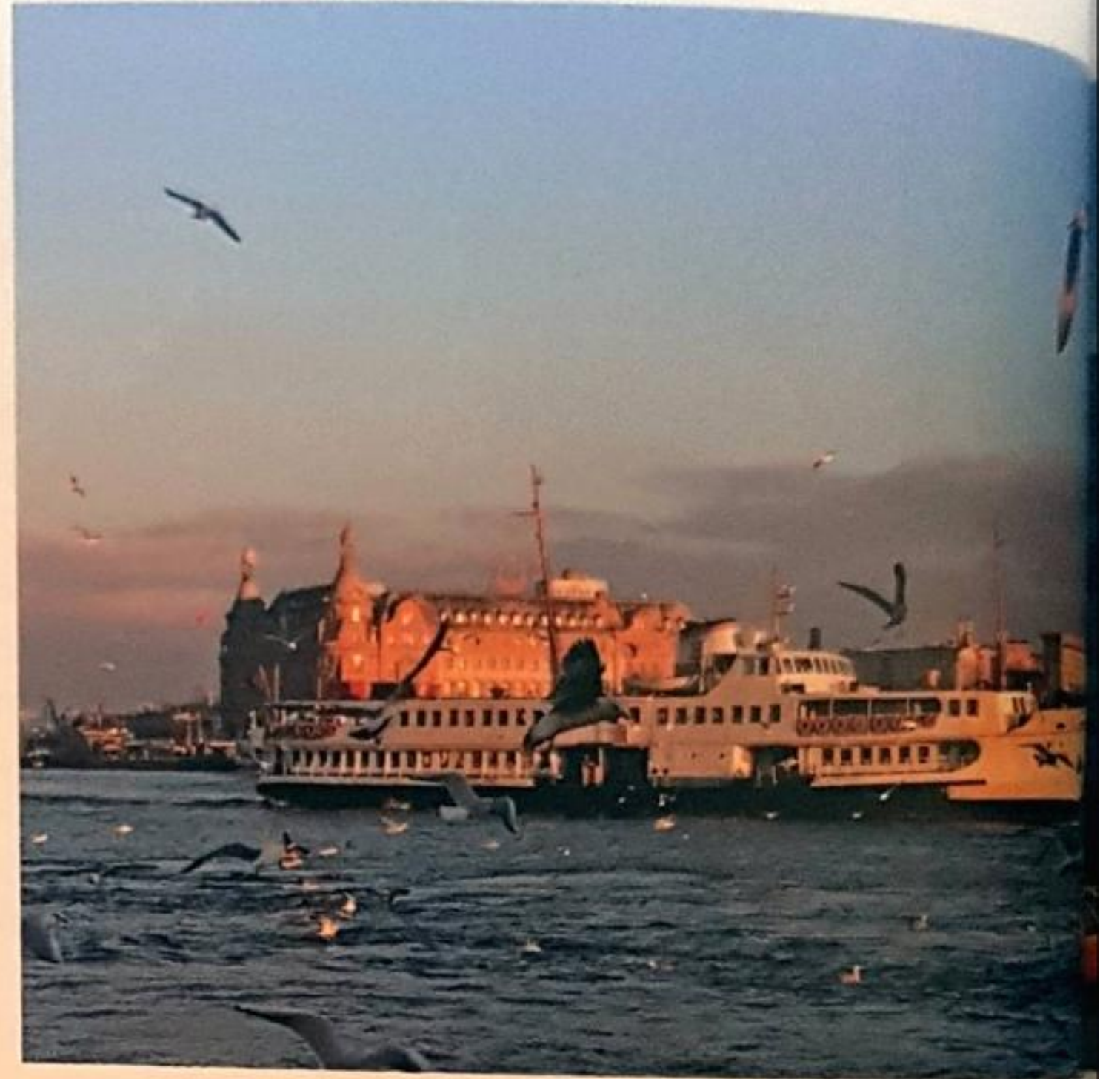
İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi doktora öğrencisi ve Doğu Üniversitesi Araştırma Görevlisi Özlem İngün, yerel yönetimlerde kadın temsilini İstanbul'da Kadıköy Belediyesi örneği üzerinden inceledi.

bunların sebepleri üzerinde durdum. Devam eden bu cinsiyet ayrımı pratiğini sorgulayarak, kadınların yerel yönetim kademelerindeki yerlerini sorgulamaya çalıştım. Bu bağlamda var olan yapıları ortaya koymak ve uygulamaları görmek için, yerel yönetim birimlerinden biri olan Kadıköy Belediyesi örneğini; cinsiyet bazında kadrolar, alınan idari görevler ve kadınlar için sunulan hizmetler bağlamında inceledim.

Türkiye'deki siyasi kültür gönüllükten ziyade, siyasetin meslek olarak görülmesine ve bu bağlamda siyasetin merkezinde ve lidere yakınlık çerçevesinde konumlanma çabalarına dayanıyor. Cinsiyet ayrımcılığı, siyasetin odağında yer almaya devam ediyor. Bunu açıkça gözlemleyebileceğimiz yerlerden birisi de yerel siyasetin merkezindeki belediyeler. Kadınlar belediye yönetimlerinde, personel kadrolarında ve belediye hizmet alımlarında erkeklere göre daha az yer almakta. Bu bağlamda incelediğim Kadıköy Belediyesi Örneği, bazı veriler sunuyor. Bu inceleme, 2006-2009 yıllarını kapsayacak şekilde oluşturulan Stratejik Plan çerçevesinde 2008 yılını baz alıyor.

Kadıköy Belediyesi 1855 yılında Şehremaneti olarak kuruldu, 23 Mart 1930'da ilçe oldu, 1984'de İstanbul Büyükşehir'e bağlı bir ilçe belediyesi olarak yapılandırıldı. 2008 verilerine göre, Kadıköy Belediyesi bünyesindeki 23 müdürlükten 10'unda kadınlar karar mekanizmasında yer alıyor: Özel Kalem, Park Bahçe, Çevre Koruma ve Kontrol, Mali Hizmetler, Bilgi İşlem, Sağlık İşleri, İnsan Kaynakları Eğitimi, Destek Hizmetleri ve Kültür ve Sosyal İşler Müdürleri kadın. Yine 2008 verilerine göre, belediye yönetiminde başkanlığa bağlı 5 başkan yardımcısından yalnızca 1'i kadın. Kadıköy Belediye Meclisi'nde ise toplam 46 üye bulunuyor; bu üyelere 6'sı kadın. Belediye Encümeni'nde ise toplam 7 üye içinde 4 kadın yer alıyor. Oranlarla söylersek; 2008 yılında Kadıköy Belediyesi yönetimdeki erkek oranı %83,05 iken, kadın oranı %16,95'te kalıyor. En az fark %42,86 kadın, %57,14 erkek üye ile Belediye Encümeni'nde görülüyor.

Personel kadrolarında da erkeklerin yoğunluğu göze çarpıyor. 2008 yılı temel alındığında, belediye bünyesindeki toplam 1382 kişinin 589'u

memur, 786'sı işçi ve 7'si sözleşmeli personel kadrosunda çalışıyor. 589 memur personelin 239'u kadın, 786 işçi personelinden de 186'sı kadın. 7 sözleşmeli personelin ise tümü kadın çalışanlardan oluşuyor.

2006-2008 yılları arasında Kadıköy Belediyesi'nde memur, işçi ve sözleşmeli personel kadrolarında çalışan kadınların erkeklere oranları ise şöyle: 2006 yılında toplam 648 memurun %40,90'ı, toplam 924 işçinin ise %21,21'i kadın. 2007 yılı rakamları da toplam 620 memurun %41,61'inin, toplam 865 işçinin de %22,54'ünün kadın olduğunu gösteriyor. 8 sözleşmeli personel içinde ise %87,50 kadın çalışan varken, erkek çalışanların %12,50 olduğu dikkat çekiyor. 2008 yılına gelindiğinde, belediyede görevli 589 memurun %40,58'inin kadın, toplam 786 işçinin de %23,66'sının kadın olduğu görülüyor.

Bu incelemede, Kadıköy Belediyesi'nde çalışan kadın personelin kadrolara göre tüm çalışan personelle oranları gözler önüne serilmekte: 2006 yılında toplam personelin sayısı 1572 kişi olarak kaydediliyor. Toplam personelden memur olarak çalışan kadınların oranı %16,86 iken, toplam personel içinde işçi olarak çalışan kadınların oranı %12,47'de kalıyor. Bu dönemde sözleşmeli personel kadrosunda çalışan bulunmuyor. 2007 yılında toplam personelin sayısı 1493, memur olarak çalışan kadınların oranı %17,28 iken, işçi kadınlar %13,12 ile gene erkek memur ve işçilerin çok aşağısında kalıyor. Toplam personel içinde sözleşmeli olarak çalışan kadınların oranı ise dikkat çekici bir şe-

kilde erkeklere göre çok daha yüksek: Kadınların oranı %0,47 iken, erkeklerin % 0,07 olduğu görülüyor. 2008 yılına gelindiğinde personelin sayısı 1382'ye düşüyor; memur olarak çalışan kadınların oranı %17,29 ve toplam personel içinde işçi olarak çalışan kadınların oranı da %14,18 olarak belirtiliyor. Toplam personel içinde sözleşmeli olarak çalışan kadınların oranı %0,51 iken, hiç erkek çalışan olmadığı göze çarpıyor. Bu verilerden ve kadın-erkek toplam oranlarından görüldüğü üzere, 2006-2008 yılları arasında kadınların belediye personeli içindeki oranları erkeklere göre çok düşük, hatta yarısından bile az. 2006-2008 yılları arasında kadınların toplam çalışan personele oranının, çok az da olsa artan bir grafik izlediği dikkatten kaçmıyor.

Kadıköy Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Müdürlüğü bünyesinde kadınlar için çeşitli faaliyetler yürütülmek ve hizmetler sunulmakta. Bu kapsamda kadınlar için sığınma evi, acil yardım hattı ve kadınlarla ilgili çeşitli çalışmalar yapılıyor. Belediye bünyesinde 2002 yılında açılmış olan 1 sığınma evi bulunuyor. 2002 yılında 15 kişi kapasiteli olan sığınma evi, 2009 Mayıs ayı itibarıyla 20-60 kişi arasında hizmet sunuyor. Aralığın geniş olma nedeni, ranza sisteminin uygulanması. Halen 32 kadın ve 15 çocuğun barındığı sığınma evinde 2002 yılından bugüne 1206 kadın ve çocuğa hizmet verildi. Belediye bünyesinde, 2008 Şubat'ında Acil Yardım Destek Hattı kuruldu ve toplam 279 kadına doğrudan hizmet sunuldu. 2009'un mayıs ayında Ka-

dın Koordinasyon Birimi, Kadıköy Adliyesi ile işbirliği içinde "Aile İçi Şiddete Bütüncül Yaklaşım" konulu bir proje hazırlamaya başladı. Yurtdışı ortaklı yürütülmesi planlanan projenin Ekim 2009'da başlanması hedefleniyor; projeye kaynak arayışı sürüyor. Projenin liderliğini Maltepe Üniversitesi üstleniyor.

Kadıköy Belediyesi özelinde yerel siyasetin yönetim kademelerinde ve yerel siyasetten hizmet alan olarak kadınlar incelendiğinde, genel anlamda cinsiyet bazlı bir yapılanmanın burada da devam ettiği dikkat çekiyor. Belediye bünyesinde çalışan kadınların oranı ve görev kademeleri, eskiye nazaran iyileşme gösterse de hâlâ uluslararası anlaşmaların ilkelere göre istenen düzeye ulaşamadı. Genel çerçeve içerisinde değerlendirildiğinde, kadınların yerel yönetim kademelerinde erkeklere göre daha az yer aldıkları ve gene hizmet alımlarında erkeklere göre daha düşük oranda kaldıkları görülmekte. Belediyelerin ulusal ve uluslararası ölçekteki anlaşmalar ve kanunlar çerçevesinde, ivedilikle yeniden yapılanmaya gitmeleri ve cinsiyet farklılığı ve eşitsizliğini gidermeye yönelik politikaları uygulamaya koymaları gerekiyor.

Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizliğin çözümü yerelden başlıyor. Bu bağlamda yerel siyasette kadınların yer alması ve sesini duyurması çok önemli. Kadınlar, kadın olarak siyasi alanda yer almalı, kuvvetle muhtemel karşılaşacakları egemen erkek kurumlar ve zihniyetle başa çıkmada kararlı ve bütünleştirici olmalı.

Belediye Başkanı olsaydım...

Kendimi Sıradanlaştırırdım...

Her yerel seçim öncesi, üzerimdeki beş yıllık ölü toprağını silkelemek için hayli gayret sarf ederim. Bu kez bazı şeylerin düzeleceğine inanmak isterim. Gerçekçi ve hâliyle karamsar yanımla "Ümitlenme, bu yalnızca seçim öncesi coşkusu... Bir gün sonra yine eski hamam, eski tas" der. Savaşımca yanımsa, **"Kendine gel, göbeğini sirkeye yatırmak için bahane uydurma, silkelen!"** diye onu azarlar. Haklı gelen hep "gerçekçi ve karamsar" yan olur. Diğer tarafım -adı üstünde- savaşıma devam eder.

Pınar GÖKSAN AKER // ANKARA

42 yıldır Ankara'da yaşıyorum. Kendimi safkan bir Başkentli olarak görüyorum. Ve hayli zamandır "Bir belediye başkanı, kentinde böyle bir manzara varken nasıl rahat uyuyabilir?" sorusunu soruyorum. Kendime! İlgili merciye değil! Savaşkan yanımla yorulmuş olsa gerek sonuç elde edememekten! Belediye kadrolarında empatinin e'sine yabancı, kentini değil kendini düşünen kadrolara dert anlatamamaktan!

Eski söylenişle belediye reisi, aile reisi gibidir. Ailesi, kendisini o makama taşıyan kentlidir. Ve belediye

reisi, bakmakla yükümlü olduğu 'çocuklarına', 'kentliye' koşulsuz, ayırım yapmaksızın bakmakla, gereksinimlerini gidermekle yükümlüdür. Kendi evinin de reisi olan belediye başkanı, çocuğunun dizi yarıldığında, onu kendi kendine mi iyileşmeye bırakır, müdahale mi eder?

Bu kadar basit bir benzetmeden amaçım, konunun özünün de bu denli basit, yalın olması. Belediye başkanı, kentin reisi, kentlinin ebeveyni ise, o hâlde Kızılay'da yıllardan beri mendil satarak ve insanları tartarak yaşam savaşımı veren, belden aşağısı olma-

yan iki kentliye ne demeli? Elleriyle terlik giyerek gezen bu iki insan, nasıl olur da yıllardır bir belediye başkanı ya da tek bir belediye çalışanının dikkat alanına girmez!

"Bir şeye ihtiyacınız var mı?" sorusuna gelecek yanıtın kapsamından korkuyor olabilirler mi acaba? Korkmasınlar, zira alacakları yanıt her defasında; "Çok şükür her şeyim var..." olacaktır. Her şeyleri var. Yarım yaşantılarına yetecek denli yarım her şeyleri var. Gözleri, gönülleri her şeyleri yarım olana ayarlı. Fazlasına değil.

Yıllar yıllar önce Yenişehir üst geçidinde röportaj yaptığım yaşlı ve yorgun kemancının, -sorduğumda- benden tek isteği etli sarma olmuştu. Ne para, ne yastık, ne yorgan! Etli sarma! İsmetpaşa'daki gecekondu-sundan kalkıp her gün köprü üstüne keman çalmaya gelen, bu, kemani uğruna evini, köyünü, ailesini terk eden avurduları çökmüş kemancının arşesiyle bastığı notalar, nasıl oldu da hiçbir belediye başkanının kulağına ulaşmadı, içini çizmedi, titretmedi. (Artık hayatta değil!).

Yüksel Caddesi'nin sonundaki âma satıcıya ne demeli! Yere açtığı mendil, çakmak, ıvır zıvır tezgâhı ile yaşamını sürdürmeye çabalar, çatısız ve tabansız bir mekânı yaşanır kılmaya çalışırken en büyük destekçisi, parazitli bir el radyosudur. Ancak kulağına ilâştirdiğinde cızırtıyı kesen bir radyo. Nicedir görmüyorum onu. Giderek kilo alıyordu. Yaşamıyor olması muhtemel. O koşullara ne, kim ve nasıl dayanabilir?

Eğer içinize çok değil bir miktar empati tohumu ekilmişse; muhtaç yaşlılar, çocuklar, hayvanlar ve dahi sokakta yaşayanlar, vicdanınızı dürteler. "Yazık" diyerek geçmek yerine, insan olmanızın gerektirdiği şeyleri yapmaya zorlarlar sizi. Gözlerine bakarsanız acır geçersiniz; yarasına, beresine, ortamına bakarsanız, bakabilirsiniz; işte o zaman bir şey yapmaya hazırsınızdır. Hepsini kaç kişi var ki Başkent'in engellerini, bedensel engelleriyle aşmaya çalışan; sokakları evi bilen... Onlara bir proje üretmek çok mu zor? Birlikte satış yapabilecekleri, sığınabilecekleri, yemek yiyebilecekleri, uyuyabilecekleri bir yer?

Bir kenti yönetiyorsanız, sorun, kendinizi ne denli kentin ebeveyni olarak gördüğünüzle ilgilidir. Ve kentinize ne denli sahip çıktığınızla... Ben belediye başkanı olsaydım, sıcak yatağım bana batardı. Lokmalarım boğazıma dizilirdi. Çocuğuma her bakışta, üst geçitlerde anne babasının dilendirdiği çocuklar aklıma gelirdi, huzur bulamazdım. Çöpe giden günlerce aç kalan hayvanlara göndermenin bir yolunu bulurdum. Atıkları daha evde ayrıştırma bilincini yerleştirecek pratik çözümlere odaklandım. Pillerin, plastik atıkların toprağı zehirlemesine izin vermezdim. Kâğıdın, camın geri dönüşümünün

dünya için ne denli önemli olduğunu anlatmanın yollarını bulurdum." Beni seçen kentliye teşekkür için billboard yaptırmaktan çok daha ekonomik, geçerli, yalın ve samimi yollara sapardım. Kendimi sıradanlaştırdım. Tıpkı eskiden olduğum gibi! Her gün bir başkası olurum! Kentli benim ailemse, kendimi onlara denk görerek ve göstererek...

"E canım bunlar yapılıyor" sesleri yükselebilir. Doğrudur, yapılıyordur. Yeterli mi? Değil! Hiç değil! Yeni yönetimler işbaşı yaptı. Henüz benim kapımı çalan olmadı "Çöpleri-niz ayrıştırın, şu şu günler gelip alacağız" diye. Tek örnek! Kendimizi kandırmayalım.

Belediye başkanlarının asal görevlerinden biri kentli olma bilincini yerleştirmek değil midir? Değil ki bu bilinç giderek köreliyor. Otobüs duraklarında birbirinin sırasına saygı göstermek mi? Geçmiş olsun! Çöpünü sokağa atarı uyarmak mı? Sıkı bir kavgaya hazırlıklı olun! Sinirleriniz sağlamsa o da... Otobüslerde cep telefonu ile konuşmak yasakmış! Kim takar! Şoförler de eskisi gibi değil. Hasta, yaşlı, hamile ayakta yolculuk ediyormuş; otobüslerinde yirmi dakika telefonla konuşuluyormuş; kime ne? Takarım güneş gözlüğümü, keserim de göz temasımı; frenim sertse sert, sıkı tutunsunlar...

Ben bir kadını! Kentini de kendini de seven bir kadın. Sıradan bir kadın... Biraz dikkatli, çokça duyarlı, kimi zaman öfkeli... İnanıyorum ve hatta biliyorum ki, kente bir kadın elinin değmesi çok şeyi değiştirir. Malum; tarihi boyunca Başkent'e kadın bir belediye başkanı gelemedi. Kadrolarda kadın varmış, çokmuş; mesele bu değil! Kadın; duyarlı, azimli ve ayrıntıcı yapısını bir kentin yönetiminde ilk ağız olduğunda çok daha farklı gösterecektir. Kadın kendini erkeğe göre daha hızlı ve zorlanmadan sıradanlaştıracaktır. Anne olabilme yeteneğinin doğal olarak içine yerleştirdiği empati duygusuyla. Belediye başkanlığı yasal Robin Hood'culuk için ne mükemmel bir yerdir, bilseniz!

Kendinizi sıradanlaştırmadan iyi bir belediye başkanı olamazsınız. Çok değil iki sabah işlek bir duraktan herhangi bir otobüse binmeye çalışmazsanız, insanların çektiği eziyete tanık olamazsınız. Güne öfkeyle başlamanın ne demek olduğunu bilemezsiniz. Gecesi gündüzü, adresi, bacası, sofrası olmayan insanların varlığını dahi aklınıza getirmezseniz, âdil olamazsınız. Soğukta ve sokakta değil bir gece, balkonda 15 dakika paltosuz

Eski söylenişle belediye reisi, aile reisi gibidir. Ailesi, kendisini o makama taşıyan kentlidir. Ve belediye reisi, bakmakla yükümlü olduğu 'çocuklarına', 'kentliye' koşulsuz, ayırım yapmaksızın bakmakla, gereksinimlerini gidermekle yükümlüdür.

durmayı göze alamazsanız, kentiniz sakinlerine eşit davranmış olamazsınız. Kuğulu-park kavşağından yaya olarak karşıdan karşıya geçmeye çalışmazsanız, ışığa tutulmuş hamamböcekleri gibi şaşkın yayalara rastlayamazsınız. Işıklar nerde! Araç hangi yönden geliyor! Ve trafik düzenini, salt seri akan araçlar olarak algılamaya devam edersiniz. Aracınızdan inmezseniz, yayaların en temel haklarından biri olan hemzemin geçitlerin önemini kavrayamazsınız. İn Allah

in, çık babam çık! Yürüyen merdivenlerin bugün de keyfi yok, yürümek istemiyor! Bizzat çıkıp dolaşmadıkça, mendil satan çıplak ayaklı çocukları göremezsiniz. Onlar da sizin çocuğunuz değil mi? Hani ayırım yapılmayacağı sözü veriliyordu kampanyalarda? Herkese eşit hizmetti! En çok da çocuklar, engelliler ve sokakta yaşayan hayvanlar hak etmiyor mu bunu?

Ben kentimde bu manzaralar varken uyuyamazdım, yutkunamazdım! Kendimi sıradanlaştırmadan belediye başkanlığı yapamazdım! Kenti evim, kentliyi ailem olarak görmeden yoluma devam edemezdim.

Yoluna devam edenler mi? Onu bilemem işte...

* Buradan "Ailenin reisi erkektir" anlamı çıkmasın. Benzetmeyi tam kılmak için böyle bir eşleştirme yaptım.

** Kastım, geri atık kumbaraları değil. Çöpleri evlerde ayrıştırma bilinci verir ve yerinden toplarsanız, topladığınız atık miktarı da artacaktır. Buna hazır çok insan olduğunu biliyorum ancak kumbaralara götüremediği için çöpünü diğerleriyle birlikte atıyor. Ayrıca kumbaraların hâli ortada. Çoğu, fazla lokmasını kusmak üzere olan bir ağız görünümünde!

16 ilçeyi KADINLAR

Yerel seçimlerde iki ilin yanı sıra 16 ilçede kadınlar belediye başkanlığına seçildi. Uçan Haber bu 16 başkana seçim sürecinde kadın örgütlerinin desteğini alıp almadıklarını, kadın olmanın yerel hizmetleri planlarken ne gibi farklılıklar getireceğini, nasıl bir çalışma yöntemi izleyeceklerini ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir belediye olmak için neler yapılması gerektiğini sordu, bazılarından yanıt alabildi. Başkan kadınlar, yerel yönetimlerde en büyük eksikliğin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi olduğunu düşünüyor. Planlanan işlerin çıkış noktası da çoğunlukla bu.

"Kendi kendimizi yönetmeye kararlıyız"

Canan CAN KORKMAZ // Ağrı, Doğubayazıt Belediye Başkanı

Doğubayazıt Belediyesi'ne üç dönemdir kadın başkan seçiliyor. Sistem tarafından bilinçli olarak cahil bırakılan, evlere hapsedilen, namus adı altında öldürülen, çocuk yaşta evlendirilen, tecavüze uğrayan, bir de toplum nezdinde suçlanan biz kadınlar artık kendi kendimizi yönetmeye kararlıyız. Doğubayazıt Belediyesi olarak her zaman

kadınlarla yan yana olacak ve kadının daha özgür, daha eşit olduğu bir yaşamı birlikte inşa edeceğiz.

Seçim sürecinde özellikle kadınların büyük bir desteği oldu. Bu seçimi çok fazla sahiplendiler ve birçok alanda çalışmalara aktif olarak katıldılar. Örneğin her kadın kendi mahallesinde veya belirlenen bir başka mahallede örgütlenme çalışmalarında aktif olarak yer aldı. İlçemizdeki birçok kadın kuruluşu da, Kadın Girişimciler Derneği, belediye bünyesindeki Kadın Kooperatifi gibi, yine seçim sürecinde bizlere destek oldu. Hizmetlere gelince... Öncelikle kadınların temel ihtiyaçları ve çözüm bekleyen sorunları tespit edilecek ve bunlara öncelik verilecek. Kadınlarla iç içe olunacak ve yapılan çalışmalara

rın onların beklentilerini ne kadar karşılayabildiği veya ne kadar hedefine uygun olduğu da yerinde görülecek. Örneğin belediyemizdeki Kadın Sağlığı Merkezlerinin sayısının veya mevcut merkezlerin kapasitelerinin artırılması bu çalışmalar arasında. Ayrıca, kadınların şehir merkezine gelmeleri konusunda sorun yaşamalarından dolayı kendi mahallelerinde yine kadınlarla birlikte kullanabilecekleri ortak yaşam alanları oluşturmayı hedefliyoruz. Örneğin çamaşır ve tandır evleri projemiz var; kadınların hem çamaşırlarını yıkayabilecekleri hem kendi ekmeklerini pişirebilecekleri hem de kadınlarla zaman geçirerek daha iyi iletişim kurabileceği bu ortak alanlar kadınlar arası dayanışmayı artıracak... Kadın sorunlarına duyarlı, karar alma sürecinde kadınların da yer alabileceği bir belediyecilik anlayışı olmalı. Alınacak kararların ve yapılacak çalışmaların hem erkeklerin hem de kadınların yaşamını kolaylaştırıcı nitelikte olması, toplumsal yaşamda erkek egemenliğini sınırlayıcı ve kadınları her konuda destekleyici nitelikte olmalı. Örneğin kadının ekonomik olarak güçlenebilmesi için kadın kooperatiflerinin çoğaltılması ve kadın girişimcilerin desteklenmesi, kadının ev dışında da bir yaşam alanı yaratabilmesi için çeşitli sosyal, kültürel ve eğitim alanında projelerin üretilerek hayata geçirilmesi toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesinde önemli rol oynayacaktır.

YÖNETİYOR

"Kadınlar çalışma hayatına acilen katılmalı"

Fadime ORBAY // Aydın, İncirliova Belediye Başkanı

Her kesimden olduğu gibi ilçemizde faaliyet gösteren kuruluşlardan, ilçemizde yaşayan kadınlardan oldukça büyük destek ve güç aldım. Seçim sürecinde tek değildim; kadınlarımız gece gündüz demeden her anlamda destek verdiler. Onlara yeniden teşekkürlerimi sunuyorum. Kadın olmanın yanı sıra ben siyasetle iç içe yaşayan biriydim

hep. Öte yandan hem belediye başkanı, hem kadın hem de anne olarak tabii ki daha hassas, daha ayrıntıcı, daha yaratıcı, daha bir sorumluluk sahibi olacağım bir gerçek. Tüm birikimleri ve saydığım unsurları bir araya getirerek hizmetin en iyisini ilçe halkıma sunacağım. Bildiğiniz gibi ülke genelinde büyük bir işsizlik problemi var. Kadınların ilk önce hayatın her alanında katılımcı olabilmesi, varlığını hissettirebilmesi, maddi anlamda kendisini özgür hissedebilmesi için çalışma hayatına acilen katılması gerekiyor. İlçemiz kadınları da bu dertten muzdarip. Kadınlarımızın beklentileri iş, eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayabilmek. Biz belediye olarak Kent Konseyi Kadın Platformumuz aracılığıyla

buraya üye olan kadınların projelerini hayata geçirerek onların ihtiyaçlarını ortak ve akılcı bir şekilde çözmeye çalışıyoruz. İlçemizdeki kadınlara en acil ihtiyaçlarını ve önceliklerini belirleyip hep birlikte bunlar üzerinde çalışma ve proje yaparak hayata geçirme imkanını tanıdık. Hep birlikte onların da ivedilikle çözümünü aradıkları sorunları ve beklentileri üzerinde yoğunlaşacağız.

"Kadınlarla birlikte karar vereceğiz"

Çağlar DEMİREL // Mardin, Derik Belediye Başkanı

Derik'te kadın örgütü yok ama burada yaşayan kadınların desteğini aldım. Belediye hizmetlerine ve kadın çalışmalarına ilişkin talepleri vardı. Kadın bakış açısıyla bakmak ve taleplerini göz önüne alarak hizmet üretmek hedefimiz. Tüm sorunlara ilişkin kadın bakış açısı geliştirmek çok önemli. Burada zeytin yetiştiriyor, zeytin alanlarının imara açılması da kadınları ilgilendiren bir sorun. Alt yapı kadar üstü yapıdaki sosyal çalışmalarda da kadınların talepleri göz önünde bulundurulmalı. Belediye meclisimizde 15 üyenin 5'i kadın. Başkan yardımcımız da kadın. Derik'te kadınlar iletişime çok açık. Kendi içlerine kapalı değiller. Çarşıda birçok kadının iş yeri var, sosyal yaşamın içindeler. Onları anlamak ve onlara destek olmak gerekiyor. Bunu yapmaya çalışıyoruz. Belediye binasının alt katında bir kahvehane var, sokağa kadar sandalyeler taşınmış durumda. Biz bunu kadınlarla birlikte değiştirip onların belediyeye rahatlıkla girip çıkmalarını sağlayacağız.

Bir kadın komisyonu oluşturduk. İlçedeki kadınları da kararlara dahil ederek hizmet üreteceğiz. Asfaltın boyundan döşenecek taşın cinsine kadar kadınlarla birlikte, onların ihtiyaçlarını dikkate alarak karar vereceğiz. Yerel yönetimlerde en çok eksik bırakılan konu, toplumsal cinsiyet eşitliği. Cinsiyet eşitsizliğinin had safhada olduğu bir yapı, yerel yönetimler. Derik Belediyesi'nde 109 personelin sadece 2'si kadın. Kadınların hem karar mekanizmalarından yer almasını sağlamak hem de toplumun bakış açısını değiştirmek için toplumsal cinsiyet eğitimleri planlıyoruz. Meclis üyeleri, belediye personeli ve halkın da katılacağı bir eğitim programı oluşturacağız. Bir diğer önemli konu ise toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme. Derik'te en önemli sorunlardan biri de su. Bundan en çok etkilenen de kadınlar. Bu konulara ilişkin çalışmalar da yapacağız.

"Kadın dernekleriyle işbirliği içindeyiz"

Melike ULUDAĞ // İslahiye Belediye Başkanı

Belediye başkanı seçilmemde en büyük katkıyı hiç şüphesiz kadınlardan aldım. Kadın kuruluşu olarak desteği de ilçemizdeki Belediye Gönüllü Kadınlar Meclisi ve ilçemizde temsilciliği bulunan KAMER'den gördüm. Yerel hizmetlerde bir kadın belediye başkanı olarak pozitif katkı sağlayacağımın altını çizmek isterim.

Özellikle kadınlara yönelik projelerin uygulanabilirliğini sağlamada ve hemen uygulanmasında avantajlar elde edebileceğimizi düşünüyorum. Önceki belediye başkanı eşimdi, şu anda da başkan yardımcısı. İlçemizin tüm sorunlarını biliyorum. Bu yüzden seçim propagandala-

rımda da kullandığım bazı projelerimiz var. Öncelikle bu doğrultuda çalışmalarımıza hız vereceğiz. 550 dönümlük Bağlarüstü Mesire Yeri projemiz hızla devam ediyor. Yaşlılar için Dinlenme Evi de projelerimizden biri. Geçtiğimiz dönemde ilçemizde su sıkıntısı yaşanmış olması en başta kadınları ilgilendiren en önemli sorunlardan biriydi. Bu konuda beklentilere büyük ölçüde yanıt verildi. Belediyemiz kadın dernekleriyle işbirliği halinde bakıma muhtaç kadınlar için ev/aile içinde bakım hizmetleri de veriyor. Bundan sonra da kadınların ve ilçemizdeki tüm halkın sorunlarını çözmeye yönelik çalışmalarımız devam edecek. Belediyeler hizmet için vardır. Belediyemiz, halkımıza en iyi hizmeti en kaliteli şekilde verebilmek adına herkese eşit mesafededir. Önemli olan, hizmet üretmektir. Belediyeler istihdamda ayrıcalık yapmamalı, düşük oranda ve düşük ücretli ya da ücretsiz istihdam yapmamalı, fırsat eşitliği tanımalıdır.

"Özel kadın bütçesi ayrılmalı"

Ayşe GÖKKAN // Mardin, Nusaybin Belediye Başkanı

İlçemiz siyasal, sosyal, kültürel olarak farklılıklara sahip. Bu nedenle kadınların ihtiyaçları ve beklentilerini mahalledeki kadın meclisleriyle belirleme yöntemini takip edeceğiz. Yine sorunu ve çözümü kadın mahalle meclislerinin mahallelerdeki kadınlarla yapacağı toplantılardaki değerlendirmelere göre ele alacağız. Toplumsal cinsiyete duyarlı bir belediyenin özelliklerini de şöyle sıralamak isterim: Yapılan tüm çalışmalarda kadınlara pozitif ayrımcılık uygulanması, cinsiyet eşitliğine dayalı bir yapılaşmaya temel alınması. Kadın sorunlarını daha erken

çözmek için özel kadın bütçesi ayrılması. Belediyede çalışanların kadına yönelik her türlü şiddet ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik hassasiyetin gösterilmesi, tek kişilik iktidar anlayışı yerine kolektif çalışmanın temel alınması, dezavantajlı tüm kesimlere duyarlı olması ve onların sorunlarını çözmeye dönük yine onlarla ortaklaşması. Bunların olabilmesi için, yönetmeliklerde değişikliklerin hemen yapılması konusunda girişimlerin hızlandırılması. Ekolojik, cinsiyet eşitlikçi ve demokratik belediyeçilik anlayışı.

Kadınlara mikro kredi

Ayşe GÜNEY // Eskişehir,
Mahmudiye belediye başkanı

İlçemizde eksik olan kanalizasyon sistemini tamamlayacağız. Doğalgazın kullanılması için de altyapıyı bitireceğiz. TOKİ'nin ilçeye gelmesini sağlayarak 50 adet konut yapılmasını sağlayacağız. Vakıf ve hazine arazilerinin hak sahiplerine verilmesini sağlayacağız. Su arıtma tesisi kuracağız ve halkımızın sağlıklı suya kavuşturacağız. Çocuklarımıza oyun alanları yapacağız ve büyüklerinde hem spor yapabilecekleri hem de dinlenebilecekleri park ve mesire yerleri düzenleyeceğiz. İlçemizde yeni mahallede bulunan spor kompleksimize ilave olarak yer tahsisi ve projesi onaylanan kapalı spor salonu, yüzme havuzu yapacağız. Kimsesiz muhtaç yaşlılarımıza yemek hizmeti vermek istiyoruz. Aynı zamanda belediyemizde halka hizmet edecek bir hemşire de bulundurmayı planlıyoruz. Özel idare aracılığıyla kadınlara mikro kredi kullanıdirmek istiyoruz. Bunun yanında ilçemizde tarihi hamamı restore ederek kullanıma açmak istiyoruz. Başarılı öğrencilerimize kurs ve eğitim desteği sağlamayı amaçlıyoruz. İlçemizde yatırım yapacak girişimcilere de destek sağlayacağız. Et ve süt entegre tesislerinin kurulmasında da öncü olmayı istiyoruz. İlçemizi çağdaş, yaşanabilir bir ilçe yapmayı hedefliyoruz.

Kadınlara lokal

Nazmiye KABADAYI // Giresun,
Doğankent Belediye Başkanı

Giresun'da seçilen ilk kadın belediye başkanı olarak çok mutluyum. Karşımda çok sorunlu bir belediye buldum. Belediyenin hizmet binası çok kötü durumda. Eski bir kamyonndan başka ne araç ne de iş makinesi var. İlçeye hizmet yapılamamasının nedenleri açıkça ortada. Ağır bir yük aldım, ancak bunun üstesinden geleceğime inanıyorum. Sorunların çözümüne yardım konusunda milletvekillerimizden gereken sözü aldım. Sosyal ve kültürel aktivitelere önem vereceğiz. Bunun yanı sıra kadınlara yönelik özel çalışmalar yapacağız. Kadınların sosyal ve kültürel faaliyetlerin içinde yer almasını sağlayacağım. İlçeyi bir an önce bir aile çay bahçesine kavuşturacağım. Bunun yanı sıra ilçeye kadınlar lokali de açacağım.

40 Mahalle 40 Kadın Muhtar

Şükran ÜST // TRABZON

Trabzon Kadın Platformu, yerel seçimlere yaklaşık bir yıl kala, dönemin valisi Nuri Okutan'ın da desteğiyle "40 Mahalle 40 Kadın Muhtar" kampanyası başlattı. "Biz kadınlar, herkesi özgürlükçü ve eşitlikçi yeni siyaseti oluşturmaya ve yapmaya çağırıyoruz. Haydi kadınlar, mahallemizin, ilçemizin, ilimizin yönetiminde bizler de söz sahibi olalım" çağrısıyla başlatılan kampanyanın hedefi, adı üstüne, 40 mahalleden oluşan kentin tamamında muhtarlığa kadın aday çıkarmaktı.

Türk Kadınlar Birliği ve Türk Anneler Derneği'nin Trabzon şubeleri, Tüm Kadınlar Derneği, Karadeniz Kadın Dayanışma Derneği, Femin & Art Trabzon Kadın Sanatçılar Derneği, KA-DER Trabzon Temsilciliği'nin oluşturduğu Trabzon Kadın Platformu, kampanyayı basına tanıtırken şöyle demişti:

"Katılımcı ve güçlü bir demokrasi, kadınların yerel siyasette görünür kılınması, kamusal ve kentsel hizmetlerden, temsilden, erkeklerle eşit koşullarda yararlanması ile mümkün görülmektedir. 'Kadınlar siyaset yapmak istemiyor' safsatası artık inandırıcı değil.

Kampanya çerçevesinde kadınlara toplumsal cinsiyet, kadının insan hakları, genel siyaset, Anayasa, siyasi partiler, siyasi partiler kanunu ve seçim sistemleri, kuvvetler ayrılığı (yasama, yürütme, yargı) ve TBMM çalışma sistemi, sivil toplum örgütleri, kadın ve siyaset, yerel siyaset, yerellik, belediyeler (belediye meclisi, encümeni, kadına yönelik hizmetler), köyler, il özel idaresi (il genel meclisi, il encümeni, vali, mahalle muhtarlığı), kıskançlık ve rekabet, erkeklerle çalışmak, iletişim, özgüven, duygular ve duygusal zeka, medya ve kampanya, stres yönetimi, takım oyunu, örgütlenme konularında eğitimler verildi. Bu eğitimlere yaklaşık bin kadın katıldı. Eğitimlerin sonunda muhtar olmak isteyen kadınlar KA-DER'in üç gün süren, hitabet, beden dili gibi başlıkları içeren eğitiminden de yararlandı.

Kampanya sonucunda 12 kadın, muhtarlığa aday oldu:

- Karşıyaka Mahallesi, Müfide Hacıfettahoğlu
- Kurtuluş Mahallesi, Sevinç Sarıçiçek
- Yalı Mahallesi, Filiz Hardaloğlu
- Kemer kaya Mahallesi, Birsal Turfanda
- Çarşı Mahallesi, Fatma Sıvalıoğlu
- Yeşiltepe Mahallesi, Fatma Karaköse
- İskenderpaşa Mahallesi, Yasemin Kurumahmut
- Yeni Mahalle, Müzeyyen Güner Akman
- Söğütlü Mahallesi, Zehra Temel
- Esentepe Mahallesi, Nuray Araslı Bayram
- Fatih Mahallesi, Şadiye Demirdaş
- Değirmendere Mahallesi, Özlem Tosun.

Eğitimlerin sonunda bazı kadınlar muhtar adayı bazı kadınlar da aza adayı oldu. Kadınlardan beşi, aile baskısı nedeniyle adaylıktan çekildi.

2009 Yerel Seçimlerinde Trabzon'da 12 muhtar adayı kadından yalnızca 1'i seçilebildi: Esentepe Mahallesi'nden Nuray Araslı Bayram. Ancak, Araslı'nın seçilmesine itiraz edildi. Dergi yayına hazırlanırken görüştüğümüz KA-DER Trabzon Temsilciliği, Yüksek Seçim Kurulu'ndan halen itiraza ilişkin bir yanıt beklendiğini söyledi.

“Beyoğlu’ndan başlamak öğreticiydi”

İstanbul
Beyoğlu’nda
belediye
başkanlığına aday
olan Ülfet Taylı
Taş’ın seçim
kampanyası, bağımsız
feminist örgütlenme
açısından Türkiye’de
bir ilkti. Feminist
Kolektif’ten **Özlem
Mollaoğlu** ve **Ülfet
Taylı Taş**’la görüştük.

Söyleşi: **Esen ÖZDEMİR** // İSTANBUL

Feminist bir aday çıkarma fikri nasıl oluştu?

Özlem: Feministlerin sık sık kendi aralarında düzenledikleri forumlar vardı. Bu fikir daha öncesinden, Novamed'den başlayan süreçte tartışılmaya başlamıştı. Gidelim partilere, elimizde programlar olsun kadınlara dair kendi bakış açımızla hazırladığımız, bunları ulaşabildiğimiz adaylara götürelim, onlarla konuşalım, ikna etmeye çalışalım, üzerlerinde bir baskı olduğunu hissettirelim gibi fikirler vardı kafamızda. Sonra tam olarak nereden çıktığını hatırlamıyorum ama "Biz neden bir aday çıkarmıyoruz?" dedik ve Ülfet'in aday olmasını kararlaştırdık. Bir grup arkadaş politik göz oluşturmaya uğraştık. Bir grup arkadaş örgütlenme üzerine, bir grup arkadaş pratik olarak neler yapabiliriz üzerine yoğunlaştı.

Adaylık fikri sana geldiğinde nasıl karşıladın?

Ülfet: İstanbul'da bu feminist forumlarda bu konuyu tartışıyorduk. Ayrıca birlikte eylem de yapıyorduk kadın örgütleri ve orada bulunan kadınlar olarak. Birkaç senedir birlikte hareket etme durumumuz söz konusuydu. Feministlerin adaylıkla ilgili ilk iki forumuna ben katılamadım ama bir şekilde adımın geçtiğini duydum. Aday çıkarma fikri bana iyi geldi. Biz kadına yönelik şiddet alanında mücadele ediyoruz ama aslında feminizm, bizim dünyayı değiştirmek ve kadınlardan yana dönüştürmek için yaptığımız bir mücadele; bunun altını sık sık ve yeterince çizemediğimiz duygusu yaşıyabiliyoruz. Devletin kadın STK'ları sık sık peşine takma sevdası söz konusu. O nedenle de feminizmin yeterince devrimci, dönüştürücü yönü bazen vurgulanamıyor. "Biz değiştirmek ve dönüştürmek için adayız, bunun için politika yapıyoruz, şehirleri, kentleri ve dünyayı değiştirmeye talibiz" yaklaşımı açısından bana doğru bir zaman olarak göründü bu, adaylık önerisini kabul ettim. Feminist forumlarla da birlikte politika yapma süreci açısından deneyimim olduğunu, birlikte çalışabileceğimizi düşündük.

"Vaatte bulunmadık"

Kadınlara yönelik program yapan partiler, feminist kadın milletvekilleri de var. Bütün bunlara rağmen altını çizmek adına, 'bağımsız bir feminist' aday değil mi? Kadınlara dair söz söylediğini söyleyen partilerden, ya da kadın adaylardan kadın milletvekillerinden farklı olarak ne söylediniz?

Ülfet: Partilerden farklı olarak, vaatte bulunmadık. Taleplerimizi kadınlarla hep beraber kendi taleplerimiz olarak dile getirmeye çalıştık. Mümkün olduğunca çok kadının sözü içerilebilirsin istedik. Toplantılar yaptık, o sözü birlikte ürettik. Adayı değil kampanyayı öne çıkarmaya çalıştık. Yeterince kadına belki ulaşamamamız bir eksiklik olabilir. Daha çok sayıda kadının sözü olabilseydi, daha çok kadının ihtiyaçları görünür olsaydı daha başarılı olduğundan bahsedilebilirdi. Bizim açımızdan bir ilkti ve önemli bir deneyimdi.

Kampanyanın finansmanını nasıl sağladınız?

Özlem: Emeklerimizi zaten gönüllü koyduk. Broşür, bildiri gibi şeyleri de destekler ve bağışlarla yaptırarak. Bize göre bizi aşan paralar geldi gitti ama bu kampanya çok destek gördü. Paraya sıkıştığımızı hiç hatırlamıyorum.

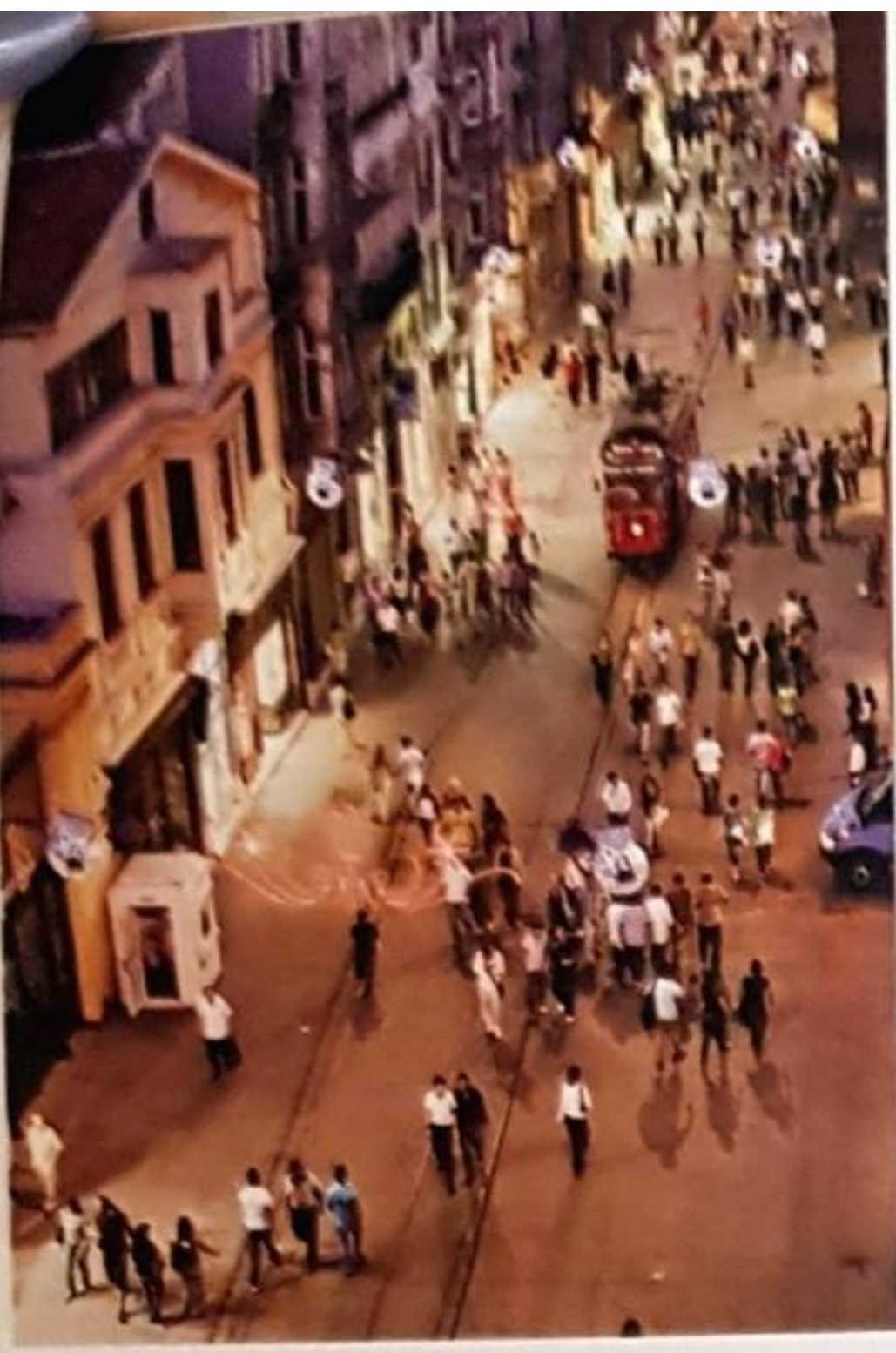
Maddi açıdan zorlanmasanız da çok kısıtlı bir zamanda karar alındı, aday çıkarıldı ve örgütlenmeye çalışıldı. Bu kısıtlılık seçime yansdı mı?

Ülfet: Üç ay içinde sadece afişimizi görüp oy veren insanlar olduğunu öğrendik. Herkes insanüstü bir çabayla çalıştı. Sabah 10'dan başlayıp ertesi sabaha kadar süren çalışmalar... Afişi, bildirisi, mahalle dolaşması... İstedikimiz kadar kadına ulaşamadık tabii. Zamanla ilgili bir sorun yaşadık ama inanıyorum ki bir sene öncesinden başlasak kendimizi daha az hırpalayarak daha mükemmel sonuçlar elde edebiliriz.

"Beyoğlu'nda sokak eylemlilik açısından önemli"

Neden Beyoğlu?

Beyoğlu iyi bildiğimiz bir yer. Burada çok fazla kadın örgütü var. Ayrıca sokak da burada eylemlilik açısından önemli. Yerel yönetim politikaları söz konusu olduğunda daha iyi bildiğin bir yerin politikasını yapmak ve bunun üzerine söz söylemek çok daha gerçek bir şey. Beyoğlu feministlerin, ezilenlerin, eşcinsellerin, işçilerin bir arada yaşadıkları bir yer. Çok geniş de bir alan Beyoğlu. Böyle bir yerden başlamak bence öğretici oldu.

Türkiye'nin ilk bağımsız feminist kampanyası diyebilir miyiz buna? Kullanılan propaganda yöntemleri bildik yöntemler miydi yoksa feminist yöntemler mi?

Ülfet: Feminizmin yerel yönetimler için uzun süredir söylediği bir söz var ama daha geniş bir kitleye ulaşabilsek ve onların sözünü de buna katabilseydik kuşkusuz daha iyi olacaktı. Daha alternatif araçlar yaratabilseydik yine kuşkusuz çok daha iyi olabilirdi. Araçları kullanırken de feminist perspektifimizi bir an bile bırakmamaya çalıştık.

Özlem: Sadece kadınların gidip sabahın beşinde afiş asması bile çok dönüştürücü. İnsanlar şaşkın bir şekilde bakıyor. Makyajla ve etekle çıkan arkadaşlarımız da vardı, bu çok politik bir şeydi. İnsanların bunları kabullenışı çok önemli.

Ülfet: Televizyona çıkarken de bir değil birkaç kişi çıksın istedik.

Mahalle çalışmaları bu kısa zamanda çok olamadı ama kadınlar nasıl tepki verdi?

Ülfet: "Bakın sizi kurtarmaya geldik" gibi bir yaklaşım içinde olmadık. Sözümüzü duyurmak için birtakım toplantılar yaptık. Karşılaşma anlarında çok farklı şeyler de yaşadık. Farkında olmadığımız birtakım şeyleri dile getirdik. Cihangir Güzel-leştirme Derneği'ne ulaşmadık mesela. Oradaki, erkeklerin bir arada olduğu bir yapı anladığımız kadarıyla. Kadınların çocuklarına park yapılması için girişimde bulunduklarını öğrendik. Bunun onların hayatında önemli bir yer tuttuğunu fark ettik. Sokakta megafonla gezerken ya da bildiri dağıtırken kadınların olumlu tepkilerine tanık olduk. Şiddet yaşayan ve bunun için ne yapacağını soran kadınlar oldu standı gelip. Genelde kadınların tepkileri olumluydu.

Feministler dışında destek veren örgütlenmeler var mıydı?

Ülfet: Partiler vardı. Yeşiller, Kardeşliğin Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi vardı. Desteklediler.

Sonuçta bu, kadının sözünü söylemek adına feminist propaganda yapmak içindi, kazanmak için değildi...

Ülfet: Somut beklenti kampanyanın son gününde bile çok konuştuğumuz bir konu değildi. Merak içinde değildik. 406 oy aldık.

Özlem: Kitlesele olduğunu gördüğümüz partiden daha fazla oy aldık. Politik özne olduğumuzu göstermek de niyetlerimizden biriydi, bunu kanıtlamış olduk.

"Buna devam etmeliyiz"

Kolektif'ten birçok arkadaş da Beyoğlu'nda oturmuyor sanırım?

Özlem: İlk kez iletişim numaralarına ulaşip arayan insanlar oldu. "İlk kez kapıma bu kadar ayrıntılı bir broşür bırakıldı, kesinlikle size oyumu vereceğim" diyen, "Burada oturan arkadaşlarımı ikna edeceğim" diyenler oldu. Birebir Kolektif'in içinde olan kadınlardan çok azı Beyoğlu'nda oturuyor. Ona rağmen bu oyu almak bir başarıydı. İnsanların feministler bir aday çıkarıyor demesi 1,5 ay kadar sonra anlaşıldı. Onun da son 30 günü çok yoğun çalıştık. Bu kadar kısa bir zamanda 406 oy aldık.

Yerel yönetimlerde bağımsız feminist aday olmak neden önemlidir? Yerel yönetimlerin Kadınlar açısından önemi ne sizce?

Ülfet: Yerel yönetimler özel alanla çok ilişkili bir noktada duruyor. Kadınların evdeki, bulundukları ortamdaki sorunlara müdahale edebilecek, kadınların beklentilerini karşılaması gereken bir yerde duruyorlar. Kadınlar hakikaten özel alanda birçok sorun yaşıyor ve belediyeden çok beklentileri oluyor. Şiddete uğradıkları, heyecan duymamın nedeni de buydu. Bu kampanya ileride feministlerin yerel yönetim politikasını oluşturma, savunma anlatmalarına dair bir deneyim. Buna devam etmeliyiz. Aday çıkararak veya başka adayları zorlayarak olabilir, kampanya yaparak olabilir; birçok yöntem kullanılabilir bununla ilgili.

feminist bir yerel yönetim;

- Kent konseyinin etkin hale getirilmesini, kapsayıcı olmasını, konseyde yüzde 50 kadın kotasının uygulanmasını,
- Muhtarlıklarda kadın danışma masalarının oluşturulmasını,
- Belediyenin tüm uygulamalarını gözden geçirmek, bireysel ve kurumsal şikayetleri değerlendirmek ve farkındalık yaratmak üzere belediye bünyesinde Cinsiyetçilikle Mücadele Ofisi kurulmasını,
- Belediye çalışanları için yüzde 50 kadın kotası uygulanmasını,
- Zabıta kurumunun belediye ile kentte yaşayanlar arasında köprü kurmayı sağlayacak şekilde yeniden örgütlenmesini,
- Bütçedeki bütün kalemlerin kadınlar açısından gözden geçirilmesini, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yapılmasını,
- Yalnız yaşayan kadınlara, öğrenci kadınlara barınma desteği sağlanmasını,
- Yaşlıların, çocuklu kadınların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıracak özel ulaşım hizmetleri sağlanması (evden alıp eve bırakma gibi).
- Kadınlara istihdam olanakları yaratılmasını, Beyoğlu'ndaki iş yerlerinin İş Yasası'na uygun koşullarda yüzde 50 oranında kadın işçi çalıştırmasının teşvik edilmesini,
- Kadınların ev eksenli çalışma dışında seçenekler oluşturabilmeleri için mesleki kursların, çalışan kadınlar için meslek içi eğitim kurslarının açılmasını,
- Her yaştaki kadınlar için dil ve teknik beceri kursları açılmasını,
- Kadınlara ait iş yerlerine vergi indirimi sağlanmasını,
- Yeterli sayıda kreş ve çocuk bakım merkezinin açılmasını, bu kreşlerde etnik, dini farklılıklara saygıya dayalı, cinsiyetçi olmayan bir eğitimin uygulanmasını,
- Kadınların evde harcayacakları emeği azaltmaya dönük olarak her mahallede yemek salonlarının ve çamaşırhanelerin bulunmasını,
- Bireylerin kalan zamanlarını toplumsal yaşamdan kopmadan geçirdikleri huzur evlerinin açılmasını,
- Kadınların sokakta günün her saati gezebilmesi için taciz, tecavüz, cinsel saldırıyla ilgili çalışmaların

yapılmasını, tacizci, şiddet uygulayan erkeklerle ilgili önlem alınmasını,

- Evsizler için barınak açılmasını,
- Fuhuş yapmak istemeyen ama gidecek yeri olmayan kadınlar için sığınma evi açılmasını,
- Beyoğlu, Türkiye'nin farklı yerlerinden göç alan bir bölge olduğundan, göçle gelenlere anadillerinde uygun hizmet alabilmelerinin sağlanmasını,
- Yoksul-zengin, turistik-değil ayrımı yapılmadan bütçenin bütün mahalleler için kullanılmasını,
- Su, doğalgaz, elektrik, ulaşım gibi temel hizmetlerin erişilebilir olmasını,
- Suyun bir kamu hizmeti olarak, düşük ücretle temin edilmesini ve suyun ticari bir mal olarak özel şirketler tarafından temin edilmesine karşı çıkılmasını,
- Koruyucu sağlık hizmetlerine bütçe ayrılması, belediyenin sağlıkla ilgili kurumlarının sayısının artırılması, herkese sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı tanınmasını,
- Hayvanlar için ücretsiz veterinerlik hizmeti, sokak hayvanları için geçici barınak, yem, insanlar iç içe olabilecekleri yeşil alanların ayrılmasını,
- Kamusal mekanların sakatlar göz önüne alınarak düzenlenmesini,
- Cinsiyetçi ilanlara Beyoğlu sınırları içinde yer verilmemesini,
- Herhangi bir etnik-dinsel kimliği dışlayan, incitici, tehditkar ilanların asılmamasını,
- Taksim'de 1 Mayıs kutlamaları için kolaylıklar getirilmesini,
- LGBTT bireyler için istihdam olanağı yaratılmasını,
- Danışma merkezi, yeterli sayıda sığınak, 24 saat destek veren danışma hattının açılmasını,

sağlar.

"Sarya'ydim, Sarya Hanım oldum"

Sarya Balat 1978'de Şırnak'ta dünyaya geldi. 1981'de ailesiyle birlikte töreden dolayı Aydın'a taşındı. 18 yaşında kendinden 13 yaş büyük biriyle zorla evlendirildi. Bir ay sonra dayanamayıp ailesinin evine dönen Balat, sonraki süreçte hem ailesine hem de çevre baskılarına karşı mücadele verdi. Didim'de DTP'den belediye meclis üyesi adayı olan Balat'la seçim sürecini konuştuk.

SÖYLEŞİ: Feride KARAKUŞ // AYDIN

Siyasete nasıl başladınız?

Demokratik toplum partisi yıllardır desteklediğim bir partiydi. Ben aslında daha çok kadın kollarında ve çalışmalarında bulunmak istiyordum, çünkü Kürt kadınlarının sorunlarını çok iyi biliyordum.

Siyasete girmek hayatınızı nasıl etkiledi?

Öncelikle insanlar daha mesafeli ve saygılı davranıyorlar bana, önce Sarya idim şimdi Sarya Hanım oldum, özgüvenim ve cesaretim arttı.

Yerel yönetimde temsil hakkı kazandığınızda kadınlara yönelik öncelikli olarak çözümler üretebileceğiniz alanlar neler olacak?

Kadınların kendilerini her alanda yetiştirebileceği halk evleri mantığıyla çalışan atölyeler, kurslar belediyenin girişimiyle açılabilir.

İncik çocuk, ahşap boyama kurslarından farklı olarak neler olabilir?

Öncelikle cinsiyetçilik temelli mesleki bir ayrım var hayatın her yerinde. Didim'de kadınlar otellerde temizlik işlerinde çalışır, erkekler barda ya da inşaat işlerinde çalışır. Oysa bir kadın neden kartonpiyer kalıbı çıkaramasın ya da bir cama macun çekemesin, bunlar ve benzeri bir sürü iş kas gücü gerektirmeyen işler, ayrıca teknolojik gelişmelerin dışında kalmamaları için kadınlara eğitim verilebilir.

"Kadının seçmen kağıdı kocanın elinde duruyor"

Seçim çalışmaları sırasında görüştüğünüz kadınlarda neler gözlediniz? Oy kullanırken gerçekten "kocanın oy verdiği aday"a mı oy veriyorlar?

Yazık ki öyle. Kadınlar kendi iradeleriyle bir adayı seçmiyorlar, kadının seçmen kağıdı sandık başına kadar kocanın elinde duruyor,

Kadınlar özne değil yani?

Kadınlar sadece bir araç siyasette. Normalde tek başına dışarı çıkmasına izin verilmeyen kadın seçim çalışmalarında oy toplaması için seferber ediliyor, aynı partide çokeşli erkekler bile var, benim toplantılarda bacaklarımı üst üste atmam bile tartışma konusu oldu, ama nedense erkek adaylar yayıla yayıla oturabiliyorlar.

Demokrasi evde başlar. Siz evde eşinizin çocuğunuzun arkadaşınızın haklarını tanımadığınızda hak da iddia edemezsiniz. Bu önermeye katılıyor musunuz?

Kesinlikle! Benim de mücadele ettiğim alan burası zaten, önce eşitliğin bizim aramızda olması gerekiyor.

Aslında özetle, ötekileştirilen Kürtlerin ötekileştirdiği kadınlar diyebilir miyiz?

Üst kimliğin tarih bilimcileri tarafından kar- da yürürken "kart kurt" seslerinden ötürü Kürt adını aldılar denilen bir ulusun kadını da payına düşeni yaşıyor ve ezilmenin bedelini iki kat daha fazla ödüyor. Erkekler kendi ulusundan olan kadına çok daha zalim. Aynı toplantıda Türk olan bir kadın benim kadar yadırganmıyor, ya da erkeklere bu sistem içinde kendini ifade etme şansı tanınmadığı için ya da en doğal hakkı olan anadili yıllarca baskıya maruz kaldığı için sözünün geçtiği, sözünü dinletebildiği kadın olduğu için hıncını ondan alıyor.

"Beldemde öncü oldum"

Çiğdem Kıvan, 1967 Ankara doğumlu. Selçuk Üniversitesi İşletmecilik Fakültesi mezunu. 32 yıldır Balıkesir-Altınoluk'ta gazetecilik yapıyor. Üniversiteye hazırlanan bir kız annesi. 2004 yılı yerel seçimlerinde Altınoluk'ta İskele Mahallesi muhtarı oldu. Bu dönem tekrar adaylığını koyan Kıvan'la konuştuk.

SÖYLEŞİ: Sevtap KARAGÖZ // ÇANAKKALE

Muhtar olma fikri nasıl ortaya çıktı?

Altınoluk'ta daha önce hiç kadın muhtar olmamıştı. Bu benim için daha da cezbedici oldu. Ben de hem ilk kadın muhtar olmak için hem de devlet işi istediğim için adaylığımı koydum. Düşündüm ki en kötü ihtimalle Altınoluk'ta beni kaç kişinin sevdiğini öğrenmiş olurum. Denemeye değer buldum ve sonucunu da çok güzel bir şekilde gördüm.

Peki ne kadar oyla muhtar oldunuz?

İskele Mahallesi'nde 8 aday vardı. Tek kadın aday bendim. Kimse güvenmiyordu bana. Kadından muhtar olmaz gibi geliyordu onlara. Seçimlerde 2500 oy kullanıldı ve ben de 525 oy alarak muhtar oldum.

Dışarıdan bakıldığında maddi getirisi çok gibi düşünülüyor. Öyle mi?

Tam tersine maddi boyutu yok denilecek kadar az. 285 TL maaşımız var ve her belgeden de 2 TL alıyoruz. Tabii ki onu da maddi durumu iyi olmayanlardan almıyoruz. Toplamda en fazla 500 TL'ye geliyor maaşımız, bunun içerisinde Bağ-Kur ödememiz de var. Düşünün bize ne kadar para kaldığını. Bu iş tam anlamıyla gönül işi; başka türlü yapılmaz bence.

Her muhtar adayının sadece gönül verdiği için girdiğini düşünmüyorum, başka bir artısı yok mu?

Haklısınız. Silah alma, büro edinme ya da mevkii için muhtarlığı tercih eden insanlar da fazlasıyla var.

"Muhtarlık mühürlüvirmek değildir"

Sizce muhtarlık nasıl bir iş?

Öncelikle bence muhtarların belli bir kültür düzeyinde olması şart. Muhtarlık mühür taşımak, mühür vurmak değildir. Muhtarlık bir aracılıktır, dertlilerin derdine derman olmak demektir. Düşünün, eşinden ayrılmış insanlar gelip dertleşiyorlar benimle, yardıma ihtiyacı olanlar geliyor, onlara çare bulmaya uğraşıyorum. Muhtarlık evde oturmak değil; icap ettiği zamanlarda bütün kolluk kuvvetlerinin ihtiyaç duyduğu anda saat kaç olursa olsun hazır bulunuyorum. Ev ve cep telefonum muhtarlık ofisinin kapısında asılı 24 saat telefonlarım açık, her türlü soruna ulaşmaya çalışıyorum.

Sizin muhtarlığınızda neler gerçekleşti?

Öncelikle muhtarlığımızı çağdaş ve modern bir hale getirdim. Yardımsever sakinlerimizin des-

tekleriyle bilgisayar ve diğer eksiklerimizi tamamladım. Defter ile tutulan kayıt sistemini ivedi bir şekilde dijital ortama geçirdim. Halkımızı bekletmeden düzenli, titiz ve güler yüzlü bir şekilde hizmet verdim. Mahalle sakinlerimizin istek ve şikayetlerine çözüm bulmada yardımcı oldum. Elimden geldiği kadarıyla yardıma muhtaç kişilere yardım etmeye çalıştım ve yapılan yardımların ulaşmasında aracılık yaptım. Kaymakamlık, kolluk kuvvetleri ve belediyemiz ile diğer resmi makamlarla uyumlu bir şekilde çalışarak mahalle sakinlerimizin problemlerine çözüm bulmak için, sorunlarını dile getirip çözümlemeye azami gayret gösterdim. Söz verdiğim üzere telefonlarımı 24 saat açık tutarak halkımıza hizmet ettim. Herkese, her bireye, her düşünceye aynı mesafede durarak eşit bir şekilde hizmet verdim. Altınoluk Beldesinin ilk kadın muhtarı olmaktan gurur ve onur duyuyorum. Bir kadının da çağdaş, ilerici istek ve şevkle, ciddiyet ve titizlikle görevini yapabileceğini kanıtladım. Diğer sakinlerimiz gibi kadın sakinlerimizin de rahatlıkla muhtarlığa gelip gidebileceği, dertlerini, sıkıntılarını paylaşabileceği bir ortam yaratarak görev yaptığım için mutluyum.

Bu dönem sizden başka kadın muhtar adayı var mı?

Evet; ben öncü oldum bu yıl başka mahallelerde de kadın muhtar adayları var. Bu beni çok mutlu ediyor, onlara cesaret vermek gerçekten çok güzel.

Kadın adaya geçit verilmiyor

Hatay Samandağ'da kadın meclisi üyesi **Hülya Nehir**, DSP'den belediye başkanlığına aday oldu. Seçim büroları kiralayıp afişler bastırarak çalışmalarına hızla başlayan Nehir'in adaylığı 9 Şubat akşamı iptal edildi.

Tülay HATİMOĞULLARI // HATAY

Bundan 5 yıl önceydi. Samandağ tarihinde ilk kez Emek ve Barış Bloku SHP çatısında girildiği seçimlerde kadın meclis üyesi gösterdi. İki kadın belediye meclisine seçildi: Hülya Nehir ve Semiha Bilal. Hülya Nehir 5 yıllık meclis üyeliği süresince kadın oluşumlarıyla istişare halinde kaldı. Samandağ'da kadın çalışması yürüten oluşumlarla birlikte, belediye bünyesinde Kadın Danışma Merkezi kurulması için önerge verdi. Önergenin verildiği gün birçok kadın meclis toplantısına izleyici ve destekçi olarak katıldı. Çoğunluğu erkeklerin oluşturduğu mecliste bu önerge "Boş iş" olarak değerlendirildi.

Önerge oy çokluğuyla reddedildi. Bu ve benzeri birçok çalışmayı yerel yönetimlerin gündemine aldırma-ya çalıştıysa da yeterince başaramadı.

Hülya Nehir muhalefette iyi bir ses yaratmayı başardı. Nehir belediyedeki hizmetsizliğin sebeplerini belgeli bir şekilde kamuoyuyla paylaştı. Samandağ'da bu şekilde bir muhalefet pek olmamıştı. Çünkü azınlıkta bir biçimde çoğunlukla anlaşılıp, yapılan her şeye göz yumuyor. Kısacası Samandağ Belediyesi'nde halkın haklarını koruma anlamındaki muhalefet geleneği Hülya Nehir ile birlikte başlamış oldu.

"Siyaset halkın nazarında erkek işidir"

Yeni geleneğin önemli özelliklerinden biri, bir kadın tarafından başlamış olmasıdır. Halk arasında "Helal olsun bir erkeğin yapamadığını bu kadın yaptı. Erkek gibi kadın" ifadeleri kullanıldı. Çok tartışmalı olan bu yaklaşımdan önemsememiz gereken noktalar var: Siyaset halkın nazarında erkek işidir. Kadınlar cesur davranıp bu geleneği yıkabilir. Toplumun kabulü kolay değildir. Ancak, kadınlar bilinçli ve halkın anlayacağı dille siyaset yapınca halkın güvenini kazanabilir.

Bu yaklaşımdan hareketle Samandağ'da bir buçuk yıl önce kurulan Samandağ Yerel Çalışma Platformu, Samandağ siyasetine yeni bir soluk getirebileceğini düşündüğü Hülya Nehir'i belediye başkan adayı göstermeye karar verdi. Başından beri platformun üyesi olan Hülya bu görevi yerine getirmeyi kabul etti. Türkiye'deki seçim sistemi gereği seçime bir ekiple katılmak için bir partiden aday gösterilmesi gerektiği hepimizce bilinen bir durumdur. Samandağ koşullarına uyabilecek, adayı olmayan bir parti olan DSP'yle altı ay öncesi yapılan görüşmelerde bir anlaşma sağlandı. Görüşmeler il ve ilçe yönetimleriyle yürütüldü. Samandağ Çalışma Platformu kasım ayında 2000 kişilik bir salon toplantısı yaptı. Projelerini halkla paylaştı. 30 yıldır en ufak bir hizmet yüzü görmeyen Samandağ halkı sunulan projeleri büyük bir umutla dinledi.

Hülya Nehir partiye resmi başvurusunu yaptı. Daha sonra başka adayların da başvurusu oldu. Kesin gibi görülen süreç zorlaşmaya başladı. Hülya arkasındaki halk desteğini Ankara'da parti merkezine anlattı ve belgelerle de gösterdi. Kısa bir süre sonra DSP il merkezine gelen faksla Hülya Nehir'in adaylığı kesinleşti. Seçim süreci artık daha da hızlanmalıydı. Broşürler, afişler basıldı. İlk elden 20 bin bildiri dağıtıldı. 400 kişilik grupla esnaf ve mahalle gezileri yapılmaya başlandı. Günlerce devam eden bu yoğunluk bir başarı sağladı. Artık Samandağ'ın her yerinde (yolda, dolmuşta, evlerde...) kadın aday konuşulmaya başlandı. Tanımadığımız kadınlar ve erkeklerden dahi şu sözleri duymaya başladık: "Bu belediyenin kaynaklarını hep erkekler yedi. Hizmet yapmadı. Kadın ne olursa olsun vicdan sahibidir. Erkekler kadar zalim olmaz." Taşrada kadın adayın destek alabileceğini düşünsek de ilgi, beklemediğimiz üzerindeydi. Yola çıkarken üç şeye güveniliyordu: Biri ekibin uzun süreli çalışmasına, halkın güvenini kazanmış insanlardan oluşmasına ve adayın kadın olmasına.

Ne var ki 9 Şubat akşamı Hülya'nın görevden alındığını, yerine erkek bir adayın getirildiğini duyduk. Bu işin nasıl olduğuyla ilgili sanırım herkesin bir malumatı vardır. Siyasette güç erkeğin elinde. Sermaye erkeğin elinde. Sermayeyi siyasette araç olarak kullanma erkek bilicinin ürettiği bir şey. Samandağ tarihinde ilk kez belediye başkanlığına bu kadar yaklaşan bir kadının önü kesiliyor. Hem de incitici bir tarzda. Hem de bu kadar yoğun emek harcandığı halde.

Seçim kanununa göre bir partiye resmi başvuru yapan bir aday adayı, parti tarafından aday olarak ilan edilmez ise başka bir partiden başvuru yapamıyor. Yalnızca bağımsız aday olarak devam ediyor. Adaylıkla ilgili resmi süreç 17 Şubat'ta bitti. Hülya Nehir aday olmadı.

Nasıl bir kampanya başladı?

Hülya Nehir "Yaşanabilir Bir Samandağ için Değişim Şart" sloganıyla başladı. İlk icraatları arasında kadın danışma merkezleri kurma vardı. (Samandağ'da geçim genellikle erkeklerin yurt dışında işçilik yapmasıyla sağlanmaktadır. Kadınlar buralarda yalnız başına yaşamakta ve ailede çok zorlanmaktadır. Ücretsiz psikolojik destek çok önemli bir ihtiyaçtır.) Belediye işçileri çalışma yaşamları boyunca birkaç ay üst üste tam maaş alamamıştır. Belediye işçilerine insanca yaşama sürdürebilmeleri için her ay tam ve düzenli maaş vermek belediyenin ilk harcama kalemleri arasına alınacak. Yaşlı ve engelliler için dinlenme tesisleri, çocuklar için parklar yapılacak. Köstebek yuvasına dönen yollar ıslah edilecek...

Kaynak sağlama olayını ise belediyenin kaynaklarını yandaşlara peşkeş çekmeyip, hizmet için gelir olarak kullanılacak. Projeler geliştirilip yerli ve yabancı kaynak desteği alınacak. Mahalle komiteleri kurularak halkın yönetime doğrudan katılması sağlanacak. Belediye hesapları şeffaf ve ulaşılabilir hale getirilecek. Gelir ve giderler her hesap döneminde halka açılacak...

Kadın Komisyonu hakkında

Bu çalışmanın önemli bir ayağını kadın komisyonu oluşturuyor. Kadınlar ayrıca kapı kapı gezip kadın aday için propaganda yapıyorlar. Buralarda yaygın olan 'Gün' olaylarına katılıp, kadınlarla siyaset konuşuyorlar. "Kadınların yerel yönetimden beklentileri ne olmalıdır." konulu bir toplantılar yapılıyor. Çıkan sonuçlar ana hatlarıyla şöyle oluyor:

Temiz sokaklar, caddeler. Çünkü her yağmurdan sonra ana cadde dahi çamur deryası. İnsan evine vardığında üstü başı çamur içinde oluyor. Hava güneşliken kapı-pencere açıldığında anında ev toz altında kalıyor. Bunun anlamı kadının temizlik zahmetinin kat kat artmasıdır. Toplantıya katılan kadınların % 90'ı temiz cadde, temiz sokak, temiz su talep etti. İkinci olarak en çok istenen şey çocuklara oyun bahçesi ve parkların kurulması. Kadınların talepleri evleri, aileleri ve çocukları için oldu. Direkt kendileri için bir talepte bulunmadılar. Ancak aday tarafından ifade edilen kadın danışma merkezi projesi büyük ilgiyle karşılandı. Demek ki kadın bilinci gelişkin bir yerel yönetici aynı zamanda kadınlarda "farkındalık" da yaratır. Kadın adaya geçit verilmiyor. Ama o ister kendi ister başkası olsun bu anlayışın hayat bulması için çalışmaya devam ediyor.

“Bu ortamda erkekleşmemek çok büyük güç istiyor”

Derya Özgüzel Yeşiller Partisi’nden İzmir’in Konak belediye başkan adayı oldu. “Siyasetin eril dili, kadınların her alanda daha aktif olması ve özgürleştirilmeleriyle aşılabılır” diyen 28 yaşındaki Özgüzel’le seçim sürecini konuştuk.

Söyleşi: **Gül YAŞARTÜRK // İZMİR**

Adaylık sürecinizde karşılaştığınız engelleri, güçlükleri anlatır mısınız?

Yeşiller içerisinde adaylığım büyük bir heyecanla karşılandı, teşvik edildi ve beni de son derece heyecanlandırmıştı. 28 yaşında olmama rağmen parti kurucularından olmama olanak tanıyan son derece açık, kadınları ve gençleri destekleyici bir oluşumda yer aldığım için, aynı heyecanı dışarıda da bulacağımızı düşünmüş olmam beni yanıltan ilk konu oldu. Yüksek Seçim Kurulu’na başvuru için gittiğimde kendilerinin dahi “bağımsız adaylığımı” şaşırmaları ilk anıdır benim için. Politika yapmak denilen olgu o kadar tekele geçmiş ki, belli partilerin belli çalışmalarını ve kapalı kapılar ardında dönen toplumdaki kopuk toplantılar karşısında bu denli açık, samimi bir giriş yapmanız “bu ne cüret” kıvamında algılanıyor. Kimi kadın örgütlerine dahi, CHP-AKP ikileminin sinmiş olması ve benim adaylığımın “oyları bölmek” gibi algılanması beni çok üzen ve bir o kadar sinirlendiren bir durum oldu.

Konaklı kadınların talepleri neler?

Konak, merkezi yapısıyla eylemsel alanda tüm çalışmaların, protestoların gerçekleştiği bir merkez. Hem yoğunluk, hem sirkülasyon hem de göz önünde olmak açısından. 27 Şubat’ta İzmir’de KESK Kadın Şubeler Platformu “Taciz Ve Tecavüze Karşı Geceleri De Sokakları Da İstiyoruz” dediler örneğin, biz de Yeşiller olarak oradaydık. Bireysel anlamda da daha önce birtakım

eylemliliklerde yer aldım. Ortaklıklar İzmir yerelinde olduğu gibi, hem Yeşiller Partisi üyesi hem de kadın hakları aktivisti, feminist aktivist olarak siyasi platformlarda yar almış kişilerle oldu. Zira kadın sorunları, egemen zihniyetin üzerimizde yarattığı dayatmalar, tüm kadınların ortak sıkıntısı ve zamanın bir bölümünü değil tüm yaşantıyı etkileyen bir baskıyla karşı karşıyayız. Politik olsun ya da olmasın bir kadının yaşamı, dünyayı algılamaya başladığından bu yana başlayan “cinsiyet” ayrımcılığı, sonrasında yüklenen sosyal ve kültürel sorumluluklarla daraltılmakta. Sosyolojik olarak önümüze sunulan toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıpları bu ayrımcılığın ve adaletsizliğin net şekilde ortaya konulabildiği başlıklar. Bugün sokakta özgür değiliz, evde özgür değiliz, yatak odamızda özgür değiliz, şiddet hayatımızın her alanında, işte, sokakta, evde... Modern toplumun kent yaşamıyla daha da perçinlenen baskısı ve medyayla desteklenmesi biz kadınlar üzerinde “mükemmeliyetçiliğin” oynanması (iyi bir anne, başarılı bir iş kadını, uyumlu bir eş, becerikli bir ev kadını) yaşamın her alanında psikolojik bir külfet yaratmakta. Yaşam kadınların üstüne yığılmış vaziyette.

Siyasetin içinde yer alan bir kadın olarak egemen eril dilden rahatsız mısınız?

Siyasetin eril dili, kadınların her alanda daha aktif olması ve özgürleştirilmeleriyle aşılabılır. Fakat çuvaldızı başkasına batırırken, iğneyi de kendimize batırmalıyız. Erkek egemen dili, erkek aklını her alanda

yaşatan partilerin vitrine koydukları bir kadınla bazı şeyleri değiştirmeye, düzeltmeye kalktıklarına inanan ve kendisini mücadelenin içerisinde gören kadınlar var. Kadınların adaylıktan, oy kullanmaya kadar her alanda bazı süzgeçlerle hareket etmeleri gerekir. Bunu ne kadar yapabiliyoruz? Ne var ki günümüzde bu aktiflik ve özgürleşme, “alınan” değil “verilen” bir hak olmak zorunda bırakıldığı için bizlerin daha fazla enerji harcamamız gerekiyor. Sizin söyleminizde yer aldığı gibi ilkökul mezunu bir erkek rahatlıkla politik arenada yerini alabiliyorken bir kadından daha fazla nitelik beklenmekte. İşin başka bir handikabı da bu “nitelik”lerin ne olması gerektiğinin belirsizliği. Bunun nedeni de tam da bu egemen zihniyette yatmakta. Politika bir tür “kavga” arenası olarak sunuluyor bize. Başbakanın milletvekillerine kadar agresifliğin boyutlarına bir bakın isterseniz. Bu gibi eril şiddet dilinin hakim olduğu bir ortamda kadın olmak, kadın kalabilmek, erkekleşmemek çok büyük güç istiyor. Şiddet ile politika yapmanın bir tutulduğu bir ortamda sağduyulu, akıllı, dirençli bir kadının varlığı istenmemesi doğal. Bu tarz kadınlarımızın da bir süre sonra yalnızlığa itilerek politikadan çekilmeleri de doğal. Bu nedenle kadınlar örgütlü olmak durumundalar, büyük partilerin üyeleri olan kadınlar da bizler gibi aday olabilmeli, olumsuz koşullarla karşılaştıklarında örgütlü olarak partilerine/kurumlarına seslerini yükseltebilmeliler. Partilerin içlerini, işleyişlerini ve kurumlarını düzeltmeye çalışmaları gerekiyor.

“Önemli olan örgütlü olmak”

Aydın'ın Didim ilçesinde yaşayan Fadime Karataş, 2009 Yerel Seçimleri için Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden belediye başkanlığına aday oldu, ancak, erkek olan diğer aday nedeniyle adaylıktan çekildiğini açıkladı.

Söyleşi: Feride KARAKUŞ // AYDIN

Sizi tanıyabilir miyiz?

1976 doğumluyum. Memur emeklisi, muhafazakar bir ailenin 3. çocuğu olarak Afyonkarahisar'da dünyaya geldim. İlkokuldan sonra parasız yatılı Anadolu Öğretmen Lisesini kazandım fakat kendi başıma başka bir şehirde yapamadığım için okuldan ayrıldım. Bu kararıma kız çocuğu olduğum için ailem kolaylıkla rıza gösterdi, başka bir liseye gitmem için de kimse önayak olmadı. Köy yaşamında rutin ev işlerinden tezek yapımına kadar birçok iş yaptım. 16 yaşındayken artık görücüler gelmeye başlamıştı, babamla bu konuda birçok kez tartışmak zorunda kaldım. 21 yaşında kendimi daha rahat ifade edebildiğim öğretmen olan bir akrabamla evlendim ve Afyon'dan ayrılıp Didim'e yerleştik. İlk zamanlar tek başıma sokağa çıkıp bir fatura dahi yatıramıyordum, o yaşa kadar kimse fikrimi kimse sormamış ve sorumluluk vermemişti, tabii mutfak ve ev içi işler hariç.

Sokağa çıkmak kadınlar için sizce ilk adım mı?

Evet, gerçekten zamanla artık tek başıma sokağa çıkıp işleri tek başıma halledemediğim zaman özgüven duymaya başladım. Zamanla diğerlerinden farklı yanlarımı daha çok görmeye başladım ve tabii sonrası geldi. Kendime yakın bulduğum ÖDP'de örgütlendim; zamanla kendimi orada daha çok ifade etmeye başladım. 2004 seçimlerinde meclis üyesi adaylığı, genel seçim milletvekili adaylığı ve son yerel seçimlerde belediye başkan adayı oldum, erkek olan diğer adayla aynı oyu almama rağmen geri çekildim.

Neden?

Aslında çevremde de bu konuda kendime karşı duyduğum bir güvensizlikten dolayı geri çekildiğimi düşünenler vardı ama sorun bu değildi. Bir yerlerde olmak çok önemli değildi benim için, önemli olan örgütlü olmak.

“Kadının üretime katılması gerekiyor”

Yerel yönetim bugüne kadar kadınlar için neler yaptı Didim'de?

Bol bol kermes düzenledi! Bu, kadını evden çıkarmıyor,

aksine el işleriyle uğraştırarak kadının düşünmesine engel oluyor.

Bu durum sadece Didim yereli için geçerli değil, ülkenin hemen bütün belediyeleri bunu yapıyor. Alternatif bir belediyecilik anlayışı neler yapmalı?

Öncelikle gerçek anlamda üretime katılması gerekiyor, kadının kendi sorunlarına karşı yabancı olmaması kendini ifade etmesinin önünü açacaktır, bu yüzden kadınların kendini ifade edebilecekleri platformlar oluşturulmalı.

Somutlamak gerekirse yerelde nasıl alanlar yaratılabilir?

Mesela, Kent Meclisi oluşumu tamamen sivilleştirilmeli, mahalle mahalle küçük örgütler kurulmalı ve temsilciler seçilmeli, kimseyi ayırt etmeksizin yönetime katmalı.

Kadınlar mutlaka bir yerlerde sivil ya da sivil olmayan örgütlerde yer almalı, örgütlenmeli.

Kadının özgürleşmesi bu adımlar çok önemli, ben ayrıca şunu vurgulamak istiyorum:

Sorun kadın-erkek sorunu değil; bir düzen sorunu var ortada.

Sistemi değiştirmiş olsaydık ya da sistemle ilgili birtakım sorunlar giderilseydi kadınların sorunları bitecek miydi? Erkekler o kadim iktidarlarından vazgeçebilecekler miydi sizce?

Tabii ki vazgeçmeyecekler, kim vazgeçer ki!? Kadınların da ona göre yaptırımları olacaktır, koşullar eşitlenince erkeğe bu kadar meydan kalmayacaktır, kadınların üzerindeki baskı kalkınca mücadele alanı daha da açılacaktır.

Bahar Örnek, 1970 yılında Ankara'da dünyaya geldi. Evli ve iki çocuk annesi. Açık öğretim kamu yönetimi 2. sınıf öğrencisi. 28 Mart 2004 seçimleriyle Ankara Cebeci'de Demirlibahçe muhtarı olan Örnek, 2009 yerel seçimlerinde bir kez daha seçildi. Örnek'le seçim öncesi yaptığımız söyleşide politika sürecini ve bakışını konuştuk.

“İlk defa kendim

Söyleşi: Evin KAYRAN // ANKARA

Muhtarlığa adaylığınızı koyduğunuzda aileniz tepki verdi mi?

Biz Elazığlı, tipik bir doğu ailesiyiz. Doğuda kadınlar fazla ön plana çıkmazlar. Aday olmak istediğimde ilk başta ailem bu isteği yadırgadı. Daha önce, Demirlibahçe İlköğretim Okulu'nda okul aile birliğinde görev almıştım. Halk oyunları öğretmenliği ve sınıf anneliği yaptım. Bu aktiviteler sayesinde çevrem çok genişledi. Bir akrabam muhtarlığa adaylığımı koymamı önerdi, “Bu kadar çevren

Toplumda çalışan kadın erkekleştirilmeye çalışılıyor. “Erkek Fatma” sözünü beğenmiyorum. Kadının ve çalışıyorum, illa erkekleşmeme gerek yok. Kadının çoğu yerde göstermelik kullanılması da hoşuma gitmiyor.

varken bunu değerlendirmelisin” dedi. İlk başta olamayacağını düşündüm. Başta eşim ve babamın onay vermeyeceğini biliyordum. Espriyle karışık muhtar olacağımı dillendirmeye başladım. Çok sık yaptığımız aile meclisi toplantılarından birinde, yine şakayla karışık, gülümseyerek muhtarlığa adaylığımı koyacağımı söylediğim an, babam sinirle ayağa kalktı, sinirlendiği zaman takındığı tavırla bir eli cebinde bir eli yüzünde, “Sen ne diyorsun?” dedi. O an “Eyvah!” dedim. Babam bu kalabalığın içinde kötü bir söz söyleyecek ve rencide olacağım diye korktum.

Yine de babamı ikna etmeye çalışıyordum. Bir süre sessizlik oldu; sonra babam “Hakikaten biz niye düşünemedik bunu” dedi. Ve bu konu üzerinde araştırma yapmaya başladık. O dönem Ka.Der'in “Yerel yönetimlerde kadının hakları” başlığıyla düzenlediği eğitimlere katıldım. Ka.Der üyelerine muhtarlığa aday olacağımı söylediğimde benden daha fazla heyecanlandılar ve beni destekleme kararı aldılar.

“Babamın soyadını kullanmak istemedim”

Ailenizin desteği ne oldu bu süreçte?

Bir dönem aktif siyasetle uğraşan hatta Büyükşehir Belediyesinde meclis üyeliği yapmış, sendikadan emekli babam ve siyasi çalışmalar yürüten kız kardeşim maddi manevi tüm desteklerini sundular. Ancak, adaylığımı koyarken babamın soyadını kullanmak istemediğimi belirttim. Eğer babamın ismini kullanmış olsaydım aldığım oy oranını üçe dörde katlardım. Fakat o zaman “ben” olmaz, babamın gölgesinde bir isim olurum yalnızca.

Peki, eşiniz?

Seçim çalışmaları yürüttüğüm süreçte eşim benimle tek kelime konuşmadı. Hem doğu kökenli oluşu

hem de daha evvel böyle bir yapıyla karşılaşmamış olması sonucunda büyük bir tepki verdi. Sonuçta onu da anlayabiliyordum. Eşim bir gün üzerinde fotoğrafları olan afişlerimi gösterip “Ben bu kadını tanıyorum” dedi. İki afiş alıp dışarı çıktı. O an eşimin evi terk ettiğini düşündüm. Pencereden dışarı baktım, eşim afişleri arabasının arkasına asıyordu. Sonradan öğrendim ki; o dönem başka bir mahallede market müdürlüğü yapan ve her zaman müşterileriyle iletişimi sıcak olan eşim, bir gün kadın müşterilerin poşetlerini taşımasına yardımcı olurken, kadınların benim adaylığım üzerine olumlu sözlerini duyunca gülmüş. Yardım ettiği kadınlar bunun üzerine eşime, nasıl gülersin diye öfkelenmiş ve eşimin üstüne yürümüşler. Eşim kötü niyetli olmadığını belirterek durumu açıklamış. Daha sonra bana, büyük bir gurur duyduğunu anlattı. Ve yeterince maddi kaynağımız olmadığı bu dönemde benim afişlerimi kocam astı.

“Mahallemiz kadın adaya sıcak bakmıyordu”

Seçim öncesi karşılaştığınız sıkıntılar nelerdi?

Hayatımda kendim için ilk defa bir şey istedim. Seçime iki ay kala babam bana bir seçim bürosu açtı. Ve büroda babamla birlikte seçmenlere neler yapabileceğimizi anlattık. Kadın seçmenlerden çok erkek

“için bir şey istedim”

seçmenlerden destek aldığımızı söyleyebilirim. Kadın seçmenin bakışı daha sert ve olumsuzdu. 30 bine yakın nüfusa sahip 10 binin üstünde seçmeni olan mahallemizde, seçim öncesi epey uğraş verdim. Mahalledeki tüm evlerin kapısını çaldım. Bu süreçte kapıyı yüzüme kapatanlar, kapılarını açmayanlar, broşürlerimi yırtanlar oldu. Benden önceki muhtar Türkiye'nin ilk üniversite mezunu muhtarıydı ve 22 senelik bir geçmişi vardı. Ve kemikleşmiş bir oy potansiyeli de vardı. Çoğu insan benim kazanamayacağımı söylüyordu. Üstelik mahallemiz, kadın adaya sıcak bakmıyordu. Bu olumsuz tablo beni epey hırslandırdı. Diğer adaylar iki-üç ay uğraş verdilerse ben aylarca gece gündüz demeden çalıştım. Ve nihayetinde ikisi kadın sekiz adayın arasından seçimi kazandım.

Mahallemizin kadınları en çok neden yakınıyorlar?

Bunu kadın ya da erkek diye ayırmıyorum. Çünkü erkekler de gelip dertlerini rahatlıkla anlatabiliyor. Ancak, kadınlar daha çok belediyenin yaptığı yardımlardan faydalanmak için geliyorlar. Kocaları evlerinde çalışmadan yan gelip yatıyor ve eşlerini buraya yollayıp yardım talep ettirebiliyorlar. Yardımlar konusunda bizim yapabileceğimiz bir şey yok. Yalnızca mahallemizde oturduklarına dair bir belge verebiliyoruz. Ya da ara sıra yapılan ramazan yardımları için müracaat ediyorlar. Namus kisvesi altında karısının her

şeyine karışan adam, karısını geceleyin çöplerden karton, tahta gibi şeyler toplamaya yollayabiliyor.

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar sizden -kadın olmanız dolayısıyla- yardım talep ediyor mu?

Aile içi şiddete biz karışamayız ama mahalle halkıyla samimiyetimizden dolayı bu konuda yardım talep eden birkaç kişi oldu. Ben de aileyle samimiyetime dayanarak onlarla konuştum. Şiddetin çözüm olmadığından, çocukların bu ortamda sağlıklarını yitireceğinden bahsettim. Ancak, daha ötesine karışamayız. Bunun yanı sıra çocuklarından şiddet gören yaşlılarımız huzurevlerine yerleşme talebiyle geliyor. Ankara'da huzur evleri dolu; farklı illere gönderebileceğimizi söylüyoruz. İstemiyorlar. “Polise şikayet edelim” diyoruz maalesef, korktukları için bunu da kabullenmiyorlar. Bizim de yapabileceğimiz fazla bir şey kalmıyor.

“Üniversite mezunu olmamız yanında, yetenekli olmamız, hatta piyano çalmamız bekleniyor”

Gerek genel seçimlerde gerekse yerel seçimlerde kadınların adaylık sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankara'da 1500 muhtardan sadece 39'u kadın. Yanı sıra mecliste ilkokul mezunu erkek vekiller varken,

kadın vekillerin hepsi üniversite mezunu ve birçok etiketi var. Mecliste ilkokul mezunu kadın vekil göremezsiniz. Ka.Der'den bir tanıdığım “Üniversite mezunu olmamız yanında, yetenekli olmamız, hatta piyano çalmamız bekleniyor” diyor.

Belediyelerde kadınlara yönelik çalışmalar yürütülüyor mu?

Ben şu ana kadar belediyenin böyle bir çabasını görmedim. Toplumda çalışan kadın erkekleştirilmeye çalışılıyor. “Erkek Fatma” sözünü beğenmiyorum. Kadının ve çalışıyorum, illa erkekleşmeme gerek yok. Kadının çoğu yerde göstermelik kullanılması da hoşuma gitmiyor.

Kadınların seçimlerde oy kullanırken kendi iradeleriyle hareket ettiklerine inanıyor musunuz?

Kadınların çoğunun kendi seçimlerini yaptığına inanmıyorum. Genelde konuşmalarımızda %60 -%70'lik kesimi kocam kime oy verirse ben de ona oyumu vereceğim diyor. Oysa bu bir insanın en rahat kullanabileceği özgür iradesi, bir paravanın arkasındasın, istediğine oy verebilirsin.

“Adaylığımı koyarken babamın soyadını kullanmak istemediğimi belirttim. Eğer babamın ismini kullanmış olsaydım aldığım oy oranını üçe dörde katlardım. Fakat o zaman ‘ben’ olmaz, babamın gölgesinde bir isim olurdu yalnızca.”

Kayserili kadınlar siyaset-kadın ilişkisini konuştu

Türk Kadınlar Birliği Kayseri Şubesi ve Kayseri Ticaret Odası AB Bilgi Bürosu'nun birlikte düzenlediği "Türkiye'de Kadının Siyasetteki Temsili" panelinde ildeki kadınların yerel seçimlerden beklentileri de dile getirildi: "Sığınma evi yok, kreşler yetersiz. Kadın politikaları bekliyoruz!"

Selma KARA // KAYSERİ

Türk Kadınlar Birliği Kayseri Şubesi ve Kayseri Ticaret Odası Avrupa Birliği Bilgi Bürosu'nun birlikte düzenlediği "Türkiye'de Kadının Siyasetteki Temsili" konulu panelde kadınların seçme ve seçilme hakkından istihdamına, sığınma evlerinden kreşlerin yetersizliğine kadar birçok konu ele alındı. Panele sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve çok sayıda davetli katıldı.

Panelin kolaylaştırıcılığını üstlenen Türk Kadınlar Birliği Kayseri Şubesi Başkanı Ayşe Uzunlu, seçme ve seçilme hakkını elde etmemizin üzerinden geçen 75 yıla rağmen Türkiye'de kadınlar olarak sürekli hüsrana uğradığımızı, halen töre cinayetleri, okula gidemeyen kız çocukları gibi sorunlarla baş edilmeye çalışıldığını söyledi. Uzunlu, bu tabloya rağmen Türkiye'de kadın örgütlerinin bazı reformlar gerçekleştirebildiğini de sözlerine ekledi.

"Kadın adaylardan kadın sığınma evleri ve çalışan kadınlar için kreş sözü istiyoruz"

Yerel seçimlerin kadın örgütleri ve kadınlar için önemini vurgulayan Uzunlu, "Yerel seçimler öncesinde, aday olan kadınlardan kadınlara yönelik politikalar bekliyoruz; sığınma evleri ve çalışan kadınlar için kreş sözü vermelerini istiyoruz" dedi.

Kadınların siyasette daha fazla yer bulabilmesi için erkeklerin de duyarlı olması gerektiğini söyleyen Uzunlu, kadın yönetici sayısının her alanda artış gösterdiğine de değindi: "Geçtiğimiz yıl Kayseri Ticaret Odası'nın yönetim kurulunda 2 kadın üye varken, bu yıl yönetim kurulu ve disiplin kurulu olmak üzere toplam 4 kadın üyesi var. Kadınların temsil oranı her geçen gün az da olsa artış gösteriyor. Bu nedenle gerçek karar alma mekanizması olarak Meclis'e giren milletvekili kadınları kutluyor ve sayılarının artmasını dileyerek, kadın örgütleri olarak her zaman arkalarında olduğumuzu belirtmek istiyorum."

Türkiye'de erkekler eşlerinin görünür olmasını istemiyor

Panelin konuşmacılarından Ortadoğu Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ayşe Ayata, son yıllardaki gelişmelere rağmen Türkiye'nin parlamentoda kadın temsil oranı bakımından 128 ülke arasından 113. sıra-

da yer aldığını hatırlattı. Ayata, bu durumu Türkiye'de kadınların diğer alanlara göre siyasete daha az ilgi göstermesine bağladı. Siyasete olan ilginin az olmasının nedenlerini de siyasetin yapılış zamanı, aile içi ilişkiler, siyasetin uzun süre çalışma gerektirmesi ve kadınların kendilerini bu alanda daha az şanslı görmeleri olarak sıraladı. Ayata, kadını siyasetten soğutan en belirgin faktörün, eşlerinin "Aman bizim eve siyaset girmesin" zihniyeti olduğunu altını çizdi: "Siyaset güçten ziyade görünürlük kazandırıyor, ama Türkiye'de erkekler eşlerinin görünür olmasından pek hoşlanmıyor."

"Erkekler kadınların siyasete girmesini oy potansiyelleri için istiyorlar"

Prof. Dr. Ayata'ya göre, kadınların siyasete girmesi halinde siyasetin yüzü değişecek, daha sempatik, güler yüzlü ve şeffaf bir siyaset anlayışı gelişecek: "Siyaset bize ister istemez ciddi yüzüyle, mesela küresel kriz olarak ama evdeki kadına eve giren ekmek, doğalgaza yansıyan zam şeklinde yansıyor. Siyasete giren kadın, erkeğe göre bu gündelik sorunlara daha duyarlı olması nedeniyle siyasetin gündelik yaşamdan uzak algılanmasını engelleyecek, siyasete daha şeffaf bir bakış açısı geliştirecektir."

Erkeklerin, kadınların siyasete girmesini desteklemelerini kadınların oy potansiyellerini toplama isteğine bağlayan Ayata, "Yaklaşan yerel seçimlerden dolayı erkek karar alıcılar kadınların oy potansiyellerini göz önünde bulundurarak, siyasete girmelerine daha fazla destek olmalıdır" diye konuştu.

"AB mevzuatlarına uyum kadın erkek eşitsizliğini asgariye indirecektir"

Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Emine Bilgili ise yaptığı konuşmada, kadın sorunları açısından bakıldığında AB ülkeleri ile Türkiye arasında büyük farklar bulunduğunu söyledi. 1957 tarihli Roma Anlaşması'ndan bu yana uygulanan mevzuatlar sayesinde AB ülkelerinin Türkiye'ye göre birçok problemi aştığını belirtti. 2007 Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ne göre Türkiye'nin 128 ülke arasından 118. ülke olduğunu ifade eden Bilgili, yaşama oranı, kadın başına düşen ortalama doğum sayısı, okula gitme yılı, yükseköğretime kayıt oranı, istihdam sırası gibi birçok alanda, Türkiye'de kadınların dünya sıralamasındaki görünümünün en fazla sondan 3. sırada yer alabildiğine dikkat çeken Bilgili, Türkiye'nin AB mevzuatlarına tam olarak uyum sağlanmadıkça, cinsiyet eşitsizliğine dair birçok sorunun halledilebileceğini dile getirdi.

ADAY KADINLAR NELER VADETMİŞTİ?

29 Mart'ta yapılan yerel seçimlerde il, ilçe ve beldelerde toplam 371 kadın aday oldu.

'Mahalle Kadın Meclisi' projem var

Türkiye'de genellikle kadınlara adeta yardımcı oyuncu rolü uygun görülüyor. Seçildiğim takdirde kadınları yönetime katacağız. Her mahallede 'Mahalle Kadın Meclisi' projem var. Bu meclislerde, yaşanan sorunlar ele alınacak. Belediyede kadınların karşılaştığı hukuk dışı muamelelerde danışmanlık ve vekalet görevini ücretsiz üstlenecek hukukçular olacak. Çocuklar için ise sanatçı duyarlılığıyla hareket edeceğim. Çankaya'yı bir kültür kenti yapmak istiyorum.

Esra Acı // SP - Ankara, Çankaya belediye başkanı adayı

İç göçü engelleyeceğim

Kılıçkaya Beldesi Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanına sahip olmasıyla ünlü. Beldemiz bu özelliğiyle kadın belediye başkan adaylarına alışkın. Parti olarak biz kadına büyük önem veriyoruz. Hele hele Artvin Türkiye genelindeki oranlara bakıldığında teşkilatında kadın oranı en yüksek olan iller arasında yer alıyor. Bizim partimizin il başkanının kadın olmasının yanı sıra yönetim kurulunda da birçok kadın üye bulunmaktaydı. Üstelik şu anda Artvin Merkez'de iki kadın aday aday partimizden belediye başkan adayı olmak için mücadele vermekte. Bu bizim için büyük bir onur anlamına geliyor. Şimdi de Kılıçkaya'da böylesi önemli bir girişimde bulunuyoruz. Beldemde yaşayan insanları önce yerinde iş sahibi yaparak göç etmelerini engelleyeceğim. Ayrıca yeni iş alanları, beldedeki tarımı ve hayvancılığı geliştirecek projelerle de geriye göçü sağlayacağımı düşünüyorum.

Meryem Yamak // AKP - Artvin, Yusufeli, Kılıçkaya belediye başkanı adayı

Kadın seçmeni ikna etmek daha zor

Uzun yıllar belediyede çalıştım. Belediyeciliğin ne demek olduğunu biliyorum. Şimdiye kadar belediye kaynaklarının gereği gibi kullanılmadığı kanaatindeyim. Seçildiğim takdirde Bozdoğan'da taş söken, taş döşeyen bir belediye değil, gençlere istihdam yaratan bir belediye olmaya çalışacağım. Kadınlar burada çok üretken. Gündüz tarlada çalışır, yağışlı havada gezmeye gittiğinde eli boş durmaz, iğne oyası yapar. Onların bu yaptıkları daha iyi değerlerle karşılığını bulacak. Bu siyasileri anneler yetiştiriyor, anneleri her zaman önde tutacağım. Kırsal yerde kadın seçmeni ikna etmek daha zor oluyor. Ataerkilliğimiz küçük yerlerde hâlâ var.

Şule Özsoy // AKP - Aydın, Bozdoğan belediye başkanı adayı

Kadınlara iş desteği vereceğim

Beş yıldır Saadet Partisi'nin çalışmalarına katılıyorum. İş imkanı olmadığı için çalışmadım. Yaşadığım zorlukları gelecek nesillerin yaşamamasını istemiyorum. Kadınlara iş kurmaları için destek olacağım. Sebze ve meyvesi bol bir ilde herkes için bir iş yaratmayı hedefliyorum.

Arzu Tanırkulu // SP - Iğdır belediye başkanı adayı

Kalecik'te kadınlar evde

Kalecik'te kadınlar genellikle evdeler, dışarı çıkacak ne bir mekan var ne de iş sahası. Kadınlar için kültür evi, çocuklar için ise sinema, tiyatro ve sergi salonu açacağız. Kadının mevcut yapısında ve doğasında merhamet, duygusallık ve biraz da korku var. Erkekler yolsuzluk

konusunda daha cesur gibi geliyor bana... Kalecik Karası üzümünü sadece şaraba indirgemek doğru değil. Bölgemize has bu üzümün potansiyelinden en yüksek şekilde yararlanmalıyız. Pekmez ve marmelat olarak da kullanılabilir. Şarap kadar pekmezin de, diğer ürünlerin de marka olması için çalışacağım. Şarabı içen var, içmeyen var. Oysa pekmezi günün her saatinde herkes tüketebilir. Kalecik karasının dünya çapında marka haline gelmesi için çalışacağım. Üzümlerimizden yapılan mamullerle organik tarım ürünleriyle, turistlerin kale manzarasında kahvaltı edebileceği kahvaltı evleri yapmayı düşünüyoruz. Turistler, Kalecikli kadınların sattığı pazardan organik ürünler alacak.

Filiz Ulusoy // AKP - Ankara, Kalecik belediye başkanı adayı

Mahalle Evleri açacağız

Partimizin yerel seçim politikasına uygun olarak özellikle kadınlarımıza yönelik sosyal projeleri hayata geçireceğiz. Zaten daha önceki başkanlığım döneminde kadın ve çocuklara yönelik eğitim merkezi açmıştım. Şimdi bu projelere daha da ağırlık vereceğiz.

Antakya'da yaşayan kadınlarımızın sorunlarını çok iyi biliyorum. Onların yaşamını kolaylaştıracak ciddi projelerim var. Çünkü onların çektiği sıkıntıları bir kadın olarak çok iyi biliyorum. Özellikle işsiz kadınları üretime katmak ve aile bütçelerine katkı yapabilmelerini sağlamak için iş imkanları yaratacağız. Belediye olarak onlara her türlü imkanı sağlamaya çalışacağız. Avrupa Birliği sosyal fonlarından alacağımız yardımlarla yoksul ailelere, kadınlarımıza ve gençlerimize yönelik istihdam olanakları yaratacağız. Antakya'yı Tarihi Kentler Birliği topluluğuna taşıyan belediye başkanı benim. Bu konuda epey tecrübem var. AB ülkelerinde çok sayıda belediye başkanı benim arkadaşım. İlişkilerim ve dostluklarım devam ediyor. Avrupa ülkelerinde gördüğüm tramvay projesini Antakya'da mutlaka gerçekleştireceğim. Bu proje hem Antakya turizmine canlılık getirecek hem de istihdam yaratacak. (Tülay Hatimoğulları)

İris Şentürk // CHP - Antakya belediye başkanı adayı

Organize Sanayi Bölgesi'ni hayata geçireceğim

Daha önce görev yaptığım dönemde temeli atılan ancak tamamlanamayan Ortaklar Organize Sanayi Bölgesi, hem beldedeki işsizlik sorununu çözecek hem de sosyal barışı sağlayacak en önemli çalışma alanıdır. Ortaklar 'Eli hamur karnı aç' durumundan kurtulacaktır. Bu bir hayal değil. Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde 2500 kişi istihdam ediliyorken Ortaklar halkımız neden bu nimetten faydalanmasın. Şu ana kadar yapılmamış olması bizler için büyük bir kayıptır. Ayrıca, beldede TOKİ evleri yapılacak, zihinsel ve işitme engelliler için rehabilitasyon merkezi açılacak, termal kaynaklar kullanılarak hem tarım hem de turizm ve sağlık turizminde ciddi yatırımların önünün açılacak.

Güler Nalbant // AKP – Aydın, Germencik, Ortaklar belediye başkanı adayı

Trafik sorununu çözmek istiyoruz

Doğduğum, büyüdüğüm şehirde aç kalanların sesi olmaya çalışacağım. Bir yandan da kadın olmanın, kadın kimliğine sahip olmanın getirdiği sorunları birebir yaşayanlardan biriyim. Yüzde 50 kadın kotasını uygulayan ÖDP'den geliyorum. Kadın sorununa ilişkin en temel gündem maddemiz yerel yönetimin ve ilgili birimlerin tümünde kotanın uygulanması olacak. Beş yıldır Bursa'da AKP'li belediyelerde antidemokratik, kapalı kapılar ardında, tepeden inmeci karar süreçlerine maruz kaldık. Dolayısıyla biz önümüzdeki dönem tüm faaliyetlerde karar süreçlerinin demokratikleşmesi için çabalayacağız. Kararın sonucunun kamuoyuyla paylaşıldığı değil sürecin şeffaf olduğu modeller üreteceğiz. Ulaşım ile ilgili mevcut uygulamaların hepsini durduracağız. Tamamen inşaat faaliyeti üzerine kurulmuş ulaşım faaliyetleri yerine insan merkezli ulaşım planlamasını hayata geçireceğiz. 7 bin yıllık tarihi kentin merkezini trafikten arındıracağız. Bunun yerine yaya odaklı, toplu ulaşım odaklı bir ulaşım koordine edip trafik sorununu da çözmek istiyoruz. Bu noktada ulaşımın muhatapları kimlerse onlara danışacağız.

İkbâl Polat // "Birlikte Başarabiliriz" Platformu – Bursa büyükşehir belediye başkanı adayı

Kadınlar karar alma süreçlerinde yer alacak

Kadınlarımızla Bursa'yı çok daha farklı bir şehir haline getirmeyi düşünüyoruz. Artık inancım tam. Çok farklı bir yönetim anlayışı sergileyeceğiz. İlk defa herkesin yönetime katıldığı, herkesin görüşüne değer verilen, yaşlı genç, kadın erkek ve engelli vatandaşlarımızla birlikte Bursa'yı yöneteceğiz. Herkes kendi bulunduğu mahallede söz sahibi olacak. Şu ana kadar gezdiğimiz yerlerde temel sorun vatandaşların sorunlarını dinleyecek bir siyasinin olmaması. Yönetimle aralarında bir güven sorunu var. Kimi dinlesek bize ulaşım ve adalet konusunda sıkıntıların yaşandığını söylüyor. Şu anda sosyal belediyecilik anlayışı değil, tamamen rant elde etme çabası içerisinde olan bir belediyecilik anlayışı hakim. Bursa'da da artık kadınların karar alma süreçlerinde yer alacağı yeni bir düzen kurmak istiyoruz. Artık ezber bozulmalı, sistem değişmeli diyoruz. Hayatım boyunca, işim gereği Bursa'nın varoşlarındaki insanlarla beraber çalıştım. O insanların yaşadığı sıkıntılar, kentle bütünleşmesinde yaşadıkları problemler için bir şeyler yapılması gerekir. Bu gördüklerim, benim hayata bakış açımı çok etkiledi ve beni sivil toplum çalışmalarına itti. Ticaretle siyaset bir arada olmuyor. Aktif görevlerimi bırakınca, yoğun bir sivil toplum hayatının sonrasında büyükşehir belediye başkan adaylığını kadın olarak Bursa'ya hizmet için yapmam gereken bir görev fırsatı olarak düşündüm. Kadınları heyecanlandırmak, onlara umut aşılacak, genç ve engelliler gibi süreçlerin dışında kalan insanları bu çembere dahil etmek benim misyonum.

Sena Kaleli // CHP – Bursa büyükşehir belediye başkanı adayı

İstihdam projeleri üreteceğim

Yaklaşık 20 yıldır il genel meclisi üyeliği yapıyorum. Erzinçan'daki tek kadın mali müşavirim. İstihdam yaratmak için projeler üreteceğim. Kadın sığınma evleri hazırlayacağım. Kadınların ürettiklerini satabilecekleri yerler açacağım. Bizbize marketleri açmayı düşünüyorum. Pestilimiz, turşularımız çok güzeldir, üzümümüz, kayısıımız meşhurdur. Kadınlar organik yiyeceklerle çok yapıyor burada. Bu ürünleri büyük market zincirlerinde satabiliriz. Temiz bir çevre, çöpten arınmış sokaklar, şehre iyi su getirmek, bunlar zaten yapılacak işler. Bir kayak merkezi projemiz var. O devam edecek. Kaplıcalarımız var, yeterince değerlendirilmiyor. Erzinçan kış turizmine açılabilir.

Nuran Uygun // CHP – Erzinçan belediye başkanı adayı

Kadın dostu politikalarla çalışacağım

Bir kadın olmama rağmen umudum var, çünkü ilçede sevilen bir insanım. Beni tanıyan ve seven sayısı çok yüksek. Partinin oylarının dışında diğer partilerden partime oy getireceğime inanıyorum. Eğer belediye başkanı olursam kadın dostu politikalarla çalışmalar yapacağım.

Hülya Fidan // CHP – Diyarbakır Ergani belediye başkanı adayı

“Kadınların sesi olacağım”

Gaziantep'e 20 yıl önce geldim. Ve artık Gaziantep'li olduk. Yine Gaziantep'te ilk kadın emlakçı olarak uzun yıllar ticaretin içinde bulundum. 1992 yılında Demokratik Sol Parti'de aktif olarak siyasete başladım. Partinin tabanından gelen biri olarak Şahinbey İlçe Başkanı iken, belediye başkanlığına aday adayı oldum. Adaylığım sürecinde amacım Şahinbey bölgesinde yaşayan kadınların sesi olmaktı. Bugün kadınlarımızı arka planda tutan, gençlerimizi yozlaştıran çirkin yöneticilerden ve yönetenlerden kurtarmak adına aday oldum ben! Kadınların çok güzel destekleri var. Ben ilk olarak iş hayatına başladığımda tepkiler oldu. Ama daha sonra bir çığır açtım. Şimdi Gaziantep'te birçok emlakçı kadın iş hayatında aktif olarak çalışıyor. Kadınları siyasete davet ediyorum. (Meral Özdemir)

Fate Yılmaz//DSP – Gaziantep, Şahinbey belediye başkanı adayı

Önceliğimiz kadınlar ve çocuklar

Projelerimizde önceliği kadınlara ve çocuklara veriyoruz. Geleceğimiz kadınların ve çocukların elinde. Erkek arkadaşlar yanlış anlamasın, kendilerini önemsemiyoruz demiyoruz ama kadınlar bence yeterli saygıyı ve desteği göremiyor. Çocuklarımızın doğru eğitim alabilmesi için kadınlara çok büyük görev düşüyor; her noktada her konuda bilgilendirilebilecekleri, aile anlamında destek verebilecek, merkezler oluşturmak projelerimizin arasında. Kadın sığınma evlerini de artırmak lazım. Kadıköy'de bu konuda erkek arkadaşlar 'Kadın sığınma evleri yuvanın dağılmasıyla ilgili teşvike de yol açabilir' demişti. Ama burada şiddete uğrayan kadınların illa ki sığınacağı bir yerler olmalı. Şiddete uğrayan kadınlar sokakta mı kalırlar veya kötü yola mı düşsünler? Bu manada kadın sığınma evleri Kadıköy'de yok gibi bir şey. Kadıköy'de özellikle olması lazım çünkü Kadıköy bu konulara soğuk bakmaz. Hatta kadın sığınma evi değil de kadın konuk evi adı altında düşünmek istedik.

Nilgün Nurseli Aparı//MHP – İstanbul, Kadıköy belediye başkanı adayı

Kadın sorunları projelerimin başında

Cinsiyet eşitsizliğine karşı kadınlara, kendini ifade etme olanağı bulamayan gençlere, deneyimlerini yaşama taşımak isteyen yaşlılara, kentten eşit olarak yararlanamayan engellilere, ekonomik krizin açlığa terk ettiği işsizlere destek için adayım ve projelerimin başında kadın sorunlarına yer vermek bulunuyor. (Tuğçe Eda Sarıgül)

Ayşegül Ünüğüz//CHP – Eskişehir, Tepebaşı belediye başkanı adayı

Demokratik kent için aday oldum

Çoğulcu, çokkimlikli, çokkültürlü yapının kendini ifade edebileceği, katılımcı, eşitlikçi, dayanışmacı bir anlayışla 'demokratik kent' için aday oldum. Karşıyaka için önceliklerimiz; sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıklara bağlı eşitsizliklerde pozitif ayrımcılık; yayaya öncelik veren, tüm

Ayşegül Altınbaş//ÖDP – İzmir, Karşıyaka belediye başkanı adayı

Muhtarlık insanlara çok daha yakın bir pozisyon

Mahallemizde bulunan kadın örgütü Amargi'deki kadın arkadaşlarımdan birkaçı önerdi, 'Belgin muhtar adayı olur musun' dediler. İlk başta tereddüt etsem de biraz düşündükten sonra kararımı verdim. Bunun birçok sebebi var. Eski muhtarın yerine valinin atamasıyla gelen şu anki muhtar birçok trans evini, hatta kendi yetki alanı dışındaki evleri bile bastırmış transfobik, homofobik ve kadın düşmanı biri. Transların evlerini bastırdığı zaman kendisiyle tartışmıştım. Ne hakla bu evleri bastırdığını sorduğumda, bu hakkı ona devletin verdiğini, polise yardımında bulunduğunu söylemişti. Katip Çelebi'nin sınırlarında aynı zamanda Mor Çatı da bulunuyor. Bu muhtarın Mor Çatı'yla ilgili sarf etmiş olduğu çok yakışsız sözler de var. Bunları düşündükçe bu muhtara birisinin dur demesi gerek artık dedim. Ayrıca yıllardır bu mahallede yaşıyordum, insanları tanıyor, sorunlarını biliyordum. Muhtarlığın mesela belediye başkanlığına göre insanlara çok daha yakın bir pozisyon olması da bana çok cazip geldi. İnsanlar bir belediye başkanına, bir milletvekiline her zaman ulaşamazlar ama bir muhtar, mahallesinde yaşayanların bir sorunları, bir dertleri olduğunda kapısını çalıp dertleşebileceği biri. O yüzden de bence çok önemli. (Esen Ezgi Taşçıoğlu)

Belgin Çelik//İstanbul, Beyoğlu, Kâtip Mustafa Çelebi mahallesi muhtarı adayı

Halkın söz hakkına saygı duyan bir yönetim

Biz Ordu'da var olan sorunlarımızı içneden ipliğe yeniden gözden geçirip çözümlmek için yola çıktık. Çocuklarımızın, gençlerimizin, yaşlılarımızın, kadınlarımızın, engelli vatandaşlarımızın dertlerini biliyoruz. Bizim yönetimimizde halkın söz hakkına saygı duyan bir yönetim tarzı sergilenecektir. Halkın belediyeden taleplerini karşılamayı görev bilen bir anlayışla çalışacağız. Hizmetlerimizi kişisel zevklere göre değil, planlamayla, bilimle, hukuka uygun olarak sunacağız. Halkın söz sahibi olduğu, düşünce ve isteklerinin dikkate alındığı, katılımcı idare şekli uygulayan belediyeçiliği hakim kılacağız. Bugünün Ordu ilini geleceğin modern Ordu'su yapmak için kararlıyız. 1994'te meclis üyesi seçildiğimden tek kadındım. O zaman 'Kadından da başkan olur mu' diyenler oldu ama ben hep iyi bir örnek olmaya çalıştım. Daha sonraki seçimlerde bir sürü kadın aday geldi meclise üye olmak için. Bundan sonra da gelecektir. Kadınlar açısından bakıldığında büyük bir sorumluluk altındayım. Kadınların da böylesine büyük bir hizmet makamında görev yapabileceğini göstermek istiyorum.

Ayşe Bahar Çebi//AKP – Ordu belediye başkanı adayı

Kentler kadınlara yönelik planlanmıyor

Nüfusun yarısını oluşturan kadınların yeterince temsil edilmediğini ve kentlerin kadınlara yönelik planlanmadığını biliyorum. Bu benim söylemime de yansıyor ve erkek siyasetçilerden de seçim kampanyalarından da farklılaşıyorum.

Nursel Modan Şengür//Ortak Platform - İstanbul, Kadıköy belediye başkanı aday

Kaldığımız yerden devam

5 yıldan bu yana hiçbir ayrım yapmadan herkese eşit mesafede oldum. Hizmetlere kaldığımız yerden devam edeceğiz. Yeşilköy'ün sorunsuz bir belde olması için bundan sonra da vatandaşlarla el ele vererek çalışacağız.

Fatma Görgen//AKP - Hatay, Dörtöyl, Yeşilköy belediye başkanı aday

Kent insanının sorunlarına çözüm bulmak

Yıllardır çeşmelerden su içerken son yıllarda hazır suyla tanıştık. Çünkü borularımız tam 35 yıllık. Hiçbir alt yapı çalışması yapılmadı bu şehirde. Isparta asker ve öğrenci kenti. Ama onlar için de hiçbir ulaşım kolaylığı, imkan yaratılmadı. Amacımız kent insanının tüm sorunlarına çözüm bulmak.

Aysel Erdoğan//CHP - Isparta belediye başkanı aday

Kadın-erkek ayrımına karşıyım

30 yıldır turizmciyim yapıyorum. Bu kadar işi gücü, ailemi, çocukları bırakıp aday oldum. Bizim kimliğimizi sadece bir kadın olarak düşünmemek lazım. Kadın-erkek ayrımına karşıyım zaten. Sonuçta ben sırtımda taş taşımayacağım. Bedeni kuvvete ihtiyacım yok. Enerji ve akıl zeka olarak zaten erkeklerden daha aşağıda değilim. Beşiktaş'a aday oldum. Kimse kaybedeceğini düşündüğü bir seçime aday olmaz. Benim damarımı kessen siyah-beyaz akar. Erkeklerden daha iddialıyım.

Cennet Teker Süzer//MHP - İstanbul, Beşiktaş belediye başkanı aday

Siyaset her yerde

Kadınların cesaret ve kararlılık konusunda olumlu örneklerle ihtiyacı var. Destek vermek için çalışan kuruluşların, sivil toplum kuruluşlarının ve ailelerin daha bütünsel düşünmesi, kadının kararlara ve hayata katılımını arttıracak etkinliklerin daha koordineli ve eşgüdüm içinde yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bir konuda desteklemek yetmiyor. Yaşamın birçok alanında engelle karşılaşan kadın, deneyim geliştirmek ve sağlam durmak için çok fazla enerji harcamak zorunda kalıyor. Kadın olarak karar vermekten hiç korkmadım. Oldukça uzun bir iş yaşamım var ve belli bir yeterliliği yakaladığımı düşündüğüm günden beri hep karar veren konumda oldum. Aslında siyaset her yerde, her alanda var. Hayata dair herhangi bir konuda bir tavır almak, cesur bir duruş sergilemek, söyleyecek bir şeyi olmak ve çekinmeden söyleyebilmek siyaset değil mi?

Sevim Çavdarlı Tosun//İstanbul, Adalar belediye meclisi üyesi aday

Adaylığıma bütün kadınlar sevindi

Partilerüstü bir şey oldu benim aday gösterilmem. Bütün kadınlar sevindiler. Umuyorum hepsinin desteğini alırım. 90 yıl önce ilk kadınlar mitingi burada yapıldı. Belediye başkanı seçilince ilk işi turizmin geliştirilmesi için uğraşmak olacak. Tabii ki klasik belediye hizmetleri yapılacak. Kastamonu memur şehri. Resmi dairelerin bölge kuruluşları var şehrimizde. Ancak devletin küçülme politikası nedeniyle azalma var ve bütün esnaf bundan etkileniyor. Oysa 1400 tane tescilli konağımız var. Safranbolu'nun daha ötesinde bir turizm kenti yaratabiliriz.

Sevim Çavdarlı Tosun//İstanbul, Adalar belediye meclisi üyesi aday

Kadınlara ücretsiz danışmanlık merkezleri

Kadınlara ücretsiz psikolojik ve hukuki danışmanlık hizmeti verecek bir merkez de açacağım. Onlara ayakları üzerine duracak hale gelene kadar sahip çıkılacak bir ev hazırlayacağız.

Gülüm Cantürk//DP - İzmir, Karabağlar belediye başkanı aday

"İşsiz kadın kalmayacak"

Ekonomik yapı artık ortadadır ve gözler önündedir. 29 Mart'tan sonra da kamudan belediyelere kaynak transferi imkansızdır. İşte bu yüzden yapılacak zamlar, insanları ekmeğe muhtaç edecektir. Oysa benim sistemimde kendi kaynaklarını kendisi yaratan bir belediyeçilik anlayışı söz konusudur. Bu memlekette ne işsiz bırakacağım ne de yoksul.

Kütahya'da işsiz, kendi ayakları üzerinde durmayan kadın kalmayacak. Kütahya'nın kadınları, o küçük evlatlarının her birinin milyon dolarlar edeceği değerlere spor aracılığıyla nasıl ulaştıklarını görecekler.

Ruhsen Kumdalı//DSP - Kütahya belediye başkanı aday

Yerel yönetim kadın yaşamını ilgilendiriyor

Derik'te kadınlar çok aktif ve cesurlar, ancak kendilerini ifade edebilecekleri kurumsal yapılar ne yazık ki yok. Yerel yöneticilik yaşama dokunan bir çalışma. Şehrin imar planından alt-yapı çalışmasına, bütçenin hazırlanmasına birebir kadın yaşamını ilgilendiren bir alan. Kadınlar bana büyük ilgi gösteriyorlar. Bazı toplantılarda erkekler dışarıda kalıyor ve aralarında 'Bari yüzde 40'lık kota uygulayın' diyorlar. Erkekler kadınların bu işi daha iyi yapacağına inanıyor. (Editörün notu: Selma İrmak'ın adaylığı listelerin açıklandığı 1 Mart'tan birkaç gün sonra Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edildi. Derik belediye başkanlığına yine bir kadın, Çağlar Demirel, aday oldu ve kazandı.)

Sevim Çavdarlı Tosun//İstanbul, Adalar belediye meclisi üyesi aday

Seçilecek kişi bölgeyi tanımalı

Bütün insanları eşit sayan, gelir dağılımında adaleti ön planda tutan bir anlayışla insanların daha sağlıklı, daha nezih bir ortamda yaşama hakları olduğuna inanıyorum. Çabam bu yönde olacak. Yerel seçimler siyasi partiler arasında yapılan bir yarış değil. Çünkü seçilecek belediye başkanı ne Türkiye'nin ekonomisini ne de dış politikasını değiştirecek bir güce sahip. Şarkışla'ya hizmet getirebilecek, bölgeyi tanıyan, projeleri olan bir ekibi iş başına getirebilmek yani emaneti ehline teslim etmek gerekir.

Filiz Gür//CHP - Sivas, Şarkışla belediye başkanı aday

Kadınlara pozitif ayrımcılık yapacağım

Belediyeciliği sadece yol, kaldırım asfalt yapmak ve çöp toplamak olarak görmüyorum. 40 yaş üzeri olup daha mamografiyi, ultrasonu duymayan, duysa bile buna bütçesi yetmeyen kadınlarımız var. Bunların ücretsiz olarak yapılmasını sağlayacağım. Okuma-yazma bilmeyen herkese okuma-yazma öğreteceğim. Töre cinayeti tehdidiyle karşı karşıya olan veya zorla evlendirilmeye çalışan kadınlar için bir sığınak olacağım. Bu, erkekleri dışlamak olmayacak ama kadınlara pozitif ayrımcılık yapacağım.

Nazan Odabaşı//CHP - Şanlıurfa belediye başkanı aday

Yeşillikler içerisinde bir Siirt

Siirt'te de kadınların siyasette yer almaları gerektiğine inandığım için belediye başkanlığına aday oldum. Eğitim Fakültesi öğrencisiyim. Siyaseti seviyorum. Siirt'te ilklerden birini yaşamaktan son derece mutluyum. Bildiğim kadarıyla ilimizde başkanlık için başvuran ilk kadın benim. Bana imkan tanındığı takdirde çeşitli projelerim var. Örnek vermek gerekirse, yeşillikler içerisinde bir Siirt oluşturmak istiyorum. Diğer projem de kadınlar için sosyal ve kültürel aktiviteler ve mekanlar oluşturarak onları toplum hayatında daha aktif hale getirmek. Seçilirim Siirt'e bir kadın eli değmiş olacak ve başta temizlik olmak üzere çok şey değişecek.

Halime Akkoyun//AKP - Siirt belediye başkan aday

Hasandede turizm cenneti olacak

Hasandede, Kızılırmak kenarında olması münasebetiyle avantajlı bir konuma sahip. Ama yıllardır bu avantaj değerlendirilememiş. Biz iktidarın da nimetlerinden faydalanarak burayı turizm cenneti haline getireceğiz. Kasabamızda bir düğün salonu, bir kuaför yok. Öncelikli olarak bunları kazandırarak kasaba halkımızı her düğün olduğunda Kırıkkale'ye gelme gitme derdinden kurtaracağız. (Sevda Almaz)

Sevda Özdemir//AKP - Kırıkkale, Hasandede belediye başkanı aday

Kadınlara yönelik bir belediyecilik

Bizler Anadolu kadınlarıyız, burada kadınların yaşamı İstanbul'dakilerden çok farklı. Karar verme aşamasında kadınlar yok, hep ikinci plandalar. Seçilirim kadınlara yönelik bir belediyecilik yapacağım. Yönetimde kadınlara yer vereceğim, kapım ve cep telefonum kadınlara 24 saat açık olacak.

Macide Şahin//DP - Sivas belediye başkanı aday

52 yıllık ilçede çocuk parkı yok

Hedefim kadınların sosyal hayattaki rolünü artırmak. Kadınların ev içi ekonomisine destek olabilecekleri alanları da yaratmak hedefindeyiz. Farkındalık yaratacak projeler geliştirerek onları da söz sahibi yapmayı hedefliyoruz. 52 yıllık belediye hizmetinin olduğu Uludere'de ne yazık ki halen bir çocuk parkı yok.

Şükran Sincar//DTP - Şırnak, Uludere belediye başkanı aday

ANKARA'DA KADINLARA GRİ VAATLER

BÜYÜKŞEHİR: Ankara'da büyükşehir belediye başkanı adayları seçim öncesinde programlarını açıklarken kadınları da unutmadı tabii. Ama...

KARAYALÇIN: "Kadınlar yönetimde olacak"

Siyasi partiler seçim öncesinde kadınlara yönelik vaatlerini de açıkladılar. Ankara'da belediye hizmetlerinin yetersizliğini, pahalılığını, yaşanan yoksulluğun ve işsizliğin yarattığı sorunları en yoğun kadınların hissettiğini söyleyen CHP Büyükşehir

Belediye Başkan Adayı **Murat Karayalçın**'ın ilk projesi, Ankara'daki tüm kadın örgütlerinin katılacağı bir 'Kadın Kurultayı' düzenlemektir. Kadınların Ankara'ya ilişkin projeleri ve çalışmaları değerlendirerek 13 Ekim'de yapılacak Ankara Kurultayı'na görüş ve önerilerini sunmaları planlanıyordu. Kurultay'da belediye başkanı belediye bütçesini yurttaşlara sunacak ve onların önerilerini alacaktı.

Katılımcı yönetim anlayışını benimseyeceğini söyleyen Karayalçın, mahallelerde, kadınların katılımıyla hayata geçirilecek 'Mahalle Meclisleri'nde otobüs durağı, park, çocuk oyun alanı, kreş, okulların bakım ve temizliği, sağlık, yoksullara ve engellilere yönelik hizmetler, spor sahalarının değerlendirileceğini anlatıyordu. Karayalçın'ın projeleri arasında belediyede Kadın-

Erkek Eşitliği Komisyonu kurulması ve kadın sığınma evi açılması da vardı.

Karayalçın şunları da vaat ediyordu:

-Kentın yoksul mahallelerinden başlamak üzere, kreş ve gündüz bakımevleri, çocuk kulüpleri ile çocuk oyun evleri açılacak. Bu bölgelerde açılan kreş, yuva, bakım evi, oyun evi gibi kurumlara belediye hizmetleri indirimli sunulacak.

-Kadınlara beceri kazandırmak, meslek edindirmek amacıyla ücretsiz kurslar düzenlenecek. Üretim yapan kadınlar ürünlerini pazarlarken destek alacak.

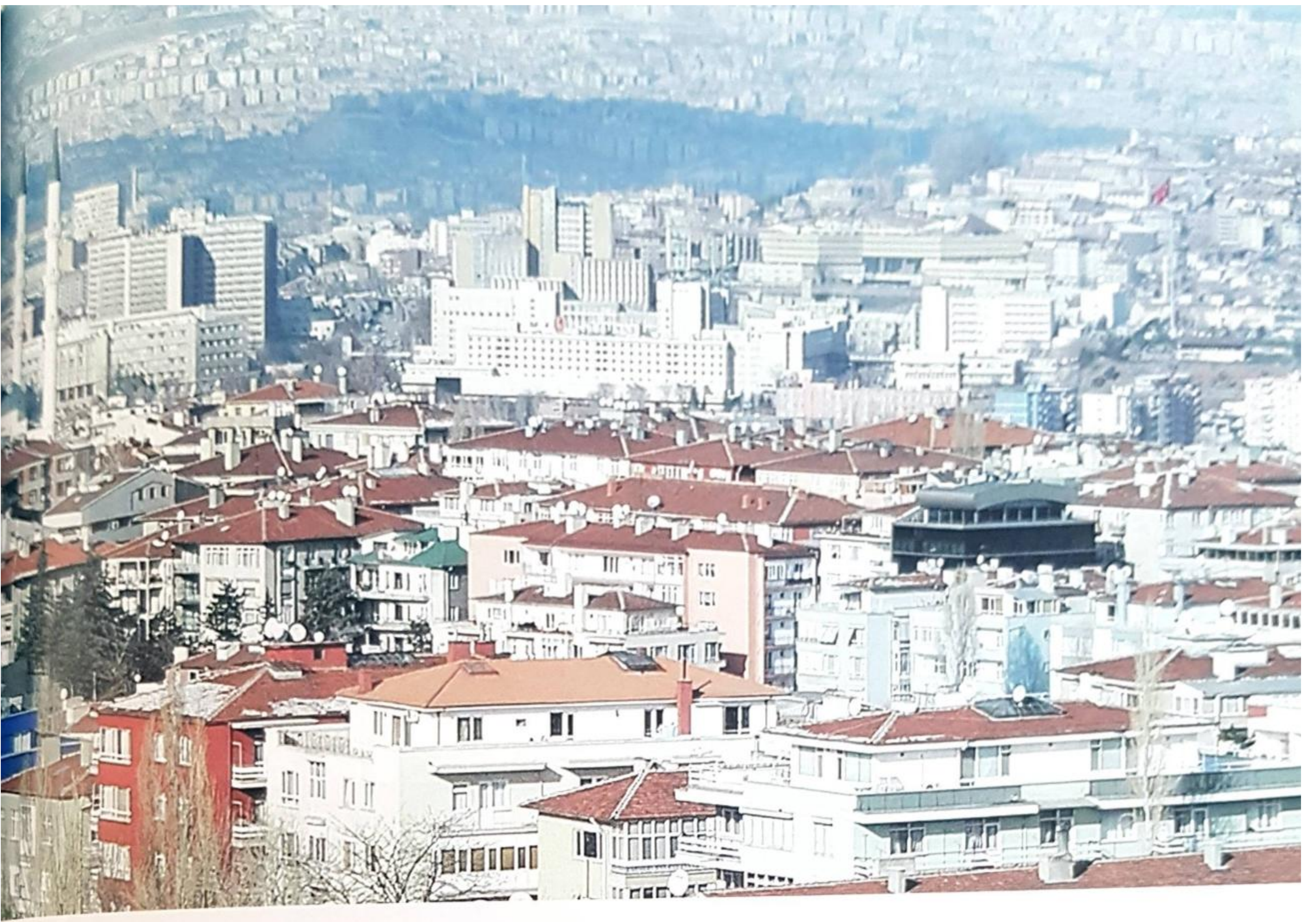
-Halk Merkezlerinde yeni evliler, ailelerinden ayrı yaşayan öğrenciler, ev kuranlar için ikinci el eşya ve giysi sağlanacak. Bağışçılardan toplanan ikinci el eşya ve giysiler atölyelerde onarılarak ihtiyaç sahiplerine bedelsiz veya düşük bedelle sunulacak.

-Kaldırımlar, yollar, geçitler ve otobüslerde; engellilerin, yaşlıların ve hamile kadınların, bebekli annelerin kolaylıkla kullanmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.

-Şehir içinde ve dışındaki uygun alanlarda koşu ve bisiklet yolları düzenlenecek. Bu alanlara ulaşım toplu taşıma araçlarıyla sağlanacak.

-Ankara'nın suyu ve havası temiz olacak, metrolarla ulaşım rahatlatılacak, kaldırımlarda rahat yürünecek, çocukların oynayacağı parklar, yeşil alanlar, kreşler olacak, yoksullar istismar edilmeyecek, işsizlere iş yaratılacak.

-Kadınlar yönetimde olacak.

GÖKÇEK: “Hanım lokalleri çoğalacak”

Ankara’da üç dönem belediye başkanlığı koltuğunda oturan **Melih Gökçek**, 2009 seçimlerinde de AKP’den adaylığını koydu ve kazandı. Gökçek’in seçim bildirgesindeki kadınlara yönelik hizmet vaatlerini özetleyelim:

- Kent merkezinde kısa süreli çocuk bakım merkezleri, oyun evleri yapılacak.
- Belediyenin meslek edindirme kursları yaygınlaşacak.
- Hanım lokalleri çoğalacak (Mevcut sayı 12)
- Kazan, Keçiören, Etimesgut, Yenimahalle, Pursaklar, Altındağ, Çankaya, Gölbaşı’nda aile yaşam merkezleri açılacak.

YAVAŞ: “Ev işleri kurumsallaşacak”

Beypazarı belediye başkanıyken Ankara büyükşehir MHP’den aday olan **Mansur Yavaş**, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde başkentteki kadın kuruluşlarına gönderdiği mesajda, seçilmesi durumunda kadınları yerel yönetimlerin merkezine taşıyacağını söylüyordu. Yavaş’ın programında kadınlar için başka projeler de vardı:

- İlçe belediyeleri bünyesinde kadınlardan oluşan bir meclis kurulacak.
- Kadınların el emeği ürünlerini pazarlayan bir kooperatif kurulacak.
- Çocukların belli sürelerle bırakılabileceği merkezler kurulacak, buralarda mahalle-den kadınlar eğitimden geçecek ve istihdam edilecek.
- Kreşler yaygınlaştırılacak.
- Ev işleri kurumsallaşacak, temizliğe giden kadınlar belediye bünyesinde iş güven-cesi kapsamına alınacak.
- Kadın sığınma/korunma evleri açılacak.
- Kadın lokalleri açılacak, bunlar kültür merkezlerine dönüşecek.

ÇANKAYA: Çankaya Belediyesi'nin talipleri de kadın seçmenin karşısına birçok vaatle çıktı. Ama...

AKARCALI: "Çankaya'da kreşler yaygınlaşacak"

Ve en tartışmalı ilçelerden Çankaya. İktidar partisi, gözünü diktiği ve almak için epey bir çaba sarf ettiği bu ilçede **Bülent Akarcalı**'yı aday gösterdi. Akarcalı'nın kadınlara yönelik projeleri şöyleydi:

- Kadın Sorunları Çözüm ve Destek Merkezi kurulacak, şiddete karşı çalışmalar yapılacak, danışmanlık verilecek.
- Kadın lokalleri çoğalacak
- Maddi ve manevi şiddete maruz kalanlar için Şevkat Evleri açılacak.
- Uygun ücretli 101 kreş hizmete girecek.
- Çocuk oyun evleri açılacak.
- İlçenin 20 ayrı bölgesinde aile yaşam merkezleri açılacak.
- Halkın bilgi edinme talepleri, başvuru ve şikayetleri için Çağrı/Çare Merkezi kurulacak.
- Meslek edindirme kurslarına katılım artırılacak.
- Sanat atölyeleri yapılacak.

TANIK: 'Sığınma evleri açılacak'

CHP'den Çankaya belediye başkanlığına aday olan ve kazanan **Bülent Tanık**, üretim, kamusal alan, sosyal yaşam, sağlık, eğitim ve kent olmak üzere altı başlık altında topladığı, kadınlara yönelik projelerinde özetle şöyle diyordu:

-Kadınlara iş edindirecek mesleki eğitimler

-Kendi işlerini kurmaları ve evden üretime katılmaları için destek

-Ürettiklerini satabilmeleri için çokamaçlı pazar yerleri.

-Siyasal yaşamda eşit temsil

-Engelliler için bakım evleri

-Gençlik evleri ve kreşler

-Kadın dayanışma merkezleri ve sığınma evleri

-Beş yaştan küçük çocuğu olan evlere günde 1 litre süt

-Kız çocuklara eğitim

-Aile planlaması, beslenme gibi konularda sağlık hizmetleri

-Kentsel mekanlarda doğru aydınlatma

-Çocukluların rahat edebileceği yürüyüş güzergahı

-Yeşil alanlar

İŞEL: 'Kadın örgütleriyle etkili bir iletişim başlayacak'

MHP'nin Çankaya adayı **Sami İşel**, "yerel yönetimlerin kadın hakları ve kadının statüsü ve sorunları bağlamında pek çok önemli görevler üstlenmesi gerektiğine" inandığını söylüyor ve kadınlara yönelik projelerini şöyle anlatıyor:

-Kadınlar yalnızca özel günlerde değil, her zaman hatırlanacak ve hayatın her alanında var olmaları için çalışılacak.

-Mahallelerde spor merkezleri, dinlence, rekreasyon alanları açılacak.

Mahallelerde sağlık merkezlerinde sağlık taramaları aralıksız sürdürülecek.

-Kadınlar için okuma-yazma kursları düzenlenecek.

-Becerî kazandırmaya yönelik kurslar verilecek; sergiler, kermesler düzenlenecek.

-Kadına yönelik şiddete karşı bilinçlenme ve duyarlılığın artırılması amacıyla bilimsel, eğitsel toplantılar düzenlenecek, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin konuya dair faaliyetlerine katkı sağlanacak.

-Kadın sığınma evleri açılacak.

-Kadın örgütleriyle dinamik, etkili bir iletişim süreci başlayacak.

-Kadın danışma merkezleri kurulacak.

Bu Ne Güzel Demokrasi!

Dört yönetmen, 2007 genel seçimleri öncesinde kameralarını milletvekili aday kadınların seçim kampanyalarına çevirdi. CHP'li Necla Arat'tan bağımsız aday Ayşe Tükrükçü'ye birçok kadının seçim yolculuğuna eşlik eden yönetmenler Berke Baş, Somnur Vardar, Haşmet Topaloğlu ve Belmin Söylemez, yaptıkları çekimleri "Bu Ne Güzel Demokrasi" adlı bir belgesele dönüştürdüler. Belgesel geçen mayısta Ankara'da 12. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nde gösterildi. Gösterimin ardından, yönetmenlerden Vardar ve Baş'la birlikte, filmde seçim çalışmalarına tanıklık ettiğimiz, Diyarbakır milletvekili olarak parlamentoya giren Gültan Kışanak'ın da katıldığı bir söyleşi yapıldı. İşte, Kışanak'ın kadınların siyasal temsiline ilişkin görüşlerini paylaştığı söyleşiden bazı parçalar...

"Kadın yapabilir"

"Başlangıçta benim de, ancak kadın bakış açısına sahip kişilerle bu dönüşümün sağlanabileceği konusunda katı bir yaklaşımım vardı. Neden değişti bu fikrim? Bir kere şunu toplum içerisinde daha rahat gördüm: İktidar alanlarının daha hiyerarşik, daha katı olduğu yerlerde çalışmaya başlayınca görüyorsunuz ki erkeklerin terk etmemedikleri koltukları var. Oraların boşalmış olması, istemedikleri koltukları var. Oraların boşalmış olması, bunu içine sindirmeleri, bir kadına o koltuğu bırakmalarını bile erkek egemen bakış açısında bir kırılma yaratıyor. Sonuçta nereden bakarsanız bakın cinsiyet politikalarında en temel sorunlardan birinin erkeklerin sahip oldukları iktidar koltuklarını terk etmemeleri olduğunu görüyorsunuz. Temsiliyet, sonuçta birilerinin o koltuğu boşaltması, kadınların oraya oturması üzerine kurulu. İkincisi;

biz içeriden sorguluyoruz: Kadın bakış açısına şu kadar sahip, şu kadar değil, yapıyor, yapamıyor, doğru politikaları gündeme getiriyor ya da getirmiyor... Ama sokaktaki kadınlar açısından kadının rolünün olması onları cesaretlendiren bir politika haline geliyor. Yani "kadın yapabilir" duygusunu güçlendiriyor. Bu da genel kadın politikaları açısından önemli bir şey gibi geliyor bana. Üçüncüsü; bazı alanlar var ki kadın yoksa orada kadınların oraya gelmesinin hiçbir koşulu oluşmuyor. Sizi bir politikacı olarak kabul ediyorlar başlangıçta, kadın olarak değil. Bazı şeylerin kırılması açısından, kadınların cesaretlendirilmesini, görünür kılınmasını, erkeklerin koltuklarını terk etmesini, bu alanların kadınlara açılmasını ön koşul olarak görüyorum."

Yerel aktörler arası ilişkiler:

Yerel yönetimler ve kadın örgütleri

Yıldız ECEVİT

Bugün Türkiye’de artık yerel yönetimlerle gönüllü kadın örgütlerinin ve girişim, inisiyatif koza gibi diğer kadın oluşumlarının işbirliğine gittikleri ve ortak çalışmalar yaptıklarını gösteren örnekler çoğalmaktadır.

Böyle bir gelişim birkaç kaynaktan beslenmiştir. Bunlardan ilki, hepsi olmasa bile bazı gönüllü kadın örgütlerinin, 1980 sonrası Türkiye’deki kadın hareketinin bir parçası olarak veya ondan etkilenecek uğradıkları değişimlerdir. 1980 sonrasında bu tür kadın örgütleri, ağırlıklı olarak dernek ve vakıflar, geçmişin himayeci ve yardım sunucu kuruluş modelini reddederek kadınları güçlendirici doğrultuda çalışmalar yapma yönünde bakış açılarını değiştirmişlerdir. Bu amaca yönelik faaliyetlerini de, geçmişte yaptıklarından farklı olarak, ihtiyaçların tabana dayandığı ve tabana sorulduğu, gücünü kadınlardan alan, çeşitli toplumsal kesimlerin katılımına olanak veren faaliyetler alanında yoğunlaştırmaya başlamışlardır. Bu bağlamda

yerel yönetimler, bu tür kadın örgütleri için amaçlarına en uygun ortaklar olarak görülmeye başlanmıştır.

Gelişimin ikinci kaynağı, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarıyla, -daha özel olarak kadın örgütleriyle- işbirliğine gidilmesinden kadınlar adına doğacak yararlar konusunda daha ikna olmuş olmaları ve kadın sorunları konusundaki toplumsal duyarlılıktan etkilenmeleridir. Bu etkilenme, 1980’lerin ortasında başlamış ve yerel yönetimlerin kadınlarla ilgili özel faaliyetlerine (Kadın Odaları, Kadın Dayanışma Merkezleri, Sığınaklar) bazı sosyal demokrat belediyelerce başlanmıştır. 1990’lar ise yerel yönetimlerle kadın örgütleri arasındaki etkileşimin daha da arttığı yıllardır. 1996 Habitat II Konferansı bu ilişkinin en yoğun olarak hangi alanlarda kristalleşeceğine işaret etmesi açısından önemlidir. Bu konferans bağlamında hazırlanan Türkiye Ulusal Rapor ve Eylem Planı’nın 16. öncelikli konusu, “Kadınların Ev İçinde ve Kent Yaşamında Konumunun Güçlendirilmesi” başlığı altında kadın, konut, çevre ve toplum ilişkilerinde değişiklik yaratmak, kadının kamu yaşamına açılmasını destekleme, dayanışma merkezlerinin ve sığınma evlerinin açılması, kreş, çocuk bakım evi ve çocuk kulüpleri, önerilen çözümler arasındadır. Bu metinde daha da vurgulayıcı olan, şu ifadelerdir:

Kadınların mahalle içinde bir araya gelebilecekleri mekanların oluşturulması gerekmektedir. Olanaklar el verdiğinde bu mekanlar kadınların kendilerini ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan yetiştirebilecekleri kültür, eğitim ve rehberlik merkezleri haline getirilmelidir. Bunların oluşturulmasında sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklığa dayanan modellere öncelik verilmelidir. Kadınlar bu katılıma hem heveslidir, hem de bu katılım gerek kadınların yaşam kalitesini gerekse yaşam çevresinin kalitesini olumlu etkileyecektir. (Habitat II Kent Zirvesi, 1996, Türkiye Ulusal Rapor ve Eylem Planı, sy: 118)

Yine aynı başlık altında sorumluluk yüklenen aktörler listesinde çalışmanın başından beri sözünü ettiğim iki aktörler grubunun da adı geçmektedir: Yerel yönetimler için önerilen sorumluluk alanlarından bazıları "Gönüllü kuruluşlarla ortaklık içinde kadın sığınma evleri ya da aile rehabilitasyon ve danışma merkezlerinin örgütlenmesi, mahalle örgütlenmeleri içinde kadınların etkinliğinin artmasının özendirilmesi, kaliteli ve ekonomik kreş ve çocuk bakım evlerinin geliştirilmesi"dir. Kadın kuruluşlarına ilişkin sorumluluk alanlarından bazıları ise, "eylemle bütünleşmiş bilgi geliştirme ve yayma, bunun için eğitim ve iletişim merkezlerinin kurulması, ayrıca sığınma evleri, aile rehabilitasyon ve danışma merkezleri kurulması ve işletilmesi"dir. (Age: 119)

Yerel yönetimler ve kadın örgütlerinin ortak çalışma örnekleri

Bu çalışmanın amacının kadın örgütlerinin yerel yönetimlerle ortak olarak gerçekleştirdikleri çalışmaları saptamak, değerlendirmek ve geleceğe ilişkin tahminlerde bulunmak olduğunu belirtmiştim. Bu amaca ulaşmak için Türkiye'de özellikle son on senede kurulmuş ortaklıkları ve bunlara ilişkin projeleri derlemek için yaptığım çalışma, bu konuda mevcut herhangi veri kaynağı olmadığı için zaman alıcı ve güç gerçekleştirilen bir çalışma oldu. Aşağıda isimleri yer alan çalışmaların bilgilerini, bu çalışmaların tasarım ve gerçekleştirme aşamalarında yer almış yönetici veya proje sorumlu-

larıyla yaptığım mülakatlar yoluyla sağladım. Bazı çalışmalar bu yazının yazıldığı tarihte sona ermiş olduğu için onlarla ilgili tarihsel bilgiye ulaşmak daha da zor oldu. Sonunda, hala tamamlanmaya açık olduğunu düşündüğüm aşağıdaki liste oluştu. Bu listede ilk on bir proje, kadın örgütleriyle yerel yönetimlerin ortaklaşa gerçekleştirdikleri projelerdir. Son iki proje, birden fazla kadın örgütünün desteğiyle hayata geçen, gerçekleşmesinde kadın hareketi içinde yer almış ve belediye personelinin kadınların yoğun emek harcadıkları projelerdir. Bu nedenle, diğerleri gibi, tek bir kadın örgütüyle ortaklık durumu olmamasına karşın, onları da listeye dahil etmeyi uygun gördüm.

Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı: Esenyurt, Bahçelievler, Güngören ve Pendik Belediyeleri ile Çocuk Yuvaları, Kadın Odaları/İSTANBUL.

Kadıköy Kadın Platformu: Kadıköy Belediyesi ile Aile Danışma Merkezleri/İSTANBUL

Ümraniye Kadın Grubu: Ümraniye Belediyesi ile Ümraniye Halk Okulu/İSTANBUL

Kadın Dayanışma Vakfı: Altındağ Belediyesi ile Kadın Danışma Merkezi ve Kadın Sığınma Evi/ANKARA.

Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı: Mamak Belediyesi ile Tepecik ve Tuzluca Toplum Merkezleri/ANKARA

Türk Kadınlar Birliği: Mamak Belediyesi ile Şafaktepe ve Abidinpaşa Toplum Merkezleri; Çankaya Belediyesi ile Gökkuşluğu Toplum Merkezi/ANKARA.

Adana Kadın Kuruluşları Birliği: Adana Büyükşehir Belediyesi ile Sığınma Evi/ADANA

Gaziantep Kadın Platformu: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ile Kadın Danışma Merkezi/GAZİANTEP

Bursa Bağımsız Kadın İnisiyatifi: Bursa Büyükşehir Belediyesi ile Kadın İletişim Merkezi/BURSA.

Mersin Bağımsız Kadın Derneği: Mersin Belediyesi ile Kadın Sığınma Evi/MERSİN.

Antalya Kadın Platformu: Antalya Büyükşehir Belediyesi ile Antalya Kadın Meclisi/ANTALYA.

Bornova Belediyesi: Kadın Danışma Merkezi/İZMİR.

Bakırköy Belediyesi: Kadın Sığınma Evi/İSTANBUL.

Kadın örgütlerinin yerel yönetimlerle ortak çalışmalarından elde edilen ve edilebilecek kazanımlar

Yukarıdaki listede görülen işbirliği örnekleri, son senelerde yerel yönetimler bağlamında yaklaşım değişikliğine işaret eden, katılımcı mekanizmaları içeren ve yerel ortaklıklara dayalı bir yönetim anlayışının bazı yerel yönetimlerce benimsenmekte olduğunu gösterdikleri için önemlidir. Yine bu örnekler, Türkiye'de yerel yönetimlere, isterlerse merkezi olmayan ve daha demokratik bir yapıya kavuşabileceklerini ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yaparak yerel demokrasi, çoğulculuk, halka dönüşlülük gibi ilkeleri yaşama geçirebileceklerini kanıtlama fırsatı verdiği için de önemlidir.

Hem yerel yönetimler hem de kadın örgütleri, tabandaki çalışmalarıyla edindikleri tecrübeleri stratejik olarak kullanabilirler. Bu mikro tecrübelerden güçlü mesajlar çıkartabilir ve bunları makro tartışmaları etkilemek için de kullanabilirler. Sağlıklı gelişen ilişkiler, güçlü bir kamuoyu oluşmasını sağlamaktadır. Kamuyunun desteğini sağlamak, en az kadın örgütleri kadar hatta daha da fazla, yerel yönetimlerin ulaşmak istedikleri bir sonuçtur. Çünkü ortak çalışmalar yoluyla kendilerine daha kaliteli bir kentsel yaşam sağlama yönünde destek olunan gruplar, aynı zamanda yerel yönetimlerin seçmen kitlesini de oluştururlar. Yerel yönetimler, altyapı hizmetlerinin sunumuyla kazanmaya çalıştıkları kesimleri kendileri hakkındaki tercihlerini insana ve daha özel olarak kadına yaptıkları yatırımlarla etkileyebilirler.

ODTÜ Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yıldız Ecevit'in "Yerli Bir Feminizme Doğru" adlı derleme kitapta yer alan "Yerel Yönetimler ve Kadın Örgütleri İlişkisine Eleştirel Bir Yaklaşım" başlıklı makalesinden kısaltılarak alındı. Makalenin tamamı için: Yerli Bir Feminizme Doğru, yayına hazırlayanlar: Aynur İlyasoglu & Necla Akgökçe, Sel Yayıncılık, 2001.

“Eşitsizlik kader değildir”

Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. **Nurçay Türkoğlu** ile toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve yerel siyaset üzerine konuştuk. Bu süreçte medyanın rolüne de değinen Türkoğlu “Popüler medyadan toplumsal adaleti sağlamasını beklemek, kurtarıcı beyaz atlı prensi beklemekle eşit” diyor.

Söyleşi: **Mine İNANÇ** // İSTANBUL

Toplum olarak temeldeki sorunlarımızdan biri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği. Araştırmalara göre, Türkiye toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayabilmiş ülkeler sıralamasında 128 ülke arasında 118. sırada. Bu toplumsal rollerin değişmesi için, temelde sağlam bir eğitim-kültür süzgecinden geçilmesi gerekir. Bir akademisyen gözüyle, medyayı da kullanarak nasıl ve ne yönde stratejik planlar yapılmalı sizce?

Toplumsal rollerin değişmesi hiç de kolay değildir, pek çok değişkene bağlıdır. Eşitsizliğin kaynağını ekonomik-politik-sosyolojik gerçeklerde aramak gerek. Bu gerçeklerin belirlediği zihniyetin ise gündelik yaşam sürecindeki iktidar ilişkilerinde kendisini gösterdiğini söyleyebiliriz. Gerçeklik ve gerçeklik algısı her za-

man birbirini desteklemeyebilir. Yani gerçek yaşamda ekonomik bağımsızlığını elde etmiş kadınlar, içinde yaşadıkları verili toplumun feodal yapısından kaynaklanan “eteğinden geriye çekilme” baskısıyla karşılaşabiliyor. Yaşadığı çelişkilerin ve baskıların yalnızca kendine özgü olduğunu, bunun kaderi olduğunu düşünebiliyor. Öncelikle bu kaderci zihniyetten kurtulabilmek gerek. Adına “kader” denen kısıtlamaların aslında tam da statükocu erkek zihniyeti olduğunu görülebilmesi gerek. Bence birinci adım bu olmalı: “eşitsizlik kader değildir”; var olan iktidar ilişkilerinden yararlananların ideolojik sığınağıdır kader. İşte bu zihniyetin önce kadınlarda (çünkü bu kader onların zararınadır) sonra da erkeklerde, çocuklarda ve mümkünse yaşlılarda değiştirebilmesi için; kader, kismet, nasip, vb. dinsel referansı olduğu için

tabulaşan kısıtlayıcı söylemin deşifre edilmesi gerek. Ancak böylelikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar işe yarayabilir.

2009 yerel seçimlerinde kadın adaylara yönelik kota vaatlerine karşılık, listelerde istenilen sonuçlara ulaşılmadı. Yine kadınlar eşit temsil edilemeyecek. Sizce kadınlar siyasette eşit fırsatlara sahip olabiliyor mu, yoksa sadece siyasetin vitrin süsü olarak mı görülüyorlar?

Pozitif ayrımcılık gereği kadınlara siyasi partilerde kota uygulaması biçimsel olmaktan ibaretse kuşkusuz kandırmacalı vitrinden öteye gitmeyecektir. Kandırmacanın denetimini kim yapacak? Halk tabanlı demokratik denetim mekanizması olmadan biçimsel uygulama inandırıcı değil.

“Kadınların siyasette iktidar savaşına girmesi çok zor”

Kadın adayların sayısı çok az. Bunun nedeni sizce kadınların siyasetten uzak durması mı, yoksa “ataerkil” toplum yapısının etkileri ve engelleri mi?

Kadınlar siyasetten uzak duruyorsa, bu onların günün rasyonalitesi gereği kendilerini korumaya çalışmalarından kaynaklanıyordur. Aile (baba-eş) gücünü destek olarak alamayan kadınların siyasette iktidar savaşına girmesi çok zor. Siyaset sonuçta tek başına yapılabilen bir şey değil; bir ideolojik temelden güç alarak toplumsal destek arayışına çıkıyorsunuz siyasete giriştiğiniz zaman.

Akademik platformda da aynı engellerle karşılaşılıyor mu kadınlar?

Akademik platformda da iktidar ilişkileri var. Kadın akademisyenlerin sayısı azımsanmayacak kadar çok ama bu pek de demokratikliğimizi göstermiyor ne yazık ki. Düşük ücretler, sabır gerektiren çok uzun vadede akademik çalışmalar, erkekleri akademisyenlikten uzak tutabiliyor. Yine de liyakat-kazanılan hak esaslı bir süreç olmaktan uzaklaşan akademik ortam, devlet memurluğu, güvenceli iş mantığıyla erkekleri de içeriyor. Akademik çalışma yapmak, aşırı ders-egitim yükü altında ezilen biz Türkiye'deki akademisyenler için bir lüks aslında. Tatil zamanlarından çalarak kendi akademik çalışmalarımıza, konferanslara vb. vakit buluyoruz. Erkek üstünlüğüne dayalı iktidar mantığı akademik platformda da var, kadınlar dekan-rektör olabiliyor ama her an sırf kadın olmalarından kaynaklanan tehdit ve şantajlarla karşılaşabiliyorlar.

Kadın adayları dinlediğimizde; kadınlara istihdam yaratma, sosyal rollerini arttırma gibi özellikle “kadın” odaklı sosyal yaşama yönelik vaatler söz konusu. Onların da belirttiği gibi yerel yönetim kadın işi midir? Ve sizce şu anki mevcut yerel yönetimlerin, özellikle kadınlara yönelik eğitimle ilgili ve sosyal çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?

Niye sadece yerel yönetimi kadın işi olarak ayıralım ki? Bu domestik rolere uygun meslekleri (doktorluk değil hemşirelik, akademisyenlik değil öğretmenlik vb.) cinsiyetçi biçimde sınıflandırmaya benzer. Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası ölçekli tüm yönetim biçimlerinde daha çok kadın söz sahibi olmalı ve toplumların eşitsiz iktidar ilişkilerini sorgulayabilmeli, dönüştürebilmeli. Yoksa mahallede kadın-kadına oturup kahve içip yün örmekle toplumsal adalet sağlanmaz.

“Esas olan, toplumsal iletişim ortamlarının dönüştürülmesidir”

Böyle bir sosyal dengesizlik düzleminde, medyaya ne gibi sorumluluklar düşmekte? Bu konuda medya; gerek TV dizilerinde gerekse güncel TV programlarında gerekli hassasiyeti gösteriyor mu?

Popüler medya, var olan iktidar ilişkilerinin peşinden gider; bize dünyanın başka türlü olamayacağını, bu durumdan memnun değilsek bunun bizim suçumuz ve kaderimiz olduğunu tekrarlar, en fazla gözyaşlarımızı akıtmamızı sağlar ki bu da hemen arkasından histerik kahkahalarla bastırılır... Popüler medyadan toplumsal adaleti sağlamasını beklemek, kurtarıcı beyaz atlı prensi beklemekle

eşittir. Medyadaki profesyoneller (kadın ve erkek) bunun farkındadırlar ama farklılık yaratmak için; zamanları yoktur, karar verici değildirler, “ekmek parası” için çalışmaktadırlar vb... Sosyal dengesizlik bir yandan da sadece medyayla oluşturulan bir şey değil, ama desteklenen bir süreçtir. Esas olan, TOPLUMSAL İLETİŞİM ORTAMLARININ DÖNÜŞTÜRÜLMESİ'dir.

Siz bir kadın olarak yerel yönetimlerden ne bekliyorsunuz? Nasıl bir kent, nasıl bir çevre, nasıl bir sosyal politika beklentisi içindesiniz? Ve oyunuzu verirken neyi gözeteceksiniz?

Yolların temiz olmasını, çöplerin gündüz değil gece yarısından sonra toplanmasını, parkların herkesin günün her saatinde rahatlıkla oturabildiği yeşil alanlar olmasını, otopark ve trafik sorununun kabadayılıktan uzak bir sistemle çözümlenmesini, kreş-yuva olanaklarının geliştirilmesini, muhtarlıkların sosyalleşme mekanları olmasını, mahallelinin birbirini tanımmasını; yerleri kirletme, komşuları rahatsız etme gibi ayıp şeyler yapan gençlere evlerinde yalnız yaşayan yaşlılara kitap okuma gibi cezalar verilmesini, evsiz-yoksul-hasta-bakıma muhtaç insanlara sadaka değil hayatlarını kolaylaştırıcı olanaklar verilmesini beklerim.

GAZETECİ KADINLARDAN Seçim Analizleri

Seçimleri yerel kadın muhabirlerimizin haberleriyle izledik ama yaygın medyadaki gazeteci kadınlar seçimleri nasıl yorumluyordu diye düşünmeden de edemedik. Ülke gündeminin düşmek bilmeyen temposu içinde zaman ayırabilen birkaç gazeteciye seçim sürecini toplumsal cinsiyet eşitliği açısından nasıl değerlendirdiklerini, kadınların yerel siyasetle ilişkisini nasıl gördüklerini, yerel yönetimlerin kadın politikaları oluşturmadaki eksikliklerini sorduk.

“Yüzde 50 cinsiyet kotası şart”

Emine Özcan // BİA Kadın Hakları Editörü

Kadın temsiliinin önünde sıfır olan rakamlarla ifade edildiği Türkiye’de Mart’ta yapılan seçimlerin de kaderimizi değiştirmedigini söylemek malumun ilanı olur. Sonuçların tatmin edici olmadığından daha ötedeysen kadın gazeteci olarak tartışmaya değer gördüğüm konu bu süreçte

kadın adayların ne kadar görünür olduğudur. Zira onları önce partileri sonra da medya görünmez kıldı bence. Seçimden bugüne kaç ay geçti, hâlâ kaç kadın il meclis üyesi, kaç kadın muhtar var gazeteciler olarak bunu bile bilmiyoruz. Çünkü verilerin bu denli sınıflandırılması erkek sistemin üstünde durmadığı bir iş.

Kadın adaylara gelince. Yerel seçimler esasında sonuçları itibarıyla o bölgede ticari dengelere de dokunuyor. Haliyle tanıtım kampanyaları için aday olan kişinin kessenin ağzını açması gerekiyor. Bu işe kalkışan kadının afiş bastırmak, duyuru yapmak gibi kapsamlı bir kampanyayı çekip çevirmesi, ekonomik statüsü açısından

zorken gazeteciye ulaşma şansı da o derece az aslında (Etik bulmasam da o bölgede çalışan gazetecilere yemek veren, hediye alan adayların yarattığı gelenekten bağımsız düşünemiyorum).

Üstelik partiler dalga geçer gibi kadınları kazanamayacakları yerlerden aday gösterdiler. Sonuçları hep birlikte gördük. İşte bütün bu şartlar içinde medyada da “yok yerde” olan kadınların siyasete girmesini desteklemek ve bu konuda kamuoyu oluşturmak çok zordu. Yanmayan bir sokak lambasının bir erkekten çok bir güvenlik sorunu olarak kadının hayatını olumsuz etkilediğini, evde bakım hizmetinin yerel yönetimlerce organize edilmesinin kadını iyiden iyiye eve kapattığını, ev içi emek zaten görünmezken mahallesindeki tozun, çamurun yine ekstra temizlik yükü olarak kadının sırtına bindiğini ve bütün bu –aslında çok yakıcı olan– gündelik sorunların birebir yerel yönetimlerce kadın odaklı yapılması gerektiğine ilişkin haberleri de göremedik medyada. Bunun da en önemli nedeni medyayı erkeklerin yönetiyor olmasıdır. Bir yenilik olarak bağımsız feminist aday kampanyasının siyasette farkındalık yaratıp yaratmadığından emin değilim ancak kadın hareketi adına çok önemli bir aşama diye değerlendiriyorum. Bunun dışında DTP’nin

geçen seçimden bu seçime kadının siyasette temsili için gösterdiği çabaya değinmezsek eksik bir değerlendirme yapmış oluruz. Tabandaysa haber yaparken fark ettiğim durumlardan biri de genç işsizler içindeki kadınların siyasete ilgisizliği oldu.

Aday olan kadınların çoğu emekli olduktan sonra, çocuklarını büyüttükten sonra siyaset yarışına girdiklerinden, erkekler kadar o partilerde yıllarca vakit geçirmediklerinden, deneyimsiz olduklarından vs. daha az şansa sahipler hep. Çünkü erkekler politik kariyer yaparken kadınlara düşen ev işlerini, çocuk bakımını üstlenmek olmuş. Hal böyleyken kadınların daha genç yaşlarda ve mümkünse evlenmeden önce siyasetle bağ kurması gerekiyor ki yarış en azından adil şekilde gerçekleşsin. Maalesef toplumsal cinsiyet rolleri genç kadınların gündemine siyaset girmesine engel teşkil ediyor. Kabaca benim gözlemim bu şekilde.

Diğer yandan bianet'te düzenli olarak kadın adaylara, siyasette eşit temsil eden kadın hak örgütleri ve savunucularının görüşlerine, kadın seçmenin yaşadığı yerel yönetim sorunlarına yer veren haberler yaparken kadınların bizzat kendilerine, kendilerini ifade etmeleri için çağrıda bulunmayı da ihmal etmedik. Çağrıya iştirak edenlerin sayısı fena değildi. Trabzon'un bir ilçesinde mahalle muhtarı adaydan tutun da Adalar'da il meclis üyesi kadın adaylara kadar pek çok kadın kendini duyurmak istiyordu. Uzun lafın kısıası, bianet'te kadın haber editörü olarak benim kanaatim, yerel seçimlerde adayları eğitmek ve desteklemek için STK, kamuoyu oluşturmak için medya işbirliği olsa bile bu işbirliğinin işe yaraması için öncelikle siyasilerin yüzde 50 cinsiyet kotasını uygulamasından başka yol yok gibi.

Hayatta olmayan siyasette olur mu?

Saliha Çolak // Habertürk gazetesi Parlamento muhabiri

Yerel seçimlerin ardından Türkiye yine, yeniden, 'kadınların siyasetteki rolünü' tartışıyor.

Yeterince kadın bu seçimde de işbaşına gelmedi. Yeterince değil, içinde bulunduğumuz çağdan bakıldığında yok denecek kadar az sayıdaki kadın başkan ve belediye meclis üyesi olarak işbaşı yaptı. Siyaset meşakkatli bir

iş olduğundan ve kadınlar siyaseti becerecek yetilere sahip olmadığından mı her seçim kadınlar için hüsrarla sonuçlanıyor? Bu soruya verilebilecek yanıt, kocaman bir HAYIR'dır. Siyaseti yapan erkeklere baktığınızda, yönetici koltuklarında oturanlara, milletvekili sıralarını dolduranlara, belediye başkanlarına baktığınızda kadınların da hem yerelde hem TBMM'de söz sahibi olabileceğini, hem ülkenin hem belediyelerin yönetiminde başarılı olabileceğini görebiliyoruz. Her şeyden önemlisi, üstüne üstlük, partileri yöneten liderler de 'kadın adaylara' sıcak. Peki, bu tablo içinde neden yeterince kadın aday bulunamıyor, neden sandıktan yeterince kadın yönetici çıkmıyor?

Bence bu sorunun yanıtı aslında; kadının HAYATTA ne kadar ve nasıl yer aldığı ve Türkiye'de siyasetin hangi yöntemlerle yapıldığı gibi iki can alıcı soruda gizli. Dünya değişiyor. Bir zamanlar ikinci sınıf varlık olarak görülen, dünyanın belli bir coğrafyasında erkeğin birkaç adım gerisinde yürümek zorunda olan, başka bir coğrafyada yanında yürüse de, pek çok haktan mahrum olan kadın artık, erkek kadar 'insan' kabul edilen bir varlık. O

da sağlıklı yaşama, eğitim alma, özgür eş seçimi ve cinsel özgürlüğe sahip. En azından kağıt üzerinde. Çağdaş toplumlar artık, kadın hakları konusunda yüksek standartlara ulaşmak için birbiriyle yarışıyor.

Biz bu yarışın neresindeyiz? Biz bu yarışın çokook gerisindeyiz. 'İlerisindeyiz ya da ilk üçe gireriz' diyen varsa, sadece bunu deme sebepleri olduğunu düşünebiliriz ki, bunlar da kimsenin kabul edemeyeceği sebeplerdir. Yerel seçim sonuçlarından önce aslında HAYAT tüm sorunların cevaplarına sahip. Bizde hâlâ kadınlar 'namusları kirlettiği' gerekçesiyle öldürülüyor. Hâlâ erkek çocuklarını okutup kız çocuklarını okula göndermeyen, 13 yaşına gelince kızlarını okuldan alıp zorla kendisinden çok yaşlı bir erkekle evlendiren ana babalar var. Hangi gerekçeyle olursa olsun bu ana babaları çevreleri bu davranışları nedeniyle dışlamıyor, tam tersine olumluyor. Bu tip yaklaşımları kınayanlar hâlâ özlenen seviyede değil.

Kız çocuklar, doğdukları ailenin olanakları, bölgenin özelliklerine göre şekillenen bir kaderle erkek arkadaşlarından birkaç adım daha geride hayata başlıyorlar. Birerey olabilmek için gerekli donanımlara güçlüklerle ulaşan büyük çoğunluk, ekonomik özgürlüğüne sahip olacak bir süreci başarıyla geride bıraksa bile kadın hakları konusunda yüksek standartlara yelken açmış bir Avrupalı kadından yine de daha geriden yürümek zorunda kalıyor. Bu hem iş hayatında hem 'evde' böyle sürüp gidiyor. Bir kadın yüksek standartlara sahip bile olsa bir işte yükselmesi için bir erkeğe göre çok daha yüksek çaba harcamak zorunda. Ne kadar 'kadına saygılı, kadın haklarına duyarlı' eğitim süreçlerinden de geçip gelse Türkiye'de erkekler EVDE hâlâ yüzyıllardan süzülüp gelen, kadının geleneksel rolünü gönülden desteklemeyi sürdürdükleri için hayat, iş hayatındaki bir

kadın için çifte zorluklar taşıyor. Daha önce evde sadece çocuk bakımı ve ev işlerinden sorumlu olan kadın şimdi erkek meslektaşlarıyla yarıştığı meşakkatli alanlarda mücadele verirken aynı zamanda evlerinde geleneksel rollerini de sürdürmek zorunda kalıyor. Ancak bir kadının bilebileceği ve anlayabileceği şekilde, önemli bir proje üzerinde çalışırken, bir köprünün taşıyıcı sistemi üzerinde bir matematik problemi çözerken, genetik bir kodu çözmeye çalışırken, ölümcül bir hastalığı tedavi etmeye uğraşırken, milyon dolarlık imzaları atarken, üniversitede öğrencilerine ders anlatırken, ya da televizyon ekranında milyonlara seslenirken aynı zamanda, akşam evde yemek olup olmadığını, çocukların kreşinden, dershanesine, matematik ödevinden, dil kursuna, EVE dair yüzlerce sorunla ilgili çözüm planlarının da üzerinden geçmek zorunda kalıyor. Bu böyle olmadığında, hayatı huzurlu kılan tüm bu küçük ama önemli ayrıntılar halledilmediğinde, EVDE işler sarpa sarıyor. Bir kadının istemeyeceği tek noktaya geliyor. Huzur kaçıyor. Oysa kadın, yapısından olsa gerek, 'çözülmemiş sorunlarla, barışmayla sonlanmamış küslüklerle, karmaşa ve kaostan, hepsinden önemlisi çatışmayla' yaşamayı hiç istemez. Çözüm ister, bunun için gerekirse, gerekmediği kadar sorumluluk üstlenir ve fedakarlık yapar. Bu özelliği belki de kadını, hangi önemli işi yapıyor olursa olsun, hiçbir zaman bir ikramiye, bir şilt ya da alkışla ödüllendirilmeyen, önemsiz gibi duran, ama hayatın bir dantel güzelliğinde ince ince işlenmesini sağlayan çözümlerini de geliştirme sorumluluğuyla yüz yüze bırakır. Bunu başaran 'hem çocuk, hem kariyer yapmış, hem kocayı elden kaçırmamış' olarak kadınlar arasında haklı bir üne kavuşur. Ama modern hayattan beklenen kadın erkek arasında rollerin yeniden dağıtılması yerine, kadına daha fazla rol yüklenmesi, kadını geçmiş çağlara göre daha çileli bir yola çoktan sürdü bile.

Bu tabloda; gelin de 24 saat işbaşında olmanız gereken bir makama, belediye başkanlığına, ya da belediye

meclis üyeliğine talip olun. Diyelim birikiminiz yeterli, diyelim EVDE de işler yolunda. Zaten muhtemelen çocukları büyüttünüz, işte belli bir noktaya geldiniz. Ama bakıyorsunuz yaşadığınız yerde işler iyi gitmiyor. Ya soba bakıyorsunuz yaşadığınız yerde işler iyi gitmiyor. Ya sokakta, ya belediye otobüsünde, ya çeşmeden akan suda kaktı, ya belediye otobüsünde, ya çeşmeden akan suda çok sorun var. Çözüm yöntemleriniz var kafanızda, ne zamandır konuşuyorsunuz sağla solla. Çözümler basit, ortada duruyor, ama nasıl oluyor da hayata geçmiyor. Sokak hâlâ kokuyor, çeşmeden sarı bir su akıyor, aşagı sokaktaki okulun önünde hep kaza oluyor, okulların önünde esrar satılıyor vs. vs. Hadi ben bu işe talibim diyen biri acaba o koca koca parti genel merkezlerinin kapısından nasıl girecek? Geleneğinde yok ki siyaset, bulaşmamış bu saate kadar. 'Teşkilatta çalış gel' derler, e, o zaten geç başlamış bu işe. Malum iş güç, çoluk çocuk derken hayatı kırtarmış önce. Bu arada, o koltuk için ne muharebeler oluyor genel merkezde! Kadının o genel merkezin kapısından girmesi bile zor ama diye- lim girdi. Bu, tanklarla toprakla destekli bir orduya karşı kadını elinde kaşıkla savaşa yollamak gibi bir şey. Genel Merkezlerden çıkan listelere bakın, yeterince 'kendisi' olduğu için aday gösterilip, seçilip gelen kaç kadın var. TBMM'de bile 'eş durumundan vekiller' olduğunu bilmiyor muyuz? Milletvekilliği önemli bir profesöre teklif edilir, 'ben olmayayım, eşim gelsin' der. Milletvekilliği ünlü bir sanatçıya teklif edilir, ki devletin zirvesindeki şahsı, henüz zirveden uzak olduğu günlerde yurtdışındaki evinde çok hoş ağırlamıştır. 'Ben olmayayım eşim olsun' der.

Kıssadan hisse; 1995 genel seçimleriyle oluşan TBMM ile başlayan parlamento muhabirliği mesaim boyunca edindiğim izlenim şudur ki; siyaset, siyasetteki erkek, hiç öyle kolay kolay yerini, bırakın bir kadına, erkeğe de vermeye hevesli değildir. Yapılması gereken onlara, hayatta olduğu gibi siyasette de, hem sorumluluğu ve yetkiyi, hem de alkışları paylaşmayı öğretmektir. Öğrenme konusunda hevesli olmasalar bile.

Ehveni şer'i makul bulacaksak...

Ayça Örer // Taraf gazetesi yazarı

Yerel seçimleri, Türkiye'de kadına yönelik ayrımcılığın siyasette somutlaştığı alan olarak görüyorum. Milletvekilleri seçimleri, partilerin kadınları kimi zaman "vitrin" kaygısıyla daha ön plana çıkardıkları seçimlerken, yerel seçimlerde, kadınların daha da yalnız kaldığını düşünüyorum. Yerel yönetimlere seçilen kadınlar, aktif çalışma yürütüyor, seçmenle doğrudan muhatap oluyorlar. Seçimler sonrasında belediye başkanı, muhtar ve parti meclisi üyesi olan kadınlar hizmet götürecekleri alanlarda çalışmaya başlıyorlar. Dolayısıyla kadınları ön planda görmek istemeyen siyaset "ehillerinin" bu adaylıklara olumlu bakmadığını, hatta bunu engellemeye yönelik çalışmalar yaptıklarını düşünüyorum. Kadınların yerel siyasette olmasıysa birçok açıdan önemli, hizmet götürebilir kadınların eksikliklerini daha yakından kimi zaman doğrudan biliyor olmaları ilk başta akla gelen. Ancak, bu erkekler açısından bir artı değer değil. Dolayısıyla yönetici kademelerde olmadığı gibi, il genel meclislerinde de alması için çalışmalar yürüten partilerde öncelikli aday olarak görebiliyoruz. Ama bu konuda DTP'yi örnek vererek, son seçimlerde onlardan da seçilen kadın aday sayısı, bu konuda fazla yol alınamadığını gösteriyor. Ehveni

Nüfusun yarısı kadın ama...

Sultan Özer // Evrensel Gazetesi Ankara Temsilcisi

Elbette kadınların siyaset ve yerel yönetimlerdeki görünmezliği, izlenen politikaları, alınan kararları da etkiliyor; Her ne kadar bu politikaları, sadece kadının varlığı ya da yokluğu belirlemese de. Gerek parlamento düzeyinde çıkarılan yasalarda, gerekse yerelde belediyelerin karar ve uygulamalarında kadınların taleplerinin ve ihtiyaç-

larının dikkate alınmaması gibi sonuçlar çıkıyor ortaya. Bunun da ötesinde kadınların aleyhine düzenlemeleri de çok fazla görmek mümkün. Örneğin çok övünülerek çıkarılan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası, tüm çalışanların haklarında geriye götüren düzenlemeler içerirken, kadınlar açısından iki kat fazla hak kaybı getiriyor. Kadınların emeklilik yaşlarının yükseltildiğini, dul kadınlara aylık bağlama oranlarının, süt izinlerinin kız çocukların anne-babasının sigortasından yararlanma sürelerinin düşürüldüğünü de görüyoruz. Yasa bir bütün olarak sosyal güvence anlamında kadınları daha da güvencesiz bırakan birçok değişiklik getiriyor. Bu, yerel yönetimler bakımından da farklı olmuyor. Yerel yönetimler ve yerel yönetim hizmetleri aslında kadınların yaşamıyla çok iç içeyken, kadınların dikkate alınmadığının örnekleri çok fazla. Kadınların gündelik yaşamlarını kolaylaştırmak başta olmak üzere birçok konuda sorumluluk sahibi olmaları gereken yerel yönetimler, örneğin, ücretsiz ya da ucuz çocuk, yaşlı, hasta bakımı sağlama gibi hizmetleri gündemlerine bile almıyorlar.

Oysa bu hizmetler, hem kadınların ev içindeki yüklerini azaltacak, hem de kadınların evin dışına çıkmasını, çalışmasını, sosyal yaşamaya daha çok katılmasını sağlayabilecektir. Yine yerel yönetimler mahallelerin her anlamda düzenlenmesinden sorumludur ve bu anlamda kadınların yaşamında farklı bir yeri vardır. Örneğin parkların sayısının artırılmasıyla birlikte güvenliğinin sağlanması, sokakların çamurlu yollardan arındırılması, aydınlatılması gibi hizmetler yerel yönetimlerin görevidir ve aslında kadınların günlük yaşamlarında tüm bu düzenlemelerin önemli bir yeri bulunuyor. Tacizin, kadınlara yönelik şiddetin bu kadar çok olduğu bir yaşamda, sokakların ve parkların kadınlar için güvenli bir yer olduğu söylenemez ve bu durumda özel önlemlerin alınması ve düzenlemelerin yapılmasında yerel yönetimlere iş düşüyor. Buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkün. Belki bu konularda olumlu örnekler de vardır, ama başta ifade ettiğim gibi, bunların olabilmesi, yani yerel yönetim hizmetlerinde kadınları da gören bir hizmet anlayışı için kadınların yerel yönetimlerde bulunması oldukça önemlidir. Tabii sadece yönetici olan kadınlar değil, tüm kadınların mahallelerinde, ilçelerinde yerel yönetimlerin hizmetlerini takip etmeleri, bir araya gelerek taleplerini sürekli iletmeleri ve bunların yerine getirilmesinde ısrarcı olmaları gerekiyor. Kadınların siyasete katılmaya başlayabileceği en yakın ve çok önemli alan yerel yönetimler, hatta muhtarlıklardır. Bunun için kadınların kendi sorunları etrafında bir araya gelmeleri, sorunlarını ve çözüm önerilerini görünür kilmaları önemli. Nüfusun yarısı olan kadınlara demokrasi ve siyaset alanı kapalı, böyle olunca da gerçek bir demokrasiden bahsetmek mümkün değil.

Erkek egemen yapının suçuna sessiz ortaklık bitsin

Özlem Albayrak // Yeni Şafak gazetesi yazarı

Yerel yönetimler ve kadın dendiği anda aklıma, belediye meclis toplantılarında erkeklerin arasına, görüntüyü kurtarmak için serpiştirilmiş gibi duran kadınların fotoğrafı geliyor.

Gerçi AK Parti Kadın Kolları'nın verdiği bilgiye göre, önceki yerel seçime kıyasla, bugün Belediye Meclislerinde yer alabilen kadınların sayısı ikiye katlandı. Sorsanız benzer rakamları diğer partiler de verecektir, ama bu yeterli olmadığı gibi, "kadın"la ilgili başka ve büyük sorunlar olduğu gerçeğini görmemizi engellemiyor. Şöyle ki; Belediye Meclis Üyesi seçilme hakkı bulunmasına rağmen, erkek egemen yapı nedeniyle seçilemeyen/seçtirilmeyen kadınlar için hep birlikte fevran ediyoruz ama bu hakka sahip olmayan ve Türkiye'de kadın demografisinin yüzde 65'ine tekabül eden başörtülülerin "hakkına" sıra geldiğinde ya susuyor, ya bahane buluyor ya da aleni olarak aramıza keskin sınırlar çekip öfkeyle sırtımızı dönüp gidiyoruz. Vaktiyle bir belediye başkanına, yönetim kademesinde daha çok kadın olması gerektiğini söylediğimde, gayri ihtiyari dudağının kenarına konduruverdiği kıvrık

ve alaycı gülüş, hedefine koyduğu kadınları örtülü ya da örtüsüz olarak ayırt etmiyordu oysa. Yani kadınlar, kadının siyasette yer almadığına, yer olsa bile bunun farklı tekabülleri olduğuna, karar verici konumda mı, yoksa bir buket plastik çiçek olarak mı yer aldığı tartışılabilir gelmeden önce, erkek egemen yapının suçuna sessiz ortaklığı bitirsin. Bu çünkü, kadın retoriğinin samimiyeti önünde bir heyula gibi dikiliyor. Kadın hakları konusunu da bir hakikat olmaktan çıkarıp içinde kadın olmayan bir projenin ayağına dönüştürüyor.

kadın kadının yurdudur

Ayşe DÜZKAN

okuyabilir, ev kadını olmaktan kurtulabilirsiniz. çalışıp kimsenin eline bakmadan yaşayabilirsiniz. evlenmeyip özgür ve mutlu olabilirsiniz. ama şehir dile dökülmeyen yasaları, adetleri ve ürettiği suçlarla bütün bunları burnunuzdan getirir.

özellikle büyük kentler git gide daha çeşitli suç ve suça yatkın erkek üretiyor. eskinin elle sarkıntılık, laf atma ve kapkaçı, bugünün, bayılıp kaçırma ve tecavüz etme, güpegündüz, tenha bir kafede toplu halde tecavüz etme, boğazına bıçak dayayıp bütün bankamatik ve kredi kartlarını ve şifrelerini aldıktan sonra soyup soğana çevirme gibi zengin repertuarının yanında masum bir üçgen. suç, git gide artmakla kalmıyor, git gide daha fazla kadınları kurban ediyor.

yalnız yaşayan, evli bile olsa zaman zaman eve eşinden ayrı ve ondan geç

Köyde insanın yapabilecekleri, olabilecekleri bellidir. ama şehir insana kaderini sonsuz kere değiştirebileceği duygusunu verir.

bir saatte gelen kadınları rahatsız etmeyen merkezi mahalleler genellikle bu türden suçların da yoğunlaştığı yerler oluyor. güvenli semtlerde ise özgür kadın genellikle dışlanıyor.

kadınların ödedikleri bedellerle ilerleyen, önü açılan cinsel özgürleşme, erkeklerin elinde kadınları vurmaya yarayan bir silaha dönüşebiliyor. erkekler kadınlara karşı özgür kadınları diğer kadınlara karşı çekebilecekleri birer hançer gibi göğüslerinde saklıyor.

sadece aşkta da değil. çalışma hayatı tekstil işçisinden firma temsilcisine bütün kadınlara ev ya da iş arasında tercih yapma zorunluluğunu dayatıyor. evden kastedilen kocanın ve çocuğun bakımı tabii. ve evli olmayan -ciddi bir kısmı halen aileleriyle yaşayıp annelerinin bakımına muhtaç olan "özgür" kadınlar iş dışı sorumlulukları daha az olduğu için evli ve/veya çocuklu kadınları tehdit ediyor.

şehir, evet, bir cehennem, şu iki günlük ömrünü mutlu ve anlamlı geçirmeye niyet eden kadınlar için. bunun mutlak ilacı değil ama "ağrı kesicisi" dayanışma bence. dayanışma derken miting alanlarında, eylemlerde dayanışmaktan söz etmiyorum. o işin bir başka yanı ama burada kastetti-

ğim gündelik hayatta, iyi-kötü, bana benziyor-benzemiyor demeden, diğer kadınlarla dayanışmaya çalışmak. bunun için de ilk adım erkeklerin koynuna girerken sevgililerinden öte hançerleri olmamaya dikkat etmek. en büyük aşkınızın yarın yüz yüze gelmekten bile kaçınacağınız bir eski sevgili haline gelebileceğini ama ahabanız olan bir kadının hep öyle kalabileceğini fark etmek. iş hayatında kadınlarla değil erkeklerle rekabet etmek. en önemlisi, şu kadın kadının kurdudur geyiğini tarihin çöplüğüne atmak... kadın kadının yurdu ve dostudur, kendisi farkında olmasa bile. bir kadının açtığı yol bazen onlarcasının önünü açar.

kadınlara yönelik suçlarda ise gerek yasaların gerekse tutumların değişmesi için çok ciddi bir mücadele gerekiyor. öte yandan savunma tekniklerinin şehirde kendini korumak açısından çok yararlı, özellikle kadınlar için geliştirilen wendo'nun yaygınlaştırılmasında büyük yarar var.

mutlu olabileceğimiz şehri yaratmak için şimdikini fethedelim. ilişkilerimizle, dayanışmamızla, taleplerimizle en tutucu mahalleden en pespaye bara kadar her yerde daha çok kadın, daha özgür kadın!

Sokak kasları

Pınar ÖGÜNÇ

Bir salı sabahı saat 8'i 5 geçmekte. Karşıdan üç kadının koşar adım yaklaştığını görünce, "Hızlanalım, kapacaklar" dedi arkadaşına. İsmi Ayfer olsun. Ayfer 50'lerinin ortalarında, çocuklarını evlendirmiş çoktan. Emekli olduktan sonra gündüzleri taksicilik yapan kocasına kahvaltıyı koyup Nermin'in ziline basmış. Sekiz senedir alt katında oturan Nermin'le bir sene evvel sabah yürüyüşlerine başladılar. Nermin'in kocası izin vermedi

önce, "Ne giyeceksin üzerine, arabalardan herifler bakar" dedi. Belindeki fitik için doktor "Mutlaka" demese, dedikinden de dönmezdi. Eşofmanı üzerine pardesü giymesini şart koştu. Oğlanı servise bindirdikten sonra, Ayfer Abilasının kapıyı çalmasını bekledi, Nermin hep eşofmanına uyan başörtüler taktı çıkarken. İlk başladıkları gün üç durak yürüyüp otobüsle dönmüşlerdi; sonra açıldı bacaklar. Ayfer Abla bir gün "Gel" dedi, "seni bir yere götüreceğim". Üç sokak ötedeki parka cimnastik aletleri koymuşlardı. "Haydi binelim mi?"

Nermin bir durdu, ne dese bilemedi "Metin duyarsa salmaz bir daha..." Ayfer Abla "Duymaz o zaman" deyip bir aletin üzerine çıkıverdi, düşecek gibi oldu, gülmeye başladı, sonra ritmini bulup pedalları iki yana açmaya başladı. İki, üç, dört... Biraz durduktan sonra baktı kimse de yok, pardösüsünün eteklerini az sıyrıp bisiklete bindi Nermin. İlk kez lunaparka gelmiş çocuklara benziyorlardı daha ziyade; sürekli gülüyorlardı.

Bu onların sırrı oldu, her sabah 8'e doğru bir kilometre yürüyüp kendilerini buraya atıyorlardı. Zamanla mekik çekmeye, sırt esnetmeye, bacak açmaya gelen kadınların sayısı da arttı. O üç kadından önce varıp karşılıklı aletlere geçtiler. Arka taraftaki kadınlarla selamlaştılar, herkes birbirini tanır gibiydi zaten. Köşedeki, oturup bacak esnetilen aletlerde bir kadın karşısındakine dil peynirli irmik helvası tarifi veriyordu. "Fıstıkları kavurduğun yağı sakın ha koyma, acıtır." Yanındaki poşetten bir elma çıkardı diğeri, o kadar dalmışlardı ki muhabbete, arada aleti işgal etmenin bedeli olsun diye bir kez esneyip daldan dala devam ediyorlardı. Aslında herkes öyleydi biraz.

"Ebru Şallı insanın belini ağrıttıyor, çıta gibi kadın, takip edemiyorum onu." "Telekom'un yanındaki bakkal çok elleiyor ekmekleri, oradan alma." "Mahallenin boruları değişmiş, basınç mı ne artmış herkesin şofbeni patlıyor, seninki sağlam mı?" "İşte adamın eski sevgilisi geldi, çocuk ondan mı belli değil. Tam orada bitti." "Kiraz sapını kaynatacağın, soğutacaksın, sonra içine..." "O şey mi? Bir tane kadın aday vardı ya seçimden önce, bağımsız... Ona yollasaydık. Eşcinselleri, travestileri hormon tedavisine sokup el sanatı kursuna yollayacakmış ya hani... İlahi..." "Kayınvalidemler

vardı dün gece, inadına kızartma yaptım. Yiyemiyor ya..." "Gece uykum kaçıyor bu ara, balkonda bir sigara içiyorum." "Havuzlu siteye taşınacakmış onlar, e uzak ama çok nezih bir yer." "Canım sıkılıyor çok fena..."

Genelde bütün kadınlar ikili, üçlü gruplar halinde geliyordu. Yeni gelen dikkat çekiyordu, hele tek başına da olursa. 30'larında bir kadın yanaştı, boş bulduğu kol çevirmeli aletin başına gitti. TOKİ'nin evlerine taksite girmişlerdi, maaşının üçte birini babasına veriyordu. Nişantaşı'nda bir mağazada çalışıyordu, asgari ücretten 200 lira fazla maaşı. İçerdeki en ucuz şey kadar. Bir sözleşme imzalamamıştı ama belki de daha beter. Mağazanın müdürü "Üzerine başına, temizliğine dikkat edeceksin, boyunla kilon arasında da en az 10 fark olacak. Düşünmem, yollarım." demişti. Öyle bir markanın çizgisine yakışmazmış. Nihal geçenlerde bir arkadaşının evinde tartıldığında dehşetle görmüştü 57 kilo olduğunu; boy 1.65. Bir haftadır bol gömlekler giyiyor, sabah işe gitmezden evvel de kendini parka atıyordu. O saatlerde park kadınlara ayrılmış gibiydi. Yürüyüşe çıkmış bir iki yaşlı pinpon amca ikinci günde sıkılıp akşamüstü gelmeye başlamıştı. Uzaktan duyulan gülüşmelerine, bağıra çağıra birbirlerine laf yetiştirmelerine bakınca öğleden sonra misafirliğine gelmiş benziyordu kadınlar daha çok. Burada ev sahibi yoktu, burada hepsi ev sahibiydi.

Dillerinde verilmesi gereken üç kilolar, beş kilolar vardı ama kimse çok da tartıyı umursamıyordu aslında. Basensiz ve göbeksiz ve kollarının alt yanı yumuşamamış kadınlara mahsus o ayrı dünyaya yaklaşırmış gibi üzerlerine "bindikleri" o aletlerde, alttan alta başka tür bir hürriyet duygusunun cimnastığını yapıyorlardı, sokağa dair bilmedikleri başka kaslarını çalıştırıyorlardı sanki. Nermin'ininki gibi ceberrut olmasa dahi çoğu eşine söylemiyordu o parka geldiğini her sabah. Kendileri için, sadece kendileri için bir şey yapıyor olmanın pürneşesiydi havadaki; yoksa sabahın 8'inde kim bu kadar içten kahkaha atar...

Önce Ayfer Abla gördü. Az ilerdeki yabani incirin arkasında bir adam onlardan yana bakıyordu. Bir iki dakika durdu, adam hâlâ orada, üstelik pis pis sırtıyor... Nermin'e fısıldadı. Hemen yanda pedal çeviren Aynur başını o yöne çevirdi, yanında sırasını bekleyen Gülden'e "Eli de cebinde, sapık galiba..." dedi yavaşça. Gülüşmeler, aletlerin gacırtıları durdu bir an. Kendisine bakıldığını anlayan adam başını ilerideki akasyaları seyrediyormuş gibi çevirdi.

Kimseden bir ses çıkmadı, "Şunu yapalım" demedi. Ayfer Abla'nın adama doğru seyirtmesiyle biri bisikletten, biri pedallı aletten, biri mekik demirinden kalktı. Adam dondu, adam kıpırdıyamadı. O salı sabahı, 14 kadın hep birlikte bir adamı, o adamı yere devirip bacaklarını tekmelediler, kollarını tırnakladılar, suratına tükürdüler, saçlarını çektiler. Nermin, elindeki taşı kafasına indirse indirirdi. Kendine şaşırdı.

Sonra o sabahtan da kimseye bahsetmediler.

Yerelin içinde, toplumun dışında

Feminizm herkes için barış demektir, yalnız kadınlar için değil. Bir kent düşünün: Hepsi korunaklı sitelerden, tepegöz kulelerden oluşmaz ya, çoğunluk derme çatma bir dairecik, bakla sofa, salon, olmazsa olmaz bir mutfak ve de bir yatak odası. Bu evlerde en çok ezilen kadındır. Kadından başlayarak herkese özgürlük feminizmin gerçek özüdür. Kadın, yerelin içindedir ama toplumun dışındadır.

Tennur KOYUNCUOĞLU

'Aileyi dışı kuş yapar' inancıyla bastırılır da bastırılır. Pişirir, aklar, paklar, doğurur, büyütür, hasta-ya, özürlüye, yaşlıya bakar, içerdeki emeği yetmez, dışarıda da çalışır. Cinsiyetine dayalı bu rolleri bilinir de, kendisinin ne istediği belirsizdir. Geceleri büyüyen hayalleri yorgun bedenin uykusuyla derinleşir, karabasanlara karışır. Oysa genel ve yerel seçimler yapılmış, kadının oyu alınmıştır. Erkek egemen işbirlikçiler, ince hesaplarla kadınları tüm gönüllü hizmetlere koşmuştur. Seçim listelerine bile adlarını yazmıştır, seçilmeyecek olsalar da. Eşitler arası güç savaşı, kadına kota anlayışını kolayca dışlamıştır. Yasalar eşitliği kabul etmiştir ama Anayasa Mahkemesi cinslerarası rol ayrımını saklı tutmaktadır. Kadınlık işleri savsaklanmasın vurgusudur bu. Kadının seçildiği de olur, düzenin değişmesini dert etmezse. Bu düzenin adı kadınlara dönük yüzü ile söylersek, faşizmdir, demokrasi değildir. Çünkü tek bir erkek egemen ideoloji her şeyi düzenlemektedir.

Toplumun yarısı kadınlar kendi kaderini tayin etme hakkına sahip değildir. Aile ve iş yaşamı cinsiyete dayalı işbölümünü yeniden üretmektedir. Siyasal iktidarların kadınları evde tutma politikası bu düzenin asal belirleyicisidir. İş yaşamında da kadın

ikincil konumdan kurtulamamaktadır. Kadınların gündelik ev yaşamının dışında toplumsal bir güç olması, önce yerel mekanizmalarda yüzde 50 ile temsil edilmesine bağlıdır. Bu noktada feminizm, demokrasiyle özleşir. Kadın erkek ilişkilerinden tarihte ilk sınıf çatışması doğmuştur. Kadının insan olduğu gerçeğinin ilk kez köleliğe karşı direniş sırasında ortaya çıkması çok anlamlıdır. Feminizm bir insanlık bilinçlenmesinin yansımasıdır. Günümüzde 'ötekiler' kapsamı altında tüm haksızlığa uğrayanları feminizm birleştirebilir. Çünkü feminizm hak isteminin ötesinde herkese eşit fırsat ve davranış sağlama mücadelesidir. Önemi giderek artmaktadır. AB topluluğunda olsun, dünyada olsun ülkelerin ismi kalmakta, güçleri sınırlanmakta iken, bireylerin ve onların kurduğu sivil örgütlerin gücü giderek büyümektedir. Dünyada, özellikle ülkemizde kadın bireyin ikincil konumu siyasetin bütününü çıkmaza sokmakta ve şiddeti yaymaktadır.

Demokrasi özlemi sürecinde yerelden başlayarak bir feminizm düşü kurma zamanıdır. Bir an 'Avrupa Kentsel Şartı'ndaki kuralların kadınlar için uygulandığını düşünelim:

Öncelikle herkese aktif bir vatandaşlık için cinslerarası ayrımcılık etnik kimlik, sınıf ayrımı son bulmalı. İnsanları kadın-erkek diye ayırmadan birbirine eşitlerken, farklı olma özgürlüğü tanınmalı. İnsanlar toplumsal cinsiyet yüklerinden kurtulmalı. Belediyeler kadınları sokağa çıkmaya özendirirken, erkekleri ev işlerine, çocuk bakımına, yaşlı bakımına yö-

neltecek, kazandıracak kurslar açmalı. İşe alınmada kadınlara öncelik tanınmalı. Kadın erkek ayrımını yok eden insanca eğlenmeyi amaçlayan ortak mekanlar kurulmalı. Gece sokak tehlikeden arınmalı. Her türlü silah kullanmak yasaklanmalı. Genelevler kaldırılmalı. Cinsel yönelim farklılıkları nefret değil, insanca saygı görmeli. Dar gelirli, yoksullar insanca yaşama olanağından yararlanacak biçimde sosyal güvenlik ve sağlık hakkına sahip olmalı. Çocuklara, yaşlılara, çevreye, hayvanlara özen gösteren kurumlar oluşturulmalı. Yerel çerçevede kentin sorunları o bölgede yaşayan herkesi ilgilendirdiğinden, yöneten yönetilen ayrımı gözetilmeden ortak tartışmalar sonucu karara bağlanmalı. Kadınların kararlara onayı öncelik taşınmalı. 'Kadın dostu kentler' kurulmalı yani.

Özetle, kadın bakış açısı yerelde- genelde toplum yönetiminde söz sahibi olmadıkça demokrasiden söz edilemez. Umut yine erkeklerle birlikte yapılacak feminist bir mücadeledir.

Yerel Seçim

2009'un ardından...

Seçime 19 siyasi parti katıldı. 44 kadın il belediye başkanlıklarına aday oldu. 321 kadın ilçe ve belde belediye başkanlıklarına aday gösterildi. Sonuç: 2 il ve 16 ilçede belediye başkanlığına kadınlar seçildi. Kadınların yerel yönetimlerdeki temsil oranı yalnızca binde 6.1.

KAYIP BİR BEŞ YIL DAHA

29 Mart yerel seçimlerinde kadın adaylar bekledikleri ilgiyi göremedi. Arka sıralarda aday gösterilen kadınların büyük bölümü seçilemedi. Muğla'daki bağımsız kadın örgütleri 30 Mart sabahı güne kayıp bir beş yılla daha başlamış oldular.

Gaye CÖN ŞAKAR // MUĞLA

1989 tarihinde 8 Mart'ta adını duyuran Muğla Kadın Dayanışma Grubu, 1994 yılı yerel seçimlerinden başlayarak bu yıla kadar geçen 3 yerel seçimde tüm belediye başkan adaylarını bir araya toplayıp "Kadınların Yerel Yönetimden Beklentileri" konulu toplantılar düzenledi. Kadınların, bu panellerin sonucu olarak çıkan ve kadınların taleplerini içeren deklarasyonu imzalattılar. Bu çalışmalar sonucunda tüm belediye başkan adayları seçim programlarına kadına yönelik çeşitli çalışmaları dahil etmişlerdi.

Sekibaşı Kadın Dayanışma Merkezi de 1999 seçimlerinden sonra 2004 yılı Mart ayında hayata geçmiş bir projedir. Daha sonra kadın istihdamına yönelik çalışmalara hız veren belediye, kadınların kendi emeklerini gelire dönüştürebildikleri bir pazar yeri verdi.

Belediye meclisine sadece 3 kadın girebildi

Gelelim bu yıla... Muğla'daki kadın örgütlerinin aktif olmaması nedeniyle 2009 yerel seçimleri öncesinde, geçen yıllarda yapıldığı gibi bir panel yapılamadı. Buna bağlı olarak da hiçbir belediye başkan adayı seçim programlarına kadına yönelik çalışma içeren bir madde koymadı.

Seçmenin yüzde 52'sini oluşturan kadınlar bu seçimlerde de arka sıralara yerleştirildi. 25 kişiden oluşan belediye meclisine sadece 3 kadın (CHP'den) girebildi.

Seçimlerde yıllardır talebimiz olan "fermuar" sistemiyle kadın adaylara yer açma konusundaki baskılarımızı sadece DP adayı gözetti; ilk sıralarda 9 kadına fermuar sistemine göre yer verdi. Fakat DP yeterli oyu alamayınca hiçbir kadın seçimden "seçilerek" çıkamadı.

Aday kadınlar kadın örgütleriyle dayanışma içinde çalışmadı

İl Genel Meclisinde de durum farklı değildi. Arka sıralarda yer alan kadın adayların hiçbirisi 43 üyesi bulunan meclise giremedi.

Mahalle muhtarlıklarına 2 kadın aday oldu ve kazandı. Bugüne kadar sağlıklı bir bilgi alamadığım aza seçimlerinde ise 11 mahalleden sadece 2 kadın seçilebildi.

Aday olan kadınların kadın örgütleriyle dayanışma içinde çalışmaması da bu seçimlerde ayrıca üzücü oldu. Kadın farkındalığını yakalayamadan mecliste erkek politikası üretmek kadınlar adına epey sıkıntılı bir durum olacak. Muğla genelinde de merkezdekinden farklı bir durum görünmüyor. Sadece Milas ilçesine bağlı Bafa beldesinde kadın belediye başkanı seçildi.

Muğla'daki bağımsız kadın örgütleri 30 Mart sabahı güne kayıp bir beş yılla daha başlamış oldular.

MERSİN'DE 19 KADIN BELEDİYE MECLİS ÜYESİ

Yerel seçimler Mersin'de de kadınların beklediği gibi sonuçlanmadı. Önceki döneme göre kadınların meclis üyeliği ve muhtarlıklardaki görünürlüğü arttı ama merkez dahil hiçbir ilçede belediye başkanlığına kadınlar seçilmedi.

İlksen DİNÇER // MERSİN

Mersin merkezde il genel meclisi üyeliğine MHP'den ben İlksen Sorguç Dinçer ve DTP'den Muazzez Araç seçildik. Türkiye'nin ilk kadın il belediye başkanı olan ve bu özelliğiyle tarihe geçen Müfide İlhan'ın kentinde, Mersin'de, 2009 seçimlerinde de tek bir kadın bile belediye başkanı seçilmedi.

Büyükşehir Belediyesi'nde ise meclis üyesi iki kadın yer aldı: DTP'den Tarfa Arıç ile CHP'den Yasmina Lokmanoğlu. Kent genelinde Akdeniz (7), Mezitli (4), Toroslar (2) ve Yenişehir (6) Belediyelerinden toplam 19 kadın belediye meclis üyeliğine seçildi.

Yerel seçimlerde muhtar kadınların sayısı da ikiye katlandı. Gazi, Güneykent, Limonlu, Dumlupınar, İhsaniye ve Akkent olmak üzere 6 mahalleye kadın muhtar seçildi.

Seçildikten sonra ilk işim, İl Genel Meclisi'nde "Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu" kurulmasını sağlamak oldu. Üye seçimi sonucunda ikisi MHP, ikisi AKP ve biri CHP olmak üzere 5 kişi belirlendi. İl genel meclisi başkanlığı AKP'ye verilirken, encümen üyelikleri CHP'de kaldı. Başkanlık ve başkan yardımcılıklarını da partiler paylaştı. İl genel meclisinde kadın üyelerin varlığı, erkeklerin egemenliğini kırmaya yetmedi!

KENTİ KULLANMAK GİDEREK ZORLAŞIYOR

Tüm dünyada ve Türkiye genelinde olduğu gibi, Adana'nın da yarı nüfusunu kadınlar oluşturuyor. Seçmenlerin de yarısını kadınlar oluşturuyor böylece. Ne var ki belediyeler kadınları 'görmüyor', kentlerin 'erkek' olduğunu varsayıyor.

Sema TURANYAPICI // ADANA

Yerel seçimler öncesinde Adana'da çözüm bekleyen bazı sorunları şöyle sıralamıştık:

Özellikle gün içinde kenti en çok kullanan, kadınlar. Ama...

• Yollar çarpık, kaldırımlar standartlara uygun değil.

• Neredeyse tüm müşterisi kadınlar olan semt pazarları ilkel koşullarda hizmet veriyor.

- Bir kongre merkezi bulunmuyor.
- Bir opera binası yok.
- Şehrin bir meydanı yok.
- Okullar yerleşim yerlerine uygun biçimde yapılmıyor.
- Sağlık ocakları çokkatlı apartmanlara düzensizce sıkıştırılıyor.
- Yetkililere ulaşmak çok güç ve sıkıntılı.
- Şiddete uğrayan kadınlar için yeterli birimler yok.

- Kentin trafik ve otopark sorunları var.
- Sosyal etkinliklerin yapılabileceği alanlar yetersiz.
- Kenti üretimden yana değil, tüketimden yana kullanma anlayışı hakim.
- İstihdam alanlarının, bilimsel-rasyonel olmayan, rant dayalı bir şekilde kurulması söz konusu.
- Üniversiteden yeterince yararlanılamıyor. Üniversite de toplumsal duyarlılığı arttırmak için çaba göstermiyor.
- Kentli olma bilinci yaygınlaştırılmıyor.
- Kentteki meslek örgütleriyle diğer sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimler işbirliği yapmak yerine kendi içlerindeki kısır döngü üretiyorlar ve aralarında çekişme var.

Bu ve benzeri sorunlar, kenti kullanmayı zorlaştırıyor. Tam da bu noktada kadın örgütlerinin kent için ve kentlileri için neler yapmaya çalıştığına da değinmemiz gerekiyor. Bir sonraki haberimizde...

BİR SEÇİM DAHA "KADINSIZ" SONUÇLANDI

Eskişehir'de; %1 oy alan Ayfer Arat'ın Demokrat Parti'den aday olduğu Büyükşehir Belediyesi'ne, DSP'den seçime giren ve oyların % 51.5'ini alan Yılmaz Büyükerşen seçildi. CHP Tepebaşı Belediyesi başkan adayı Ayşegül Ünügür ise %2.7'lik oy

Tuğçe Eda SARIGÜL // ESKİŞEHİR

Tepebaşı Belediyesi'ne DSP'den aday olan Ahmet Ataç başkan seçildi. Odunpazarı Belediyesi adayı Jale Nur Süllü ise diğer iki belediyede DSP'nin erkek adaylarının aldığı başkanlığı alamadı; %32.4'lük büyük bir oranla başkanlığı kıl payı kaçırdı.

Peki, muhtarlık seçimleri farklı mı, yani kadın muhtarımız var mı?

Belediye başkanlıklarında sadece iki kadın aday başkanlık yarışını kazanırken muhtarlıklarda bu sayı çok daha fazla oldu. Neyse ki Eskişehir'de seçilen kadınlar da var. 18 kadının aday olduğu muhtarlık seçimlerinde 7'si seçildi. Eskişehir'de muhtar seçilen kadınlar; Nurten Derici, Ayşe Çıraklı, Figen Rençber, Nuren Kahraman, Ferah Yavuz, Emine Karakuş, Birsan Cambaz.

KADINLARIN TEMSİLİ YİNE DÜŞÜK

Yerel seçim sonuçları Kırıkkale'de de kadınların yerel yönetimlerdeki yetersiz temsilini ortaya koydu. Yalnızca 3 kadın, belediye meclis üyeliğine seçildi. İl genel meclisine ise hiç kadın giremedi. Belediye başkanı adayı 3 kadın da düşük oy aldı, seçilemedi.

Sevda BULUT // KIRIKKALE

Kırıkkale'de 29 Mart yerel seçimleri geride kalırken bu seçimlerde en dikkat çeken, kadınların yaptıkları aktif çalışmalar oldu. Hemen bütün siyasi partilerin çalışmalarının en önemli aşamalarından birisi kadınlar olmasına rağmen yönetim noktasında yetersiz kaldılar. Kadınlar seçim sonunda sadece 3 belediye meclis üyeliğiyle temsil ediliyor.

Her seçim döneminde olduğu gibi bu seçim döneminde de kadınlar çalışmalarını aktif bir şekilde yürüttü. Hemen bütün siyasi partilerin seçim çalışmalarında en ön safta yer alan ve hatta adaylardan daha fazla çalışan kadınlar her seçim sonunda olduğu gibi bu seçim sonunda da yeterince temsil hakkı elde edemedi. Kırıkkale il genelinde Hasandede, Koçubaba ve Delice belediye başkanlıklarına, merkezde il genel meclis üyeliği ve belediye meclis üyeliklerinde adaylıkları bulunan kadınlar sadece Kırıkkale merkezde seçildi; AKP'den Meliha Kaya, Öznur Uslu-adam ve Yasemin Algan'la belediye meclisinde temsil edilme hakkını aldı. İl genelinde seçim çalışmalarının ev

toplantılarını yürüten ve aktif bir şekilde adaylara ciddi katkılar sağlayan kadınlar sadece iki belediye meclis üyeliğiyle temsil edilecek.

Öte yandan il genel meclisinde geçtiğimiz dönem il genel meclisinin Türkiye genelinde tek kadın başkanının ilimizde olmasına rağmen yeni dönemde il genel meclisinde kadın olmaması dikkat çekti. Siyasi partiler adaylık konusunda DSP, DP ve AKP ile sınırlı kalırken, belediye meclislerinde hemen bütün partilerin kadın adaylar göstermelerine rağmen sadece iki kadın AKP'nin belediye meclis listesinden çıktı.

Belediye başkanlıklarında üç ayrı bölgede aday olan kadınların aldıkları oy oranı düşüktü. AK Parti Hasandede Belediye Başkan Adayı Sevda Özdemir bölgesinde 8 oy, Demokrat Parti Koçubaba Belediye Başkan Adayı Mes-dane Özdemir bölgesinde 15 oy, DSP Delice Belediye Başkan Adayı İlknur Ayna ise bölgesinde 4 oy alan kadın aday oldu.

SİYASİ PARTİLER SINIFTA KALDI

Zonguldak Yerel Gündem 21 Kadın Meclisi, 29 Mart yerel seçimlerinin ardından yaptığı değerlendirmede tüm siyasi partilere açık mektup yazma kararı aldı.

Zeynep YÜKSEL ÜNAL // ZONGULDAK

Kadın Meclisi üyeleri, mektupta siyasi partilere şu soruları sordu: "Uğruna şiirler yazdığınız, besteler yaptığınız, tür-küler yaktığınız kadınları; anneniz, eşiniz, kız kardeşiniz, halanız, teyzeniz olan kadınları, sıcak yuvanızı temizleyen, yemeğinizi pişiren, kısıtlı imkanlarla harikalar yaratarak, çocuklarınızın evinizin her türlü gereksinimini karşılayıp aslında çok iyi bir yönetici olduğunu kanıtlayan eşinizi 'yok' mu saydınız? Evimizde çok iyi bir 'yönetici' olan kadını yerel yönetimlerde görmezden mi geldiniz?"

Sultanım dediğiniz kadınlarınızı 'sultanlığın kapısında' mı bıraktınız?"

Kadınların toplumun yüzde 52'sini oluşturduğu Türkiye'de erkek egemen toplumun bu sorulara samimi bir yanıt vermesini isteyen Kadın Meclisi üyeleri, siyasi partilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini nasıl sağlayacaklarını artık düşünmeleri ve yaşama geçirmeleri gerektiğini vurguladı.

Türkiye, tarafı olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) uyarınca, "siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere tüm alanlarda kadınların erkek-

lerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanmaları ve bu haklarını garanti altına almak amacıyla yasal düzenlemeler yapmayı" taahhüt ediyor. CEDAW hükümlerinin yaşama geçirilmesini isteyen Kadın Meclisi, Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin de uygulamalara yansımalarının şart olduğunu belirtti.

"Biz kadınlar artık toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını, ayrımcılığa son verilmesini istiyoruz" diyen Zonguldak Yerel Gündem 21 Kadın Meclisi, taleplerini şöyle sıraladı:

"CEDAW ve Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yasalarla yaşama geçirilip;

-Seçim Yasası'nın, Siyasi Partiler Yasası'nın değiştirilmesini,

-Karar mekanizmalarında ve siyasette, belediye meclisi ve il genel meclisi üyeliklerinde 'fermuar sistemi', kadınların seçilemedikleri yönetim kademelerinde 'boş sandalye sisteminin' uygulanmasını,

-Siyasi partilere yapılan Hazine yardımının en az yüzde 20'sini kadın adayları ve kadına yönelik projeleri desteklemek üzere kullanılmasını,

-Lider sultasına son verilmesini talep ediyor ve istemlerimizin takipçisi olacağımızı, bunun için daha çok çalışacağımızı, taleplerimiz gerçekleşinceye kadar her ortamda ve her fırsatta istemlerimizi yineleyeceğimizin bilinmesini, 8 Martlarda güzel sözlerle mesaj veren liderlerin haklarda da aynı duyarlılığı göstermelerini, şimdiye kadar verdikleri sözleri yerine getirmeyen siyasilerin samimi olmalarını ve yerelden başlayarak ulusal düzeyde kadın adına düzenlemeler yapmalarını bekliyoruz."

Zonguldak Yerel Gündem 21 Kadın Meclisi, bu taleplerini Ankara'da TBMM Başkanı Köksal Toptan'a da ilettili.

TÜRKİYE'Yİ BEŞ YIL DAHA ERKEKLER YÖNETECEK!

"Türkiye'yi Edirne'den Van'a kadar beş yıl daha erkekler yönetecek! Onlarca köşe yazarı, TV yorumcusu, siyaset bilimci, sosyolog ve diğerleri, günlerdir neredeyse 24 saat konuşuyor ve yazıyor. Bu konuda en küçük bir yorum ihtiyacı duymayacak kadar kör ve sağır olmalarını nasıl açıklamak gerek?"

Hülya GÜLBAHAR

Sonuçları, kadınlar açısından seçimlerden aylar öncesinde belli olan 29 Mart 2009 yerel seçimleri, hiç de sürpriz olmayan bir şekilde sonuçlandı. Siyasi partilerin yerel seçim adayları belirlemeye başladığında, kadınlara yine pek yer verilmeyeceği görülmüştü. KA-DER, Türkiye çapında ses getiren bir kampanya örgütledi. Kadınlara yer vermeyen siyasi parti yöneticilerini temsil etmek üzere, yerel yönetimlerdeki koltukların yüzde 89'unu; meclisteki 550 milletvekili koltuğundan 523'ünü elinde bulunduran üç partiye, AKP, CHP ve MHP'ye ironik bir çağrı çıkarıldı. Kadın hareketinin ve KA-DER'in tüm çabalarına rağmen, kadın aday göstermek konusunda kısmen DTP hariç tüm partiler sınıfta kaldılar. Kadınlara ilgili olarak Yüksek Seçim Kurulu'ndan hiçbir biçimde bilgi alınamadığı için, KA-DER tek tek tüm partileri arayarak kadın belediye başkanı aday sayısını kendisi saptamaya çalıştı. Tablo korkunçtu: DSP 62, CHP 46, DP 43, DTP 41, MHP 39, SP 39, DTP 37, TKP 37, DP 36, ANAP 26, LDP 19, AKP 18, ÖDP 3, EMEP 3, BBP 6, Güçbirliği Platformu 5, HÖP 1 kadın aday gösterdi. 3 kadın da ba-

ğımsız aday oldu. 81'i il olmak üzere, belde belediye başkanlıkları dahil, tam 2946 ilçe ve belde belediyesi için yapılacak seçimlerde tüm partilerin gösterdikleri kadın aday sayısı sadece 391'de kalmış görünüyordu. AKP yüzde 0,61 (binde 61), CHP yüzde 2,35, MHP yüzde 1,33 oranında kadın aday gösterdi. En yüksek kadın aday gösteren parti, yüzde 11 ile DTP idi ve o da, kendi yüzde 40'lık kota uygulamasının altında kadın aday göstermişti. Kaldı ki, bu adayların çoğu seçilemeyecek yerlerdeydi ve kimi yerlerde de kadınlar birbirine karşı aday gösterilmişti. 19 kentte sokak panolarını donatan afişler, aynı zamanda siyasi liderlerin daha eşitlikçi, daha hoşgörülü, daha uzlaşmacı ve diyaloga yatkın politikalar izlemeleri konusunda, sadece kadınların değil, tüm toplumun duygularına ve beklentilerine esprili bir biçimde tercüman olmuştu. Bir yandan da, anti-demokratik Seçim ve Siyasi Partiler Yasaları, seçim barajları nedeniyle iyice tıkanan ve sadece 3-4 partinin başkanları arasında geçen atışmalarla iyice sığlaşan, farklı siyasal görüş ve taleplere sağırlaşmış bir siyasal ortama da eleştiri getirmeye çalışmıştık. Seçim kampanyası ve sonuçları, KA-DER'in bu tespitini doğrularcasına, ağırlıklı olarak bu üç parti liderinin birbirleriyle atışması üzerinden be-

lirlendi. Ne diğer partilerin adaylarını tanıyabildik ne de (artık yakıcı bir hal almış olan kriz, işsizlik, yoksulluk konusundaki kimi yüzeysel kalan tartışmalar dışında) toplumsal sorunlarımızın ve taleplerimizin duyulmasını sağlayabildik.

Sonuçlar şaşırtıcı olmadı: Seçimlerin 'kaybedeni' kadınlar...

2009 yerel seçimleri sonucunda, 16 büyükşehir belediye başkanlığına sadece erkekler seçildi. Kadınlar 65 il-den sadece ikisinde başkan seçilebildi: Aydın'da CHP adayı Özlem Çerçioğlu, Tunceli'de DTP adayı Edibe Şahin. İlçelerde ise 11 DTP, 2 AKP, 1 CHP, 1 DP'li kadın belediye başkanı seçildi. Toplam 17! DTP de olmasa bu sayı sadece 5'te kalacaktı.

Belde belediye başkanlıklarına ve meclis üyeliklerine seçilen kadın oranlarını şimdilik bilmiyoruz. Ama buralarda da durumun çok iç açıcı olmadığını tahmin etmek zor değil. Örneğin Mersin'de 60 kişilik il genel meclisine sadece iki kadın seçilebildi. Seçimlerden sonra, tek tek tüm valiliklere yazılı ya da sözlü olarak yaptığımız başvurulardan sonra, KA-DER olarak sadece il genel meclislerindeki kadın sayılarını derleyebildik. Kesin olmayan bu sonuçlara göre 39 ilin il genel meclislerinde TEK BİR

KADIN ÜYE YOK! Birkaç kent dışında kalan illerde ise, 50-60 kişilik il genel meclislerinde sadece bir ya da iki kadın üye var! Belediye meclislerindeki kadın üye oranına ulaşmak ise, şu anda imkansız. Hele kadın muhtar sayısını tespit edebilmek ise imkansız ötesi bir durum. Yüksek Seçim Kurulu, İl Seçim Kurulları, İlçe Seçim Kurulları, Türkiye İstatistik Kurumu vb. konuyla ilgili ve görevli kurumlara yazılı olarak da defalarca başvurduğumuz halde, ellerinde bu konuda rakamlar olmadığını söylüyor ya da topu birbirlerine atıyorlar. Siyasi partiler açısından da durum farklı değil. KA-DER olarak seçimlerden önce ve sonra tüm siyasi partileri defalarca arayıp kadın aday sayılarını ve seçilen kadın oranlarını öğrenmek istediğimizde AKP dışında hiçbir partiden sonuç alamadık. Temmuz 2009 itibarıyla, ne resmi kurumlar, ne de siyasi partiler aracılığıyla, kadınlar açısından seçim sonuçlarına ilişkin kesin rakamlara ulaşmak halen imkansız.

Seçimlerin ortaya koyduğu acı tablo bu: Türkiye'yi Edirne'den Van'a kadar beş yıl daha erkekler yönetecek! Bu gerçek bu kadar acıtıcı ve ortada iken, seçimlerden sonra günlerce medyada yapılan seçim değerlendirmelerinde bu konudan neredeyse hiç söz edil-

memesi ise, gerçekten dehşet vericiydi. Hadi siyasetçilerin yorumlarını geçelim, onların 'kadınsız siyaset yapma' konusundaki azim ve kararlılıkları ortada zaten. Onlarca köşe yazarı, TV yorumcusu, siyaset bilimci, sosyolog ve diğerleri, günlerdir neredeyse 24 saat konuşuyor ve yazıyor. Bu konuda en küçük bir yorum ihtiyacı duymayacak kadar kör ve sağır olmalarını nasıl açıklamak gerek?

Siyasal ortamın demokratikleşmesi ve temizlenmesi gerek...

Türkiye'nin siyasal ortamında, bırakalım seçimlerde aday olmayı, siyaset yapmak bile birçok kesim açısından neredeyse imkansız. Kadınlar içinse daha da imkansız. Siyasetin giderek daha da kirletilmesi, parayla ve para için yapılır olması; kadınların bürokrasi, partiler, sendikalar, odalar, işyerleri ve tüm yönetim kademelelerinden dışlanması; liberali demokrasi, herkesi etkisi altına alan muhafazakarlık; siyasetin aşırı kutuplaştırılmış ortamında kullanılan şiddet dolu eril dil ve kadının cinsiyetçi işbölümü nedeniyle üzerine tek başına yıkılan işlerin erkekler ve toplum tarafından paylaşılmaması ve bir dolu sorun, üst üste birikerek kadınları siyasetten uzak tutmaya çalışıyor. Yerel seçim öncesi değişik partilerin çarşafı/tayyörlü kadınları toplu üye yaptıkları toplantıların görüntülerini izledik. Kıyafetleriyle değişik oy kesimlerinin oylarını çekmeleri, partilere üye olmaları ve partili erkekleri seçtirmek için çalışmaları isteniyordu sadece. Evde olduğu gibi, siyasette de "karşılık beklemeden" çalışacak "bedava işgücü!" olmaları bekleniyordu. Oy toplamak için buzdolabı, çamaşır makinesi gibi, geleneksel olarak kadınların kullandığı eşyaların dağıtılması, kadın seçmenlerin oylarını almak için, onların evdeki geleneksel rollerini ödüllendirme çabasıydı. Seçimlerin hemen öncesinde Başbakan Erdoğan, taşrada kadınların saat gece 12'lere kadar siyaset yapamayacağını "keşfedip!", kadınları aday göstermemeleri için bunu bir gerekçe olarak kullanmıştı. Kendi iktidarı sırasında kadını evlere hapsedici muhafazakarlığın artışında hiçbir sorumluluğu yokmuş ve bu sorunu çözmekle yükümlü olan kendisi değilmiş gibi. Kendisinin bile tespit edebildiği bu tür sorunlara rağmen, "kotanın kadın-

lara saygısızlık olduğunu" iddia etmesi ise, gerçekten kadınların bu sorunları ve taleplerine yapılmış büyük bir saygısızlıktı.

Kendiliğinden olmayacak, kota şart...

Tam yerel seçim arifesinde Avrupa Konseyi'nin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için hazırladığı bir araştırma yayınlanmıştı: "Türkiye, kadın milletvekili sayısında 42 Avrupa ülke arasında sondan dördüncü sırada. Kadın belediye başkanı sıralamasında da, 42 Avrupa ülkesi arasında sondan dördüncü..." Yerel yönetimler açısından, 68 dünya ülkesi arasında 62. sıradayız. Türkiye'nin 81 ilinde bir tek kadın vali yok. Kadın kaymakam oranı yüzde 1, 55. Atamayla ya da seçimle gelsin hiçbir biçimde kadınların yönetici olmasına izin verilmiyor. Şimdiden görüldüğü kadarıyla Türkiye, bir sonraki yerel seçime kadar olan beş yıl içinde, gerek Avrupa gerekse dünyada istatistiklerde son sıraya düşüp dibi görecektir. Çünkü bütün dünya, erkeklerin tutukları kadınlara kendiliğinden bırakmadıklarını, bunun ancak yasal düzenlemeler yoluyla sağlanabileceğini gördü ve gereğini yapıyor. Dünyanın 118 ülkesinde eşit temsili sağlamak için parti tüzüklerinde, seçim yasalarında ve hatta anayasalarda özel ve bağlayıcı düzenlemeler var. Türkiye'nin bu utanç tablosundan kurtarılması için, eşitlik

ve demokrasiye inanan kadın-erkek herkesin çaba göstermesi gerek. Anayasa başta olmak üzere, Seçim ve Siyasi Partiler Yasalarındaki tüm antidemokratik hükümler temizlenmedikçe ve atama ya da seçimle gelinen tüm makamlarda eşit temsili sağlayacak düzenlemeler yapılmadıkça, Türkiye sadece erkekler ve üstelik de toplumdaki tüm temsil sorunlarına gözleri kapalı erkekler tarafından yönetilmeye devam edecek.

* Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği (KA-DER) Genel Başkanı, Avukat.

3168 üyenin yalnızca 114'ü kadın

Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği'nin, yerel seçimlerin ardından 81 ili tek tek arayarak elde ettiği veriler il genel meclislerinde toplam 3168 üyenin yalnızca 114'ünün kadın olduğunu gösteriyor. 39 ilin meclislerinde hiç kadın üye yok.

İL GENEL MECLİSİ

	Toplam Üye Sayısı	Erkek Üye Sayısı	Kadın Üye Sayısı
Adana	61	58	3
Adıyaman	30	30	0
Afyon	50	49	1
Ağrı	28	27	1
Amasya	22	22	0
Ankara	121	113	8
Antalya	75	72	3
Artvin	18	17	1
Aydın	55	54	1
Balıkesir	62	61	1
Bilecik	20	20	0
Bingöl	22	22	0
Bitlis	23	22	1
Bolu	23	23	0
Burdur	27	27	0
Bursa	79	78	1
Çanakkale	34	34	0
Çankırı	27	27	0
Çorum	38	37	1
Denizli	54	50	4
Diyarbakır	68	60	8
Edirne	28	28	0
Elazığ	30	30	0
Erzincan	21	21	0
Erzurum	58	55	3
Eskişehir	39	34	5
Gaziantep	43	42	1
Giresun	40	39	1
Gümüşhane	14	14	0
Hakkari	16	16	0
Hatay	53	52	1
Isparta	34	33	1

Mersin	60	58	2
İstanbul	277	255	22
İzmir	136	121	15
Kars	25	24	1
Kastamonu	45	45	0
Kayseri	53	52	1
Kırklareli	25	25	0
Kırşehir	18	18	0
Kocaeli	56	54	2
Konya	100	97	3
Kütahya	37	36	1
Malatya	40	40	0
Manisa	64	62	2
K. Maraş	41	40	1
Mardin	37	37	0
Muğla	43	43	0
Muş	24	24	0
Nevşehir	22	22	0
Niğde	19	19	0
Ordu	54	54	0
Rize	30	29	1
Sakarya	51	51	0
Samsun	60	59	1
Siirt	21	20	1
Sinop	21	21	0
Sivas	45	44	1
Tekirdağ	35	35	0
Tokat	40	40	0
Trabzon	50	48	2
Tunceli	17	16	1
Ş. Urfa	55	55	0
Uşak	18	18	0
Van	44	42	2
Yozgat	40	39	1
Zonguldak	26	25	1
Aksaray	20	18	2
Bayburt	8	8	0
Karaman	17	17	0
Kırıkkale	22	22	0
Batman	22	21	1
Şırnak	26	23	3
Bartın	11	11	0
Ardahan	14	14	0
Iğdır	12	12	0
Yalova	15	15	0
Karabük	17	17	0
Kilis	11	11	0
Osmaniye	24	24	0
Düzce	21	20	1
TOPLAM	3282	3168	114
TOPLAM		%96.44	%3.56

Kota işte bu işe yarar!

Bilge TAŞ

Haritada yerini gösteremeyeceğimiz ülkelerde bile kota varken, tanıtımını “medeniyetlerin beşiği”nden öteye götüremeyen Türkiye’de hiç de medeni olmayan biçimde kota hükümetin sözlüğünde yok! 2009 seçimleri yerel meclislerde de kotanın ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha gösterdi. Kadın kotası uygulamalarının nasıl sonuçlar verdiğini ve kadın temsillerinin ne durumda olduğunu gösteren farklı ülke örneklerinden bazıları...

Lesotho

Güney Afrika'da küçük bir krallık olan Lesotho'da seçimlerde yüzde 30 kadın kotası uygulanıyor. Buna ek olarak kadın adaylar seçimlerde kendilerine ayrılan kota dışında geri kalan yüzde 70'in yüzde 28'ini de kazanmayı başardılar. Halen meclisteki toplam seçilmiş kadın oranı yüzde 58. Kadınlara ayrılan yüzde 30 kotası ve bu kota içinde seçilenlerin rotasyonu sayesinde kadınlar kendilerini kanıtlama fırsatı buluyor. Bu örnek, sadece erkeklerin lider olabileceği ya da yönetebileceği kanısının yaygın olduğu yerlerde oldukça iyi sonuç verdi. Lesotho'da uygulanan bu sistem, hem kadınlara hem erkeklere kadınların da yönetebileceğini, lider olabileceğini ve kadınların siyasete katılımının iş, elektrik ve su gibi alanlarda da çok önemli olduğunu gösterdi.

Namibya

Namibya'da İskandinav ülkelerindekine benzer bir uygulama var. Siyasi partiler ve bağımsız örgütler seçim listelerinde yüzde 50 oranında kadın aday bulundurmakla yükümlü. Bu duruma ek olarak "zebra listesi" yöntemi olarak bilinen (e.n.: fermuar sistemi de diyebiliriz: adayları listelere bir kadın bir erkek olarak yerleştirmek) yöntem kullanılarak hem kadın hem erkek adayların listedeki yerleri dengeli dağıtılmasıyla seçilme konusunda eşit imkanlara sahip olması sağlanıyor. Namibya'da milletvekili seçilen kadınların oranı yüzde 27 iken yerel meclislerdeki kadınların oranı yüzde 42. Namibya, yerel seçimlerdeki kadın temsili oranı yüzde 58 olan Lesotho'dan sonra temsiliyet anlamında Afrika kıtasında ikinci sırada yer alıyor.

Pakistan

Pakistan, yerel yönetimlerin üç aşamasında kadınlara 1/3 oranında kota uyguluyor. Pakistan'daki bu mevkide görev yapan kadınların çoğu genç, ücretli bir işte çalışmayan, siyasi bağı ya da deneyimi olmayan ve yüzde 53'ü okuma-yazma bilmeyen kadınlar. Bu durum politik temsil anlamında sadece kadınlar için değil toplumun yoksul kesimleri için de büyük bir kazanım anlamına geliyor. Ülkede kadınların siyasal faaliyetleri, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle erkeklerin ev işlerini paylaşması gibi sonuçlar da çıkartıyor ortaya. Yine de siyasetle uğraşan kadınlar yadırganmıyor.

Ürdün

Ürdün'de "pozitif ayrımcılık" ölçütü olarak alınan, kadınların köy odalarına atanmasına ilişkin yasayla, 2004 yılında köy odalarında kadın üye sayısı 99'a ulaştı. 1995 yerel seçimlerinde kadınların başarılı bir şekilde yarışmasına pozitif etkisi olan bu politikanın başarıyla sonuçlanmasının verdiği cesaretle Ürdün hükümeti bu yasayı uygulamaya devam etti. Şimdi Ürdün'deki her köy odasının en az bir kadın üyesi olmak zorunda; seçilemezse bile atamayla bu kota uygulanmak durumunda. 2003 ortalarında yapılan yerel seçimlerde aday olan 46 kadından 5'i köy odası üyeliğine seçildi, 94 kadın da üyeliğe atandı.

Seyşeller

Anaerkil bir toplum yapısına sahip olan Seyşeller, kota ve benzeri uygulamalar olmaksızın kadının siyasi temsilinin en yüksek görüldüğü ülke. Yerel yöneticilerin yüzde 56'sı kadın. Bu yapılanmada eşitlik çok önemli ve yerel yasalar cinsiyet eşitliğini gözetmede oldukça katı. Cinsiyet rolleri de yakın zamana kadar oldukça katıydı; örneğin çok az kadın matematikle ya da mühendislikle ilgileniyordu. Seyşeller'de evlilik dışı çocuk sahibi olmak ve babanın çocuk desteği ödemesi gayet normalken, ev içi şiddet hâlen büyük bir sorun.

İsveç

Kadınların yerel yönetimlerdeki temsil oranı yüzde 42. Belediye başkanlarının yüzde 16.7'si, belediye meclisinin de yüzde 29.4'ü kadın. İsveç Sosyal Demokrat Parti'nin 1972'de yayınladığı yönetim kurulu bildirgesinde şöyle deniyordu: "50 yıldır politik haklara sahip olan kadınlar, partilerde ve politik topluluklarda hâlâ en düşük düzeyde temsil ediliyor. Bu gerçek, nüfuz edici bir değerlendirmeye olan ihtiyacın ve geleneksel değerlerin tartışılması ihtiyacının altını çiziyor. Böyle kavrayışı yüksek ve dikkat arz eden bir araştırma yapmak erkeklerin rutin olarak önemli siyasi pozisyonlara aday olması geleneğini değiştirebilir."

İsveç'te kadınlar için kota uygulaması 1972'de Liberal Parti'de yüzde 40 olarak başladı. Zorunlu kota sistemi çok olumlu sonuçlar vermekle birlikte, diğer siyasi partilerde kadınlar için fırsat önceliği ve teşvik politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasıyla zorunlu kota sistemi uygulayan ve uygulamayan partiler arasındaki farkın azaldığını görmek mümkün. Bu durum bize parti yönetimlerinin istedikleri takdirde sadece zorunlu kota sistemiyle değil hedef gösterici politikalarla da kadınların eksik temsil sorununu aşabildiklerini gösteriyor.¹

Stockholm Belediyesi'nde Cinsler Arası Eşitlik için Alınan Kurumsal Önlemler

101 kişilik belediye meclisinin yarısından çoğu kadın. İsveç'te devlet yasal düzenlemeleri yapar, birtakım ekonomik yardımlarda bulunur ve bunlar dışında belediyeler tamamıyla özgürdür. Dolayısıyla belediyelerde karar alma mekanizmalarında olmak çok önemlidir. Hem belediyenin faaliyet planında hem bütçede hem de 13 belediye şirketinin plan ve bütçelerinde mutlaka cinsiyet analizi yapılır. Sözelimi spor ve kültür faaliyetlerine gidecek paranın kadın ve erkeklere, kız ve oğlan çocuklarına eşit dağılımı sağlanır. Belediye bürokratları ve uzmanları da bu planlar ve bütçeler doğrultusunda, kadın-erkek eşitliği önlemlerine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar; böyle olmaması 'görevde ihmalkarlık' olarak değerlendirilir. Bunlar çok ciddi bir biçimde denetlenir, eksikler varsa düzeltilmesi istenir. Bütün anaokulları, yuvalar ve okullarda da -ki bunlar belediyenin denetimindedir- cinslerin eşitliğine dair bir plan olması gereklidir. Cinsiyet duyarlılığı eğitimi bütün öğretmenlere verilir. Stockholm Belediyesi'nin 18 alt-kademe belediyesinde kadın merkezleri vardır. Bu merkezlerdeki sosyal hizmetlerden

¹ Serpil Samcı: *Siyasal Yapı ve Kadınlara Destek Politikaları*, s.57

sorumlu bütün personel özel eğitimlerinden geçer. Kadınların hane içi şiddetten korunması için; acil başvuru merkezleri ve kent içine dağılmış, kadınların götürüldüğü gizli konutlar vardır. Belediye, kadınların sığınma evi gereksinimi varsa bunu karşılamak zorunda olduğu gibi, sosyal hizmet görevlileri şiddet mağduru kadınların ekonomik güvencesini, varsa çocuklarının ekonomik güvencesini sağlamakla da görevlidir. Öte yandan, İsveç, çocukların kamusal bakımı konusunda aldığı önlemlerle dünyada ilk sıradadır: Bir yaşından başlayarak çocukların bakımı kamusal olarak sağlanır. Beslenme çantalarını kadınların hazırladığı dikkate alınarak, okullarda öğle yemekleri ve sütün bedava olması sağlanmıştır.” (Ann Margaretta Lidv – Stockholm Belediyesi Sol Parti Grup Başkanı ve Belediye Başkan Yardımcısı’nın Diyarbakır DEHAP Kadın Meclis Üyeleri Eğitiminde -Kasım 2005- yaptığı sunuştan kısaltılarak alındı.)

Venezuela

Kadınlara uygulanan kota, sosyalizme sıkıca bağlı. Hükümette kadınların olması fikri sosyalizmin eşitlik idealinden etkilenmiş: Kadınların eşitliğini savunmamak Venezuela’nın sosyalizm anlayışına ters düşer ve bu, vatansever olmamak demektir. Venezuela’da yapılan son yerel seçimlerde, yüzde 50 kota (parate) kuralının da yaşlaşmasıyla birlikte, politik alan zaten çok kutuplaşmıştı ve kadın sorunlarının gündeme gelmesi söz konusu değildi. Kotanın değişip değişmeyeceği ve kadınların siyasi alandaki temsili konusunun gündeme getirilip getirilmeyeceğine dair bir şeyler söylemek için henüz çok erken.

Venezuela Seçimlerinde Cinsiyet

Temmuz 2007’de, Venezuela’nın Ulusal Seçim Konseyi (CNE) 23 Kasım’da yapılacak olan bölgesel ve yerel se-

çimlerde uygun halde olması için bazı aday listelerinin yüzde elli kadın ve yüzde elli erkek adaydan oluşması talimatını verdi. Bunun talimat nasıl bir önem taşıyordu? Venezuela Merkez Üniversitesi’ndeki Kadın Çalışmaları Merkezi’nin başkanı, ‘yaşam boyu feminist’ Prof. Alba Carosio bir yıl sonraki bir röportajında bu soruya şöyle yanıt veriyordu:

“Kadınlar sosyal ve yerel mevzuların içinde çokça bulunuyorlar. Fakat, biz hâlâ kadınların belirli sorunlarını kadın hareketinin ve politik kampanyaların merkezi yapamadık. Kadının katılımı, kadın sağlık servisleri, ev işleri ve çocuk büyütmedeki eş sorumluluk gibi çok önemli kadın sorunlarına yetişmiş olsa da, henüz politik kampanyaların gündemine giremedi. Kadınlar gündemin tepesinde olsun ki cinsiyet eşitliği ve sosyal eşitliğe sahip olabilsinler. Ancak, bakım işlerinde eş sorumluluk, işsiz kadınlara veya ev kadınlarına işsizlik ödeneğinin verilmesi gibi önemli kadın sorunlarının gündem oluşturmaması bir eksiklik ihtiva ediyor. Komşuluk Misyonunun Annele-ri gibi öncüler var elbette, ki bunların hepsi çok önemli, ama üreme ve cinsel haklar gibi konuların üzerinde daha çok çalışılmalı. Sahip olmaları gereken öneme ve alakaya sahip değiller. Bu kampanyada oluşan büyük kutuplaşma sonucu bu sorunlar listenin üst sıralarında yer alamadı.

Kadın sorunlarının seçim kampanyaları gündemindeki rolüne gelince... Diyorum ki, bu sorunlar gündemdeydi, ama ek olarak gündemdeydi ve kadınlar bir anlamda kullanıldı. Kadınlar kendi tarihsel eğitimleri ve toplumda bürünmek zorunda bırakıldıkları roller itibarıyla sosyal konularla, insanın refahıyla, su gibi, temel hizmetlerin

işlemesiyle daha ilgili. Kadınların suyla ilgili endişeleri her zaman var olmuştur ve su sorunu da kadın sorununa oldukça bağlı bir olgudur.”

Hindistan

Hindistan'da belediye meclis üyelerinin yüzde 38'i kadın. Hindistan, yerel seçimlerin üç ayrı aşamasında kadınlara yer ayırıyor. Tarihsel olarak ayrımcılığa uğramış başka grupları da güçlendirmek ve temsillerini sağlamak için de kast sistemine karşı uygulamalar var. Karnataka eyaleti 1983 yılında ilk defa kadınlara yerel yönetimlerde kota imkanı sağladı. Bunu 1990 yılında Maharashtra eyaleti takip etti. Bağımsızlıktan sonra kotalar kadın grupları içinde popülerliğini yitirdi. 1970 yılında fakir ve kırsal bölgede yaşayan kadınların durumlarının kötüleşmesi üzerine sivil toplum örgütlerinin yaptıkları araştırmalar sonucunda getirdikleri öneriler çerçevesinde aşamalı olarak yerel yönetimlerde kadınlara yer ayrılmaya başlandı. Kadınların politik hayata girişi onlara yönetim alanında deneyim kazandırdı, kız çocuklar için rol modeli oluşturdu. Bunun yanı sıra tutucu ve kırsal alanlarda halkın kadınların kamusal alandaki varlığına ve etkinliğine alışmalarını sağladı.

Komşularda durum ne?

İran

Başkan Hatemi'nin anti-merkezleşme çabalarının parçası olan yeni yerel meclisler, kadınlara yerel temsilci olmak için aday olabilme şansı verdi. Toplam 330 bin adaydan 5 bini kadındı. İran'da hükümet yöneticilerinin yüzde 0,3'ü kadındır.

Bulgaristan

Belediye başkanlarının yüzde 9,5'i ve meclis üyelerinin yüzde 20'si kadın.

Ermenistan

2002 yılında 8 belediye başkanı ve 172 yerel meclis üyesi kadın görev yapıyordu. Yıllar içinde kadınların siyasetteki temsili bir gerileme söz konusu. 1999 yılında 12 belediye başkanı ve 450 meclis üyesi kadındı.

Suriye

Meclis üyelerinin yüzde 6,6'sı kadın.

Yunanistan

Kota yasası Yunanistan seçimlerinde büyük bir etki yaptı. 2002 yılında siyasi partilerin aday listelerindeki kadın katılımı yerel seçimlerde yüzde 14'ten yüzde 34'e çıkarken seçilen kadınların oranı yüzde 11'den yüzde 18'e yükseldi. Yunanistan'daki kota yasası sonrası seçilen kadınların çoğu siyaset hayatında yer almış ailelerden geliyordu veya profesyonel bir geçmişe ve deneyime sahipti. Kendilerini kadınların temsilcileri olarak görmediler. Yunanistan'da 1981'de iktidara gelen sosyalist hükümetin iradesiyle beş yıl gibi kısa bir sürede bütün yasal yapı eşitlik ilkesine katkıda bulunacak biçimde dönüştürülmüş ve Eşitlik Büroları yaygın olarak kurulmuştur. Bu bürolar, 20 büyük kadın örgütünün oluşturduğu ve en küçük yerleşim birimlerine değin örgütlenmiş bulunan bir sivil eşgüdüm kuruluşuyla işbirliği içinde çalışır.²

² Ayten Alkan: *Belediye Kadınlara da Hizmet Eder!*, Ka-Der Yayınları, 2008, İstanbul, s.86.

Rakamlarla dünya

Dünyada kaç ülke siyasal karar alma süreçlerinde kadınları güçlendirici önlemler alıyor? Hangi ülkeler yerel meclislerinde eşitliği çoktan sağlamış, hangileri sınıfta kalmış? Kadınların yerel yönetimlerde de erkeklerle eşit temsil edildiği ülkeler sadece Avrupa'da mı? Bu soruları aşağıdaki rakamlar yanıtlıyor:

SIRA	ÜLKE	KADIN MECLİS ÜYESİ SAYISI	KADIN MECLİS ÜYESİ ORANI %
1	Kosta Rika	964	72,5
2	Yunanistan	8	57,1
3	Şili	299	48,4
4	Hindistan	38.000	38
5	Finlandiya	4250	34,4
6	Nikaragua	209	34,4
7	Bolivya	68	34
8	Uganda	1000	33,3
9	Fransa	156.414	33
10	Yeni Zelanda	596	31,5
11	Venezüella	548	30,3
12	Gana	600	30
13	Kolombiya	543	30
14	İsveç	21.507	29,4
15	Letonya	1784	29,2
16	Güney Afrika	2565	29,1
17	Dominik Cumhuriyeti	224	28
18	Danimarka	1274	27
19	Norveç	3954	26,2
20	Avustralya	1745	25,9
21	El Salvador	1119	25,4
22	Peru	2850	25,3
23	Pakistan	17.372	25,2
24	Bangladeş	887	25
25	Ekvador	351	24,6
26	Almanya	12.249	23,8
27	İzlanda	205	23,7
28	Çek Cumhuriyeti	14.159	22,7
29	Belçika	2748	22,5
30	Honduras	310	21,8
31	İngiltere	6254	21,3
32	Tunus	205	20,5
33	İspanya	15.453	20,2
34	Bulgaristan	1060	20
35	Nepal	806	19,4
36	Hollanda	2298	19
37	Ürdün	104	18,8
38	Paraguay	446	18,8
39	Kıbrıs Rum Kesimi	74	18,6
40	Slovakya	14.159	18,5
41	İrlanda	270	16,6
42	Vietnam	1630	16,3
43	İtalya	20.239	16
44	Meksika	1648	15,9
45	Litvanya	275	15
46	Macaristan	4340	14,5
47	Malta	74	14,5
48	Filipinler	2102	14,2
49	Panama	77	13,1
50	Lüksemburg	171	13
51	Brezilya	12	12
52	Portekiz	950	11,5
53	Slovenya	418	11,5
54	İsviçre	418	11,5
55	Polonya	6848	11

56	Malezya	285	8,9
57	Makedonya	160	7,7
58	Suriye	879	6,6
59	Tayland	13.236	6,4
60	Japonya	980	4,9
61	Sırbistan-Karadağ	389	3,9
62	Türkiye	974	2,5
63	Sri Lanka	24	1,8
64	Lübnan	139	1,8
65	Mısır	774	1,6
66	Estonya	923	1,4
67	İran	12	1,2
68	Fas	127	0,5

SIRA	ÜLKE	KADIN BELEDİYE BAŞKANI SAYISI	KADIN BELEDİYE BAŞKAN ORANI %
1	Yeni Zelanda	19	26
2	Letonya	189	24,8
3	Filipinler	276	18
4	İsveç	60	16,7
5	İzlanda	20	16,5
6	Hollanda	96	16,2
7	Panama	10	15,6
8	Güney Afrika	44	15,5
9	Avustralya	122	15
10	Norveç	73	14,4
11	Slovakya	975	13,5
12	Şili	56	12,7
13	Macaristan	467	12,3
14	İspanya	1007	11
15	Fransa	3995	10,9
16	Gana	12	10,9
17	Lüksemburg	13	10,7
18	Bolivya	44	10,6
19	Nikaragua	14	10,2
20	Finlandiya	45	10
21	Honduras	27	10
22	Bulgaristan	24	9,5
23	Estonya	22	9,5
24	Kosta Rika	7	9,5
25	Danimarka	25	9,2
26	Malta	6	8,1
27	Dominik Cumhuriyeti	9	7,2
28	Belçika	45	7,1
29	Arjantin	153	7,1
30	El Salvador	17	6,9
31	İtalya	579	6,5
32	Portekiz	17	5,7
33	Venezüella	25	5,7
34	Slovenya	11	5,4
35	İsviçre	11	5,4
36	Almanya	76	5,1
37	Polonya	132	5
38	Brezilya	5	5
39	Paraguay	16	4,9
40	Sırbistan	6	3,5
41	Karadağ	89	3,5
42	Meksika	60	3,1
43	Peru	1	3
44	Kıbrıs Rum Kesimi	2	2,9
45	Litvanya	34	2,8
46	Kolombiya	2	2,5
47	Uganda	8	2,5
48	Guatemala	8	2,5
49	Ekvador	3	2
50	Makedonya	16	1,6
51	Tunus	1	1
52	Ürdün	2	0,8
53	Pakistan	1	0,7
54	Malezya	18	0,6
55	Türkiye	8	0,5
56	Tayland	3	0,4
57	Lübnan	7	0,2
58	Japonya		

Kadın dostu kentler nasıl olur?

Birleşmiş Milletler Kadınların ve Kız Çocukların Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı'nın uygulandığı kentlerde kadın çalışmaları ivme kazandı, kadın örgütleri daha sistemli ve bütünlüklü faaliyetlere ağırlık verdi. Bunun sürdürülebilirliği nasıl sağlanacak ya da sağlanabilir?

Birleşmiş Milletler Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı (BMOP), adından da anlaşılacağı üzere bir Birleşmiş Milletler, kamu, özel sektör ve sivil toplum ortaklığıdır. Türkiye'de faaliyet gösteren tüm BM kuruluşları, İşçileri Bakanlığı, Sabancı Vakfı Pro-

Birleşmiş Milletler Kadınların ve Kız Çocuklarının Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı'nın koordinatörü **Nevin Şenol**'la kadın dostu kentleri konuştuk.

Söyleşi: Selen DOĞAN

ramın ulusal ortakları, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van Valilikleri, Belediyeleri, İl Özel İdareleri ve kadın kuruluşları programın yerel ortaklarıdır. Programın başlangıcında KA-DER Ankara da BMOP'un ortakları arasında yer almıştır ve işbirliği çeşitli formlarda sürdürülmektedir. Ortak Programın temel stratejisi, uluslararası düzeyde kabul görmüş cinslerarası eşitlik ilke ve standartları ışığında yerel sorunlara çözümlerin yerelde yerel aktörler tarafından oluşturulacağı ilkesine dayanmaktadır. Bu nedenle de BMOP yerel ortaklarına kapasite güçlendirme ve tarafları bir araya getirerek çözüm üretme konusunda

teknik destek vermiştir. Bir yandan da pilot illerde farklı kesimlerin kadın ve kız çocuklarının hakları konusunda farkındalıklarını artırma çalışmaları yürütmüştür. Bu kapsamda Sabancı Üniversitesinin "Mor Sertifika" Programından bahsetmek gerekir. Üniversite, adı geçen programla 6 ilde yaklaşık 1000 lise öğretmenine ulaşmıştır. Ortak Programın teknik desteğiyle her ilde yerel ortakların tümünün eşit, şeffaf ve katılımcı bir süreçte Yerel Eşitlik Eylem Planlarını (YEEP) hazırlamışlardır. Yerel Eşitlik Eylem Planları yedi ana başlık altında yerelde eşitsizlik sorunlarına çözümler önermektedir. Bu başlıklar yerel karar alma süreçlerine kadınların katılımı, kentsel hizmetler, kadına karşı şiddet, eğitim ve sağlık hizmetleri, ekonomik güçlenme ve çalışma hayatı, göç ve yoksulluk ve zihniyet değişikliği ve farkındalık yaratma. YEEP'ler illerin eşitlik yol haritası

olarak tanımlanabilir. YEEP'ler aynı zamanda merkezi idarelerin yerel temsilcileri ve yerel yönetimlerin kadın ve kız çocuklarının haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik taahhütleridir. Nitekim yerel karar alıcılar bu taahhütlerini YEEP'lerin İl Genel Meclisleri ve Belediye Meclisleri tarafından onaylanması yoluyla ile teyid etmişler taahhütleri yasal zemin kazanmıştır. Daha sonra tüm illerimizde Belediye ve İl Genel Meclislerinde "kadın erkek eşitliği" komisyonları kurulmuştur. Bu komisyonlar ilçe belediyelerinde de kurulmaya başlanmıştır. Belediye ve Valiliklerde eşitlik birimlerinin oluşturulması ise yerelde eşitliğin kurumsallaşması açısından çok önemli bir adımı oluşturmuştur. BMOP diğer taraftan Sabancı Vakfı Hibe Programı yoluyla YEEP'lerin hayata geçirilmesine yönelik kamu ve kadın kuruluşlarına 2007 yılından bu yana destek vermiştir. Bu

kapsamda üç yılda 35 yerel proje desteklenmiştir. Altı ilin YEEP'leri www.bmkadinhaklari.org adresinde görülebilir. YEEP'ler tematik planlardır, YEEP'lerde önerilen çözümlerin hayata geçmesi birden fazla kurumun sorumluluğundadır. Tematik planlarda önerilen çözümleri hayata geçirecek hizmeti sunacak kurumlar farklı yerlerde ve dağıntıktır. Tabii ki her birinin doğal olarak kendi amaçları var. Belediyenin farklı, il özel idaresinin farklı amaçları olduğu gibi bu kurumların alt birimlerinin de farklı amaçları vardır; eşitlik konusunu her zaman öncelikli konu olarak görmeyebilirler. Bu da bizim beklentimizi zaman zaman karşılamayabilir. Bu nedenle BMOP yerel seçimler sonrasında YEEP'lerin İl Özel İdarelerinin ve Belediyelerin stratejik planlarına yerleştirilmesine yönelik çalışma başlatmıştır. Bu noktada bir parantez açacak olursak ideal sistem illerin stratejik planlarının olması ve eşitlik boyutunun, BMOP örneğinde YEEP'lerin, bu planlara yerleştirilmesidir. Ancak, ülkemizde il stratejik planları yoktur, dolayısıyla yerelde İl Özel İdaresinin ve Belediyenin stratejik planlarına yönelik çalışma yapma zorunluluğu vardır. YEEP'lerin stratejik planlara yerleştirilmesi zaten kadın kuruluşlarının da talebidir. YEEP'lerin stratejik planlara yerleştirilmesini sürdürülebilirliğin sağlamasının bir aracı olarak görmekteyiz. Ayrıca belediye meclisinde ve il genel meclislerinde oluşturulan kadın komisyonları ve kadın siyasetçilerin bizatihi kendisini sürdürülebilirliği sağlayacak anahtar aktörler olarak görmekteyiz. BMOP kapsamında kadın kuruluşlarının güçlendirilmesine de özel önem verilmiştir. Bütçe imkanları çerçevesinde, kadın kuruluşlarının kendilerinin belirlediği 16 kadın kuruluşuna bilgisayar ve internet bağlantısı sağlanmıştır. Ayrıca kendi aralarında iletişimi kolaylaştırmak için "yeralsiyasettekadin@yahoo.com" isimli bir iletişim ağı kurulmuştur. Daha sonra bazı program illerinde örneğin Trabzon'da kadın kuruluşları kendi yerel iletişim ağıla-

rını kurmuşlardır. BMOP kapsamında ayrıca kadın kuruluşlarına ve yerel yöneticilerine proje yönetim eğitimleri ile cinsiyet duyarlı bütçeleme eğitimleri verilmiştir. Programın yarattığı olumlu iklim 6 ilde 13 yeni kadın kuruluşunun faaliyete geçmesini sağlamıştır. Kadın kuruluşları eşit bir taraf olarak kamu ile iletişim içine girdikçe daha fazla güçlenmişlerdir. Artık altı ilimizde kadın kuruluşları İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisleri çalışmalarını hem kendileri katılarak hem de Meclislerde oluşturulan "eşitlik komisyonları" aracılığıyla izlemektedirler. Kadın kuruluşlarıyla eşitlik komisyonlarının ilişkisi karşılıklı olarak güçlendirici bir ilişki biçimidir. Tüm bunlara ilaveten kadın kuruluşlarının kendilerinin diğer ortaklarla birlikte hazırladıkları YEEP'lerin uygulanmasını izlemeye yönelik çalışmaları vardır. Ve bu-

nun için izleme birlikleri veya platformları oluşturmuşlardır (KKİK). BMOP Program illerinde kurulan STK izleme komiteleri ve platformlarını desteklemiştir ve desteklemektedir. İzleme komiteleri/platformları bazı illerde kadın kuruluşlarından oluşurken (Kars, Nevşehir, Van), diğerlerinde ticaret odası, baro vb. gibi ilgili sivil toplum örgütlerini de içermektedir (Trabzon). Şanlıurfa'da bu çalışma Yerel Gündem 21 bünyesinde kurulan kadın komisyonu tarafından yürütülmektedir. İzleme komisyonları bulundukları yerde kadın ile erkek arasındaki eşitliği ve kadın haklarını desteklemeyi hedefler. KKİK'ler temelde belediye ve il meclisleriyle çalışır. Meclislerin toplantılarını izler ve toplumsal cinsiyet eşitliğini savunurlar. Ayrıca, yerel meclisler tarafından kabul edilmiş olan YEEP'erin uygulanmasının da aktif savunucularıdır. Yerel seçimler sürecinde, bu iz-

leme komiteleri adayların programlarının eşitlik açısından sorgulanmasında oldukça etkili olmuşlardır. Bu bağlamda Şanlıurfa Yerel Gündem 21 Kadın Komisyonu bir örnek olmuştur. Komisyon, seçim sürecinde her salı günü saat 15.00'te her siyasi partiden belediye başkanı adayları ile görüşmüştür. Trabzon'daki kadın platformu yerel seçim döneminde "40 Mahalleye 40 Kadın Muhtar" başlıklı bir kampanya yürütmüştür. İl Koordinasyon Komiteleri tüm Program illerinde valilikler tarafından toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için kavramsal ve işletimsel stratejilerin, (örne-

ğin YEEP'ler) geliştirilmesi ve uygulanması için kurulmuştur. Bu oluşum, ulusal/yerel yetki yapılarının en yüksek siyasi düzeyinde yer alması gereken toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizmalarının oluşturulması, güçlendirilmesi ya da etkin bir şekilde işleyişine dair temel gerekliliklerle uyum içindedir. Komitenin yapısı, genelde tüm yerel paydaşların, özellikle de kadınların ve kız çocuklarının menfaatlerini en iyi şekilde sağlamak adına valilikleri, belediyeleri, il özel idarelerini, kadın kuruluşlarını, taban örgütlerini ve özel sektörü içine alır. Komitelerin yapısı aynı zamanda, toplumsal cinsiyet perspektifinin ana plan ve programlara yerleştirilmesi sürecinin etkin işleyişini sağlamak için tüm ilgili birim ve politika alanlarından karar alma yetkisine sahip üst düzey temsilcilerin katılımını mümkün kılar. Dahası, anılan yapılara sivil toplumun anlamlı katılımı da dikkatle izlenir. Mevcut durumda bazı program illerinde İl Koordinasyon Kurullarında TMMOB kadın komisyonu ve Baro temsilcileri ile İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi "eşitlik komisyonları" üyeleri de yer almaktadır.

Özet olarak, Programın başından bu yana tüm çalışmalarda eşit ve tam katılımlarına özen gösterilen kadın kuruluşlarının varlığı ve üç yıl içinde yaptıkları çalışmaları da önemli bir sürdürülebilirlik aktörü ve stratejisi olarak görmekteyiz. Öte yandan Sabancı Vakfı Ortak Program'da gerçekleştirilen Hibe Programı deneyiminden yola çıkarak kadınlar, gençler ve engellilere yönelik Toplumsal Gelişme Hibe Programı başlatmıştır. Dolayısıyla kadın kuruluşlarının başvuru yollarını bildikleri, Sabancı Vakfı Hibe Programı gibi ulusal fonların mevcudiyetinin de önemli bir sürdürülebilirlik unsuru olduğunu düşünüyoruz.

Ulusal düzeyde de yapılması gerekenler vardır elbette. Bir kere BMOP yerel eşitlik politikalarının oluşturulması hedefi ekseninde gerçekleştirilmiş ilk sistematik ve kapsamlı programdır. Eşitlik poli-

tikalarının oluşturma yollarını araştıran küresel bilgiyi yerel bilgi ile harmanlayıp kadınların ilerlemesini sağlamaya çalışan ve bunun için İl Koordinasyon Kurulu, eşitlik birimleri, meclislerde kadın komisyonları gibi kurumsal yapılanma öneren bir Programdır. Devlet Bakanlığı ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yerelde böylesine sahiplenilmiş uygulamanın yaygınlaştırılması yolunda önemli rol oynayabilir. İçişleri Bakanlığının kurumsallaşmanın yasal dayanağının sağlamlaştırılması yolunda yapacağı bazı düzenlemeler olabilir.

“Düşünülen kadar zor olmadığını gördük”

‘Kadın dostu kent’ kavramı, yerel yönetimlerce nasıl içselleştirilebilir sizce? Kadınlara hizmet etmek veya kadınları da ‘gören’ yerel hizmetleri planlamak dendiğinde yalnızca “kurs açalım” diyebilen, seçim zamanı projeleri arasına işlevini hiç kestiremediği “mahalle evleri” açmaktan bahseden yerel yöneticilerin ‘kadın dostu kent’ten ne anlaması gerekir?

Önce kadın dostu kentten neyi kastettiğimizle başlayalım. Kadın dostu kent, kentin ekonomik siyasi kültürel yaşamına kadınların ve erkeklerin tam ve eşit biçimde katıldığı kentin sunduğu olanaklardan eşit biçimde yararlandığı kenttir. Bilindiği üzere ülkemizde yerelde bütünlüklü eşitlik çalışmalarının sayısı son derece azdır ve bunlar çoğunlukla kadın kuruluşlarının kısıtlı olanakları ile yaptıkları çalışmalardır. Yerel düzeyde Kadından Sorumlu Bakanlık ve Genel Müdürlüğün tanımladığı ve uyguladığı bütünlüklü bir çalışma da yoktur. Sorumlu kurumların yerel yöneticilere yönelik kapsamlı ve sürekli bilgilendirme, farkındalık ve güçlendirme çalışmalarının çok az olduğu bir ortamda yerel yöneticilerden kadınları gören yerel hizmet planlamasını beklemek doğru değildir. BMOP kapsamında yaptığımız 3 yıllık çalışma sonucunda yerel yöneticilerin kadını gören hizmet sunumu konusunda belli bir du-

yarlılık kazandıklarını gördük. Yani yerel yönetimlerin kadın dostu kent kavramını kabul etmeleri düşünülen kadar zor olmadığını gördük. Birlikte yapılan her çalışma ödülünü de beraberinde getirdi. Biz Valiliklere il kadın koordinasyon kurullarını kurmalarını önermedik böyle bir gereksinim olduğunu kendileri düşünüp uygulamaya koydular. Bu günlerde YEER’lerin stratejik planlara yerleştirilmesi öncelikli

k o n u m u z .

Kadın merkezleri, belediye kreşleri gibi kadınların ihtiyaçlarına cevap verecek kurumlar öncelikli konular haline gelmeye başladı. Hermen bütün illerimizde kadınlara ürünlerini sergileme ve satmaları için ücretsiz standlar tahsis ediliyor. Hatta bazı illerimizde yerel yönetimler kadın kuruluşlarına ücretsiz veya düşük ücretle mekan tahsis ediyor. Üç ilimizde İl Özel İdaresi ve Belediye bütçesinden kadın çalışmalarına pay ayrıldı. Bunlar zihniyet değişikliği konusunda önemli göstergelerdir. BMOP uygulama sürecinde anahtar cümle kadın kuruluşları ile seçilmiş ve atanmış yerel karar alıcıları bir hedef etrafında bir araya getirmektir. Bizim her ilde bir yerel koordinatörümüzün var ve üç yıl boyunca kamu ve kadın kuruluşları ile birlikte çalıştı, illerde toplumsal cinsiyet odak noktaları gibi hareket ederek sebatla yaptıkları çalışmalar yerel sahiplenmeyi güçlendiren bir unsur oldu. Bu kazanımların kalıcılığı ve tüm illere yaygınlaştırılması için UNFPA’nın teknik desteği ile Kadının Statüsü ve Emniyet Genel Müdürlüklerinin işbirliği ile gerçekleştirilen 40.000 polis eğitimi gibi, İçişleri Bakanlığının ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yerel yöneticilere yönelik ancak kadın kuruluşlarını da içeren iddialı bir çalışma yapılması beklenir. Belediyeler Birliği,

TMMOB Kadın Komisyonu gibi sivil odaklara da bu anlamda önemli roller düşmektedir. İllerde bir başka hedef grup halk eğitim merkezleri personeli olmalıdır. Son zamanlarda bazı iyileşmeler gözölüyoruz ancak illerde yeteri kadar sosyal hizmet uzmanı yok toplumsal cinsi-

yet uzmanı zaten yok bu eksikler yerel karar alıcıların meseleleri ötelemesine uygun ortam yaratabilir dolayısıyla bu sorunların ivedilikle ortadan kaldırılması gerekir. Belediye ve İl Özel idarelerini düzenleyen mevzuatta yapılacak değişikliklerle valiliklerde ve belediyelerde mali ve insan kaynağı olan eşitlik birimleri oluşturulması örneğin belediyelerin norm kadrolarına kadın erkek eşitliği birimi (müdürlüğü) kısaca eşitlik birimi kadroları eklemleri çok yerinde olacaktır. Ayrıca, İçişleri Bakanlığının Vali ve Kaymakamların performans ölçümü göstergeleri arasına “kadın çalışmaları”nı yerleştirmeye yönelik çalışması bu anlamda olumlu sonuçlar üretecektir. Özetle BMOP’la yerelden ulusala doğru çalışmanın doğru bir yöntem olduğunu deneyimledik şimdi bu çalışmanın ulusal düzeyde sahipleri olması gereken kuruluşlarla gerçekleştirdiklerimiz paylaşılarak ve onların desteğini alma çalışmalarını sürdürüyoruz.

Ortak Program çerçevesinde 6 kentte Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlandı. Bu planların ortaya çıkarılması aşamasından biraz söz eder misiniz? Toplumsal cinsiyet konuları söz konusu olduğunda

resmi kurumlar ile sivil toplum kuruluşlarının fikir ve eylem düzeyinde çoğu kez ayrı düştüğünü, konuya benzer pencerelerden bakmadığını gözlemliyoruz. YEEP oluşturma sürecinde nasıl bir birliktelik sergilendi?

Eşitlik Eylem Planlarından yukarıda bahsettik o nedenle sadece şunu söylemek kamunun ve sivil toplumun bir metin üzerinde uzlaşmaları hemen gerçekleşecek bir hedef değildir. Tarafların arasında güven oluşturmak bazı illerde diğerlerine göre daha fazla zaman aldı ancak hepsinde de belli bir noktaya ulaşıldı. Ayrıca, Anayasa 10. Madde başta olmak üzere yasal düzenlemeler, insan hakları/kadın hakları konusunda yıllardır sürdürülen çalışmalar, Başbakanlık (2006/17) ve İçişleri Bakanlığı Genelgesi (2006/67) vb. kamunun sivil toplumla diyalog ve işbirliğini öngörüyor kadın hakları konusunda duyarlılığı artırıyor ve yerel yönetimler bunun farkında. Öte yandan kadın kuruluşları da kamu ile ilkeli işbirliğiyle daha hızlı sonuç alınabileceğini görüyor. Dolayısıyla artan farkındalık düzeyi birlikte çalışmayı kolaylaştırıyor. Zaten kadınların talepleri de yasal olarak onlara tanınmış hakları tam ve eşit bir biçimde kullanabilmeleri için yerelden ulusala doğru uygun ortamların yaratılması. İhtiyaçlara duyarlı hizmet sunumuyla ilgili düzenlemelere yerel yönetimlerin çok da kapalı olmadığını gösteriyor. Altı çizilmesi gereken nokta, çalışmaların ivme kaybetmeden sürdürülmesinin emek ve takip gerektirdiğidir.

“Avrupa’da da pek çok ülke ve kent giderek daha fazla bu konuya eğiliyor”

Yerel Eşitlik Eylem Planları oldukça kapsamlı başlıklar içeriyor. Kentlerin özgün koşullarını da göz önünde bulunduran bir çalışma bu. Başka ülkelerde de örnekleri var mı? Bu stratejik planların iyi işlediği ve eşitlik anlamında çok olumlu gelişmelere öncülük ettiği, Türkiye dışındaki örnekler neler?

Öncelikle kadın dostu kent olarak tanımladığımız kavramın uluslararası çerçevesine bakalım. Habitat Konfreansı belgeleri tabii ki bu alandaki tüm çalışmaların dayanak noktalarından biridir. Genel bir düzenleme olan Avrupa Konseyi Avrupa Kentli Hakları Bildirgesi’nden (1992) bahsetmeden geçilemez. En güncel düzenleme Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı’dır ve Avrupa Bölgeler ve Belediyeler Konseyi’nce hazırlanmıştır (2006). Buna göre, yerel ve bölgesel yönetimler bu şarta imza koyduklarında kadın erkek eşitliğini hayata geçirmeyi kamusal bir görev olarak kabul eder ve bu tahhütün uygulanmasını desteklemek üzere eşitlik eylem planları geliştirmekle yükümlüdür. Adı geçen eylem planlarının amaca uygun öncelikleri eylem ve kaynakları içermesi gerekir. Ayrıca imzacı taraf gerçek eşitliği sağlamak üzere tüm kurum ve kuruluşlarla etkileşime geçmek zorunludur. Yerel yönetimlerin eşitlikçi bir kent diğer bir deyişle kadın dostu bir kent oluşturmaya yönelik ilke ve adımları tek tek tarif eden Şartın Türkçe versiyonu web sitemizde (www.bmkadinhaklari.org adresinde) yer

almaktadır. Kadın dostu kent veya kadını gören kent hedefine yönelik olarak Avrupa Komisyonunun ve Avrupa Bölgeler ve Belediyeler Konseyinin desteklediği birçok çalışma proje vardır. Bunlardan biri “Kızkardeş Kentler” diğeri “Eşitlik için Kentler”dir. Bu alanda en çok çalışma yapan ülkelerden biri Kanada’dır. Avrupa’da da pek çok ülke ve kent giderek daha fazla bu konuya eğilmektedir. Bu kentlerden biri de Frankfurt’tur.

Almanya’nın Ren Bölgesi’nin ekonomik ve kültürel merkezi olarak kabul edilen, yaklaşık 650 bin nüfuslu Frankfurt’ta toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının ana politikalara yerleştirilmesi süreci 2002’den bu yana devam etmektedir. Frankfurt Belediye Meclisi, 2002’de “toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının, yönetimin her kademesinde, temel bir bileşen olarak plan ve politikalara yerleştirilmesi” kararını aldıktan sonra ikinci bir Meclis kararıyla, Belediyenin Kadın Sorunları Biriminde karma bir Toplumsal Cinsiyet Ekibi oluşturulmuş ve Ekip Belediye yönetimi adına sürecin koordinasyonunu üstlenmiştir. Toplumsal Cinsiyet Ekibinin 2002 senesinden bu yana, eşitlik yaklaşımını kentin ana politikalarına yerleştirmeyi amaçlayan çalışmaları esas olarak bir çerçeve planın hazırlanması, seçilmiş ve atanmış ilgili tüm tarafların bu konuda bilgilendirilmesi ve projelerin oluşturularak uygulanması şeklinde özetlenebilir. Her bir Belediye birimi, kendi çalışma alanında eşitlik yaklaşımının yerel ana politikalara yerleştirilmesini amaçlayan pilot projeler hazırlayarak uygulamaya koymaktadır. Pilot projelerle, Belediye personeli ve yöneticilerinin eşitlik yaklaşımını yerel ana politikalara yerleştirme deneyimi geliştirilmiştir. Aynı zamanda personel ve yöneticilerin sürece aktif katılımı sağlanmıştır. Hazırlanan ve uygulamaya konulan pilot projeler çerçevesinde yapılan bazı çalışmalar şunlardır:

-Park ve Bahçeler Departmanı, tasarımı aşamasında olan bir çocuk oyun alanı için, oyun alanının inşa edileceği bölgede yaşayan kız ve erkek çocuklarıyla görüşerek onların istek ve önerilerini alıyor.

-Gençlik Hizmetleri Ofisi, kentte yaşayan gençlerin Belediyenin gençlere yönelik eğlence etkinlikleri ve tesislerinden yararlanma düzeyini artırmak amacıyla, şehrin 15 bölgesinde, her iki cinsiyetten 3 bin 500 öğrenciyle görüşerek gençlerin eğlence tercihlerini araştırıyor.

-Eğitim Ofisi, kreşlerde işe alma stratejilerini inceleniyor ve kreşlerde çalışan erkek personelin motivasyon düzeyini ölçüyor. Sonuçların, erkeklerin bu iş sahasına erişimini kolaylaştırmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek amacıyla düzenlenecek bir kampanya çerçevesinde değerlendirilmesi planlanıyor.

-İstatistik Ofisi, iş piyasası alanındaki istatistiklerin cinsiyet ayrımlı tutulup tutulmadığını inceleyerek, bu örnek üzerinden diğer alanlardaki yerel ve merkezi istatistiklerin cinsiyet ayrımlı hale getirilmesine yönelik öneriler geliştiriyor.

Bir diğer örnek Viyana'dan verilebilir. Viyana Belediyesi'nde 1992 yılında eşitlik birimi kurulmuştur. 1998 yılında ise kurulan ve bir kadın bölgesel planlamacının başkanlığını yaptığı koordinasyon komitesi kadınların spesifik ihtiyaçlarını karşılayacak kentsel hizmet sunumu için belediyenin tüm birimlerinde toplumsal cinsiyet perspektifinin yerleştirilmesi ile görevlidir. Örneğin bu komite park ve bahçeler müdürlüğü için bir rehber hazırlayarak kadın ve kız çocuklarının ihtiyaçlarını gözeterek park bahçe tasarımının yapılmasının önünü açmıştır. Bu kurulun yaptığı en önemli ve en yaratıcı çalışma kuşkusuz kadın mimarların öncülüğünde kadınlar tarafından tasarlanan iki toplu konut uygulamasıdır. Bu konut kompleksleri kadınların ihtiyaçlarını daha çabuk karşılamalarını sağlayacak şekilde, bol boş alanı olan, kadınları yabancılaştırmayan bir biçimde yapılmıştır. Ve tabii ki kadınların bir taraftan işlerini yaparken çocuklarını kontrol edebilecekleri şekilde düzenlenmiştir.

Londra Belediye Başkanı ise her yıl kadınlara "Londra'da Kadınlar" başlıklı bir rapor sunmaktadır. Rapor kadınların çeşitli alanlarda durumlarının tespiti üzerinde yükselen önlemler paketidir aslında ve Londra Belediye Başkanı bu raporu her yıl yapılan büyük toplantılarda kadınlar ve kadın kuruluşları ile tartışarak son haline getirir.

Son olarak Kanada Belediyeler Birliği'nin hazırladığı kadın dostu kent kriterlerini vermek sanırım konuyu toparlamak açısından bize yardımcı olacaktır.

Kadın Dostu Kent Kriterleri

Siyasi Yapı, İşleyiş ve Kaynaklar

- * Kadın hakları ve cinsiyet eşitliğini gözeterek yasalar var mı?
- * Kadın kotası ve yerel yönetimlerde eşit temsil yasal güvence altında mı?
- * Siyasi partilerin kadınlara yönelik "Pozitif Ayrımcılık Paketleri" var mı?
- * Heyet, Komisyon ve belediye işbirliklerinde eşitlik gözetiliyor mu?
- * Seçilmiş kadınlar arasında bir iletişim ağı var mı?
- * Belediye Meclisi'nin cinsiyet eşitliği konusunda bir kararı var mı? (Halkın görüşünün alındığı ve Belediye Stratejik Planları'nda da yeralan)
- * Kadınların katılımını artırmak için halka danışma mekanizmaları veya halktan fikir alma politikaları var mı?
- * Kadına yönelik şiddeti önlemeye ve onların güvenliğini sağlamaya yönelik politika ve taahhütler var mı?
- * Bütün planlarda toplumsal cinsiyet eşitliği gözetiliyor mu? (Belediye'nin yıllık bütçeleri ve sektörel bütçelerinde)
- * Belediyelerin ulusal ve uluslararası işbirliğine destek veriliyor mu? (Eğitim, iletişim ağı vb.)

İdari Yapılar, İşleyiş ve Kaynaklar

- * Merkezi yönetimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği'ni tüm plan ve politikalarla yerleştirmeye yönelik Cinsiyet Eşitliği/Kadın Masası (Yeterli insan kaynağı ve bütçeye sahip) var mı?
- * Yıllık Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (Belirli hedef, göstergeler ve bütçeye sahip) var mı?
- * Toplumsal Cinsiyet Eşitliği eğitimi veriliyor mu? (Kadın-erkek seçilmiş ve atanmış tüm yerel yönetim görevlilerine)
- * Kentlerle ilgili toplumsal cinsiyeti gözeterek tüm istatistiklere erişim hakkınız var mı?
- * Kente ait plan, politika ve hizmetlerde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek etki değerlendirmesi yapılıyor mu?

- * İşe alımlarda fırsat eşitliğini gözeterek bir programı var mı? (Her bir farklı iş için ayrı belirlenmiş)
- * İlçe, kasaba ve mahallelerde bilgi ve danışma merkezleri var mı?
- * Kadın-erkek tüm vatandaşlardan gelen şikayet ve öneriler işleme alınıyor mu?

Katılım-Ortaklık Yapısı ve İşleyiş

- * Toplumsal Cinsiyet Eşitliği'nin uygulanıp uygulanmadığını takip eden Kadın Danışma Konseyi, Kadın Komisyonu ya da Kadın Heyeti gibi bir yapılanma var mı?
- * Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu'nuz var mı? (Toplantıları halka açık)
- * İlçe, kasaba ve mahallelerde halkın fikrini alma yöntemi uygulanıyor mu?
- * Kadınların yönetime katılımını teşvik etmeye yönelik halkın düşünceleri dikkate alınıyor mu?
- * İlçe, kasaba ve mahallelerde Kadın Danışma Konseyleri var mı?
- * Kent çapında kentsel eğitim kampanyaları düzenleniyor mu?
- * Kadınların hizmet ve kaynaklara ulaşımını kolaylaştıracak plan veya faaliyetler var mı? (Örneğin, yaya güvenliğini denetleyebilme, kadın sivil toplum kuruluşları ile seçilmiş yerel yöneticiler arasında diyalog kurabilme)
- * Kadın ve erkekleri, sivil toplum kuruluşları ile kamuyu biraraya getirecek belirli konulara odaklanmış Daimi Ortaklık Komiteleri veya Komisyonlar var mı? (Güvenlik, ulaşım, konut gibi)
- * Kent çapında; ilçe, kasaba ve mahallelerde düzenli toplanan Halk Meclisleri var mı?

Değerlendirme

Eğer EVET yanıtlarınız 0 ila 7 arasında ise çok olarak acil işe koyulup başka kentlerin ne yaptığı üzerinde çalışmalısınız.

Eğer EVET yanıtlarınız 8 ila 16 arasında ise doğru yoldasınız ve bu yönde çalışmaya devam etmelisiniz.

Eğer EVET yanıtlarınız 17 ila 22 arasında ise tebrikler ancak yine de rehavete kapılmalısınız.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme

Yerel Yönetimler için Bir Egzersiz

Yerel yönetimlerin hizmet planlarında bütçelerini hazırlarken kadınları da dikkate alıp almadıklarını, cinsiyet eşitliğine duyarlı bir yaklaşım geliştirip geliştirmediklerini fark etmelerine yardımcı olmak için bir egzersiz hazırladık.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üreten araçlardan biri olan “bütçe” konusunda merkezi yönetim kadar yerel yönetimler de bütünlüklü, kalıcı ve sürdürülebilir politikalar geliştirmek konusunda yetersiz. Kadınların kadın olmaktan kaynaklı sorun, ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verebilecek karar ve uygulamalar, yerel yönetimlerde yaşamsal öneme sahip. Kadınlar ile erkeklerin kentleri kullanırken, kentsel hizmetlerden yararlanırken farklı ihtiyaçları olduğu, bu farklılığın çok net biçimde görülmesini sağlayacak ve cinsiyet eşitsizliğine çözüm yaratabilecek politikalar sayesinde görünür olabilir ancak. Yerel yönetimlerin hizmet planlarında bütçelerini hazırlarken kadınları da dikkate alıp almadıklarını, cinsiyet eşitliğine duyarlı bir yaklaşım geliştirip geliştirmediklerini fark etmelerine yardımcı olmak için bir egzersiz hazırladık. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. **Gülşay Günlük Şenese**n’in toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusundaki çalışmalarından yararlanarak, araştırma görevlisi **Özgün Akduran**’la birlikte belediyeler için aşağıdaki testi hazırladık.

Eğitim

- Kız çocukların okullaşması denetleniyor mu? Okullaşmanın ilk yıllarında kız çocukların ailenin olası yetersiz ilgisi ve bilgisizliği nedeniyle içine düşebilecekleri başarısızlık tehdidine karşı önlemler alınıyor mu? Örneğin, ilköğretim birinci sınıfı bitirmesine rağmen okuma yazmayı öğrenememiş kız çocuklar için yaz kursları düzenleniyor mu?
- Kadınların belediyelerin düzenlediği kurslarda kültürel ve teknik anlamda yeteneklerini ortaya koyabilecekleri, meslek edinerek bu becerilerini gelire dönüştürebilecekleri, bu sayede sosyalleşerek kamusal alanda varlıklarını gösterebilecekleri bir süreç öngörüldü mü?
- Belediyeler tarafından düzenlenen, biçki, dikiş, ev işi, bakım, daktilo gibi zaten kadına ait olduğu düşünülen alanların dışındaki meslek edindirme kurslarına örneğin tamircilik, kuaförlük, aşçılık gibi erkek ege-

men iş alanlarındaki meslek kurslarına da kadın kursiyerlerin katılımı özendirildi mi?

- Bu kurslara katılmak isteyen ancak yaşadığı mahallenin uzağındaki kurs merkezine gitmek için maddi olanakları bulunmayan kadınlar için ücretsiz ulaşım sağlanıyor mu?
- Belediyenin karar mekanizmalarındakiler dahil kadın ve erkek personelinin toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını arttırmak amacıyla hizmet içi eğitimlere kaynak ayrılıyor mu?

Sağlık

- Yerinde hizmet uygulamasıyla mahallelerde kadınlar için sürekli sağlık taramasına kaynak yaratılıyor mu? (araç, hekim, ilaç...)
- Belediyenin hizmet alanında sadece kadın sağlığı üzerine uzmanlaşmış sağlık merkezleri ve hastane yatırımları var mı?
- Ergen dönemi, doğum öncesi, doğum, doğum sonrası, anne sağlığı, çocuk sağlığı, menopoz, üreme, aile planlaması konularında bilgilendirici broşürler ve benzeri materyaller üretiliyor mu? Bu konularda ücretsiz dağıtılacak ilaç ve araçlara kaynak ayrılıyor mu?

Kadın İstihdamı

- Okul Öncesi Çocuk Bakımı (Kreş/kuva olanakları) bütçeden yeterli pay alıyor mu? Her mahallede en az bir tane belediyeye ait kreş var mı?
- Kadınların iş sahibi olmak yoluyla güçlenmesine destek vermek amacıyla Mikro Kredi ve Proje Hazırlama desteği verecek bir birim var mı?
- Sosyal Güvenlik Kurumlarının tanıtımı ve bu kurumlardan yararlandırma konusunda uzman bir çalışan istihdam ediliyor mu?
- Kamu bakım destekleri (yaşlı, engelli bakımı vb.) için kaynak yeterli mi?
- Belediye bünyesinde, Türkçe bilmeyen ve anadilinde hizmet alması gereken kadınlar için bir çevirmen istihdam ediliyor mu?

Spor

- Kadınların spor olanaklarına erişimini kolaylaştıracak, egzersiz alanları, kapalı spor salonları yatırımları yapıyor mu?
- İlçedeki futbol sahası, stadyum, spor salonu, havuz ve parkların dağılım durumu nedir? Kadınların da bu mekanlara ulaşım-ları kolaylaştırılıyor mu?

Kamusal Alan

- Gece geç saatlerde sokakların kullanımında kadınların güvende hissetmelerine yardım edecek sokak aydınlatması yeterli mi?
- Toplu ulaşımdan kadınların güvenli yararlanması için önlemler alınıyor mu? Gece boyunca ucuz toplu taşıma hizmeti sunuluyor mu?
- Güvenlik Ortamı? (Şiddet ve tacize karşı önlemler)
- Mekansal/Ergonomik düzenlemelere kaynak yaratılıyor mu? (Tuvalet, merdiven, masa, sandalye, kaldırım, yol, toplu taşıma araçları, askı...)
- Belediye organlarında kadınların ve erkeklerin temsili orantılı mı? Karar mekanizmalarına katılım eşitlikçi mi?
- Belediye çalışanı kadınların kariyer olanaklarının kolaylaştırılması için meslek içi yöneticilik eğitimi uygulanıyor mu?
- Belediye iç işleyişi ve topluma hizmet ayaklarında kadın çalışan ve vatandaşlara pozitif ayrımcılık uygulanması konusunda politika net mi?
- Belediye birimlerinde çalışanların her kademedede kadın ve erkek oranlarının dengeli olması için bilinçli bir kota uygulaması var mı?

Yerelde eşitlik:

Avrupa Belediyeler Kadın-Erkek Eşitliği Şartı

Yerel seviyede eşitlik kadınların ve kız çocukların haklarının korunması ve geliştirilmesinin ana unsurlarından biri. Bu görüşten yola çıkarak Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) yerel seviyede toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ortaklıklar oluşturulması ve güç birliği yapılması yoluyla katkıda bulunmak amacıyla Avrupa Kadın-Erkek Eşitliği Şartı'nı (AKEEŞ) hazırladı.

AKEEŞ, kadın-erkek eşitliğinin temel bir hak ve her demokrasi için öncelikli bir değer olduğunu vurgular. Bu hakkın kullanılabilmesi için sadece yasalara girmesi değil siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın tamamında etkin bir şekilde uygulanması gerekiyor. Yerel yönetimlerin, işlevsel bir demokrasiye sahip olabilmek için politikalarında, kurumsal yapılarında ve uygulamalarında toplumsal cinsiyete mutlaka kapsamlı yer vermeleri şart.

AKEEŞ'in hazırlanmasında CEMR kadın-erkek eşitliğinin günümüzde ve gelecekte ekonomik ve sosyal kalkınmanın ana anahtarı olduğunu ve olacağının bilinciyle hareket etti. Yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesinde oynayabilecekleri etkin rol Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) tarafından 1998 yılında kabul edilen "Kadın ve Yerel Yönetimler" bildirisinde de vurgulanmıştı. Yeni bir oluşum olan Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler adlı kuruluş da kadın-erkek eşitliğini ana hedeflerinden biri olarak belirlemişti. AKEEŞ kadın-erkek eşitliği konusunda üç ana konuyla ilgili olarak harekete geçilmesi gerektiğini öngörüyor: doğrudan ayrımcılığın ortadan kaldırılması, dolaylı ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve eşitlikçi bir demokrasi için siyasi, yasal ve sosyal ortamın yaratılması.

Kadın-erkek eşitliği temel bir haktır

AKEEŞ'in temel yaklaşımı şu başlıklardan oluşuyor:

- Kadın-erkek eşitliği temel bir haktır.
- Yerel yönetimler, sorumluluk alanına giren tüm konularda, doğrudan veya dolaylı ayrımcılıkla mücadele de dahil olmak üzere bu hakkı uygulamakla yükümlüdür.
- Kadın-erkek eşitliğinin sağlanabilmesi için yerel yönetimler kadınların ve erkeklerin karar alma sürecinin her aşamasında dengeli bir şekilde temsil edilebilmeleri amacıyla gerekli önlemleri almaları ve stratejileri uygulamaları gerekmektedir. Yerel yönetimler cinsiyetçi kalıp yargılar ve kadınların statüsünde yaşanan eşitsizliğin -ki bu durum kadınların ve erkeklerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarındaki rollerinin yanlış değerlendirilmesine yol açmaktadır- ortadan kaldırılması için çalışmalıdır.

Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması açısından toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayanı yaklaşımların yerel yönetimlerin tüm faaliyetlerine katılmasında büyük önem vardır. Yerel halkın gündelik yaşamlarını etkileyen tüm politikaların, metotların ve araçların belirlenmesinde toplumsal cinsiyet bakış açısı hesaba katılmalıdır. Örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliği kent plan ve politikalarına yerleştirilmeli, toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme yapılmalıdır. Bu amaçla kadınların yerel tecrübeleri analiz edilmeli ve hesaba katılmalıdır. Yerel yönetimler eşitlik plan ve programları oluşturmalı, ayrıca bunların uygulanması için gerekli kaynağı ayırmalıdır.

AKEEŞ'e taraf olanlar Şart'ın hayata geçirilmesi için, anlaşmayı imzalamalarını takiben (iki yılı aşmamak kaydıyla) bir Eylem Planı hazırlamak ve uygulamakla yükümlü.

Su bir kadının sorunudur!

Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle suyun ilk kullanıcısı olan ve kendi yaşam pratikleri gereği su yönetimi bilgisine sahip kadınların sadece tüketim süreçlerinde değil karar süreçlerinde de aktif olarak yer almalarına fırsat tanıyacak şekilde bir dönüşüm gerçekleştirilmeli ve acilen bu soruna yönelik etkin önlemlerin alınmasını öngören bir Çerçeve Su Yasası oluşturulmalı.

Özlem KINAL

Dünyada temiz suya erişemeyen 1.2 milyar insanın yarısından fazlası kadın. Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle suyun ilk kullanıcısı olan kadınlar, ev içi su kullanımı (içme, temizlik, yemek pişirme gb) nedeniyle su kaynağına erişimde ciddi sorunlar yaşıyor. Özellikle kırsal alanda yaşayan kadınlar, ev içinde içme ve kullanma suyu olmadığı için yaşam alanlarından kilometrelerce uzaklıktaki kaynaklara erişebilmek için günde ortalama 4-6 saatini su temini için harcıyor. Kirli su kullanımı ve yeterli hijyen sağlanamaması nedeniyle oluşan hastalıklardan en çok zarar gören de yine kadınlar. Kadın bedeni erkek bedenine oranla daha fazla hijyene ihtiyaç duyduğu için su yoksunluğu ve kirli su tüketimi, göz enfeksiyonları, sarılık, dizanteri, kolera gibi bulaşıcı hastalıklarla kadın ve çocuk ölümlerine neden oluyor. Suyun metalaştırılması, özellikle kamusal alanlarda suyun ücretli olması nedeniyle kısıtlı kullanılması veya hiç olmamasına zemin hazırlıyor. Sadece bu gerekçeyle bile kız çocuklar, okullarda su olmaması nedeniyle eğitim hakkından mahrum edilebiliyor ya da kadınlar kamusal alandaki varlıklarından vazgeçirilerek özel alana hapsediliyor. Suyun metalaştırılması ve suya erişimin kontrolünü sayaçlarla veya kartlarla ücret elinde tutanlar, eğer kadının parası yoksa onu yaşam hakkı olan sudan tamamen yoksun bırakıyor. Diğer yandan kırsal alanda tarım faaliyetlerine katılan kadınların yükü daha da ağır. Bir yandan ev içi işlerde suya erişim sorunu yaşarken diğer yandan bahçecilik, tarla işleri gibi çalışma alanlarında da suya erişim ve su yönetimi konusunda çeşitli sorunlarla mücadele etmek durumunda kalıyorlar.

Su kaynakları tükeniyor

Ivan Illich *H₂O ve Unutmanın Suları* adlı kitabında (2007, İstanbul) şu düşündürücü soruyu soruyor: "Kenti çevreleyen su borularında dolaşan, kimyasal yapısı H₂O olan, işlevsel olarak suya benzeyen o sıvının, insanın tarih bo-

yunca su olarak bildiği, yaratılışın ikinci gününde ikiye ayrılan, Lethe'de belleği silen, Mnemosyne'nde mutlak bilgiyi içinde toplayan, vaftiz eder ve abdest alırken ruhu arıtan, antik felsefede tözlerden biri olan, uzamı sınırlayan, pınarlardan çağlayan, ırmaklardan akan ve meydanlardaki ortak köy veya mahalle çeşmelerinden kap kacağa doldurulan; yani temizleyen ve arıtan o 'şey' ile aynı olduğuna emin misiniz?"

Küresel ısınma, kirlilik, yeraltı su kaynaklarının azalması ve hızlı nüfus artışı nedeniyle artan taleplerin karşılanamaması, su kaynaklarının da hızla tükenmesine yol açıyor. Bilim insanlarının açıklamalarına göre 2050 yılından sonra su merkezli sorunlar, özellikle yoksulluk ve kirlilikle mücadele eden Ortadoğu, Afrika, Güney Amerika ve Hindistan'da ön planda olacak.

Suya erişim ve temiz su kullanımını "insan hakkı" olarak tanımlanırken, belki çok da uzak olmayan bir gelecekte yüzyılın en önemli hak mücadelelerinden biri olarak tarih sayfalarında yerini alacak bir "sorun" alanı duruyor yanı başımızda. Sorunun büyüklüğü sadece kaynakların tükeniyor olmasından ibaret değil elbette. Çokuluslu su kartellerinin, "özelleştirme" adı altında mevcut su kaynaklarının denetimini alarak temiz suyun kontrolünü ele geçirmeleri ve bu sayede aslında servet ve iktidarın kontrolünü ellerinde tutmaları sorunun kilit noktasını oluşturuyor.

Su "özelleştiriliyor"

Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının tükenmesiyle birlikte küresel su krizi henüz yeni yeni konuşulmaya başlanmış, alınması gereken önlemler, kamusal bilinç oluşturulması ve gerekli bilgilendirmenin yapılması üzerine henüz kafa yorulmaya başlanmışken, bir kesim çoktan suyu "keşfetmiş" ve güçlü bir su endüstrisi, kaynağa ulaşımdan suyun işlenmesine, enerjiye dönüştürülmesine, şişelenip dağıtımına kadar sürecin her aşamasını denetim altına almış ve "özelleştirme" yoluyla tüm kontrolü ele geçirmek üzere hızla yoluna devam ediyor.

Geleneksel olarak kamuya ait bir kaynak kabul edilen su, şimdilerde dünyanın pek çok yerinde özel şirketler tara-

findan yönetiliyor. Belediyelere ait olan kentsel su hizmetleri ve gerekli altyapının oluşturulmasının bile neredeyse tamamını kr amaçlı özel su şirketleri sağlıyor. Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların da desteğiyle çeşitli toplantı ve konferanslarda “suyun ekonomik değer” taşıdığının ve “özelleştirilmesi” gerektiğinin ilan edilmesiyle su metalaştırılarak bir “yaşam hakkı” olmaktan çıkarıldı.

Su yönetiminde kadının yeri

Tüm bu sorun alanlarına baktığımızda kadınların suyun ilk kullanıcıları olmasına ve yaşam pratikleri nedeniyle su yönetimi konusunda önemli bir deneyime sahip olmalarına rağmen, su politikalarında söz sahibi olamadıklarını, su yönetimi konusunda karar mekanizmalarında diğer tüm alanlarda olduğu gibi yine ikinci planda kaldıklarını görmemek için kör olmak gerek!

Ataerkil cinsiyet rolleri ve eşitsizlik nedeniyle kadınlar ev içi işler, tarım, çiftçilik, bahçecilik gibi alanlarda suya erişim hakkından yoksun bırakılıyor, hem de politik mekanizmalardan dışlanarak, “özel alana” hapsedilerek.

Oysa dünyada nüfusun yarısını oluşturan kadınların, tüm alanlarda cinsiyetçi politikalardan uzaklaşarak, çevre ve doğal kaynaklara ulaşım konusunda eşitlikçi politikalar çerçevesinde karar ve yönetim mekanizmalarına katılımı sağlanmak zorunda. Kadınlar ve erkekler, sürdürülebilir su kaynaklarının kullanımı ve yönetimine ve hakların paylaşımına eşit olarak dahil edilmeli ve karar mekanizmalarında kadınların da etkin rol oynayabilmesine yönelik ulusal ve uluslararası farkındalık yaratılmalı.

Mart 2009'da 5. Dünya Su Forumu'nun gerçekleştiği günlerde “Başka Bir Su Yönetimi Mümkün” mottosuyla çevre ve su konusuna duyarlı ve bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşları ve sosyal hareketlerin katılımıyla su ve kadın, sağlıklı yaşama hakkı ve su, tarım ve su politikaları gibi konuların tartışıldığı “Alternatif Su Forumu” gerçekleştirildi.

Forumu düzenleyen “Suyuma Dokunma Kampanyası”nın çağrı metninde¹ belirtildiği üzere “Su politikası yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası düzeyde yüksek oranda demokrasi anlamına gelmekte. Su kaynakları ile alınacak kararlar toplumun en geniş kesimi tarafından demokratik yöntemle dayanarak alınmalı, yerel ve bölgesel düzeydeki topluluklar ve insanlar özellikle bu süreçte aktif şekilde dahil edilmelidir. Suyun yönetimiyle ilgili kararlar sosyo-ekonomik çoğunluklara ve kültürel farklılıklara saygı temelinde alınmalıdır.”

Toplumsal cinsiyet rollerindeki eşitsizlik, çalışma alanlarındaki cinsiyetçi bakış açısı ve bunun yetki paylaşımına yansımaları, kadın girişimcilere yeterli desteğin verilmemesi, kredi ve istihdam konularında ve hayatın her alanında eşitsizliğin devam ediyor olması hala bir sorun olarak varlığını sürdürüyor ve bu sorun çözülmeden eşitlikçi ve katılımcı bir demokrasiden ve sosyal adalet anlayışından söz etmek mümkün görünmüyor.

Dünya Su Konseyi'nin politikalarında sivil topluma yer var mı?

¹ www.alternatifsuforumu.org

1996 yılında kurulan Dünya Su Konseyi, küresel su sorunlarını tartışmak üzere 1997 yılında Dünya Su Forumu Platformu'nu oluşturdu ve ilk toplantısını Fas-Marakeş'te gerçekleştirdi. İkinci Dünya Su Forumu, 2000 yılının Mart ayında Hollanda'nın Lahey kentinde düzenlendi. Bu forumda; temel su ihtiyacının karşılanması, gıda arzının ve ekosistemin korunması, su kaynaklarının paylaşılması, risk yönetimi ve su yönetimi gibi konular tartışılarak bir sonuç bildirisi yayımlandı.

Üçüncü Dünya Su Forumu 2003'te Kyoto'da, dördüncüsü de 2006'da Mexico City'de gerçekleştirildi. Dördüncü Dünya Su Forumu'nda 320 şirket, devlet kurumları ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşları kamusal su pazarının özelleştirilmesi ve bol kazançlı işletmelere dönüştürülmesi konusunda görüş alışverişi yaptılar.

Beşinci foruma ise 16-22 Mart 2009 tarihleri arasında İstanbul ev sahipliği yaptı. Yerel seçimlerin hemen öncesinde Dünya Su Konseyi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ortaklığında gerçekleştirilen forumda Devlet Başkanları Zirvesi için bir araya gelen 9 prens, cumhurbaşkanı ve başbakan ile 3 uluslararası kuruluşun genel sekreterleri, 84 bakan, 19 müsteşar, hükümetler arası kuruluşlardan 14 üst düzey temsilci ve 250 parlamenter ve 59'u belediye başkanı olmak üzere 200 yerel idarecinin katılımı ve sivil toplum kuruluşlarına ise sınırlı sayıda çağrı yapılması Dünya Su Konseyi'nin politikası konusunda yeterince ipucu veriyor.

Türkiye toplumsal cinsiyete duyarlı su politikasını hızla hayata geçirmeli

Türkiye, bölgedeki pek çok ülkeye oranla daha fazla su kaynağına sahip olmasına rağmen ciddi su sorunlarıyla karşı karşıya. Son yıllarda sıcaklıkların mevsim normalleri üzerinde seyretmesi nedeniyle başgösteren kuraklık, yerel yönetimlerin su kirliliğiyle mücadelede ve altyapı hizmetlerinin sağlanması konusunda yetersiz kalması, suya erişimin zorlaşması, suyun sayaçlarla ücretlendirilmesi, su arıtma tesislerinin yetersiz olması nedeniyle endüstriyel atık suların herhangi bir işleminden geçirilememesi, tarımsal sulamada çiftçinin desteklenmemesi gibi bir dizi sorunla baş başayız.

Türkiye Hükümeti'nin herhangi bir su politikası olmadığı gibi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, ırmak ve göllerin tamamının 49 yıllığına özel şirketlere ve yabancı yatırımcılara satılacağını ilan ediyor. Hükümet ise barajların su krizine çare olmadığı ve su sistemlerinin mülkiyetinin özel şirketlerde olmasının daha etkin bir çözüm olacağını savunuyor. Ve bu konuda anayasa değişikliği çalışmaları yürütüyor. Oysa kamusal hak olan suyu korumak için, doğru ve etkin bir su yönetimi için, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle suyun ilk kullanıcısı olan ve kendi yaşam pratikleri gereği su yönetimi bilgisine sahip kadınların sadece tüketim süreçlerinde değil karar süreçlerinde de aktif olarak yer almalarına fırsat tanıyacak şekilde bir dönüşüm gerçekleştirilmeli ve acilen bu soruna yönelik etkin önlemlerin alınmasını öngören bir Çerçeve Su Yasası oluşturulmalı.

yerel tarih

1930 Kadınlara siyasetin kapısını aralayan Belediye Yasası çıkarıldı. Böylece kadınlar belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı elde etti.

1935 8 Şubat'ta TBMM Beşinci Dönem seçimleri sonucunda 17 kadın milletvekili, ilk kez Meclis'e girdi.

1933 Köy Kanunu'nda yapılan değişiklikle birlikte kadınlar köylerde muhtar olma ve ihtiyar heyetine seçilme hakkına sahip oldular.

1934 Anayasa değişikliğiyle seçme ve seçilme hakkı tanınmasıyla kadınlara siyasetin kapısı tam olarak açıldı ve ilk kadın milletvekilleri TBMM'de yerlerini aldı.

1971 **Hamife Töre** henüz 22 yaşında iken Elazığ Hânkendi Beldesi'ne belediye başkanı oldu. 1994 yerel seçimlerinde DYP'den aday olup yeniden başkan seçilen Töre, 1999'a kadar bu görevini sürdürdü.

1930 Bursa'da **Zehra Budunç** Türkiye'nin ilk belediye başkan yardımcısı oldu. Bu sene de büyükşehir belediyesi **Sena Kaleli**'nin aday olduğu Bursa'da 1994 seçimlerinde de **Şenay Özeray** adaylığını koymuştu.

1990 1989 yerel seçimlerinde Sosyal Demokrat Halkçı Parti'den aday olup seçilen Bakırköy Belediye Başkanı Yıldırım Aktuna 11 Eylül'de, Şişli Belediye Başkanı **Fatma Girik** de 30 Eylül'de Türkiye'nin ilk sığınma evlerini açtılar.

1991 Yerel yönetimler düzeyindeki ilk kadın danışma merkezi İzmir'de Bornova Belediyesi tarafından açıldı.

1993 İlk bağımsız kadın sığınma evi **Ankara Kadın Dayanışma Vakfı** tarafından açıldı.

1994 Yerel seçim sonucu Sisli Belediye Başkanı seçilen **Gülşay Atılg** "Kadınlara sığınak değil, aerobik salonu gerekir" diyerek belediyeye ait sığınak kapattı. Bakırköy Belediye Başkan

kanı seçilen Ali Talip Özdemir ise tadilat gerekçesiyle ilçesindeki sığınakın faaliyetine son verdi.

1995 **Morçatı Vakfı** bağımsız kadın sığınakı İstanbul'da açıldı.

1999 CHP'den aday olan **İris Şentürk**, başkanlık yarışını kazanarak hem Antakya'nın ilk kadın belediye başkanı oldu hem de il belediye başkanlığı koltuğuna oturan üçüncü kadın unvanını aldı.

1999 Yerel seçim sonuçlarına göre; 3216 belediye başkanından sadece 20'si, 3122 il genel meclisi üyesinden sadece 44'ü, 34 bin 84 belediye meclisi üyesinden de sadece 541'i kadınlardan seçildi.

2001 Ambulans şoförlüğü yapan **Fatma Kasapoğlu** Denizli Belediyesi Otobüs İşletmeleri Müdürlüğü bünyesinde otobüs şoförü olarak çalışmaya başladı.

2004 Yerel seçimlerde, 81 ilden yalnızca 1'inde, Tunceli'de, DTP'den aday olan **Songül Erol Abdil** seçimleri kazanarak belediye başkanı oldu. 3225 belediyenin 18'inde kadınlar başkanlığa seçildi.

2004 Belediye meclis üyeliğine seçilen **Deniz Beşenk**, Mardin belediyesinin seçilmiş ilk kadın belediye başkan yardımcısı da oldu.

2004 Mardin'in Mazıdağı ilçesinde SHP'den aday olan **Nuran Atlı**, Türkiye'nin en genç kadın belediye başkanı oldu. Atlı 26 yaşındaydı.

2009 Erzurum barosu avukatlarından **Selcen Karagöl**, 29 Mart Mahalli İdareler seçimleri sonrası yapılan Erzurum İl Genel Meclisi toplantısında Meclis Başkanı seçildi. Karagöl, kendisi de dahil 3 kadın meclis üyesinin bulunduğu mecliste 58 üyeden 51'nin oyunu alarak Türkiye'nin ilk kadın İl Genel Meclis Başkanı oldu.

Sadiye Hanım // İlk kadın belediye başkanı

Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı olan Sadiye Hanım, 1930 yılında Artvin'in Yusufeli ilçesine bağlı Kılıçkaya beldesinde göreve seçildi ve iki yıl belediye başkanlığı yaptı. Zamanın Çıldır Kaymakamı Ersisli Arslan Bey'in kızıydı. İstanbul'da büyüdü. Binbaşı Atabey'le evlendi, bu evlilikten bir oğlu oldu. 1930 yılında çıkarılan Belediye Yasası ile kadınlara da belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanınması üzerine Sadiye Hanım aynı yıl, o zamanki adıyla Ersis, bugünkü adıyla Kılıçkaya beldesinin belediye başkanını seçildi. Sadiye Hanım'ın başkanlığı döneminde belediye meclisi üyesi olan teyzesinin kızı Mediha Hanım da Türkiye'nin ilk kadın belediye meclisi üyelerindendi.

Müfide İlhan // İlk kadın il belediye başkanı

Türkiye'nin ilk kadın il belediye başkanı olan Müfide İlhan, bugün yerel yönetimler denince akla ilk gelen kadınlardan. 1950 yılında yapılan yerel seçimlerde Demokrat Parti'den aday olup Mersin belediye başkanlığını kazanan İlhan, bu görevi bir yıl sürdürebildi. Bu süre içinde, muhtemel ki siyasi rakipleri tarafından, kişiliğinden ödün vermesi istenince istifa etti. Müfide İlhan, o zamanlar bugünkü kadar gelişmiş bir kent olmayan Mersin'i görevi süresince karış karış gezdi, her sokağında yurttaşların sorunlarını dinledi ve çözüm bulmaya çalıştı. Bugün Müfide İlhan adı Mersin'in Cumhuriyet Mahallesi'ndeki bir çocuk parkında yaşıyor; aynı adı taşıyan bir de ana cadde bulunuyor.

Gül Esin // İlk kadın muhtarlar

1933 yılında Aydın'ın Çine ilçesinin Karpuzlu bucağına bağlı Demirdere köyüne muhtar seçilen Gül Esin, ilk kadın muhtar olarak tarihe geçti. Muhtarlık görevine gelmesinin ardından kahvehanelerde kumar oynamayı yasaklayan, yörede çok yaygın olan kız kaçırma olaylarını önleyen ve nikah işlerinin bir düzen içinde yürütmesini sağlayan Gül Esin, 500'e yakın seçmenin kurduğu Köy Derneği tarafından muhtar seçildiğinde 32 yaşındaydı. 11 Aralık 1933 tarihli Halkevi gazetesi haberi "Büyük inkılabın ilk kadın muhtarı, vazifen kutlu ve mutlu olsun" manşetiyle verdi.

Meliha Manço // İlk kadın muhtarlar

Gül Esin'den bir yıl önce muhtar seçilerek bu göreve gelen ilk kadın olduğu belirtiliyor. Artvin'in Çiftlikköy ilçesine bağlı Gacık köyünde 1932-34 yılları arasında muhtarlık yaptığı bilinen ancak resmi kayıtlarda adı geçmeyen Meliha Manço, köylünün sorunlarıyla yakından ilgilendi. Bugün halen kullanılan köy yolunu genişletme çalışmalarını köylülerle birlikte bizzat üstlendi, okul binasına onarım yaptırdı. Görevini iki yılın ardından kendi isteğiyle bırakan Manço'nun makamında çekilmiş bir fotoğrafı, adını bir Türkmen Yörük kadından alan Gacık köyünün kahvehanesinde gururla sergileniyor. Bugün Çiftlikköy ilçesinde yalnızca Kılıç köyünün muhtarı kadın.

Leyla Atakan // İzmit'in ilk kadın belediye başkanı

İzmit'in ünlü belediye başkanı. İlinde bu göreve seçilmiş ilk kadın. 1925 yılında doğan Leyla Atakan, 1955'te Maşukiye köyünde CHP ocak başkanı olarak siyasete girdi. 1963'te il genel meclisi üyeliğine seçildi ve daha sonra il başkanı oldu. 1968'de yapılan yerel seçimlerde belediye başkanlığını kazandı. Üç yıl sürdürebildiği görevi sırasında üretken ve halkçı belediyecilik anlayışını yaygınlaştırmaya çalıştı. Kocaeli Fuarı'nın kurulmasını sağladı, kentin sosyal ve kültürel yaşamına önemli katkılar yaptı. 1971'de trafik kazası sonucu üç çalışma arkadaşıyla birlikte yaşama veda etti. Belediye başkanlığı sırasında genelevleri kapatması nedeniyle ölümünün suikast sonucu olduğu iddia edildi.

Yerli Bir Feminizme Doğru

Kolektif, Sel

Ev içlerinde, mahallelerde, konfeksiyon atölyelerinde, kabul günlerinde filizlenen 'kadınlık bilgisinin' alanlarına sızarak teoriyi bu alanlara, bu coğrafyanın kadınlarının tepkilerine, eylemliliklerine aktararak yol alabiliriz. Bu kitap, bu yolda atılmış bir adım olmayı hedefliyor.

Cins Cins Mekan

Derleme, Varlık

Bu kitap, yerini bulmuş ve yerinden oynatılmış tuğlalar kadar aralarındaki boşlukların da görünürleşmesinde mekanla cinsiyet rejiminin bir arada, temel bir egemenlik ve iktidar ilişkisi etrafında çok katmanlı örülüşüne tanıklıkta mesafe alabilirse amacını gerçekleştirmiş olacak.

Devlet - Kadın Siyaset

Şirin Tekeli, Meryem Koray, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı

Türkiye'de kadın sorunlarının hem hukuki-yasal hem de toplumsal ve ekonomik boyutları var. Fakat meselenin özünde kadının daha önce "verilmiş" haklarını koruyacak ve çağın gereklerine uygun şekilde bunları genişletecek, etkinleştirecek bir bilinç ve kararlılık düzeyine henüz yeterince varamamış oldukları gerçeği yatmakta...

Analar, Yoldaşlar, Tanrıçalar

Kürt Hareketinde Kadınlar ve Kadın Kimliğinin Oluşumu

Handan Çağlayan, İletişim

Kadın siyasette özne mi nesne mi? Kadınların siyasete girmesi siyaseti değiştirir mi, kadınları değiştirir mi? Çağlayan, çok önemli bulgularla bu sorulara etraflı bir yanıt vermeye çalışıyor.

Siyaset ve Cinsiyet İstanbul Gecekondularında Kadınların Siyasal Katılımı

Heidi Wedel, Metis

Wedel'in İstanbul'un iki gecekondu mahallesinde yüz yüze görüşmelerle yürüttüğü alan araştırmasını temel alan kitap, kadınların yerel düzeyde, mahalle ölçeğindeki siyasal katılımını inceliyor.

Yerel Yönetimler ve Cinsiyet - Kadınların Kentte Görünmez Varlığı

Ayten Alkan, Dipnot

Kadınların özgül gereksinimleri kentin türlü açılardan düzenlenişinde, yönetiminde, yerel politikalarla yatırımlarda ender olarak yönlendirici olur. Yerel yönetimler ve hizmetler kadınların gündelik yaşamlarıyla aslında yakından ilişkilidir.

Demokrasinin Cinsiyeti

Anne Phillips, Metis

"Eğer demokrasiyi zenginleştirmek, kadınların bunca yıldır yaşadıkları dışlanmışlığı ve eşitsizliği gidermek istiyorsak bütün bu tartışmaları yapmak zorundayız" diyen Anne Phillips, feminizmin kendi demokrasi geleneğine de eleştirel bir gözle bakıyor.

Cinsiyetler Siyaseti

Sylviane Agacinski, Dost

Siyasette kadınların ve erkeklerin meclislerde eşit sayıda temsilcilerini öngören tam denklik düşüncesi de bu kitabın ana eksenlerinden biri. Cinsiyet ayrımı, kadınlık, haklar, özgürlük, demokrasi ve tam denklik üzerine cesur bir düşünce...

13.

UÇAN SÜPÜRGE ULUSLARARASI KADIN FILMLERİ FESTİVALİ

6-13 MAYIS 2010, ANKARA

ÜÇÜMÜZ DE ERKEKLERİ SEÇTİK!

**Belediye
başkanlıkları
için kadın aday
oranlarımız:**

**AKP % 0.61
CHP % 2.35
MHP % 1.33**

**ka
der**

Kadın Adayları
Destekleme ve
Eğilme Derneği

ka-der.org.tr

*Önlerindeki onlarca engelle rağmen inatları ve emekleriyle
aday olmayı başaran bütün kadın siyasetçileri kutluyoruz.
Lütfen bu bir avuç cesur kadını oylarınızla destekleyin!*

